
ÅRSRAPPORT

2015

INNHOOLD

Brev fra konsernsjefen	4
Nøkkeltall 2015	8
Høydepunkter	10
Finansiell kalender 2016	11
Påvirkning	12
Våre medarbeidere	13
Telenor-konsernets virksomheter	14
Styret	16
Styrets redegjørelse	18
Redegjørelse om samfunnsansvar 2015	43
Årsregnskap Telenor konsern	
Resultatregnskap	68
Oppstilling av totalresultat	69
Oppstilling av finansiell stilling	70
Oppstilling av kontantstrømmer	71
Oppstilling av endringer i egenkapital	72
Noter til konsernregnskapet	73
Årsregnskap Telenor ASA	
Resultatregnskap	136
Oppstilling av totalresultat	137
Oppstilling av finansiell stilling	138
Oppstilling av kontantstrømmer	139
Oppstilling av endringer i egenkapital	140
Noter til regnskapet	141
Erklæring fra styret og daglig leder	154
Uttalelse fra Bedriftsforsamlingen i Telenor ASA	155
Revisors beretning 2015	156

Brev fra konsernsjefen

Svært mange av oss lever allerede digitalt – med nettkoblede hjem og nettkoblede biler i nettkoblede samfunn. Digitalisering er mer enn et utviklingstrekk i telekom- eller IKT-bransjen – det er en revolusjon som påvirker alle deler av samfunnet, alle bransjer og ikke minst hverdagen for oss alle.

I sitt 160. driftsår leverte Telenor nok en gang sterke resultater og solid vekst. Året var også preget av omstilling, forandring og utfordringer.

Samlet sett hadde selskapet rekordhøye inntekter og EBITDA for året. Virksomheten i Myanmar rapporterte positiv EBITDA bare noen måneder etter oppstart. Vi lanserte 4G-tjenester i Bulgaria og bygget ut 4G over hele Thailand. I april skjøt vi opp satellitten Thor 7. Foruten vekst i kjernevirksomheten og kundebasen har videokonferanse-tjenesten appear.in passert 300 000 aktive brukere, og skylagringstjenesten Capture/Min Sky er rullet ut til kunder i sju markeder. I Serbia betjener Telenor Banka over 100 000 kunder med brukervennlige, mobile banktjenester.

Mobil og digital kommunikasjon er for alle. Denne erkjennelsen har ligget bak Telenors internasjonale ekspansjon de siste 20 årene og drev selskapet inn i vekstmarkeder i Europa og Asia. For fem år siden satte vi ambisjonen om å bringe internett til alle. Fortsatt er det et stykke igjen, men vi ser at målet er innen rekkevidde. Et land som Myanmar, der internett over mobilnettet ble utbredt først mot slutten av 2014, er bruken allerede på nivå med avanserte markeder som Malaysia og Sverige.

I etablerte markeder er det enorm og økende etterspørsel etter mobildata; høyere hastighet og bedre kapasitet. I fjor mer enn doblet datatrafikken i Norge seg, og Telenor fortsetter å investere over 4 milliarder hvert år i oppgradering av infrastruktur og nett i

hjemmemarkedet. Thaiandske smarttelefonbrukere bruker nå opp til seks timer per dag på telefonen. Svært mange av oss lever allerede digitalt – med nettilkoblede hjem og nettilkoblede biler i nettilkoblede samfunn. Digitalisering er mer enn et utviklingstrekk i telekom- eller IKT-bransjen – det er en revolusjon som påvirker alle deler av samfunnet, alle bransjer og ikke minst hverdagen for oss alle.

2015 var også et år preget av omstilling og forandring. Telenors konsernsjef gjennom 13 år, Jon Fredrik Baksaas trakk seg tilbake i august. Han etterlot seg en arv der vekst, ekspansjon og bygging av en felles kultur har stått sentralt. I tillegg tok vi imot Gunn Wærsted som Telenor ASAs nye styreleder fra 14. januar 2016.

Da jeg overtok roret som konsernsjef i august 2015, tok jeg initiativ til forandringer i organisasjonen og strategiprosessen. Den nye konsernledelsen har færre sjikt og gir mer direkte kontakt med virksomheten. Teamet gjenspeiler dessuten bedre Telenor-konsernets globale rekkevidde: 98 % av våre kunder og majoriteten av våre ansatte er ikke norske. Den øverste ledergruppen har nå sju nasjonaliteter med tilhold i 12 forskjellige land. Selv om det kulturelle mangfoldet er blitt bedre, er jeg ikke fornøyd med kjønnsfordelingen. Å gjøre noe med dette, både på øverste nivå og for øvrig i organisasjonen, er en prioritert oppgave og et område der vi har satt oss klare mål og frister for å forbedre oss.

Telenor er opptatt av å levere lønnsom vekst som følge av økt databruk, og målet er å oppnå dette gjennom å balansere vekstambisjonene med verdiskaping og kostnadseffektivitet. Vi mener dette innebærer å tilby attraktive tjenester, digitalisere kjernevirksomheten og utforske digitale forretningsmuligheter. Denne strategiske satsingen er bygget rundt et mål om å bli den foretrukne partneren i kundenes digitale liv.

2015 har vært et utfordrende år for Telenor når det gjelder minoritetseierskapet på 33 %

i VimpelCom. Vi har tatt etterforskningen mot VimpelCom svært alvorlig. Som minoritetsaksjonær har Telenor bistått myndighetene som vitne under myndighetenes etterforskning av VimpelCom. Styret har iverksatt en gjennomgang av eierskapet og håndteringen av VimpelCom, som skal avsluttes i løpet av våren 2016. Foruten VimpelCom- gjennomgangen besluttet styret at det skulle gjennomføres en ekstern gjennomgang for å se på hvordan eierstyringen og oppfølgingen av Telenors ulike selskaper kan forbedres. Det ble også besluttet å foreta en gjennomgang av Telenors antikorrupsjonsprogram. Vi forventer at resultatene av de eksterne gjennomgangene vil gi oss et solid grunnlag for å styrke organisasjonen i tiden fremover.

Telenor er avhengig av tillit – fra kunder, ansatte og forretningspartnere, og fra samfunnet i sin helhet. Vi er stolt av vår visjon, «empower societies», der vår rolle som samfunnsaktør og tilrettelegger av muligheter står sentralt, og vi mener at «Telenor Way», våre medarbeidere og vår kultur er våre sterkeste kort for å ivareta den ansvarlige og bærekraftige forretningspraksis som Telenor er kjent for. Vi arbeider fortløpende for å videreutvikle, styrke og integrere «Telenor Way» i alle deler av virksomheten.

Ved utgangen av 2015 passerte Telenor 200 millioner kunder, en milepæl for selskapet. Vi arbeider videre med å bringe internett til alle, og 38 prosent av kundebasen er nå aktive databrukere. Fem prosent organisk inntektsvekst og fem prosent organisk EBITDA-vekst i 2015 viser styrken i porteføljen vår. En prioritert oppgave for meg i 2016 blir å sikre fokus på lønnsom vekst og kostnadseffektivitet.

Telenor vil utvikle seg til å bli et stadig mer digitalt selskap med et bredere sett av engasjerende produkter og tjenester som når ut til enda flere kunder, men likevel med høyeffektiv telekommunikasjon som kjernevirksomhet. Fremtidens Telenor vil bli formet av den daglige innsatsen og den

kollektive kompetansen til et globalt vinnerlag som jeg er svært stolt av å lede.

Med vennlig hilsen

Sigve Brekke
Konsernsjef

Telenor vil utvikle seg til å bli et stadig mer digitalt selskap med et bredere sett av engasjerende produkter og tjenester som når ut til enda flere kunder, men likevel med høyeffektiv telekommunikasjon som kjernevirksomhet.

– Sigve Brekke

Nøkkeltall 2015

Beløp i NOK millioner	2011	2012	2013	2014	2015
Organisk driftsinntektsvekst ¹⁾	7 %	5 %	1 %	3 %	5 %
EBITDA før andre inntekter og kostnader/Driftsinntekter (%)	31,0 %	32,3 %	34,5 %	34,5 %	34,5 %
Driftsmargin	10,5 %	9,6 %	20,5 %	22,4 %	17,8 %
Driftsmessige investeringer eks. lisenser og spektrum/Driftsinntekter (%)	11,6 %	12,1 %	14,1 %	15,6 %	18,4 %
Netto rentebærende gjeld ²⁾	17 231	33 082	39 395	46 830	54 106
Netto rentebærende gjeld/EBITDA	0,57	1,03	1,12	1,16	1,25
Resultat per aksje	4,45	5,63	5,74	6,03	2,27
Avkastning på sysselsatt kapital ³⁾	7,5 %	11,0 %	13,8 %	10,7 %	13,6 %
Totalavkastning ⁴⁾	7,8 %	20,1 %	34,9 %	10,0 %	2,2 %

¹⁾ Organiske driftsinntekter er definert som driftsinntekter justert for oppkjøp, salg av virksomheter og valutaeffekter.

²⁾ Netto rentebærende gjeld eksklusiv nåverdien av lisensforpliktelser.

³⁾ Avkastning på sysselsatt kapital er basert på resultat etter skatt ekskludert finansposter, andre inntekter, andre kostnader, nedskrivninger av tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet samt gevinst/tap ved salg av tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet.

⁴⁾ Utbytte er reinvestert på ex-dato.

Ansvarsfraskrivelse

Denne rapporten inneholder uttalelser om fremtiden knyttet til vekstinitiativ, resultater, strategier og målsettinger for Telenor. Uttalelser om fremtiden medfører en viss iboende risiko og usikkerhet, og faktiske resultater og utvikling kan avvike vesentlig fra det som er uttalt eller antydnet.

Inntektene i 2015 økte med 15 prosent til 128 milliarder kroner sammenlignet med året før. Den organiske inntektsveksten var 5 prosent. EBITDA før andre inntekter og kostnader steg med 15 prosent til 44 milliarder kroner, mens den tilsvarende EBITDA-marginen holdt seg stabil på 34,5 prosent fra 2014.

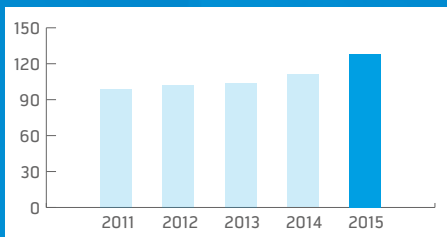
Utsikter for 2016: Basert på dagens konsernstruktur forventer Telenor en organisk inntektsvekst i størrelsesorden 2–4 %, EBITDA-margin før andre inntekter og kostnader i størrelsesorden 33–34 % og driftsmessige investeringer som andel av inntekter, eksklusive lisenser og spektrum, i størrelsesorden 17–19 %.

2015

Rekordhøye inntekter or EBITDA for året

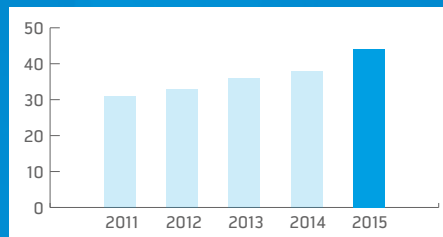
INNTEKTER/EBITDA

I NOK milliarder

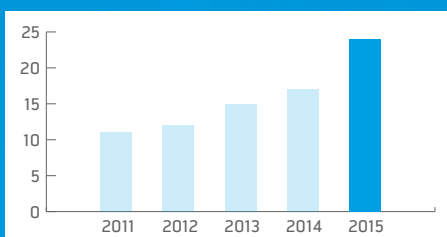
DRIFTSRESULTAT

I NOK milliarder

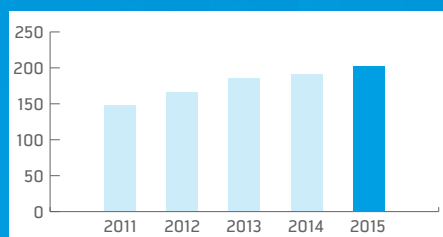
DRIFTSINVESTERINGER

I NOK milliarder

MOBILABONNENTER

I millioner

Høydepunkter

Å gjøre verden tilgjengelig har vært Telenors domene i mer enn 160 år - drevet av en eneste visjon: å understøtte samfunn. #merenn tilgjengelighet og Internett for alle, betyr at vi gjør det mulig med digital livsførsel - overalt.

Telenor-konsernet er en internasjonal tilbyder av kommunikasjonstjenester innen tele, data og media, som har mobiltjenester i 13 land i Norden, Europa og Asia, samtidig

som vi har en økonomisk andel i Vimpelcom Ltd på 33 prosent - et selskap med operasjoner i 14 land. Med hovedkontor i Norge er Telenor-konsernet en av verdens mest betydelige mobiloperatører som hver dag betjener mer enn 200 millioner mobilabonnement, og som har som en ambisjon om å levere digitale opplevelser til enda flere.

HØYDEPUNKTER 2015

Inntekter & EBITDA

Rekordhøye inntekter og EBITDA for året

27. april

Vellykket oppskyting av Thor 7-satellitten

JANUAR

Myanmar

Myanmar rapporterte positiv EBITDA bare noen måneder etter at tjenesten ble lansert

12. mai

Seminar om samfunnsansvar i London

FINANSIELL KALENDER 2016

27. april 2016	Presentasjon av resultat for 1. kvartal 2016
11. mai 2016	Ordinær generalforsamling 2016
19. juli 2016	Presentasjon av resultat for 2. kvartal 2016
26. oktober 2016	Presentasjon av resultat for 3. kvartal 2016

29. september
Telenor innfører seks måneders betalt fødselspermisjon globalt

4G-tjenester lansert
i Bulgaria og utvidet i flere land, deriblant Norge, Malaysia og Thailand

→ DESEMBER

17. august
Sigve Brekke utnevnt til konsernsjef

14. januar
Gunn Wærsted tiltrer som ny styreleder

Påvirkning

I Telenor er vi drevet av en eneste visjon: å understøtte samfunn. Mye mer må gjøres – av oss og andre – om vi skal gjøre Internett tilgjengelig for alle innen 2020 – det er derfor Telenor eksisterer. Samfunn som er koblet opp, betyr samfunn som er mer robuste.

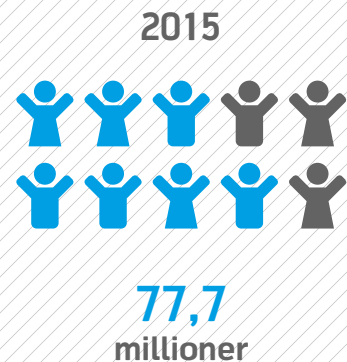
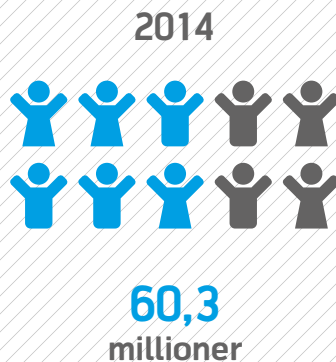
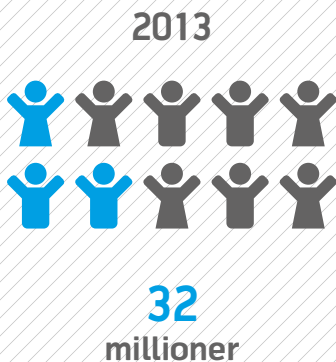
Nettverk skaper plattformen som vi bruker til å bringe verden inn i det mulighetsrom som venter dem – som gjør det mulig for

enhver å drive business, bygge samfunn, forbedre sine levekår og sikre en bedre fremtid for oss alle.

I 2020

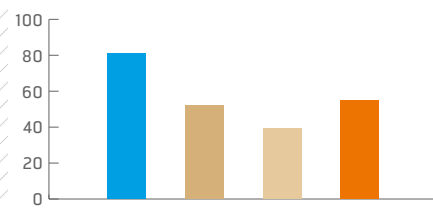
vil halvparten av verdens befolkning være tilknyttet det mobilbaserte internettet

AKTIVE DATABRUKERE

ANDEL SMARTTELEFONER

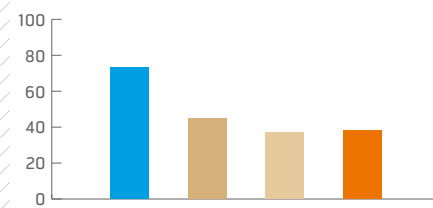
I prosent

- Norden (81 %)
- Sentral- og Øst-Europa (52 %)
- Asia (39 %)
- Konsern (55 %)

ANDEL AKTIVE DATABRUKERE

I prosent

- Norden (73 %)
- Sentral- og Øst-Europa (45 %)
- Asia (37 %)
- Konsern (38 %)

Våre medarbeidere

Vinnerlag skaper kundeopplevelser i verdensklasse og attraktive arbeidsplasser. Våre medarbeidere og vår kultur er våre sterkeste konkurransefordeler. For å kunne fortsette å seire i en digital fremtid, vil vi bygge opp inspirerte, kunnskapsdrevne team som har vilje, dyktighet og midler til å samhandle og skape innovasjon på tvers av landegrensler.

Lederskapsholdninger:
Utforske, engasjere,
understøtte og utføre

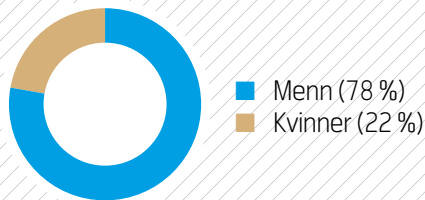
NASJONALITET TELENOR ASA

I prosent

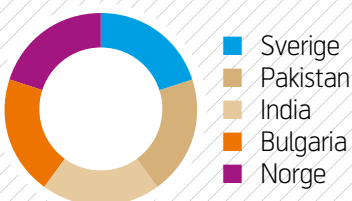
KVINNER I LEDER STILLINGER

I prosent

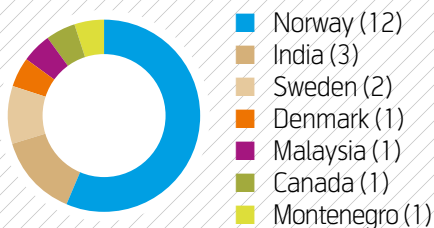
OPEN MIND

Per land

NASJONALITET KONSERNLEDELSE

I antall

Telenor-konsernets virksomheter

Telenor

NORGE

Telenor er det ledende teleselskapet i Norge.

Telenor

SVERIGE

Telenor er Sveriges tredje største mobiloperatør.

Telenor

DANMARK

Telenor er den nest største mobiloperatøren i Danmark.

Telenor

UNGARN

Telenor er Ungarns nest største mobiloperatør.

Telenor

SERBIA

Telenor er Serbias største mobiloperatør.

Telenor

MONTENEGRO

Telenor er den største mobiloperatøren i Montenegro.

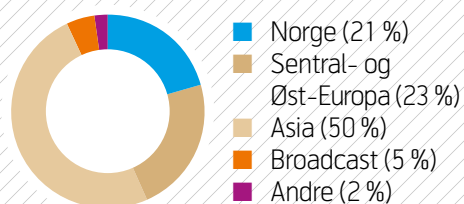
Telenor

BULGARIA

Telenor er den nest største mobiloperatøren i Bulgaria.

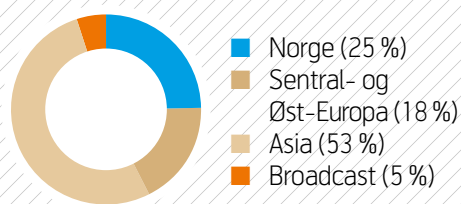
INNETEKTER PER REGION

I prosent

EBITDA PER REGION

I prosent

Telenor

PAKISTAN

Telenor er den nest største mobiloperatøren i Pakistan.

Uninor

INDIA

Den nyetablerte mobiloperatøren Uninor lanserte sine tjenester i desember 2009 og har virksomhet i syv sirklor.

Grameenphone

BANGLADESH

Grameenphone er den største mobiloperatøren i Bangladesh og er børsnotert på både Dhaka Stock Exchange (DSE) Ltd. og Chittagong Stock Exchange (CSE) Ltd.

Telenor

MYANMAR

Lisensen signert i februar 2014, og tjenester ble lansert åtte måneder senere. Ambisjonen er å bli markedsleder.

dtac

THAILAND

dtac er den nest største mobiloperatøren i Thailand og notert på børsen i landet.

Digi

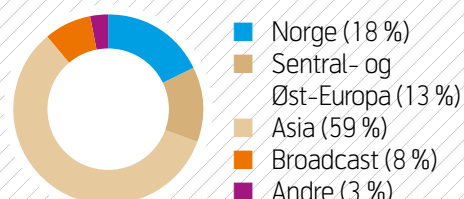
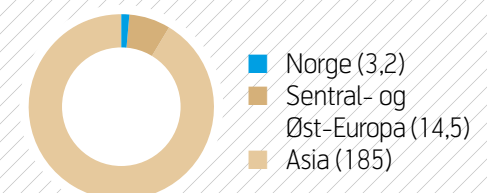
MALAYSIA

Digi er den tredje største mobiloperatøren i Malaysia og er børsnotert på Bursa Malaysia.

VimpelCom

Telenor-konsernet har en økonomisk eierandel på 33 % i VimpelCom Ltd. med 200 millioner kunder i 14 markeder (per 4.kvartal 2015).

Telenor-konsernet er børsnotert på Oslo Børs

**DRIFTSINVESTETERINGER
EKSKLUSIV LISENS***I prosent***MOBILE ABONNENTER***I millioner*

Styret

Som ny styreleder ser jeg frem til å ta del i den spennende reisen som ligger foran Telenor. Selskapet fortsatte å skape verdier for sine kunder, aksjonærer og ansatte, og leverte solide økonomiske resultater for 2015.

Jeg vil hjelpe denne organisasjonen videre, understøttet av sentrale prinsipper om god eierstyring og selskapsledelse, kundefokus, åpenhet, lønnsom vekst og effektiv drift.

Digital kommunikasjon er en katalysator for vekst. Det setter mennesker i stand til å forbedre sin tilværelse, bygger samfunn og sikrer en fremtid for de mange, ikke bare de få.

– Gunn Wærsted, styreleder

Fra venstre til høyre (fra bakerste rad): Jon Erik Reinhardsen, Dag J. Opedal, Frank Dangeard, Per Gunnar Salomonsen, Harald Stavn, Åse Selfjord, Marit Vaagen, Regi Aalstad og Sally Davis. Fremste rad: Dr. Burckhard Bergman og styreleder Gunn Wærsted.

Styrets redegjørelse

NØKKELTALL FOR 2015

5 % organisk
inntektsvekst

17 millioner nye abonnenter,
203 millioner totalt

Driftsinntekter på
128,2 milliarder kroner

EBITDA før andre inntekter
og kostnader på
44,2 milliarder kroner

Operasjonell kontantstrøm på
20,6 milliarder kroner

Foreslått utbytte på
7,50 kroner per aksje*

*Hvorav 4,00 kroner skal utbetales i mai
og 3,50 kroner i november.

Inntektene i 2015 økte med 15 prosent til 128 milliarder kroner sammenlignet med året før. Den organiske inntektsveksten var 5 prosent som følge av sterke resultater i Myanmar. EBITDA før andre inntekter og kostnader steg med 15 prosent til 44 milliarder kroner, mens den tilsvarende EBITDA-marginen holdt seg stabil på 34,5 prosent fra 2014.

I 2015 feiret Telenor sitt 160-årsjubileum. Selskapet har vokst fra å være en lokal norsk telegrafoperatør i 1855 til å bli en internasjonal mobiloperatør med virksomhet i 13 land i 2015. Året ga rekordhøye drifts-inntekter og EBITDA, og en viktig milepæl ble nådd da Telenor passerte 200 millioner kunder. I løpet av året ble det også gjort endringer i konsernledelsen. Jon Fredrik Baksaas gikk av som konsernsjef, og tidligere leder for Telenors virksomhet i Asia, Sigve Brekke, overtok stillingen. I tillegg ble det ved årsslutt valgt ny styreleder, Gunn Wærsted.

På mange måter var det et år preget av store begivenheter for Telenor, men selskapet møtte også utfordringer i forbindelse med selskapets minoritetsinteresse i VimpelCom Ltd. Håndteringen av denne saken har fortsatt høy prioritet. Se også avsnittet om VimpelCom i redogjørelsen om samfunnsansvar og styrets redegjørelse for eierstyring og selskapsledelse.

Investeringer og kundebehov

Gjennom hele året fortsatte Telenor-konsernet å investere i datanettverk med mål om å sikre seg datavekst i konsernets markeder i Europa og Asia.

Mobilbransjen står midt i en overgangsfase, og overgangen fra tale til data er i full gang. Telenor har opplevd skiftet fra fasttelefon til mobil, en endring som omdefinerte

telekomindustrien og samfunnet i sin alminnelighet. Som mange andre i denne svært konkurranseutsatte bransjen står Telenor nå overfor teknologiske endringer til mobildatanettverk med høyere hastighet og økende bruk av smarttelefoner og tilkoblede enheter. Og kundenes datahunger kommer bare til å øke i årene som kommer.

Mennesker og maskiner skaper og deler mer informasjon enn noen gang før. Samfunn og land forventer mer av internett enn før, og av alle tjenestene som er avhengige av internett. Mobilten er i sentrum for dette omskiftelige digitale universet, og forbrukernes opplevelser omdefineres konstant etter hvert som de bruker stadig mer tid på sine digitale enheter. Telenor er både tilrettelegger og pådriver for dette økosystemet gjennom så vel sine

mobilnettverk og tilkoblingsmuligheter som innovasjon, opprettelse og utvikling av relevante tjenester og partnerskap. Internetttilgang via mobilen skaper digital inkludering og muligheter for alle. Ved utgangen av 2015 brukte 38 prosent av Telenors kunder internett på mobilen, og antallet forventes å øke betydelig i årene som kommer.

Gjennom året fastholdt Telenor-konsernet sitt fokus på «Internett til alle» og effektiv drift, og det var fremdeles kunden som stod i sentrum når beslutninger skulle tas. Telenor fokuserte på verdiskaping og vekst, både innen den tradisjonelle telekomvirksomheten og innen digitale posisjoner, deriblant «tingenes internett», finansielle tjenester og klassifiserte tjenester på nett, samtidig som nye, digitale arenaer som mHealth ble utforsket.

29. januar 2016 inngikk Telenor en avtale om å kjøpe opp ca. 95 prosent av New York-baserte Tapad Inc., et ledende markedsførings- og analyse-selskap. Med oppkjøpet får Telenor et ben innenfor det raskt voksende markedet for reklameteknologi og blir tilført verdifull kompetanse innenfor digital markedsføring og analyse. Selskapet leverer samordnede markedsførings- og analyse-løsninger som gir forlag, markedsførere og

Nettet er fundamentet vi bruker til å integrere verden med mulighetene som ligger foran oss, slik at alle kan drive virksomhet, bygge samfunn, forbedre hverdagen sin og skape en bedre fremtid for oss alle.

teknologileverandører et helhetlig bilde av forbrukerne på tvers av enheter og skjermer, deriblant smarttelefoner, nettbrett, PC-er og smart-TV-er.

Telenor mener at det er mulig å skape betydelige verdier ved å bruke markedsførings-teknologi for å forbedre den digitale kapasiteten i selskapets kjernevirksomhet; telekom. Dette vil forbedre Telenors forståelse av kundeatferd og bidra til å bygge en plattform for andre forretningsområder.

Ansvarlig forretningspraksis

Som en global operatør forventes Telenor (både fra ledelsens, styrets og omgivelsenes side) ikke bare å bygge og drifte moderne telekomnettverk av høy kvalitet, men å gjøre dette på en bærekraftig, etterrettelig og åpen måte. Telenor-konsernet tar dette ansvaret alvorlig og arbeider kontinuerlig med å forbedre konsernets styrings-strukturer og sørge for ansvarlig drift i alle deler av virksomheten. Konsernet og styret i Telenor har iverksatt konkrete tiltak for å forbedre eierstyringen i forbindelse med minoritetsinteresser og innenfor Ethics and Compliance-funksjonen. Mer informasjon finnes i Telenor-konsernets redegjørelse om samfunnsansvar og styrets redegjørelse for eierstyring og selskapsledelse.

Samfunnsansvar er en integrert del av Telenors forretningsdrift og -strategi.

Selskapet ønsker at dets kommunikasjons-tjenester skal bidra mest mulig ved å skape felles verdier for både virksomheten og samfunnet i sin alminnelighet.

For at så mange som mulig skal få oppleve de fordelene som mobilkommunikasjon skaper, må Telenor fokusere på kontinuerlig forbedring ved å benytte seg av sin omfattende erfaring, ved systematisk håndtering av risiko og aktsomhets-vurderinger i tillegg til relevante internasjonale fremgangsmåter, rammeverk og standarder. Leverandøraterferd, menneskerettigheter og bærekraftig forretningspraksis vil fortsatt stå høyt på Telenors dagsorden.

«Telenor Way» definerer selskapets ambisjoner og setter standarden for hvordan Telenor driver en bærekraftig virksomhet og følger ansvarlig forretningspraksis. For å sikre bærekraftig eierstyring og selskapsledelse sørger Telenor for at det i hele konsernet er en god og sunn forretningspraksis, pålitelig økonomisk rapportering og etterlevelse av lover og regler. De forretningsetiske retningslinjene er Telenors overordnede rettesnor, og verdiene definerer Telenor-kulturen og veileder de ansatte.

Personvern og datasikring

Menneskerettigheter, personvern, datasikring, ytringsfrihet og internett-

Internettilgang er mer enn bare en fordel: Det er en døråpner for et samfunn.

sikkerhet er knyttet til Telenors satsing på å bli kundenes foretrukne partner i den digitale hverdagen deres. Personvern, cybersikkerhet og politisk overvåking er komplekst og må håndteres av bransjen og samfunnet. I 2015 fortsatte Telenor å arbeide for større åpenhet i bransjen med hensyn til personvern ved å offentliggjøre en landsspesifikk oversikt over antallet forespørsler fra myndigheter om tilgang til kommunikasjonsdata og lovlig avlytting. Telenor fastla også en ny strategi i 2015 for å understøtte det personvernrelaterte målet om å beskytte både Telenors ansatte og kundedata. Mer informasjon finnes i Telenor-konsernets redegjørelse om samfunnsansvar og styrets redegjørelse om eierstyring og selskapsledelse.

For Telenor er «Internett til alle», barns trygghet på nett og digitalt ansvar én og samme ting. Gjennom året videreførte Telenor i alle sine forretningsenheter arbeidet med å trygge internettopplevelsen for barn og ungdom og sørge for at nye internettbrukere stiller best mulig forberedt. Telenor-konsernet støttet dessuten verdens ledere i kampen for å nå de nye målene for bærekraftig utvikling. Telenors ambisjonen er at 200 millioner mennesker skal få internettilkobling innen 2017 og dermed tilgang til kunnskap, muligheter og livsviktige tjenester som kan skape en bedre fremtid for alle.

Internett til alle

Da Telenor passerte 200 millioner kunder i desember, var det i første rekke takket være konsernets seks markeder i Asia. Konsernets kundemasse har vokst fra 28 millioner til mer enn 200 millioner på 10 år. 86 prosent av

kundene våre er smarttelefonbrukere, mens 38 prosent er aktive databrukere.

Telenor har som mål at alle disse kundene de neste årene skal gå over fra en fortid der talen stod i sentrum, til en fremtid der internett og digitale tjenester dominerer. «Internett til alle» handler ikke bare om å legge til rette for bruk, men også om å gi folk en god grunn til å koble seg til internett.

Å hjelpe kundene gjennom denne overgangen er fortsatt en strategisk ambisjon for Telenor-konsernet. Konsernet ser denne endringen i forbrukeratferd som en vekstmulighet, men også en utfordring etter hvert som stadig mer internettbruk endrer det sosiale og sikkerhetsrelaterte landskapet i takt med at forbrukernes krav utvikler seg. I alle Telenor-konsernets forretningsenheter fører samarbeid med kundene i hver fase av den digitale reisen deres til økt forretningsaktivitet og innovasjon.

Myanmar er et tydelig eksempel på hvilken betydning mobilkommunikasjon kan ha i grensemarkedene i Asia. Telenors mål er å levere topp moderne telekommunikasjon og internettjenester som vil berike hverdagen for innbyggerne i hele Myanmar. Telenor vil bidra til Myanmars økonomi og utvikling ved å opptre som samfunnsansvarlig bedrift og foretrukken arbeidsgiver, og ved å bygge nødvendig infrastruktur som vil bidra til å modernisere Myanmars telekomsektor og skape verdier for alle interessenter og samfunnet i det lange løp.

I sitt første driftsår fikk Telenor Myanmar mer enn 12 millioner kunder gjennom attraktive tjenestetilbud og et solid salgs- og distribusjonsapparat. Aktive databrukere står allerede for 52 prosent av selskapets kundemasse. EBITDA-marginen for året var 40 prosent.

I Malaysia bruker Digi internett og digitale tjenester til å skape ytterligere fremgang i landet. Blant de 12 millioner kundene er mer enn halvparten smarttelefonbrukere, og 62

prosent bruker data aktivt.

I Thailand gjennomgår dtac en stor omstillingsprosess i et marked preget av hard konkurranse. Samtidig er etterspørselen etter datatjenester stor, og i 2015 ble flere tiltak iverksatt over hele landet for å møte etterspørselen. De 25 millioner dtac-abonnentene opplevde i 2015 at dtac bygde ut 3G-nettet og lanserte 4G-nett i 40 storbyområder rundt omkring i Thailand, ASEANs (Association of Southeast Asian Nations) nest største smarttelefonmarked.

Telenor India forpliktet seg til å skape ytterligere verdier for sine 42,6 millioner kunder. I 2015 lanserte Telenor India et program for å modernisere hele nettverket, inkludert å erstatte alle de 23 625 basestasjonene med topp moderne utstyr innen 2017. Når dette står ferdig, vil nettverket bli mer effektivt, og virksomheten vil være klar til å lansere nye teknologier i fremtiden. Mer enn 5000 stasjoner var allerede byttet ut ved utgangen av 2015.

Grameenphone fortsatte veksten i 2015 etter å ha passert 50 millioner kunder i 2014. Virksomheten er fremdeles den største med hensyn til antall kunder i Telenor-konsernet. For å legge til rette for denne veksten er Grameenphone i ferd med å forberede en ambisiøs nettverks-ekspansjon der nettverket dekker alle innbyggerne i Bangladesh. I 2015 utgjorde aktive databrukere 28 prosent av kundebasen.

Telenor Pakistan-kunder digitaliseres hurtig, og selskapets andel av det raskt voksende 3G-markedet i Pakistan økte raskere enn andelen til den nærmeste konkurrenten i 2015. Telenor Pakistan opplevde sin raskeste vekst av 3G- og 4G-brukere i 2015 og har nå 34,6 millioner kunder.

I Telenors europeiske virksomhet medregnet Skandinavia har selskapet fortsatt arbeidet for å sikre tilgang til spektrum og oppgradere nettverkene og

IT-infrastrukturen, øke utbredelsen av smarttelefoner, stimulere til bruk gjennom utvalgte tredjeparter og egenutviklede tjenester samt øke lønnsomheten med nye datasentriske prisplaner.

I både Norge og Sverige fortsetter etterspørselen etter data og nye digitale tjenester å øke. Evnen til å tilby relevante tjenester i tråd med kundenes behov, levert via overlegen nettverkskvalitet, fortsatte å skape verdier i Norge. I Sverige er om lag 76 prosent av abonnentene aktive data-brukere, og 74 prosent i Norge.

Effektiv drift

Telenors ambisjon om høyere EBITDA-vekst enn inntektsvekst innebærer ikke bare en økning i inntekter, men også strammere kostnadskontroll. For å være relevante for kundene og konkurransedyktige i et særdeles dynamisk miljø arbeider Telenor fortløpende for å bli mer kostnadseffektiv og drive smartere i hele organisasjonen.

Nye driftsmodeller, finmasket resultatstyring, teknologisk effektivitet og prosessforenkling gjør det mulig å drive selskapet på en kostnadseffektiv måte og rette fokus og ressurser mot de oppgavene som skaper størst verdier.

Gjennom hele 2015 fortsatte Telenor-konsernet å investere i nettverk, tilby og utvikle relevante tjenester til fornuftige priser samt redusere fremtidige oppdateringskostnader ved å modernisere produkter, prosesser og IT-systemer. Telenor satte fart i 3G- og 4G-investeringene i Thailand i 2015 for å skaffe seg en fornuftig dataposisjon. Selskapet økte nettverksinvesteringene i Myanmar for å imøtekomme den sterke etterspørselen og investerte betydelig i 4G-nettet i Norge for å nå dekning på over 90 prosent av befolkningen innen utgangen av 2015. Telenor nådde målsettingen om en brutto besparelse på 5 milliarder kroner i perioden 2013–2015. Samlede driftskostnader ble 48,8 milliarder kroner i 2015.

I likhet med tidligere år har Telenor som mål

å forbedre energieffektiviteten i sine nettverk, da disse står for omtrent 80 prosent av selskapets totale energiforbruk. Selskapets CO₂-utslipp per sluttkunde har de fire siste årene falt med ca. 27 prosent.

Telenor satser på kvalitetsutvikling ved å utnytte selskapets globale tilstedeværelse. Telenor er i ferd med å endre IT-strukturen slik at den blir et verktøy som kan gi suverene kundeopplevelser. En forbedring av IT-driften er viktig med tanke på å redusere kostnader og gjøre selskapet mer fleksibelt. Selskapet vil fortsette å fokusere på høykvalitetsnettverk, mobil samt brukervennlige og engasjerende tjenester og produkter.

Telenor opprettholder fokuset på kostnadseffektiv drift med synergier på tvers av landegrensene, økt effektivitet i forretningsenhetene og den globale virksomheten, blant annet Global Shared Services, Global Sourcing, Global Backend og Global Wholesale.

Gjennom Telenor Global Shared Services, som utvikler felles tjenester for hele konsernet innenfor IT, HR, økonomi og regnskap, lanserte Telenor felles IT-infrastrukturoperasjoner for sine asiatiske enheter i Bangladesh, Pakistan, Malaysia og Thailand. Synergier gjennom et felles, utkontrahert lønssystem realiseres for alle nordiske forretningsenheter gjennom lanseringen i Sverige.

Telenor Common Operation, som leverer nettverks- og IT-tjenester til den europeiske virksomheten, betjener nå seks kunder og har vært i drift siden 2012. Telenor fortsatte også å levere resultater gjennom sitt transformasjonsprogram i Danmark og Ungarn: Komplekse prosesser automatiseres, fremtidsrettet teknologi mot skiftende kundetrender innføres, og prisplaner og produkttilbud forenkles og reduseres.

I 2015 fortsatte Telenor å implementere sin klyngebaserte modell i alle selskapets markeder, deriblant Thailand og Myanmar.

Den lokaliserte modellen gir Telenor mulighet til å samle informasjon og justere tjenester basert på spesifikke, lokale anliggender. I tillegg fortsatte Telenor å bruke nettverksdeling til å forbedre sin kostnads- og kvalitetsposisjon. Avtaler om nettverksdeling finnes nå i Danmark, Sverige og Ungarn. Etter et vellykket prosjekt med nettverksoppgradering og -renovering har Telenor begynt å tilby 4G-tjenester i Bulgaria.

Kundenes foretrukne partner

Det å bli kundenes foretrukne partner i deres digitale hverdag er viktig for fremtidig verdiskaping og vekst. Mobiltelefoni forventes å bli kundenes fremste kanal, og Telenor vil fokusere på å hjelpe kundene over i den digitale virkeligheten gjennom å skape gode og personlig tilpassede opplevelser samt utvikle den digitale kontakt med kundene. Å implementere skalerbare og kommersielle modeller for økonomi- og kommunikasjonstjenester, helse, landbruk og utdanning samt opprettelse av internettforbindelse for folk

er en viktig katalysator for vekst og utvikling.

I oktober 2015 opprettet Telenor-konsernet enhetene for marked og teknologi for å forbedre og utvikle kundeopplevelser, og for å sikre at nettverk og IT-systemer er klar til å oppfylle fremtidige krav. Telenor kunngjorde også at selskapets initiativer og partnerskap på den digitale arenaen skal samles i et eget digitalt forretningsområde, for slik å stå bedre rustet til å utforske posisjoner i nye, nærliggende næringer.

Finansielle tjenester

I løpet av året lanserte Telenor digitale mobilpenger i sitt nyeste marked Myanmar. Kommersiell testing begynte i desember, og vi vil tilby finansielle tjenester gjennom 800 salgssteder under merkenavnet «Wave Money».

I Pakistan, via Easypaisa, har Telenor rundt 20 millioner aktive kunder som bruker mobilbetaling til person-til-person-betalinger (P2P-betalinger), faktura-betalinger og butikkbetaling. I Serbia leverer Telenor Banka nå komplette digitale banktjenester til mer enn 100 000 kunder. I august 2015 ble Telenor tildelt en banklisens i India sammen med to partnere, IDFC og Dilip Shanghvi.

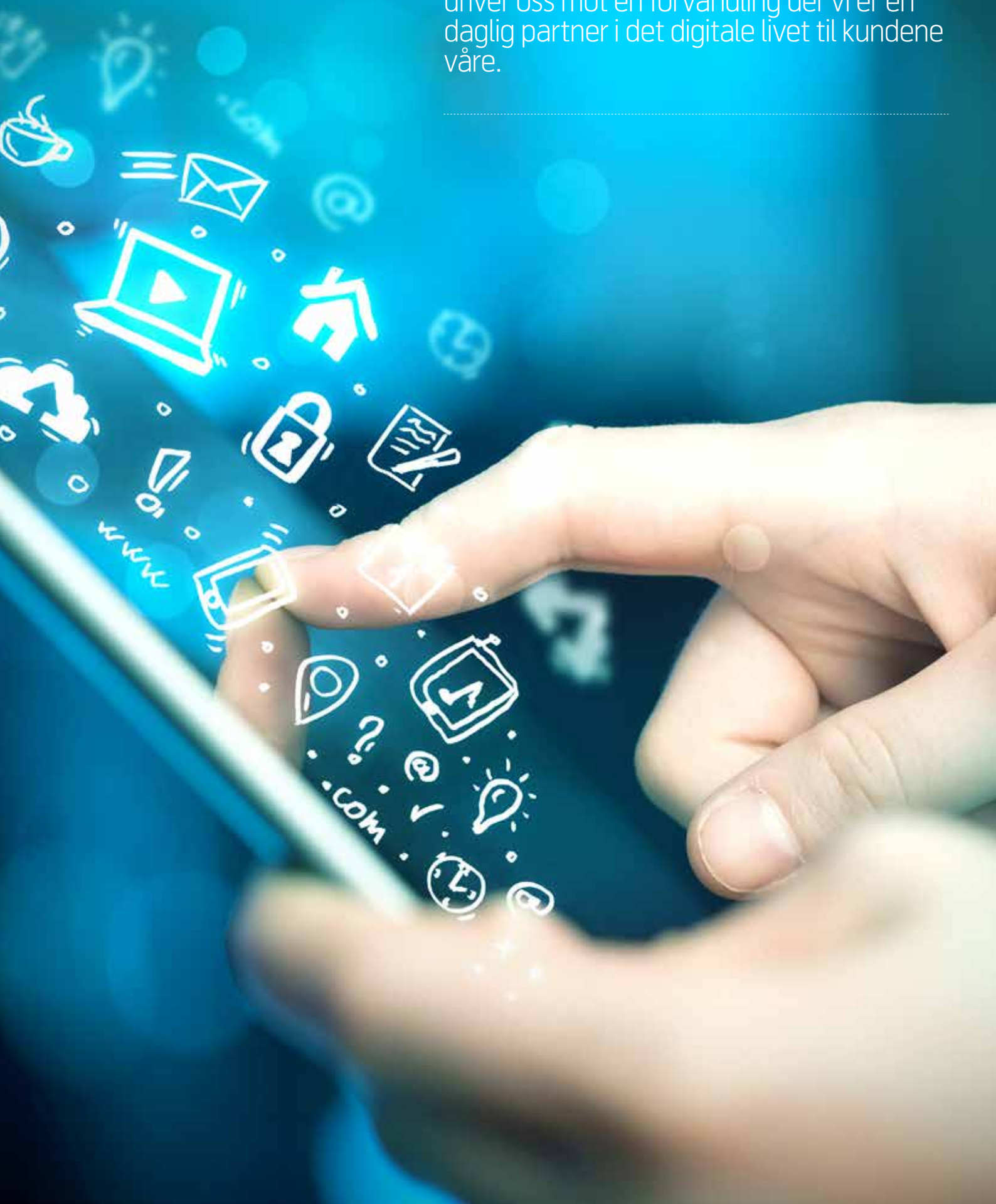
Egne tjenester og samarbeid

I 2015 passerte skylagringstjenesten Capture (Min Sky i Norge) 800 000 månedlige aktive brukere og er nå tilgjengelig i sju markeder. De fleste av disse kundene er i Norge og Thailand. Videokommunikasjonstjenesten appear.in, som ble lansert i 2013, har brukere i mer enn 190 land.

Telenors WoWBox, en internettportal installert som en app på smarttelefoner, ble lansert i mai 2015 og hadde én million månedlige aktive brukere ved utgangen av året. Telenor Connect ID, selskapets globale løsning for å verifisere sluttbrukere med enkel tilgang til alle tjenester, passerte to millioner brukere ved utgangen av året.

En pådriver for innovasjon – vi var en av de første til å utforske maskin-til-maskin-teknologi for 15 år siden, og vi er fortsatt den samarbeids-partneren kundene kommer til når de trenger tilkoblingsløsninger til alt fra biler og sikkerhetsalarmer til gatelykter eller familiens kjæledyr.

Fremtiden. Verden i 2020 vil se annerledes ut enn i dag. Denne fremtiden er det som driver oss mot en forvandling der vi er en daglig partner i det digitale livet til kundene våre.

Det holder ikke bare å gi tilgang. Vi må utnytte potensialet fullt ut for å leve, arbeide, lære, dele og løse globale utfordringer på en bedre måte. Det er dette vi gjør, og det er grunnen til at vi finnes.

Telenor Connexion, som leverer mobile forretningsløsninger basert på «tingenes internett», fortsatte å levere sterke resultater og passerte fem millioner tilkoblede enheter globalt.

Telenor-konsernet fortsatte samarbeidet med sine globale strategiske partnere, deriblant Facebook, YouTube, Google, Opera, Wikipedia, Twitter og UNICEF. Selskapet fortsatte også å videreutvikle nettannonsevirksomheten sammen med Schibsted ASA, Naspers Ltd. og Singapore Press Holdings Ltd.

Telenor kjøpte opp Tapad Inc. i begynnelsen av 2016. Dermed har selskapet fått et ben innenfor det raskt voksende markedet for reklameteknologi, og har også sikret seg verdifull kompetanse innenfor digital markedsføring og analyse.

Forskning

Telenor-konsernets forskningsenhet spiller en viktig rolle i utviklingen av innsikt og kompetanse som behøves for å gjøre Telenor til et programvare- og datadrevet selskap konsentrert om kunden. Bidrag innenfor kundeinnsikt, dataanalyse, maskinlæring, innovasjon, digitale tjenester, nye teknologier og markedsdynamikk har vært viktig gjennom året.

I 2015 gjennomførte Telenor flere studier for å forberede selskapet på fremtidige trender og forbrukeratferd. En undersøkelse så på endringer i kommunikasjonsvaner hos personer i alderen 16–35 år. En annen undersøkelse analyserte de avveiningene forbrukerne foretar mellom personvern og personlig tilpassede tjenester. En tredje undersøkelse tok i bruk nye avanserte metoder for tekstanalyse for å forstå og reagere momentant på kundenes tilbakemeldinger fra sosiale medier og direkte evalueringer.

Telenor fullførte i 2015 en studie i samarbeid med Harvard T.H. Chan School of Public Health, Oxford University, U.S. Center for Disease Control og University of Peshawar som viste hvordan mobildata kan brukes til å

forutse og følge spredningen av epidemisk sykdom. Studien er en del av Telenor-konsernets ambisjon om å bidra til å finne bærekraftige, langsiktige løsninger på sosiale utfordringer og dermed skape felles verdier for samfunnet og selskapet.

Telenor Research deltar i EUs forskningsarenaer innen neste generasjon mobilteknologi 5G, og sitter i styret i NetWorld 2020 og 5G PPP Infrastructure Association. Verdensledende forskning innen kunstig intelligens er blitt testet ut på nye innovative tjenester gjennom pilotprosjekter i Telenor.

Telenor styrker sine relasjoner med verdensledende internasjonale institusjoner, deriblant Harvard, Massachusetts Institute of Technology (MIT), EU og Institute on Asian Consumer Insight. Det utføres forskning i langsiktig samarbeid med de norske læreinstitusjonene NHH, NTNU og Universitetet i Oslo. I 2015 publiserte Telenors forskere 30 artikler i fagfelle evaluerte tidsskrifter og konferanser – deriblant én i Proceedings of the National Academy of Sciences, det nest mest siterte tidsskriftet i verden.

I 2015 brukte Telenor 3,4 milliarder kroner på innovasjon i ny infrastruktur, nye tjenester og prosesser, hvorav 0,5 milliarder kroner var kostnader knyttet til forskning og utvikling. Den nye satellitten Thor 7 var en stor investering i 2015. Til sammenligning var den totale investeringen i innovasjon på 3,1 milliarder kroner i 2014, hvorav 0,5 milliarder kroner var kostnader knyttet til forskning og utvikling.

Samfunnsansvar

Telenor er forpliktet til å rapportere om resultatene av sitt arbeid med samfunnsansvar og arbeidet med sentrale bærekraftsspørsmål i tråd med interessentenes forventninger. Det er i 2015 gjennomført en grundig prosess for vesentlighetsvurdering med involvering av interessenter og desktop-basert gransking av bakgrunnsmateriale. Arbeidet er basert på GRI G4-prinsippene om vesentlighet,

klarhet og balanse, og de mest vesentlige temaer innen samfunnsansvar er identifisert. Disse sentrale temaene er behandlet i vår redegjørelse om samfunnsansvar i samsvar med kravene i den norske regnskapsloven der selskapet skal redegjøre for retningslinjer, prinsipper, resultater og ambisjoner innenfor menneskerettigheter, arbeidstakerrettigheter og sosiale forhold, ytre miljø og antikorrupsjon. Se også avsnittet «Ansvarlig forretningspraksis» på side 20 i styrets årsberetning.

Telenor har fulgt følgende struktur for å redegjøre for samfunnsansvar i henhold til punktene i regnskapsloven § 3-3c: 1) «Antikorrupsjon» under de sentrale overskriftene eierstyring og selskapsledelse, etikk og antikorrupsjon samt åpenhet og interessentengasjement; 2) «Sosiale forhold» under de sentrale overskriftene mobiltelefoner og helse, barns trygghet på internett, økonomisk bidrag til samfunnet, stabile tjenester, digital tilgang og samfunnsnytte, innovative tjenester og programmer for felles verdier; 3) «Ytre miljø» under de sentrale overskriftene klimaendringer og miljø samt lavkarbonløsninger; 4) «Arbeidstakerrettigheter» under de sentrale overskriftene arbeidstakerrettigheter og standarder samt bærekraft i leverandørkjeden; 5) «Menneskerettigheter» under de sentrale overskriftene menneskerettigheter, personvern og datasikring samt ytringsfrihet. Mer informasjon finnes i redegjørelsen om samfunnsansvar.

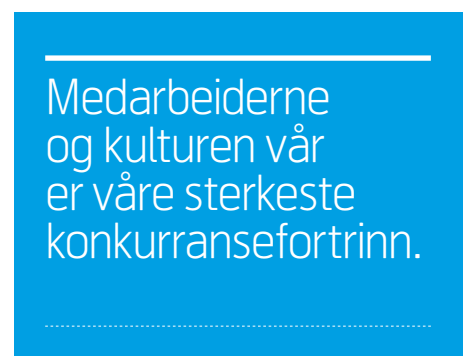
Redegjørelsen om hvordan Telenor-konsernet følger opp sitt samfunnsansvar, er gitt som en egen seksjon i årsrapporten for 2015, se sidene 43–67.

Medarbeidere

I 2015 fokuserte Telenor-konsernet på mangfold, arbeidsmetode og læring og utvikling av ledere og eksperter. Telenor fortsatte omstillingen til et mer ekspertisedrevet selskap med målsetting om å tiltrekke seg medarbeidere med digital tankegang og kompetanse. Ved utgangen

av året hadde Telenor-konsernet om lag 38 000 ansatte (antallet omfatter både heltids- og deltidsansatte) i sine 13 markeder. Selskapet jobber aktivt med å opprettholde en mangfoldig medarbeiderbase – ved utgangen av året hadde rundt 30 prosent av de ansatte i Telenor ASA internasjonal bakgrunn. 36 prosent av Telenors totale arbeidsstyrken var kvinner (basert på 35 000 ansatte). Andelen kvinner i lederstillinger i Telenor-konsernet er 22 prosent.

Telenor ønsker å styrke konkurranse-dyktigheten i de markeder der selskapet opererer. For å klare det er selskapet avhengig av så vel å tiltrekke seg og beholde de beste lederne og ekspertene fra forskjellige bakgrunner som å få frem flere kvinnelige ledere. Selskapet arbeider for større kjønnsfordeling på alle plan og satte i 2015 seg mål om å nå 25 prosent kvinner i topplederstillinger i 2016, og 30 prosent innen 2020.

Telenor har satt i gang en rekke initiativer for å oppfordre til mangfold og få frem flere kvinnelige ledere i hele selskapet. Telenor har forpliktet seg ytterligere til å fremme kjønnsfordeling, og som et ledd i dette måles topplederne i hele Telenor-konsernet etter den innsatsen de legger ned for å utvikle kvinnelige ledere.

I tillegg til å måle lederne sine vil Telenor fortsette å investere i programmer og initiativer for å fremme kjønnsfordeling og mangfold på arbeidsplassen og i samfunnene vi opererer i. Ett eksempel var innføringen av seks måneders fødselspermisjon som global minstestandard. Disse nye retningslinjene er særlig gunstige for

Telenors asiatiske forretningsenheter, der det lokale regelverket i noen av disse markedene gir kvinner rett til mindre enn seks måneder. I tillegg har Telenor hevet kravene for å sikre jevn fordeling blant kandidater til topplederstillinger. Et annet initiativ for større kjønnsfordeling er Telenors sponning av lederutviklingsprogrammet rettet mot kvinnelige studenter i Norge, der 50 prosent av deltakerne har teknologisk bakgrunn.

I 2015 hadde Telenor i Sverige, Danmark, Norge, Pakistan og Grameenphone i Bangladesh, traineeprogrammer der målet var å hente de beste talentene blant sisteårsstudenter med forskjellig studiebakgrunn. 47 prosent av kandidatene var kvinner.

Telenor viderefører sitt Telenor Open Mind- og Telenor Integration-program, som gjør det enklere for personer med funksjonshemming (enten fysisk eller psykisk) og innvandrere med høyere utdanning å komme seg i arbeid gjennom omfattende praktikantordninger med aktiv opplæring og mentorvirksomhet. Vi har en global ambisjon om å lansere Open Mind (for mennesker med funksjonshemming) i alle Telenors markeder innen utgangen av 2019. Per 2015 er Open Mind lansert i Sverige, Pakistan, India og Bulgaria, foruten Norge, og i alt har 375 mennesker kommet seg i arbeid gjennom programmet globalt.

Medarbeidernes medinnflytelse og opplæringsprogrammer

Medarbeidernes medinnflytelse fortsetter den positive utviklingen vi har sett de fem siste årene. Den graden av medinnflytelse som ble angitt i en medarbeiderundersøkelse, plasserer Telenor blant verdens fremste selskaper på dette området ifølge undersøkelsesleverandør Hay Groups globale referanserammer.

For å styrke opplæringsmulighetene for alle ansatte benytter Telenor et nettbasert opplæringsmiljø der de ansatte har tilgang til Telenors obligatoriske opplæringsprogrammer om blant annet antikorrupsjon

og forretningsetiske retningslinjer. Dette miljøet inneholder også et åpent, omfattende bibliotek med læremateriell. Telenor har videre fornyet sine lære akademier for ledere og eksperter.

Telenor fortsatte opplæringen av de ansatte i Telenor-kulturen – «Telenor Way» – i 2015. For å styrke fokuset på etikk og selskapets forretningsetiske retningslinjer utviklet selskapet i 2015 en nettbasert opplæringskampanje som vil bli implementert for alle ansatte globalt i 1. kvartal 2016.

Vinnerlag skaper kundeopplevelser i verdensklasse og flotte arbeidsplasser.

For å påse at Telenor fortsetter å rekruttere de rette lederne for fremtiden, og for å møte nye markeds- og organisasjonsutfordringer, besluttet selskapet å forbedre rekrutteringsprosessen for ledende stillinger i konsernet i 2015. De to viktigste endringene i prosessen omfattet bruken av psykometri i evalueringen av kandidater og innføringen av en «rekrutteringskomité» for å understøtte siste fase av rekrutteringsprosessen. Denne komiteen består av konsernsjefen, tre medlemmer av konsernledelsen og konserndirektøren for personalforvaltning.

Telenor har i 2015 reforhandlet sin globale avtale med UNI Global Union som plattform og rammeverk for selskapets dialog om grunnleggende arbeidstakerrettigheter.

I 2015 var sykefraværet for hele Telenor-konsernet 1,44 %.

Finansiell informasjon

Driftsinntektene i 2015 ble 128,2 milliarder kroner, en rapportert økning på 15 % fra 111,4 milliarder i 2014. Den organiske

inntektsveksten på 5 % var i hovedsak et resultat av den sterke utviklingen i den myanmarske virksomheten. Den rapporterte inntektsveksten var høyere enn den organiske inntektsveksten på grunn av svekkelsen av den norske kronen mot de fleste av virksomhetens rapporteringsvalutaer. Den positive valutaeffekten på inntektene beløp seg til 11,1 milliarder kroner.

EBITDA¹⁾ før andre inntekter og andre kostnader økte med 5,7 milliarder kroner til 44,2 milliarder kroner, mens den tilsvarende EBITDA-marginen på 34,5 % holdt seg stabil fra 2014. Virksomhetene i Myanmar, Pakistan, Bangladesh og India bidro positivt, mens virksomhetene i Europa, Thailand og Malaysia hadde en utvannende effekt på EBITDA-marginen.

Driftsresultatet ble 22,8 milliarder kroner mot 24,9 milliarder kroner i 2014.

Nedgangen forklares med nedskrivningen i Telenor Danmark på 2,1 milliarder kroner og høyere avskrivninger og amortiseringer som mer enn utlignet forbedret EBITDA.

Resultat før skatt ble 13,0 milliarder kroner mot 19,4 milliarder kroner i 2014. Andel av resultat etter skatt fra tilknyttede selskaper ble påvirket av VimpelCom Ltd.s økonomiske resultater, som bidro til et tap på 1,7 milliarder kroner i Telenors økonomiske resultater, inkludert 2,4 milliarder kroner for Telenors andel av en avsetning innregnet av VimpelCom for etterforskning knyttet til Usbekistan. I tillegg er nedskrivninger på 5,5 milliarder kroner blitt innregnet i resultatregnskapet i 2015. Derfor ble Telenors andel av resultat etter skatt fra tilknyttede selskaper i 2015 -7,1 milliarder kroner mot -3,8 milliarder kroner i 2014. Netto finanskostnader økte til 2,9 milliarder kroner fra 1,7 milliarder kroner i 2014. Skattekostnaden i 2015 ble 6,3 milliarder kroner, ned fra 6,6 milliarder kroner i 2014, noe som tilsvarte en effektiv skattesats på henholdsvis 48,5 % og 34,1 %. Resultat etter skatt til Telenor ASAs aksjonærer i 2015 ble 3,4 milliarder kroner, eller 2,27 kroner per aksje. Tilsvarende tall for 2014

¹⁾ Se definisjon og avstemming av EBITDA i note 5 til konsernregnskapet.

Norge – robust og motstandsdyktig infrastruktur

I 2015 sto modernisering og teknologisk oppgradering på programmet for Telenor i Norge. Målet er at landets infrastruktur skal bli mer robust, sikker og motstandsdyktig gjennom bedre dekning og høyere hastigheter. Selskapets moderniseringsprosesser går etter planen.

Økende mobildataforbruk understøttes av sterk vekst i 4G-dekning og 4G-enheter. Telenor fortsatte å bygge ut 4G-nettet over hele landet og nådde en dekning på 93 prosent av befolkningen i 2015. I tillegg ble 4G+ lansert i mars, og ved utgangen av 2015 hadde over 330 kommuner 4G+. Det moderne 4G-nettet gir mulighet for nye innovasjoner, og i desember lanserte Telenor 4G Tale (VoLTE). Telenor Norge vant 2 x 10 MHz i budrunden for spektrum i 1800 MHz-båndet, hvorav 2 x 15 var tilgjengelig. Dette er viktige frekvenser for at Telenor Norge skal oppnå ambisjonen om å oppgradere alle selskapets 2G-basestasjoner til 4G i begynnelsen av 2018.

Fastnettet ble oppgradert og forbedret i 2015, og arbeidet vil fortsette også i 2016. Samfunnet og Norges bedrifter blir stadig mer digitalisert og tar i bruk skytjenester. Telenor investerer derfor kontinuerlig i infrastruktur, og fiberteknologien bringes nærmere hjemmet og hastighetene på fiber, kobber og koaksial oppgraderes.

Etter hvert som stadig større deler av samfunnet blir digitalisert, blir det enda viktigere å investere i sikkerhet. Telenor er ansvarlig for over 80 prosent av den totale datatrafikken i Norge. Å påse at denne trafikken er sikker, har høyeste prioritet for Telenor, både når det gjelder robusthet og cybersikkerhet.

Norge opplever den største digitale forvandlingen for innbyggerne og myndighetene i landets historie, på tvers av mange kommuner.

var et resultat på 9,1 milliarder kroner, eller 6,03 kroner per aksje.

Samlede investeringer i 2015 beløp seg til 25,7 milliarder kroner, hvorav 25,2 milliarder kroner var driftsmessige investeringer og 0,5 milliarder kroner investeringer i virksomheter. De totale driftsmessige investeringene økte med 2,2 milliarder kroner sammenlignet med 2014. Ser en bort fra investeringer i nytt spektrum og lisenser i 2015 på totalt 1,6 milliarder kroner, økte de driftsmessige investeringene med 6,2 milliarder kroner. Driftsmessige investeringer som andel av driftsinntekter, eksklusive lisenser og spektrum, økte fra 15,6 % i 2014 til 18,4 % i 2015.

Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter i 2015 ble 37,1 milliarder kroner, en økning på 3,3 milliarder kroner sammenlignet med 2014, hovedsakelig som følge av en økning i EBITDA på 2,8 milliarder kroner og forbedring av arbeidskapital på 0,4 milliarder kroner.

Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter i 2015 ble -20,3 milliarder kroner, en nedgang på -0,7 milliarder kroner sammenlignet med 2014. Nedgangen skyldes i hovedsak oppkjøpet av Tele2s internett- og kabelvirksomhet i Sverige på -0,7 milliarder kroner i 2014.

Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter i 2015 ble -15,0 milliarder kroner. Dette skyldes i hovedsak utbetaling av utbytte til aksjonærene i Telenor ASA på -10,7 milliarder kroner, utbytte til minoritetsinteressene på -3,8 milliarder kroner og netto nedbetaling av gjeld på -0,5 milliarder kroner.

Konter og kontantekvivalenter (inkludert kassekreditt) gikk i løpet av 2015 opp med 1,9 milliarder kroner til 13,8 milliarder kroner per 31. desember 2015.

I 2015 økte totale eiendeler med 11,1 milliarder kroner til 204,9 milliarder kroner. Økningen skyldes i hovedsak investeringer i nettverk og svekkelsen av den norske

kronen mot de fleste relevante valutaer, noe som delvis oppveies av reduksjonen i regnskapsført verdi av VimpelCom Ltd.

VimpelCom Ltd.s regnskapsførte verdi gikk ned på grunn av Telenors andel av negative resultater i VimpelCom Ltd. og en nedskrivning innregnet på grunnlag av markedsverdien. Mer informasjon om VimpelCom Ltd. finnes i note 19.

Netto rentebærende gjeld økte med 7,3 milliarder kroner til 54,1 milliarder kroner. Rentebærende gjeld eksklusive lisenser økte med 8,9 milliarder kroner, mens verdien av sikringsinstrumenter falt med 0,3 milliarder kroner. Dette ble delvis motvirket av økningen i konanter og kontantekvivalenter (inkludert kassekreditt) på 1,9 milliarder kroner.

Sum egenkapital gikk ned med 5,4 milliarder kroner til 63,1 milliarder kroner. Dette skyldes i hovedsak utbetaling av utbytte til aksjonærene i Telenor ASA og andre ikke-kontrollerende eierinteresser på 14,8 milliarder kroner, og andelen av netto negative egenkapitaljusteringer i tilknyttede selskaper på 1,6 milliarder kroner. Disse effektene ble delvis oppveid av et positivt resultat før skatt fra driften på 6,7 milliarder kroner, positive valutaomregningseffekter på 3,5 milliarder kroner og estimatendringer knyttet til pensjoner på 0,9 milliarder kroner.

Ved utgangen av 2015 utgjorde totale eiendeler i konsernets oppstilling av finansiell stilling 204,9 milliarder kroner, med en egenkapitalandel (inkludert ikke-kontrollerende eierinteresser) på 31 % sammenlignet med henholdsvis 193,8 milliarder kroner og 35 % ved utgangen av 2014. Sum langsiktig gjeld ved utgangen av 2015 ble 76,8 milliarder kroner, sammenlignet med 72,6 milliarder kroner ved utgangen av 2014. Netto rentebærende gjeld eksklusive lisensforpliktelser økte fra 46,8 milliarder kroner ved utgangen av 2014 til 54,1 milliarder kroner ved utgangen av 2015. Det ble utbetalt 10,7 milliarder kroner til Telenor ASAs aksjonærer i form av utbytte.

Etter styrets oppfatning er Telenor-konsernets finansielle stilling tilfredsstillende. I henhold til § 3-3a i den norske regnskapsloven bekrefter styret at forutsetningen om fortsatt drift er til stede, og at regnskapet er utarbeidet på grunnlag av en forutsetning om fortsatt drift.

Telenors årsrapport for 2014 inneholdt økonomiske utsikter for 2015, som senere ble spesifisert og oppdatert i kvartalsrapportene. Resultatene for året var på linje med utsiktene for organisk inntektsvekst og EBITDA-margin, mens driftsmessige investeringer som andel av inntekter for året var noe høyere.

Gjennom investering i infrastruktur kan kommuner digitaliseres mer effektivt i årene som kommer. I 2015 startet Telenor sitt smart kommune-initiativ, der selskapet bruker smart intelligens og nettverksanalyse til å hjelpe kommuner med digitale strategier innenfor blant annet helse, avfallshåndtering og trafikkstyring.

Telenor-konsernets virksomhet

Telenor-konsernets virksomhet er fordelt på sju land i Europa og seks land i Asia. I tillegg har Telenor en økonomisk eierandel på 33,05 % i VimpelCom Ltd. Virksomheten i Norge, Danmark og Sverige tilbyr telekom tjenester over fastnett i tillegg til mobiltjenester. Konsernets kjernevirksomhet omfatter Telenor Broadcast, som har en ledende posisjon i det nordiske markedet for TV-tjenester og satellitt-kringkasting. I tillegg er Telenor med i nettannonebransjen i Sørøst-Asia og Sør-Amerika gjennom en felleskontrollert virksomhet med Schibsted.

Alle kommentarer nedenfor er basert på utviklingen i lokal valuta for 2015 sammenlignet med 2014, med mindre annet er oppgitt. EBITDA er definert som før andre inntekter og andre kostnader, med mindre annet er oppgitt.

Norge

Det norske mobilmarkedet var preget av en sterk økning i dataforbruket som følge av

utbyggingen av 4G-nettet og økt bruk av mobiltelefoner med 4G. Den samlede kundemassen falt med 2 % på grunn av færre datakort og kontantkort. Kundemassen med kontrakt økte derimot med 2 %, så året endte med en samlet kundemasse på litt under 3,2 millioner. Andelen av aktive databrukere økte til 74 %, og medianbruken av data økte med mer enn 50 % fra året før.

De totale driftsinntektene økte med 1 %. Inntekten fra mobilvirksomheten økte med 5 %, hovedsakelig fordi flere kunder valgte abonnementer med større datapakker, flere valgte abonnementer med kontrakt og flere mobiler ble solgt, noe som mer enn veide opp for nedgangen i inntektene fra grossistvirksomheten. Inntektene fra fastlinjevirkomheten sank med 3 %, da økte inntekter fra TV- og datatjenester ble utlignet av den vedvarende nedgangen i inntekter fra fasttelefoni og grossistvirksomheten. EBITDA-marginen falt med 1 prosentpoeng til 42 %, ettersom veksten i inntektene fra mobiltjenester veide opp for det fallende bidraget fra mobilgrossistvirksomheten og fasttelefoni med høy margin. I 2015 investerte Telenor Norge mer enn 4,8 milliarder kroner i infrastruktur for fastlinjetjenester og mobile tjenester, i tillegg til å skaffe seg lisens for 2 x 10 MHz i 1800 MHz-båndet til 595 millioner kroner. Gjennom året økte Telenor Norge det samlede antallet tilkoblinger til høyhastighetsbredbånd med 66 000 til 544 000, mens den samlede fiberdekningen holdt seg stabil med 854 000 abonnenter.

Sverige

Telenor Sverige rapporterte en organisk inntektsvekst på 3 % i 2015 etter kontinuerlig fokus på promotering av datasentriske mobilabonnementer. Svenske mobilbrukere er blant de mest avanserte i verden, og tilgangen til høyhastighetsnett er stor. Utbredelsen av smarttelefoner blant Telenor Sveriges kunder er nesten 90 %, mens medianbruk av data for en smarttelefonbruker er 1,2 GB per måned. Telenor Sverige avsluttet året med 2,5 millioner abonnenter, der 76 % var aktive

databrukere. Inntektene i lokal valuta fra mobilvirksomheten økte med 5 % som følge av høyere abonnements- og trafikkinntekter i forbrukersegmentet og økt salg av enheter gjennom målrettede pakkeløsninger. I fastnettsegmentet sank inntektene i lokal valuta med 3 % på grunn av en fortsatt reduksjon i antall telefon- og DSL-abonnementer, mens antall tilkoblinger til høyhastighetsfiber økte med 41 000 i 2015. EBITDA-marginen falt med 1 prosentpoeng til 29 % i 2015, hovedsakelig som følge av høyere salg av mobiltelefoner med lav margin. Driftsmessige investeringer var hovedsakelig knyttet til nettverksforbedringer og oppgraderinger i Telenor Sveriges hjemmenettverk og økt 4G-dekning gjennom det felleskontrollerte selskapet Net4Mobility.

Danmark

Telenor og TeliaSonera trakk seg fra de tidligere annonserte forhandlingene om en felleskontrollert virksomhet høsten 2015. En snuoperasjon er igangsatt etter denne beslutningen. Men utsiktene for det danske telekommarkedet er fortsatt utfordrende, og i fjerde kvartal 2015 ble det foretatt nedskrivning av varige driftsmidler og immaterielle eiendeler i størrelsesorden 2,1 milliarder kroner. Mer informasjon finnes i note 16.

Det danske telekommarkedet er mettet og konkurransen er hard, med fire eksisterende mobilnettoperatører og en rekke tjenesteleverandører. Telenor Danmark opplevde et abonnementstap på 2 % i 2015, hovedsakelig i forbrukersegmentet. Ved utgangen av 2015 hadde Telenor Danmark 2,0 millioner mobilabonnementer, hvorav 68 % var aktive databrukere. De totale inntektene og mobilinntektene i lokal valuta falt med 2 %, hovedsakelig som følge av lavere detaljpriser sammen med reduserte samtrafikkpriser og roaming-avgifter. Som følge av færre telefon- og internettabonnementer falt inntektene i fastlinjevirkomheten med 7 %. EBITDA-marginen sank med 3 prosentpoeng til 11 % etter lavere inntekter kombinert med 4 % høyere driftskostnader. Driftsmessige

investeringer var 10 % lavere enn året før som følge av effektene av nettverksdelingsavtalen. I Danmark har Telenor en nett- og spektrumdelingsavtale med Telia for alle teknologier gjennom den felleskontrollerte virksomheten TT Netværket P/S.

Ungarn

Ved utgangen av 2015 hadde Telenor Ungarn 3,2 millioner mobilabonnementer, hvorav 47 % var aktive databrukere. Inntektene i lokal valuta var stabile sammenlignet med året før. 9 % av de totale inntektene var knyttet til salg av mobiltelefoner. EBITDA-marginen i 2015 var 31 %, en nedgang på 2 prosentpoeng fra 2014 som følge av høyere driftskostnader. Driftsmessige investeringer falt med 20 % etter færre nettverksinvesteringer, som følge av en nettverksdelingsavtale med Magyar Telekom.

Bulgaria

I desember 2015 lanserte Telenor Bulgaria sitt 4G-nett og nådde 57 % dekning av befolkningen ved utgangen av året. Ved utgangen av 2015 hadde Telenor Bulgaria litt under 3,6 millioner mobilabonnementer, hvorav 40 % var aktive databrukere. Samlede driftsinntekter for 2015 i lokal valuta økte med 1 %, hovedsakelig drevet av økt samtrafikk og driftsinntekter fra mobiltelefoner. EBITDA i lokal valuta økte med 2 %, mens EBITDA-marginen var stabil, hovedsakelig som følge av effektivitetsprogrammer. Driftsmessige investeringer var hovedsakelig knyttet til nettverksutbygging, omprofilering av butikker og lanseringen av LTE.

Montenegro og Serbia

Telenor i Montenegro og Serbia endte i 2015 med 3,4 millioner mobilabonnementer, og en andel aktive databrukere i Montenegro og Serbia på henholdsvis 43 % og 48 %. Telenor Banka i Serbia hadde 46 000 aktive bankkunder ved utgangen av 2015. Inntektene i lokal valuta økte med 6 % som følge av samtrafikk på SMS i Serbia, inntekter fra mobiltelefoner og inntekter fra fastlinjegrossisttjenester. EBITDA-

23:35:60
Business Strategy
Innovation
Branding
Solution
Marketing
Analysis
Ideas
Success
Management

Mennesker og maskiner skaper og deler mer informasjon enn noen gang før. Samfunn og land forventer mer av internett enn før, og av alle tjenestene som er avhengige av internett. Mobilen står i sentrum for dette omskiftelige digitale universet.

00:25:35

134:23:454:12

23:35:60

Business Strategy

marginen falt med 2 prosentpoeng til 35 %, hovedsakelig som følge av vekst i lavmargininntekter. De driftsmessige investeringene var hovedsakelig knyttet til nettverksutbygging, transformasjon av IS/IT-systemer og nye tekniske lokaler i Montenegro. 3G-dekningen i Serbia økte til 90 % av befolkningen, mens 4G ble lansert i første kvartal og nådde 6 % av befolkningen innen utgangen av året. 4G-dekningen i Montenegro har vært 40 % av befolkningen for hele året. Det ble betalt 378 millioner kroner for både 2 x 10 MHz i 800 MHz-spekteret i Serbia og lisens i 1800 MHz-båndet.

dtac – Thailand

Den sterke veksten i etterspørselen etter høyhastighetsdata fortsatte, og innen utgangen av 2015 var over 14 millioner eller 56 % av dtacs abonnentbase aktive databrukere. Den thailandske telekomregulatøren NBTC har annonsert et krav om at mobiloperatører må registrere eksisterende forhåndsbetalte abonnement innen 31. juli 2015. Kravet påvirket dtacs abonnentbase negativt med om lag 1,3 millioner abonnenter, og den totale abonnentbasen ble redusert med 2,8 millioner abonnenter til 25,3 millioner abonnenter ved slutten av 2015. Inntektene i lokal valuta sank med 3 % som følge av lavere abonnementsinntekter og reduserte samtrafikkpriser etter prisreduksjon fra 1. juli. EBITDA-marginen for hele året var 32 %, ned 2 prosentpoeng fra 2014, hovedsakelig som følge av økt salg av subsidierte mobiltelefoner, noe som delvis ble veid opp av lavere regulatoriske kostnader. Driftsmessige investeringer økte vesentlig som følge av et program for å forbedre nettverksopplevelsen. I siste kvartal av 2015 holdt reguleringsmyndigheten NBTC to budrunder for spektrum i 900 MHz- og 1800 MHz-båndet utenfor det gamle konsesjonsregimet med høy inntektsdelingskostnad. Budrundene nådde rekordhøye prisnivåer, og spektrum i 1800 MHz-båndet ble tildelt den ledende operatøren AIS og den tredje ledende operatøren TRUE, mens spektrum i 900

MHz-båndet ble vunnet av TRUE og fastlinjeoperatøren JASMINE.

Digi – Malaysia

Stor etterspørsel etter smarttelefoner, mobildata tjenester og høye volumer med internasjonal trafikk er noen av de viktigste kjennetegnene ved det malaysiske markedet. I 2015 styrket Digi sin nett-kapasitet ytterligere med høyere overføringskapasitet og utvidet høyhastighetsdekning, som har sikret selskapet en sterk posisjon innenfor 4G. Konkurransen hardnet vesentlig til i løpet av året, med aggressive tilbud på både innenlandske og internasjonale tjenester. Svekkelsen av malaysiske ringgit la ytterligere press på internasjonale trafikkmarginer og reduserte kjøpekraften blant Malaysias store innvandrerbefolkning. Innen utgangen av året nådde Digs mobilabonnentbase 12,1 millioner, hvorav 62 % var aktive internetbrukere. Inntekter i lokal valuta sank med 1 % som følge av redusert salg av mobiltelefoner og reduserte samtrafikkpriser. EBITDA-marginen sank med 1 prosentpoeng til 44 % som følge av priskonkurranse og valutaeffekter på internasjonal telefonitrafikk samt høyere driftsutgifter. Driftsmessige investeringer var hovedsakelig knyttet til nettverksdekning og -kapasitetsutbygging, transmisjon og modernisering av IT-systemer.

Grameenphone – Bangladesh

Grameenphone fortsatte den sterke veksten og opplevde 10 % vekst i antall abonnenter i 2015 – ved slutten av året var tallet på over 56 millioner. Med faktisk mobilbruk estimert til 50 % er det imidlertid fremdeles et stort uutnyttet vekstpotensial. Etter den vellykkede lanseringen av 3G-tjenester har Grameenphone rettet initiativene mot stimulering av dataveksten. Gjennom en kontinuerlig innsats for økt bevissthet rundt internett, rimelige 3G-telefoner og fremming av innholdstjenester er så mange som 28 % av Grameenphones abonnenter nå aktive databrukere. De totale inntektene i lokal valuta økte med 2 %, og EBITDA-marginen

forble sterk på 53 %. Driftsmessige investeringer, eksklusive lisenser og spektrum økte med 27 % etter den fortsatte utrulling av 3G-dekning, noe som utvidet 3G-dekningen til over 70 % av befolkningen, og den estimerte utbredelsen av smarttelefoner til ca. 20 %.

Pakistan

I begynnelsen av 2015 måtte alle telekomoperatører i Pakistan biometrisk verifisere hele sin kundebase og koble fra alle uverifiserte SIM-kort. I verifiseringsperioden ble det lagt restriksjoner på salg av nye SIM-kort gjennom detaljhandelen, noe som resulterte i en netto reduksjon av abonnenter på 5 % til 34,6 millioner ved utgangen av året. 34 % av Telenor Pakistans abonnenter var aktive databrukere, og smarttelefonbruken er estimert til ca. 18 %. De totale inntektene i lokal valuta økte med 6 % som følge av fortsatt databruk, i tillegg til sterk vekst i mobile finansielle tjenester og innkommende internasjonal trafikk. Inntekter fra mobile finansielle tjenester utgjorde 11 % av Telenor Pakistans totale inntekter gjennom tjenester som pengeoverføringer, offentlige utbetalingsprogrammer, bankkort, forsikringsprodukter og mobilkontoer. EBITDA-marginen ble forbedret med 4 prosentpoeng til 41 %. Driftsmessige investeringer ble fokusert på fortsatt utrulling av 3G-nett gjennom året, noe som utvidet 3G-dekningen til 46 % av befolkningen.

India

Den indiske virksomheten skiftet navn fra Uninor til Telenor i september 2015. Ved utgangen av 2015 hadde virksomheten 42,6 millioner mobilabonnenter, en økning på 6 millioner fra året før. 26 % av kundene var aktive databrukere. Inntektene for 2015 i lokal valuta økte med 9 %, stimulert av økningen i abonnenter og delvis oppveid av lavere forbruk og de reduserte samtrafikkprisene. Med virkning fra 1. mars reduserte reguleringsmyndigheten for det indiske telekommarkedet (TRAI) samtrafikkprisene med 30 %. Dette hadde en negativ innvirkning på inntektene, men en positiv

innvirkning på brutto margin som følge av trafikkbalansen. EBITDA ble forbedret fra -422 millioner kroner i 2014 til -47 millioner kroner i 2014 som følge av inntektsveksten, reduksjonen i samtrafikkpriser og styrket fokus på effektiv drift. Et prosjekt for å modernisere nettet ble satt i gang i 2015. Dette påvirket de driftsmessige investeringene for året og fremskyndet avskrivninger av kortsiktige nettverksaktiva.

Myanmar

Myanmar-virksomheten hadde sitt første fulle driftsår i 2015, etter virksomhetsstart i september 2014. Telenor Myanmar opplevde en økning på totalt 10,3 millioner mobilabonnementer i 2015 – ved utgangen av året var tallet 13,7 millioner, hvorav 52 % var aktive databrukere. Den sterke veksten i abonnementer kom som følge av aggressiv utrulling av nettdekning, med nesten 4200 basestasjoner, og et imponerende nettverk av forhandlere over hele landet, med om lag 68 000 salgssteder ved utgangen av 2015. De totale inntektene var 4,8 milliarder kroner for 2015 sammenlignet med beskjedne 290 millioner kroner i 2014. EBITDA-marginen endte på 40 % for hele året, etter sterk inntektsvekst, positiv trafikkbalanse og disiplinert kostnadsstyring. De driftsmessige investeringene var høye på nesten 2,8 milliarder kroner som følge av investeringene i dekning og kapasitet for å

takle økningen i trafikkvolum og for å koble til utvidede deler av befolkningen i Myanmar. I juli 2015 brukte Telenor Myanmar en opsjon i sin lisenskontrakt om å kjøpe ytterligere 2 x 5 MHz spektrum i 2,1 GHz-bånd, til en utøvelsespris på 75 millioner dollar.

Broadcast

I det nordiske markedet for TV-tjenester beholdt Telenor Broadcast sin ledende posisjon i 2015. Driftsinntektene falt med 1 %, eller 4 % eksklusiv valutaeffekter, hovedsakelig på grunn av det solgte selskapet Conax som ble innregnet i første kvartal i fjor. EBITDA økte med 4 %, og EBITDA-marginen økte med 1 prosentpoeng til 33 %. En ny satellitt, Thor 7, ble skutt opp i april 2015 og var hovedgrunnen til de økte driftsmessige investeringene.

VimpelCom

Telenor har en eierandel på 33,05 % av aksjene i VimpelCom Ltd. («VimpelCom»). Denne minoritetsandelen er inkludert som et tilknyttet foretak i Telenors finansielle rapportering. I 2015 bidro VimpelComs økonomiske resultater til et tap på 1,7 milliarder kroner i Telenors økonomiske resultater, inkludert 2,4 milliarder kroner for Telenors andel av en avsetning innregnet av VimpelCom for etterforskning knyttet til Usbekistan. I tillegg innregnet Telenor en nedskrivning på 5,5 milliarder kroner på grunnlag av markedsverdien av VimpelCom-aksjer etter at konsernet hadde kunngjort avgjørelsen om å selge aksjene i VimpelCom.

Siden 2013 har Telenors eierandel og stemmeandel holdt seg uendret på henholdsvis 33,05% og 43 %. VimpelCom har gradvis bidratt mindre og mindre til verdien av Telenor Group, og verdien av Telenors kjernevirksomhet har økt raskt. Markedsverdien av VimpelCom-aksjene utgjør per 31. desember 2015 anslagsvis 8 prosent av Telenors børsverdi. Telenor Group har investert til sammen 15 milliarder kroner i VimpelCom og mottatt totalt 20 milliarder i utbytte. Gjeldende markedsverdi av Telenors eierinteresse i VimpelCom er per 31.

desember 2015 anslagsvis 16,7 milliarder kroner.

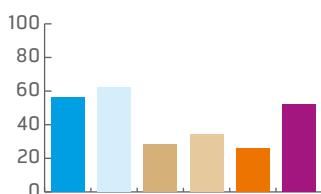
5. oktober 2015 kunngjorde Telenor-konsernet sin intensjon om å selge alle sine aksjer i VimpelCom. Telenor-konsernet vil undersøke mulighetene for å selge aksjene i VimpelCom og vil forsøke å finne den beste løsningen for Telenor og aksjonærene. Det er ikke fastsatt en tidsramme for salget.

Den 12. mars 2014 meddelte VimpelCom at selskapet er under etterforskning både av det amerikanske børstilsynet (U.S. Securities and Exchange Commission – SEC) og av nederlandske myndigheter for selskapets virksomhet i Usbekistan, herunder forbindelsene til Takilant Ltd. Den 18. mars 2014 rapporterte VimpelCom at selskapet også etterforskes av det amerikanske justisdepartementet (U.S. Department of Justice – DoJ) i samme sak. VimpelCom rapporterte videre at det ikke kunne utelukkes at etterforskningen ville bli utvidet i fremtiden, at det ville settes i gang etterforskning i disse eller andre jurisdiksjoner, eller at VimpelCom ville bli gjenstand for søksmål.

Den 3. november 2015 kunngjorde VimpelCom at selskapet ville avsette 900 millioner dollar i regnskapet for tredje kvartal relatert til mulige utfall av etterforskningen av VimpelComs virksomhet i Usbekistan og tidligere forretninger med Takilant.

Den 18. februar 2016 kunngjorde VimpelCom og amerikanske og nederlandske myndigheter at VimpelCom Ltd og VimpelComs usbekiske datterselskap Unitel LLC (VimpelCom) har inngått avtaler med amerikanske og nederlandske myndigheter som følge av etterforskning knyttet til VimpelComs virksomhet i Usbekistan og tidligere forretninger med Takilant. VimpelCom erkjenner å ha brutt korrupsjons- og regnskapsregler, og vil som en del av avtalene betale til sammen 795 millioner dollar i bøter og inndragning til amerikanske og nederlandske myndigheter. I tillegg må selskapet la seg kontrollere av en uavhengig advokat (monitor) i en periode på

AKTIVE DATABRUKERE I ASIA

- dtac (56 %)
- Digi (62 %)
- Grameenphone (28 %)
- Pakistan (34 %)
- India (26 %)
- Myanmar (52 %)

minst tre år. De inngåtte avtalene er godkjent av myndighetene. Bøtene er innenfor den avsetning VimpelCom tidligere har gjort for dette formålet.

Som minoritetsaksjonær har Telenor bistått myndighetene som vitne under myndighetenes etterforskning av VimpelCom. Korrupsjon er uakseptabelt, og det er svært alvorlig at VimpelCom har innrømmet brudd på amerikansk korrupsjonslovgivning US Foreign Corruption Practices Act og relevante nederlandske lover.

Den internasjonale etterforskningen av VimpelCom Ltd. har reist spørsmål ved Telenors prinsipper og praksis for eierstyring og selskapsledelse av minoriteteierskap.

Den 5. november 2015 engasjerte Telenor-styret Deloitte Advokatfirma AS (Deloitte) for en gjennomgang av Telenors håndtering av og oppfølging av minoritetsandelen i VimpelCom. Gjennomgangen vil fokusere på Telenors håndtering av selskapets eierandel i VimpelCom, herunder Telenors nominerte styrerepresentanter i VimpelCom-styret og Telenors oppfølging som aksjonær. I tillegg vil gjennomgangen dekke handlinger og beslutninger til Telenor-nominerte styremedlemmer i VimpelCom og ansatte i Telenor i forbindelse med VimpelComs investering i Usbekistan. Gjennomgangen vil vurdere fakta og identifisere læringspunkter for fremtidig virksomhetsstyring og organisering av Telenors eierskap. Dette vil dekke både formelle styringsstrukturer og

den praktiske håndteringen av eierskapet. Gjennomgangen vil ta for seg perioden fra 2005. Konklusjonene fra gjennomgangen vil bli offentliggjort. Telenor har midlertidig fristilt to konsernledere og to tidligere Telenor-nominerte styremedlemmer i VimpelCom-styret fra deres ansvarsområder i den perioden gjennomgangen pågår.

Telenor orienterer om etterforskningen i VimpelCom- på telenor.com/www.telenor.com/media/in-focus/vimpelcom-ltd/vimpelcom-investigation. Ytterligere informasjon om VimpelCom, samt en historisk bakgrunn, er tilgjengelig på telenor.com/www.telenor.com/media/in-focus/vimpelcom-ltd.

Telenors prinsipper og praksis for eierstyring og selskapsledelse utgjør rammeverket for drift og styring av Telenor-konsernets virksomhet.

Risikofaktorer

Når Telenor-konsernet opererer i flere markeder, blir det eksponert for en rekke økonomiske, regulatoriske, driftsmessige, industrielle og omdømmemessige risikoer som kan ha negativ påvirkning på forretningsdriften. Se også note 3 for sentrale regnskapsvurderinger og viktige kilder til estimatusikkerhet, note 28 for kapitalstyring og finansiell risikostyring og note 33 for tvister og betingede forpliktelser.

Risikostyring

Målet med risikostyringen i Telenor er å oppnå konkurransedyktig avkastning fra de ulike forretningsaktivitetene med akseptable risikonivåer og uten at dette går

ut over selskapets visjon, verdier og etiske retningslinjer. Risikostyringen er integrert i konsernets årlige prosess for strategiplanlegging, og sentrale risikoområder som fremlegges der av de ulike forretningsenhetene, følges opp gjennom konsernets prosess for evaluering av virksomhetene. Forretningsenhetenes årlige strategiplan inneholder en strategisk risikomatrix som er utarbeidet basert på en grundig risikovurderingsprosess.

Konsernets strategienhet sammenstiller risikovurderingene fra forretningsenhetenes strategiplaner, analyserer andre vesentlige risikofaktorer i konsernet og presenterer Telenors strategiske risikobilde for Telenors konsernledelse, revisjonskomiteen og til

slutt for styret. Hver enkelt forretningsenhet er ansvarlig for å oppdatere sin risikovurdering regelmessig. Forretningsenhetene gir en kvartalsvis oppdatering av risikobildet som er rapportert i strategiplanen, og rapporterer også om eventuelle nye viktige strategiske risikoer som har kommet til syne, samt status på risikobegrensende tiltak. Forretningsenhetene er pålagt å knytte risikostyringsprosessene tett med eksisterende lokale forretnings- og styringsprosesser. Alle ledere må ta ansvar for risikostyring innenfor sine ansvarsområder og sikre at risikostyring er integrert i de daglige forretningsprosessene.

Telenor arbeider med løpende forbedring av risikostyringsprosessene og vil i 2016

starte implementeringen av en konsern-overgripende risikostyringsprosess basert på GRACE, et verktøy for foretaksstyring, risiko og kontroll (Governance, Risk and Control). Formålet er å forbedre vurderingen, monitoreringen og rapporteringen av risiko ved å knytte risiko til relevante retningslinjer og vektlegge risikodempende tiltak og oppfølging.

Finansiell risiko

Finansiell risiko blir løpende overvåket og analysert. Finansiell risiko omfatter kredittrisiko, likviditetsrisiko, valutarisiko og renterisiko. Tiltak iverksettes for å redusere risiko og minimere sannsynligheten for økonomiske tap.

Telenor-konsernet er hovedsakelig utsatt for kredittrisiko gjennom kundefordringer, innskudd hos finansielle institusjoner, finansielle derivater og investeringer i statsobligasjoner. I 2015 hadde Telenor-konsernet ingen tap som følge av kontraktsbrudd eller konkurser.

Finansiell fleksibilitet har høy prioritet i Telenor-konsernet. Likviditetsrisikoen er lav og finansiell fleksibilitet sikres gjennom ulike kilder til finansiering. Per 31. desember 2015 var Telenors nettogjeld/EBITDA-rate på 1,25. Dette er godt innenfor taket på 2,0x som er fastsatt i Telenors finansielle policy.

73 % av konsernets inntekter kommer fra virksomheter med en annen funksjonell valuta enn den norske kronen. Valutasvingninger påvirker verdien av investeringer i utenlandske virksomheter når finansregnskapet omregnes til norske kroner. Telenor-konsernet sikrer sine utenlandske nettoinvesteringer ved å allokere valutagjeld basert på relevante markedsverdier av egenkapital, men hensyntatt ulike markedsforhold og begrensninger. De største gjeldsvalutaene for konsernet er euro, amerikanske dollar, svenske kroner, thailandske baht og malaysiske ringgit.

Valutarisiko oppstår når Telenor ASA eller datterselskapene inngår transaksjoner i utenlandsk valuta. Kontantstrømmer i

utenlandsk valuta tilsvarende 50 millioner norske kroner eller mer, valutasisikres dersom dette er praktisk gjennomførbart.

Telenor-konsernet er eksponert for renterisiko gjennom finansiering og likviditetsstyring. I henhold til konsernets finanspolicy skal rentedurasjonen på gjeldsporteføljen være mellom 0 og 5 år. Per 31. desember 2015 var durasjonen 1,6. Renterisiko håndteres ved å ta opp gjeld med fast og flytende rente, samt ved bruk av rentederivater.

Regulatorisk risiko

Telenor-konsernets virksomhet er underlagt et omfattende regelverk. En ugunstig regulatorisk utvikling og regulatorisk usikkerhet kan ha negativ innvirkning på konsernets resultater og forretningsutsikter. Se også note 33 til konsernregnskapet.

I flere av landene der Telenor-konsernet har virksomhet, har myndighetene innført sektorspesifikke skatter og avgifter som tiltak for å forbedre landets økonomi. Innføring av eller økning i sektorspesifikke skatter og avgifter kan ha en negativ effekt på konsernets virksomhet.

Telenor-konsernet er avhengig av lisenser, tilgang til spektrum og nummerressurser for å kunne tilby telekommunikasjonstjenester. Det er ventet nye spektrumprosesser, inkludert fornyelse av eksisterende spektrumlisenser i enkelte markeder, i løpet av de neste 1–3 årene. Dersom konsernet ikke lykkes med å sikre spektrumlisenser eller må betale mer enn forventet, kan dette påvirke konsernets forretningsstrategi, og/eller konsernet kan måtte foreta ytterligere investeringer for å få maksimalt ut av eksisterende spektrum.

I de fleste landene konsernet har virksomhet i, er markedet for tilgang til grossisttjenester (for eksempel kobber- og fibertilgang, mobilterminering, samlokalisering osv.) regulert. Endringer i grossistreguleringen (herunder regulerte priser) kan påvirke konsernets virksomhet negativt. Videre er overgangen fra tale til

data påvirket av en rekke regulatoriske faktorer, for eksempel priser på mobilterminering og regulering av nettnøytralitet.

I Norge initierte EFTAs overvåkningsorgan (ESA) og Konkurransetilsynet den 4. desember 2012 en inspeksjon mot Telenor Norge AS i forbindelse med mulige misbruk av dominerende markedsposisjon og/eller mulige konkurranseødeleggende atferd på det norske mobilmarkedet. Begge inspeksjonene pågår fortsatt. Et varsel om vedtak ble utstedt av ESA den 1. februar 2016.

Flere myndigheter og regulatører har vist en økende interesse for å regulere dataoverføringer over landegrensler, noe som kan påvirke Telenors virksomhet negativt. Tilsvarende kan en økt interesse blant forbrukere og regulatoriske myndigheter knyttet til personvern og datalagring påvirke virksomheten negativt.

EU begynte i 2015 å gjennomgå unionens rammeregler for elektronisk kommunikasjon – en serie regler som gjelder i alle EU- og EØS-land. Endringer i disse reglene vil ha en direkte innvirkning på Telenors virksomhet i Europa.

I Bangladesh har reguleringsmyndighetene iverksatt ettersyn av Grameenphones overholdelse av lover og regler for selskapets lisens. Ettersynet forventes å finne sted i løpet av 2016, og utfallet kan få negative operasjonelle og finansielle konsekvenser for Grameenphone.

Videre har myndighetene pålagt bransjen å verifisere identiteten til eksisterende abonnenter gjennom et biometrisk verifiseringssystem før 30. april 2016. Kravet om SIM-verifisering kan få en betydelig operasjonell og finansiell innvirkning på Grameenphone.

I Myanmar er rammeverket for investeringer fortsatt under utvikling, og svak institusjonell kapasitet er fortsatt en utfordring. Videre er manglende oppfyllelse av lisensforpliktelsene en risiko.

I Thailand gjennomgås lovgivningen relatert til telekomsektoren av den nye regjeringen etter at den sittende regjeringen ble avsatt i mai 2014. Endringer i eksisterende lover og regler kan ha en negativ innvirkning på dtacs virksomhet. I tillegg utgjør regelverket om dominerende utenlandsk eierskap en risiko, til tross for at saken nå diskuteres i Council for Trade in Services (WTO) i Genève.

dtac er også uenig med TOT om tilknytningsavgift til TOT. dtac mener at samtrafikkavgiften som ble innført i mai 2006, erstattet den tidligere tilknytningsavgiften, og at kravet fra TOT derfor er ubegrunnet.

Videre har CAT og dtac en rekke tvister og uenigheter om forståelsen og omfanget av konsesjonsavtalene. Dette inkluderer nå også hvordan 3G-regimet er å forstå i forhold til konsesjonsavtalene. dtac er av den oppfatning at selskapet opererer i samsvar med gjeldende lover og forskrifter og tilbakeviser alle påstander fra CAT om at dtac opererer i strid med konsesjonsavtalene.

Operasjonell risiko

Innføringen av nye forretningsmodeller og teknologier i telekomsektoren kan føre til strukturelle endringer og en endret konkurransemessig dynamikk innenfor sektoren. Hvis man ikke lykkes i å forutse og reagere på endringene i bransjen og imøtekomme eksisterende og nye krav og ønsker fra markedet, kan dette ha en negativ påvirkning på konsernets posisjon i verdikjeden, tjenestetilbud og kunde-relasjoner. Dette kan ha en negativ innvirkning på konsernets driftsresultater.

Telenor-konsernets portefølje av selskaper konkurrerer langs flere dimensjoner, for eksempel på produktsammensetning, pris, nettverkskvalitet, nettverksdekning, driftsstabilitet, salg, distribusjon og tjenester.

Inntektsvekst er delvis avhengig av utvikling og utrulling av nye produkter, tjenester,

teknologier og applikasjoner. Hvis slike nye satsinger ikke er teknisk eller kommersielt vellykkede, eller hvis begrensninger i eksisterende eller nye tjenester og produkter påvirker kundeopplevelsen, kan Telenor-konsernets evne til å tiltrekke seg eller beholde kunder bli svekket.

Kvaliteten i og påliteligheten til Telenor-konsernets telekom tjenester avhenger av stabiliteten i egne nettverk og nettverkene til andre tjenesteleverandører som konsernet har samtrafikk med. Disse nettverkene er sårbare for skade eller nettverksbrudd, inkludert avbrudd som følge av cyberangrep. Gjentatte, langvarige eller katastrofale nettverks- eller IT-problemer kan skade konsernets omdømme og evne til å tiltrekke seg eller beholde abonnenter. Telenor-konsernet er avhengig av sine nøkkelleverandører og tredjepartsaktører for tilgang til og vedlikehold av utstyr og tjenester som konsernet trenger for å utvikle nettverkene sine og opprettholde virksomheten. Problemer som måtte oppstå i leverandørkjeden, kan påvirke konsernets virksomhet og driftsresultater på en negativ måte.

Iblant kan Telenor-konsernets lokale partnere eller andre aksjonærer unnlate å støtte selskaper Telenor har investert i, eller være uenige i konsernets strategi og forretningsplaner. Dette kan hindre disse selskapene i å drifte eller konkurrere effektivt og dermed redusere konsernets kontantstrøm fra disse selskapene på en midlertidig eller permanent basis.

I Telenor-konsernets driftsportefølje finnes det erfaring og kunnskap innen et bredt spekter av markedsmessige, tekniske og samarbeidsrelaterte saker som har direkte relevans for flere enn den enkelte forretningsenheten. Manglende evne til å utnytte disse ressursene innad i konsernet kan bidra til negativ innvirkning på virksomheten.

Telenor-konsernet håndterer betydelige mengder konfidensielle opplysninger. Tap,

feilaktig håndtering eller ulovlig videreformidling av slik informasjon kan påvirke konsernets virksomhet og omdømme negativt.

Det har vært uttrykt bekymring for at elektromagnetiske signaler fra mobiltelefoner og basestasjoner kan utgjøre en helseisiko. Eventuelle bevis for slike påstander kan påvirke konsernets virksomhet og driftsresultater negativt.

Det økende omfanget av Telenor-konsernets internasjonale virksomhet fører med seg risiko for eksponering for misligheter og korrupsjon, både internt og blant eksterne interessenter som kan ha andre forretningsetiske verdier enn verdiene Telenor-konsernet opererer i henhold til. Hvis konsernet ikke lever opp til verdiene man har forpliktet seg til å overholde i sin globale virksomhet, kan dette skade kundenes oppfatning av Telenor-merkevaren og ha en negativ innvirkning på konsernets driftsresultater.

Telenor-konsernet har virksomhet i land som har en historie med politisk ustabilitet og vold. Eventuell gjenopptakelse eller eskalering av hendelser, herunder sosial uro, terrorangrep og krig, kan hindre konsernet i å drive virksomheten på en effektiv måte. Telenor følger nøye med på situasjonen i landene der konsernet har virksomhet, og iverksetter tiltak for å beskytte ansatte, eiendeler og forretningsvirksomheten når det er nødvendig. Telenor praktiserer krisehåndtering, og selskapet prioriterer alltid de ansattes sikkerhet i nødsituasjoner.

Samfunnsmessig risiko

Risiko forbundet med foretaksstyring og menneskerettigheter under arbeid i fremvoksende markeder vil fortsette å stå høyt på dagsorden for telekombransjen. For Telenor vil en av de viktigste utfordringene forbundet med respekt for menneskerettigheter fortsatt være personvern og ytringsfrihet, særlig som følge av potensielt misbruk fra myndighetenes side av tilgang til telekomdata og nettverk. Telenor ser at samtidig som telekommunikasjon muliggjør

utveksling av tanker og meninger, så finnes det tilfeller der myndigheters anmodning om tilgang til Telenors data og nettverk kan utgjøre en menneskerettighetsrisiko. I tillegg er det fortsatt risiko forbundet med et utfordrende forretningsklima i forholdsvis nye investeringsmarkeder som Myanmar når det gjelder respekt for menneskerettigheter.

Telenor erkjenner at selv om barns og unges tilgang til stadig større mengder netttinnhold i Telenors markeder legger til rette for deling, engasjement, læring og underholdning, er det fortsatt en overhengende risiko for at barn blir utsatt for uønskede eksterne faktorer og negative opplevelser.

Telenor-konsernet er et multinasjonalt selskap med virksomhet i svært ulike markeder. Telenors styringsdokumenter fastsetter én standard som skal være styrende for all forretningsvirksomhet, uansett hvor denne virksomheten finner sted. Noen av markedene Telenor opererer i, er fremvoksende økonomier med potensielt komplekse og sensitive politiske og sosiale forhold, deriblant markeder forbundet med høy korrupsjonsrisiko. Dette skaper utfordringer i form av korrupsjon og andre risikoen knyttet til samfunnsansvar som krever solide og målrettede tiltak.

Telenor mener at en risikobasert tilnærming til spesifikke lokale risikoen og utfordringer er nøkkelen til å sikre gjennomføring av selskapets etiske standard og nulltoleranse overfor korrupsjon i alle selskapets markeder. Alle lokale Telenor-selskaper har ansvar for å gjennomføre regelmessige risikovurderinger. All risiko skal håndteres ved at det vedtas og iverksettes avhjelpende tiltak for å påse at risiko håndteres i henhold til Telenors etiske standarder.

Forskningsmiljøer fortsetter å undersøke muligheten for at elektromagnetiske felt generert av mobilteknologi kan ha skadelige helsevirkninger. Telenor har tillit til Verdens helseorganisasjon og henviser til deres

uttalelse om at det per dags dato ikke er fastslått noen skadelige helsevirkninger som følge av mobiltelefonbruk. Ikke desto mindre er Telenor ydmyk overfor alle som står frem med bekymringer for sin egen eller sin families helse.

Telenor etterstreber høye kvalitetsstandarder og kontinuerlig forbedring, både innenfor egen virksomhet og i hele leverandørkjeden. Det blir stadig viktigere at forretningsenhetene er årvåke og jobber systematisk med sine leverandører for å sikre ansvarlig forretningsatferd der det er risiko for brudd på internasjonalt anerkjente standarder knyttet til menneskerettigheter, helse og sikkerhet, arbeidstakerrettigheter, miljø og antikorrupsjon. Kompetanseheving og oppfølging av enkeltleverandører for å sikre risikoreduksjon på lengre sikt vil derfor fortsatt prioriteres.

Når det gjelder klimarelatert regulatorisk risiko, vil Telenor kunne få økte drifts-kostnader knyttet til CO₂-avgifter og energi-/brenselavgifter samt høyere kapitalkostnader på grunn av nødvendig skifte til mer energieffektiv teknologi og fornybare energiløsninger. Risikoen for Telenor på kort til mellomlang sikt vurderes imidlertid som moderat, da vårt direkte karbonutslipp per sluttkunde fra våre virksomheter er lavt.

Klimarelatert fysisk risiko omfatter potensiell risiko for telekom- og kraftinfrastruktur, for eksempel hyppigere og kraftigere uvær og oversvømmelser, økte temperaturer og stigning i det generelle havnivået. Klimaendringene forventes å få størst innvirkning på Telenors markeder i Asia.

Økende etterspørsel etter IKT-produkter og -apparater, og deres stadig kortere levetid, har ført til at elektronisk avfall er i ferd med å bli en av de raskest voksende avfallsstrømmene på verdensbasis. Elektronisk avfall inneholder ofte giftstoffer som kan utgjøre en helserisiko, og telekombransjen risikerer å skade miljøet gjennom forurensning av jord, vann

eller luft og følgelig bryte internasjonale standarder og forskrifter.

Aksjer og aksjonærforhold

Telenors aksjer er notert på Oslo Børs. I 2015 ga Telenor-aksjen, inkludert reinvestert utbytte, en total avkastning på 2 %. Til sammenligning steg referanseindeksen STOXX Europe 600 Telecommunications Index Gross Return (SXKGR) med 13 % i samme periode, mens Oslo Børs hovedindeks (OSEBX) steg med 6 %. Telenor-kursen endte på 148,30 kroner ved utgangen av 2015, noe som tilsvarer en markedsverdi på 223 milliarder kroner. I 2015 betalte Telenor ut ordinært utbytte på 7,3 kroner per aksje, totalt rundt 11 milliarder kroner, for regnskapsåret 2014. I fjor gikk Telenor over til halvårlige utbytte-utbetalinger for å tilpasse Telenors utbetaling til aksjonærene med selskapets kontantstrømprofil gjennom året. Ved utgangen av året var Telenors aksjekapital 9 008 748 180 kroner, fordelt på 1 501 458 030 aksjer. Det var ingen endringer i aksjekapitalen i 2015.

Telenor hadde rundt 42 000 aksjonærer ved utgangen av året, en økning på rundt 13 % fra året før. De 20 største aksjonærene eide 74 % av de registrerte aksjene. Norske institusjonelle investorer, inkludert den norske stat, eide 63 % av den totale aksjekapitalen ved utgangen av året. Nordamerikanske institusjonelle investorer eide 12 %, mens britiske institusjonelle investorer og andre europeiske

Telenor hadde rundt 42 000 aksjonærer ved utgangen av året. De 20 største aksjonærene eide 74 % av de registrerte aksjene.

institusjonelle investorer eide henholdsvis 6 % og 9 % av aksjene. Telenor eide ingen egne aksjer per 31. desember 2015. Gjennom aktiv kommunikasjon med kapitalmarkedet og aksjonærer har Telenor i 2015 sikret at vesentlig informasjon som er nødvendig for eksternt vurdering av Telenor-konsernets verdipapirer har blitt offentliggjort, i henhold til gjeldende lover og retningslinjer.

Eierstyring og selskapsledelse

Styrets redegjørelse for eierstyring og selskapsledelse

Telenor ASA er et allmennaksjeselskap etablert etter norsk lov. Telenor er videre underlagt de lover og regler som gjelder i alle landene der konsernet driver virksomhet. Telenors aksjer er notert på Oslo Børs. Som aksjeutsteder er Telenor underlagt og driver sin virksomhet i henhold til norske børsregler, herunder de til enhver tid gjeldende løpende forpliktelser for børsnoterte selskaper fastsatt av Oslo Børs ASA med henvisning til Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse, utgitt av Norsk utvalg for eierstyring og selskapsledelse (NUES). Styrets redegjørelse for Telenors prinsipper og praksis vedrørende eierstyring og selskapsledelse i henhold til regnskapsloven § 3-3b, samt redegjørelsen for Telenors virksomhet i henhold til Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse, herunder eventuelle avvik fra denne, er avlagt i dokumentet «Redegjørelse for eierstyring og selskapsledelse». Redegjørelsen er publisert på Telenors nettside www.telenor.com/no/om-oss/styring-og-selskapsledelse/styring-i-telenor.

Telenors prinsipper for eierstyring og selskapsledelse

Telenors prinsipper og praksis for eierstyring og selskapsledelse utgjør rammeverket for drift og styring av Telenor-konsernets virksomhet. Det er styrets ansvar å sikre at Telenor etterlever allment aksepterte prinsipper for effektiv kontroll av selskapets virksomhet, og å fastsette nødvendige retningslinjene for forvaltningen og ledelsen av selskapet. Videre skal styret overholde

de samme standardene i sitt eget arbeid og i egne beslutningsprosesser. Styret skal også sikre at Telenor ivaretar sitt omdømme overfor eiere, ansatte, kunder, omverdenen og finansmarkedet på en hensiktsmessig måte.

Styret legger stor vekt på å implementere en høy etisk standard i alle deler av Telenor-konsernet, og Telenors verdier representerer et viktig fundament for Telenors eierstyring og selskapsledelse. Styret mener at god eierstyring og selskapsledelse er avgjørende for Telenors integritet og sentralt for å sikre størst mulig verdiskaping over tid, slik at interessene til Telenors aksjonærer, ansatte og andre interessenter ivaretas på best mulig måte. Styret legger stor vekt på at Telenor skal ha høye standarder for eierstyring og selskapsledelse i alle deler av konsernet, i tråd med norske og internasjonale regler og anbefalinger.

Telenors prinsipper for eierstyring og selskapsledelse tas regelmessig opp i styret og evalueres formelt av styret og styrets komité for foretaksstyring og kompensasjon hvert år.

En robust styringsmodell for eierstyring og selskapsledelse krever både hensiktsmessig utforming og effektiv implementering. Telenor har vedtatt et rammeverk for eierstyring og selskapsledelse som omfatter Telenors forretningsetiske retningslinjer (Code of Conduct), konsernets styringsprinsipper og et sett med policyer, manualer og retningslinjer, prosesser og systemer for oppfølging og rapportering. Dette rammeverket er et sentralt styringsverktøy for ledelsen og skal sikre operasjonaliseringen av god og effektiv eierstyring og selskapsledelse. Code of Conduct fastsetter regler og retningslinjer for hvordan styrets medlemmer, ledere, ansatte og andre som opptre på vegne av Telenor, forventes å utøve forretningsvirksomhet. Telenor har implementert et Governance Work Programme som skal understøtte den kontinuerlige forbedringen av Telenors eierstyring og selskapsledelse.

Dette er en årlig prosess i tre faser: utarbeidelse og godkjenning, distribusjon og implementering samt oppfølging og rapportering. Formålet er å sikre at dokumenter, opplæring og kontrollmekanismer er oppdatert og tilpasset driften.

Styringsdokumentene vedtas og implementeres i Telenor ASA og alle datterselskaper som direkte eller indirekte kontrolleres av Telenor. I selskaper som ikke direkte eller indirekte kontrolleres av Telenor ASA, skal styremedlemmer nominert av Telenor aktivt fremme implementeringen av relevante styringsdokumenter og Telenor arbeider kontinuerlig for å nå målet om å fremme disse i selskaper Telenor ikke kontrollerer. Styret har i 2015 fortsatt arbeidet med å fastholde og videreutvikle Telenors etiske plattform og standarder for eierstyring og selskapsledelse. Dette er helt sentralt for at Telenors forretningsvirksomhet fortsatt skal preges av høy integritet og gode resultater. I 2015 besluttet styret å gjennomføre en vurdering av Telenors generelle håndtering av hel- og deleide selskaper med det mål å kartlegge forbedringsområder. Det vil bli lagt vekt på forretningsprosesser og -aktiviteter som direkte eller indirekte kan påvirke Telenor-konsernets omdømmemessige risiko. PriceWaterhouseCoopers AS (PwC) ble engasjert til å gjennomføre vurderingen. Vurderingen vil bli fullført i 2016 og gi verdifull informasjon for å kunne revidere og forbedre Telenors prinsipper for eierstyring og selskapsledelse både i datterselskaper som direkte eller indirekte kontrolleres av Telenor ASA og selskaper som ikke direkte eller indirekte kontrolleres av Telenor ASA.

Styrets sammensetning og arbeid

Styrets rolle og ansvarsområder

Forvaltningen av Telenor-konsernet hører under styret. Styret skal sørge for forsvarlig organisering av virksomheten og føre tilsyn med den daglige ledelsen og selskapets virksomhet for øvrig. Styret fatter vedtak og gir i visse saker fullmakter til å fatte vedtak i

spørsmål som, på grunn av virksomhetens art, er av uvanlig art eller av stor betydning for selskapet.

Styret utarbeider planer og økonomiske rammer og mål for Telenors virksomhet. Styret holder seg orientert om selskapets finansielle stilling og påser at virksomhet, regnskap og kapitalforvaltning er underlagt tilstrekkelig kontroll. Styret påser at Telenor har god internkontroll i tråd med gjeldende lover og regler. Styret iverksetter de undersøkelser det finner nødvendig for å kunne utføre sine oppgaver, og slike undersøkelser skal iverksettes dersom dette kreves av ett eller flere av styremedlemmene.

Styret fastsetter hvert år en plan for sitt arbeid, med særlig vekt på mål, strategi og gjennomføring. Styret skal, i den grad det er nødvendig, godkjenne strategier, forretningsplaner og løpende prognoser for virksomheten i selskapet og datterselskaper. Telenors strategi er beskrevet i del 2 av denne redegjørelsen for eierstyring og selskapsledelse. Ytterligere informasjon om Telenor-konsernets strategi (for 2015–2017) er tilgjengelig på www.telenor.com/about-us/our-strategy.

Styret fastsetter instruks for sitt eget og konsernsjefens arbeid, med særlig vekt på en tydelig intern ansvars- og oppgavefordeling. Styret vedtok reviderte instruks for styret og konsernsjefen i 2015. Styret understreker betydningen av å ha innsikt i relevante teknologiske, regulatoriske og markedsmessige utviklingstrekk. I september 2015 besøkte styret Telenor Myanmar og dtac, Telenors forretningsenheter i Myanmar og Thailand.

Styrets sammensetning

Det følger av Telenor ASAs vedtekter at selskapets styre skal bestå av minst fem og maksimalt tretten medlemmer. Styrets medlemmer velges for en periode på to år av gangen. Ved utgangen av 2015 bestod styret av ti styremedlemmer, hvorav tre er ansattvalgte medlemmer, i henhold til allmennaksjelovens regler. Etter at den nye

styrelederen tiltrådte 14. januar 2016, har styret hatt elleve medlemmer.

Med unntak av ansattrepresentantene, er ingen av styremedlemmene ansatt i eller har utført arbeid for Telenor. Ledelsen er ikke representert i styret, og alle aksjeeierrepresentanter i styret er uavhengige. Informasjon om styremedlemmenes bakgrunn, utdanning og andre styreverv er tilgjengelig på www.telenor.com/about-us/corporate-governance/board-of-directors. Nominasjonskomiteen avgir også innstilling til bedriftsforsamlingen vedrørende valg av aksjeeiervalgte medlemmer og varamedlemmer til styret. Bedriftsforsamlingen, et særegent organ etter norsk lov, velger selskapets styre og styreleder. Bedriftsforsamlingen fører blant annet også tilsyn med styrets og konsernsjefens forvaltning av selskapet.

På møtet i bedriftsforsamlingen 20. mai 2015 valgte bedriftsforsamlingen Regi Aalstad som nytt medlem av styret for en periode på inntil to år. Aalstad erstatter Barbara Milan Thoralfsson. Aalstad har hatt flere stillinger som administrerende direktør og viseadministrerende direktør for Procter&Gamble i Asia, Europa, Midtøsten og Afrika. Aalstad har vært medlem av Procter&Gambles Global Business Leadership Council siden 2005 og vært viseadministrerende direktør for Baby Care frem til 2014. I 2014 fullførte hun High Performance Board Programme ved Institute for Management Development i Lausanne (IMD) i Sveits.

På samme møte ble Svein Aaser, Frank Dangeard, Burckhard Bergmann, Sally Davis, Dag Opedal, Marit Vaagen og Jon Erik Reinhardsen gjenvalgt som styremedlemmer i en periode på inntil to år. I tillegg ble Svein Aaser gjenvalgt som styreleder for en periode på inntil to år.

Svein Aaser frasa seg styrevervet 30. oktober 2015. Bedriftsforsamlingen valgte Gunn Wærsted som ny leder i møte 17. desember 2015. Wærsted tiltrådte stillingen

14. januar 2016. Gunn Wærsted (født 1955) holdt inntil nylig stillingen som konserndirektør i Nordea, hvor hun også satt i konsernledelsen, samt Country Senior Executive i Nordea Bank Norge. I løpet av sin karriere har hun hatt en rekke ledende stillinger innenfor bank og forsikring, herunder som administrerende direktør i SpareBank 1 Gruppen og SpareBank 1 Alliansen, konserndirektør i DNB og administrerende direktør i Vital Forsikring. Wærsted er styreleder i Petoro og har tidligere vært styreleder for Ferd Holding og Handelshøyskolen BI samt styremedlem i blant annet Statoil og Statkraft. Wærsted er utdannet siviløkonom fra Handelshøyskolen BI.

Det ble avholdt 26 styremøter i 2015. Gjennomsnittlig deltakelse gjennom året på styremøtene var 97 prosent.

Styrekomiteer

Styret har opprettet tre komiteer som alle er forberedende arbeidskomiteer for styret: komiteen for foretaksstyring og kompensasjon, komiteen for etikk og samfunnsansvar og revisjonskomiteen. Styret opprettet høsten 2014 en ad hoc-komité med oppgave å gjennomføre systematisk søk etter etterfølgeren til den daværende konsernsjefen. I tillegg opprettet styret i Telenor ASA i desember 2014 en ad hoc-komité i forbindelse med den pågående etterforskningen av VimpelCom Ltd.

Styret har utstedt en instruks for hver komité som angir komiteens sammensetning og oppgaver. Komiteene rapporterer til styret i Telenor ASA vedrørende de oppgavene som er angitt i instruksene. Alle styremedlemmer har tilgang til alle arbeidsdokumenter og møtereferater fra komitémøtene.

Revisjonskomiteen

Revisjonskomiteen bestod ved utgangen av 2015 av følgende styremedlemmer: Dag J. Opedal (leder av komiteen), Jon Erik Reinhardsen (erstattet Barbara Milian Thoralfsson fra 22. juli 2015) og Harald

Stavn (ansattrepresentant). Komiteen avholdt åtte møter i 2015. Gjennomsnittlig deltakelse gjennom året på komitemøtene var 100 prosent.

Komiteen bistår styret med oppgaver knyttet til finansiell rapportering, intern kontroll av finansiell rapportering og saker relatert til eksternt og intern revisjon. Komiteen fører tilsyn med prosedyrene for å identifisere finansiell og operasjonell risiko i tillegg til at den vurderer risikoeksponering og forebyggende tiltak. Komiteen bistår også styret i utførelsen av ansvaret styret har med hensyn til etiske retningslinjer for regnskaps- og revisjonssaker i henhold til Telenors forretningssetiske retningslinjer og tilhørende styringsdokumenter.

I tillegg til ovennevnte oppgaver har revisjonskomiteen hatt et særlig fokus på juridiske og regulatoriske områder i 2015.

Komiteen for foretaksstyring og kompensasjon

Komiteen for foretaksstyring og kompensasjon bestod ved utgangen av 2015 av følgende styremedlemmer: Sally Davis (komiteleder, erstattet Svein Aaser som komiteleder fra 4. november 2015), Burckhard Bergmann, Frank Dangeard (erstattet Svein Aaser fra 4. november 2015) og Åse Selfjord (erstattet Bjørn André Anderssen som ansattrepresentant fra 1. juli 2015). Komiteen avholdt åtte møter i 2015. Gjennomsnittlig deltakelse gjennom året på komitemøtene var 97 prosent.

Komiteen fører tilsyn med at Telenor setter allment aksepterte høye standarder for eierstyring og selskapsledelse og at selskapet opprettholder en bedriftskultur som oppfordrer til god eierstyring og selskapsledelse. Videre er det komiteens oppgave å sikre at Telenor har relevante ledelses- og kontrollfunksjoner, samt å føre tilsyn med konsernsjefens myndighet og ansvar. Komiteen skal også bistå styret på områder som angår langsiktig utvikling av kultur og lederskap. Komiteen vurderer Telenors godtgjørelsesretningslinjer og

-programmer, herunder bonusprogrammer og aksjebaserte ordninger, og gir sine anbefalinger til styret. Komiteen evaluerer årlig konsernsjefens godtgjørelse og gir sine anbefalinger til styret før styrets beslutning.

I 2015 har komiteen hatt et særlig fokus på hva endringene i konsernsjefens og den utvidede konsernledelsens rolle har å si for deres godtgjørelse. I tillegg drøftet komiteen konsekvensene av endringer i de offentlige retningslinjene for ledergodtgjørelse, implementeringen av bonusplaner for ledelsen, etterfølgerplanlegging og utvikling av prosesser for foretaksstyring. Videre foretok komiteen en vurdering av og gjorde endringer i både aksjekjøpsprogrammet for ansatte og den langsiktige insentivordningen.

I 2016 vil komiteen ha et særlig fokus på mangfold og utvikling av etterfølgerrekruttering i Telenor. Ut over dette vil komiteen følge utviklingen av Telenorkulturen og gjennomgang av prosesser for foretaksstyring og selskapsledelse.

Komiteen for etikk og samfunnsansvar

Komiteen for etikk og samfunnsansvar bestod ved utgangen av 2015 av følgende styremedlemmer: Marit Vaagen (erstattet Frank Dangeard som leder av komiteen fra 4. november 2015), Regi Aalstad (erstattet Jon Erik Reinhardsen 22. juni 2015) og Per Gunnar Salomonsen (erstattet Brit Østby Fredriksen som ansattrepresentant 1. juli 2015). Frank Dangeard var leder av komiteen i perioden 1. januar – 4. november 2015. Komiteen for etikk og samfunnsansvar avholdt syv møter i 2015. Gjennomsnittlig deltakelse gjennom året på komitemøtene var 100 prosent.

Komiteen bistår styret i dets arbeid med etikk og etterlevelse av lover og regler, forretningssetiske retningslinjer, Telenors forretningssetiske retningslinjer og tilhørende styringsdokumenter. Komiteen bistår også styret i oppfølgingen av styrets ansvar med hensyn til arbeidstakerrettigheter og de ansattes helse og sikkerhet. Komiteen skal også føre tilsyn

med Telenors arbeid med samfunnsansvar, definert som selskapets ansvar for hvordan selskapets aktiviteter påvirker samfunnet og miljøet. Dette omfatter ansvarlig forretningspraksis internt og i leverandørkjeden og å sikre at selskapet har en positiv påvirkning i samfunnet. I tillegg fører komiteen tilsyn med retningslinjer, prosesser og praksiser knyttet til IT-sikkerhet, nettverkssikkerhet, integritet, fysisk sikkerhet og relaterte områder. På hvert av de fire nevnte områdene skal komiteen gjennomgå strategier og retningslinjer, følge opp implementering og organisatorisk kapasitet, og vurdere konsernets ikke-økonomiske resultatindikatorer. Komiteen kan også ta opp andre saker den anser som relevant for å oppfylle sine forpliktelser, herunder saker som berører Telenors omdømme. Komiteen skal også føre tilsyn med Telenorkonsernets eksterne ikke-økonomiske rapportering, herunder ikke-økonomisk informasjon i årsrapporten, og sikre at Telenors rapporteringspraksis er i samsvar med og oppfyller interessentenes forventninger og relevante regelverk.

I 2015 har komiteen hatt særlig fokus på etikk- og samfunnsansvarsevalueringer av Telenors forretningsenheter samt oppfølging av Telenor Myanmar. Andre saker som har vært oppe til behandling, har blant annet vært antikorupsjon, integritet, bevisstgjøring og opplæring i etikk, Ethics & Compliance-funksjonen, integritetsundersøkelser (integrity due diligence), sikkerhet, menneskerettigheter og myndighetsanmodninger, samfunnsansvar i leverandørkjeden, de ansattes helse, miljø og sikkerhet samt internrevisjon. Planlagt fokus for 2016 omfatter videreutvikling av de landsspesifikke vurderingene og behandling av alle saker som hører under komiteens mandat.

Ad hoc-komiteen for VimpelCom

Styret i Telenor ASA vedtok i desember 2014 å oppnevne en ad hoc-komité i forbindelse med etterforskningen av VimpelCom Ltd. Komiteen består av Frank Dangeard (leder av komiteen for etikk og

samfunnsansvar), Dag J. Øpedal (leder av revisjonskomiteen) og Burckhard Bergmann (medlem av komiteen for foretaksstyring og kompensasjon). VimpelCom-komiteen avholdt 11 møter i 2015. Gjennomsnittlig deltakelse på komiteens møter gjennom året var 97 prosent.

VimpelCom-komiteen skal blant annet følge opp og holde seg orientert om aktuelle forhold knyttet til etterforskningen av VimpelCom Ltd., Telenor-ledelsens handlinger og håndtering av investeringen i VimpelCom Ltd. og eventuelle andre tiltak eller saker som komiteen anser som nødvendig i forbindelse med etterforskningen. VimpelCom-komiteen skal rapportere jevnlige til styret og kan presentere forslag til vedtak for styret.

Ad hoc-komiteen for utnevnelse av ny konsernsjef

Styret i Telenor ASA vedtok høsten 2014 å oppnevne en ad hoc-komité med oppgave å gjennomføre systematisk søk etter en etterfølger til den nå avgåtte konsernsjefen. Komiteen bestod av Svein Aaser (komitéleder), Frank Dangeard (leder av komiteen for etikk og samfunnsansvar), Marit Vaagen (medlem av komiteen for etikk og samfunnsansvar) og Bjørn Andre Anderssen (ansatt-representant). Ad hoc-komiteen for utnevnelse av ny konsernsjef avholdt seks

møter i 2015. Gjennomsnittlig deltakelse på komiteens møter var 100 prosent. I tillegg kom møter mellom styret og komiteen for å diskutere fremdriften i prosessen. Komiteen ble oppløst da den nye konsernsjefen ble utnevnt.

Hendelser etter rapporteringsperioden Digi – Malaysia

I februar 2016 ble Digi forhåndstildelt spektrum på 2 x 5 MHz i 900 MHz-frekvensbåndet og 2 x 20 MHz i 1800 MHz-frekvensbåndet for 15 år, med full implementering fra 1. juli 2017. Betingelser og forutsetninger er ikke fastsatt.

Salg av Amedia

Den 22. februar 2016 signerte Telenor en avtale om å avhende alle sine aksjer i Amedia AS til Sparebankstiftelsen DNB. Telenor har en 44,2 % eierinteresse i Amedia. Telenors andel av vederlaget vil bli omtrent 190 millioner kroner, som er lavere enn den regnskapsførte verdien per 31. desember 2015 på 545 millioner kroner.

Utsikter for 2016

Basert på dagens konsernstruktur forventer Telenor en organisk inntektsvekst i størrelsesorden 2–4 %, EBITDA-margin før andre inntekter og kostnader i størrelsesorden 33–34 % og driftsmessige investeringer som andel av inntekter, eksklusive lisenser og spektrum, i størrelsesorden 17–19 %.

Resultat etter skatt og disponering

Telenor ASAs resultat etter skatt for 2015 var 424 millioner kroner, etter et konsern-bidrag og utbytte på 8 308 millioner kroner. Styret foreslår følgende disponering av resultat etter skatt: Overføres til tilbakeholdt overskudd: 424 millioner kroner. Etter denne disponeringen utgjør Telenor ASAs egenkapital utover aksjekapital 37 970 millioner kroner. Telenors policy er å betale aksjonærene et utbytte som tilsvarer 50–80 % av normalisert årsresultat, og konsernet har som mål å øke det ordinære utbyttet per aksje for hvert år. For å opprettholde en sterk finansiell posisjon er Telenors hovedprioritet å holde nettogjeld som andel av EBITDA under 2,0. Per 31. desember 2015 var nettogjeldsgraden 1,25 x (1,16 x per 31. desember 2014).

Utbytte for 2015

På generalforsamlingen i mai 2016 vil Telenors styre foreslå et utbytte på 4,00 kroner per aksje (6,0 milliarder kroner) for utbetaling i mai 2016. I tillegg vil styret be generalforsamlingen om fullmakt til å beslutte ytterligere utbytte i henhold til styrets plan om et utbytte på 3,50 kroner per aksje (5,3 milliarder kroner) for utbetaling i november 2016. Totalt vil ordinært utbytte for regnskapsåret 2015 da være 7,50 kroner per aksje (11,3 milliarder kroner).

Fornebu, 15. mars 2016

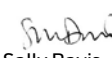

Gunn Wærsted
Styreleder

Frank Dangeard
Styrets nestleder

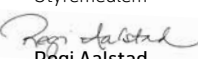

Jon Erik Reinhardtsen
Styremedlem

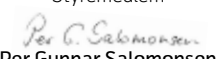

Marit Vaagen
Styremedlem

Dr. Burckhard Bergmann
Styremedlem

Sally Davis
Styremedlem

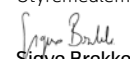

Dag J. Øpedal
Styremedlem

Regi Aalstad
Styremedlem

Per Gunnar Salomonsen
Styremedlem

Åse Selfjord
Styremedlem

Harald Stavn
Styremedlem

Sigve Brekke
Konsernsjef

A photograph of a seashell on a rocky beach with waves crashing in the background. The seashell is the central focus, resting on a dark rock. The background shows white foam from waves crashing against a blue sea. The overall scene is bright and natural.

Redegjørelse om samfunnsansvar 2015

Samfunnsansvar i Telenor

Telenor er opptatt av å maksimere fordelene og rekkevidden av digital kommunikasjon gjennom etisk og ansvarlig forretningspraksis. På denne måten skaper vi langsiktig merverdi som setter våre kunder i stand til å forbedre sin hverdag, som bidrar til samfunnsutvikling og som muliggjør en god fremtid for alle.

HØYDEPUNKTER 2015

Tiltak på plass for å
**hindre distribusjon av
innhold som viser seksuelle
overgrep mot barn**
overfor 189 millioner kunder

**7 900 leverandør-
inspeksjoner**
hvorav 80 % uanmeldte
inspeksjoner

**27 % reduksjon i
CO₂-utslipp**
per sluttbruker i løpet
av de siste fire årene

Samarbeid med
UNICEF i 6 markeder
for å fremme barns
rettigheter

**25 % reduksjon i
energibruk**
per sluttbruker i løpet
av de siste fire årene

**Aktomhetsvurderinger for
menneskerettigheter**
gjennomført i alle
forretningsenheter

Samfunnsansvar tuftet på våre verdier og styringsprinsipper er ikke bare en integrert del vår bedriftskultur, men også sentralt i vår forretningsstrategi.

Mobil og digital kommunikasjon bidrar i dag til å endre mulighetene både for den enkelte og for samfunnet. Hos Telenor betyr samfunnsansvar at vi skal gripe disse mulighetene og bidra til sosial, økonomisk og miljømessig fremgang i de markedene vi er aktive i. Samfunnsansvar tuftet på våre verdier og styringsprinsipper er ikke bare en integrert del vår bedriftskultur, men også sentralt i vår forretningsstrategi. Selskapets visjon om å bidra positivt til lokalsamfunnene er både retningsgivende for alle våre medarbeidere og for måten vi driver vår virksomhet på samt hvordan vi utøver vårt samfunnsansvar.

Det er avgjørende for Telenors agenda for bærekraft og samfunnsansvar at selskapets forretningspraksis er etisk og ansvarlig. Vi arbeider derfor med å sikre at våre styringsprinsipper og etiske verdier følges opp i hele Telenor-konsernet. Videre skal vi respektere menneskerettigheter og arbeidstaker-rettigheter i hele konsernet. Tilsvarende er vi opptatt av at vår kommunikasjons-infrastruktur og de lokale investeringer vi gjør også har en positiv sosioøkonomisk effekt for landene vi har virksomhet i. Med disse grunnleggende tingene på plass, arbeider vi for å introdusere innovative tjenester og markedstiltak som kan hjelpe våre kunder med å forbedre sin hverdag.

Vår virksomhet er også en muliggjører for å realisere mange av FNs bærekraftsmål -

som Telenor aktivt støtter. Vi mener at en internett-basert verden vil skape større tilgang til kunnskap, muligheter og samfunnskritiske tjenester for alle. Gode eksempler på at vi bidrar til en mer positiv hverdag for mange mennesker er f.eks norske barn som lærer seg hvordan man bruker internett på en trygg måte eller befolkningen i de bulgarske fjellene som ble sikret tilgang til mobilnettet under det ekstreme snøfallet i mars 2015. Andre eksempler kan være jenter på den pakistanske landsbygda som mottar utdanningsstipend via mobile banktjenester eller kvinnelige ansatte i Myanmar som har nytte av Telenors globale regel om 6 måneders svangerskapspermisjon (fra og med 2016). Telenor er bevisst at det både er risikoer og muligheter knyttet til hvordan vi skaper langsiktige fellesverdier for selskapet og for samfunnet. Derfor er det av stor betydning at vi har god dialog med våre interessenter på en åpen og tillitsfull måte, slik at vi kan forstå og håndtere mulige sosiale og miljømessige konsekvenser av vår virksomhet.

Om redegjørelsen

Denne redegjørelsen om samfunnsansvar er et av mange virkemidler Telenor bruker for å realisere sitt engasjement for åpenhet og tilgjengeliggjøring av selskapets resultater. Temaene som tas opp i denne rapporten, er valgt ut etter en vesentlighetsvurdering basert på prinsippene i Global Reporting Initiative G4 (GRI G4) og som har resultert i

et fokus på de forhold som regnes som viktigst for både Telenor og våre interessenter. Rapporten omfatter således organisasjonens sosiale, økonomiske og miljømessige fremgang på områder av «middels og høy» viktighet i denne vesentlighetsvurderingen. Innholdet dekker samfunnsansvar ved Telenor-konsernets 13 internasjonale mobilvirksomheter så vel som andre virksomheter. Nærmere detaljer om Telenors vesentlighetsvurdering for 2015 er tilgjengelige her: www.telenor.com/sustainability/reporting/scope-and-principles.

Denne redegjørelsen om samfunnsansvar er også en integrert del av rapporteringskravene i regnskapslovens § 3-3c, som er beskrevet i styrets årsberetning side 25. I tillegg er DNV GL engasjert til å gjennomføre en uavhengig verifisering av denne redegjørelsen, særlig for å vurdere påstandenes nøyaktighet. DNV GLs rapport er tilgjengelig på nettadressen www.telenor.com/sustainability/reporting/scope-and-principles.

Ansvarlig forretningspraksis

Det er avgjørende for Telenors agenda for samfunnsansvar at selskapets forretningspraksis er etisk og ansvarlig. Dette innebærer å sikre at vi har det rette rammeverket for styring, etikk, anti-korrupsjon og åpenhet, samt at vi følger opp vårt sosiale og miljømessige ansvar og respekterer menneskerettigheter og arbeidstakerrettigheter.

Eierstyring og selskapsledelse

Kort fortalt: Telenors prinsipper og praksis for eierstyring og selskapsledelse utgjør rammeverket for drift av Telenor ASA og alle datterselskaper som er direkte eller indirekte kontrollert av Telenor ASA. I selskaper som ikke kontrolleres direkte eller indirekte av Telenor ASA, skal styre-medlemmer nominert av Telenor aktivt fremme implementering av relevante styringsdokumenter og Telenor arbeider kontinuerlig for å nå målet om å fremme disse i slike selskaper.

Telenors verdigrunnlag danner et viktig fundament for å utvikle og implementere rammeverket for eierstyring og selskapsledelse, og styret i Telenor ASA legger stor vekt på å implementere en høy etisk standard i alle deler av Telenor-konsernet. Telenor arbeider kontinuerlig med å forbedre selskapets styringsmodeller og vil i 2016 videreføre en gjennomgang og forbedring av selskapets prinsipper og praksis for eierstyring og selskapsledelse både av datterselskaper som direkte eller indirekte kontrollert av Telenor ASA og i selskaper som ikke kontrolleres direkte eller indirekte av Telenor ASA.

Informasjon om Telenors prinsipper og praksis for eierstyring og selskapsledelse og om Code of Conduct – som brukes som en plattform for å integrere samfunnsansvar i selskapets forretningsstrategier, selskapets daglig virksomhet og forholdet til interessenter – er tilgjengelig på adressen [www.telenor.com/about-us/corporate-](http://www.telenor.com/about-us/corporate-governance)

[governance](#) og i [Corporate Governance Report 2015](#)

Etikk og antikorrupsjon

Retningslinjer og tiltak

Telenors engasjement for integritet og åpenhet er tydelig nedfelt i Code of Conduct. Code of Conduct verner om integriteten i Telenor Way og definerer standardene vi etterlever i vår forretningspraksis og hvordan vi opptrer overfor hverandre. Telenor slutter seg til de ti prinsippene i FNs Global Compact (UNGC), som inneholder klare forretningsetiske standarder. Som medlem av UNGC rapporterer vi årlig om arbeidet med å integrere våre etiske retningslinjer i alle deler av virksomheten.

Telenor tar sterk avstand fra alle former for korrupsjon og har en forpliktelse til å drive selskapets virksomhet i tråd med de høyeste etiske standarder. Korrupsjon inkluderer bestikkelse og påvirkningshandel. Enhver korrump aktivitet – enten den forekommer i offentlig eller privat sektor (mellom private parter) – er forbudt. Det er forbudt å tilby, gi, kreve, akseptere eller motta noen form for korrupsjon, inklusive tilretteleggingsbetaling (smøring). Telenors nulltoleranse for korrupsjon og etiske standarder er nedfelt i Code of Conduct, konsernets anti-korrupsjonspolicy og andre styringsdokumenter, som er implementert i alle datterselskaper som er direkte eller indirekte kontrollert av Telenor ASA. Det følger av Telenors antikorrupsjonspolicy at Telenor aktivt skal arbeide for å sikre at det ikke forekommer korrupsjon i forbindelse med konsernets forretningsaktiviteter, gjennom et risikobasert antikorrupsjonsprogram tilpasset selskapets virksomhet. Programmet består av flere elementer som virker sammen: forholdsmessige styrings-systemer og retningslinjer, forpliktende engasjement fra toppledelsen, risiko-vurderinger, integrity due diligence, kommunikasjon og opplæring, monitorering og evaluering samt håndhevelse og

sanksjoner. Konsernets antikorrupsjonspolicy og antikorrupsjonsprogrammets effektivitet blir regelmessig vurdert og revidert med sikte på kontinuerlig forbedring og oppdatering i tråd med gjeldende internasjonale standarder.

Telenors styringsdokumenter definerer tydelige roller og ansvar for implementering av antikorrupsjonsprogrammet, både på konsernnivå og for hver lokale forretnings-enhet. Programmet virker sammen med Telenors Ethics & Compliance-funksjon, som er en viktig del av konsernets systemer for styring, risikohåndtering og internkontroll. Komiteen for etikk og samfunnsansvar, en forberedende komité for Telenor ASA-styret, understøtter styret med å oppfylle styrets forpliktelser. Informasjon om Telenors antikorrupsjonsprogram og Ethics & Compliance-funksjon er tilgjengelige på våre nettsider. Se www.telenor.com/about-us/corporate-governance/ethics-compliance og www.telenor.com/about-us/corporate-governance/anti-corruption.

Status og målsettinger

Løpende forbedringsinitiativ: Telenor etterstreber kontinuerlig å forbedre konsernets etikk- og antikorrupsjonsarbeid og å identifisere utviklingsmuligheter og forbedringsområder. Etter en ekstern benchmark-studie som ble gjennomført av Deloitte i 2014, og interne undersøkelser som ble gjennomført i 2015, besluttet Telenor ASA-styret i juni 2015 at det skulle etableres en ny organisasjonsstruktur for Ethics & Compliance-funksjonen. Group Ethics & Compliance rapporterer funksjonelt til Ethics & Sustainability-komiteen. Den administrative rapporteringen er til Corporate Affairs & General Counsel. En annen viktig endring er at Ethics & Compliance Officers i de større forretningsenhetene fungerer på heltid, og at de rapporterer funksjonelt til konsernets Group Ethics & Compliance-funksjon. Formålet er å sikre enhetlig styring av

Telenor tar sterk avstand fra alle former for korrupsjon og har en forpliktelse til å drive selskapets virksomhet i tråd med de høyeste etiske standarder.

funksjonen i hele konsernet. I mindre forretningsenheter er Ethics & Compliance Advisors deltidfunksjoner. I tiden fremover vil Ethics & Compliance-funksjonen fokusere på å implementere den nye Ethics & Compliance-organisasjonen, den nye Ethics & Compliance Hotline (varslingslinjen) og ulike bevisstgjørende tiltak, inklusive ny global nettbasert opplæring i Code of Conduct. Funksjonen vil også delta i utviklingen av opplærings- og kommunikasjonsplaner samt søke å utvise større åpenhet om hendelser med tanke på organisasjonens videreutvikling.

I 2015 initierte styret også en ekstern gjennomgang av Telenor-konsernets antikorrupsjonsprogram med sikte på å se på forbedringsområder. Denne ble gjennomført av PwC og ferdigstilt ved utgangen av året. Vurderingen viser at Telenor har et godt utviklet antikorrupsjonsprogram og et sterkt rammeverk. Det er klart kommunisert og forstått i organisasjonen at Telenor ikke aksepterer noen form for korrupsjon. PwC

har også identifisert forbedringsområder, blant annet et behov for sterkere monitorering og implementering av antikorrupsjonsprogrammet ute i forretningsenheter. Gjennomgangen vil gi innspill og bidra til den løpende utviklingen av antikorrupsjonsprogrammet i 2016, som vil bli fulgt opp både fra styret og fra konsernledelsen. Denne forbedringsprosessen vil videre styrkes av en annen gjennomgang iverksatt av styret i 2015, der PwC skal vurdere Telenors styring i heleide og deleide selskaper for å identifisere forbedringsområder.

I Telenor har vi alle et personlig ansvar for å opptre med integritet og si fra dersom vi blir oppmerksomme på mulige brudd på Code of Conduct eller lover og regler. Ledere har et spesielt ansvar for å opptre som gode rollemodeller og for å skape en trygg, tillitsfull og åpen kultur i sine team. Det å håndtere brudd på Code of Conduct og styringsdokumentene er en avgjørende del av Telenors arbeid med etikk og etterlevelse. Det at ansatte føler seg trygge nok til å

melde fra om hendelser er avgjørende for å sikre en etisk bedriftskultur. Den 27. januar 2016 ble det etablert en ny web-basert direkte varslingslinje; Ethics & Compliance Hotline. Ethics & Compliance Hotline er en konfidensiell kanal der enhver kan stille spørsmål og ta opp bekymringer om mulige brudd på Telenors Code of Conduct, herunder relevante lover, forskrifter og styringsdokumenter. Den nye Ethics & Compliance Hotline driftes av den profesjonelle leverandøren Navex Global, men saksbehandlingen håndteres fortsatt av Telenors egne Ethics & Compliance Officers. Formålet har vært å styrke tilliten og profesjonalisere håndteringen av varslingslinjen, i tråd med anerkjent internasjonal praksis. Alle ansatte, leverandører og andre interessenter oppfordres til å bruke direktelinjen til å si fra om potensielt viktige saker.

Telenor er del av Telecom Integrity Initiative, som ble lansert i 2015, med støtte av Transparency International. Telenor ble medlem av Conference Board Compliance Council i 2015, som er et nettverk der Compliance-ansvarlige utveksler erfaringer, får tilgang til relevant forskning og ekspertise og blir oppdatert om nye utviklinger.

I løpet av 2015 har rapporteringsmekanismen for compliance-saker blitt brukt aktivt både lokalt og på konsernivå, og sakene håndteres og behandles i overensstemmelse med kravene i det

globale rammeverket for Ethics & Compliance. Telenor ser på metoder for øke åpenheten om compliance-saker for å sikre læring på tvers av selskapet.

Gjennom året registrerte Ethics & Compliance 501 nye compliance-saker. Dette resulterte i en volumindikator på 1,4 (antall saksrapporter mottatt årlig per 100 ansatte), noe som er på nivå med industrimedian på 1,3 publisert i Navex Global Benchmark i 2015. Rapporteringsvolum de senere år har vært 506 (2012), 620 (2013), 394 (2014) og 501 (2015).

I 2015 ble totalt 492 compliance-saker behandlet og avsluttet. De tre kategoriene med flest saker har vært tyveri og underslag (246 saker), arbeidsforhold inkludert trakassering og diskriminering (38 saker) og personopplysninger & personvern (24 saker). 55 prosent av de avsluttede sakene resulterte i disiplinærsaksjoner.

Styrke kulturen for nulltoleranse: Telenors opplæringsaktiviteter for antikorrupsjon omfatter blant annet opplæringsprogrammer for nyansatte, e-læringsprogrammer, dilemmatrening og møter med ansatte («town halls»). Telenors antikorrupsjonshåndbok, en praktisk veiledning som skal hjelpe alle ansatte å forstå Telenors verdier og antikorrupsjonspolicy, ble revidert i 2015. Håndboken er tilgjengelig som en web-app som kan lastes ned på Telenor.com. Retningslinjene skal hjelpe de ansatte til å treffe riktige

avgjørelser. Håndboken gir ikke svar på alle situasjoner og dilemmaer som kan oppstå, og ansatte blir oppfordret til å be om råd hvis de har spørsmål.

Code of Conduct må signeres av alle ansatte når de starter i selskapet. Fra og med 2016 skal Code of Conduct signeres årlig i konsernets HR-system (Workday). En ny global nettbasert opplæringskampanje i Code of Conduct ble lansert i februar 2016. En revidert obligatorisk nettbasert antikorrupsjonsopplæring vil bli lansert i løpet av 2016, i tillegg til en styrehåndbok og et opplæringsprogram for ansatte som nomineres som styremedlemmer i selskaper der Telenor har eierskap.

Integritet er en sentral del av Telenors forretningsvirksomhet. Telenors ledelse er forpliktet til å kommunisere klart og regelmessig til alle ansatte og forretningspartnere at korrupsjon og bestikkelser er uakseptabelt. Telenors styringsdokumenter inneholder én standard som skal styre all forretningsvirksomhet uavhengig av hvor virksomheten finner sted. Noen av markedene vi opererer i er vekstmarkeder med potensielt komplekse og sensitive politiske og sosiale forhold, herunder markeder som er forbundet med høy korrupsjonsrisiko. Dette skaper utfordringer som krever solide og målrettede tiltak for å adressere slik risiko. Alle Telenors forretningsenheter har ansvar for å gjennomføre regelmessige risikovurderinger og risikobaserte analyser av antikorrupsjonsprosedyrene sine og å implementere tiltak for å adressere risiko. Telenor er opptatt av løpende forbedringer av risikostyringsprosessene og vil i 2016 iverksette utrulling av et risikostyringssystem på tvers av hele konsernet som skal forbedre vurdering, monitorering og rapportering av risiko.

Vi erkjenner at våre forretningspartnere – enten det dreier seg om nye investeringer, partnere, agenter, konsulenter, entreprenører eller leverandører – vil bli assosiert med Telenor. Det skal utvises

rimelig aktsomhet i valg og bruk av forretningspartnere for å sikre at Telenors etiske standarder blir overholdt. I 2015 har vi hatt løpende oppmerksomhet rundt Telenors prosedyrer for risikobaserte aktsomhetsprosedyrer (integrity due diligence, IDD). Reviderte krav og prosedyrer for IDD ble lansert i 2015, og implementeringen av disse på konsernnivå og lokalt nivå vil fortsette i 2016.

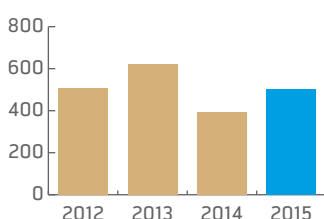
VimpelCom: Telenor har en eierandel på 33,05 prosent av aksjene i VimpelCom Ltd. («VimpelCom»). Denne minoritetsandelen er inkludert som et tilknyttet foretak i Telenors finansielle rapportering. I 2015 bidro VimpelComs økonomiske resultater til et tap på 1,7 milliarder kroner i Telenors økonomiske resultater, inkludert 2,4 milliarder kroner for Telenors andel av en avsetning innregnet av VimpelCom for etterforskning knyttet til Usbekistan. I tillegg innregnet Telenor en nedskrivning på 5,5 milliarder kroner på grunnlag av markedsverdien av VimpelCom-aksjer etter at konsernet hadde kunngjort avgjørelsen om å selge aksjene i VimpelCom.

Siden 2013 har Telenors eierandel og stemmeandel holdt seg uendret på henholdsvis 33,05 prosent og 43 prosent. VimpelCom har gradvis bidratt mindre og mindre til verdien av Telenor Group, og verdien av Telenors kjernevirksomhet har økt raskt. Markedsverdien av VimpelCom-aksjene utgjør per 31. desember 2015 anslagsvis 8 prosent av Telenors børsverdi. Siden noteringen har Telenor Group investert til sammen 15 milliarder kroner i VimpelCom og mottatt totalt 20 milliarder i utbytte. Gjeldende markedsverdi av Telenors eierinteresse i VimpelCom er per 31. desember 2015 anslagsvis 16,7 milliarder kroner.

5. oktober 2015 kunngjorde Telenor-konsernet sin intensjon om å selge alle sine aksjer i VimpelCom. Telenor-konsernet vil undersøke mulighetene for å selge aksjene i VimpelCom og vil forsøke å finne den beste løsningen for Telenor og aksjonærene. Det er ikke fastsatt en tidsramme for salget.

COMPLIANCE-SAKER

Antall hendelser

Den 12. mars 2014 meddelte VimpelCom at selskapet er under etterforskning både av det amerikanske børstilsynet (U.S. Securities and Exchange Commission – SEC) og av nederlandske myndigheter for selskapets virksomhet i Usbekistan, herunder forbindelsene til Takilant Ltd. Den 18. mars 2014 rapporterte VimpelCom at selskapet også etterforskes av det amerikanske justisdepartementet (U.S. Department of Justice – DoJ) i samme sak. VimpelCom rapporterte videre at det ikke kunne utelukkes at etterforskningen ville bli utvidet i fremtiden, at det ville settes i gang etterforskning i disse eller andre jurisdiksjoner, eller at VimpelCom ville bli gjenstand for søksmål.

Den 3. november 2015 kunngjorde VimpelCom at selskapet ville avsette 900 millioner dollar i regnskapet for tredje kvartal relatert til mulige utfall av etterforskningen av VimpelComs virksomhet i Usbekistan og tidligere forretninger med Takilant.

Den 18. februar 2016 kunngjorde VimpelCom og amerikanske og nederlandske myndigheter at VimpelCom Ltd og VimpelComs usbekiske datterselskap Unitel LLC (VimpelCom) har inngått avtaler med amerikanske og nederlandske myndigheter som følge av etterforskning knyttet til VimpelComs virksomhet i Usbekistan og tidligere forretninger med Takilant. VimpelCom erkjenner å ha brutt korrupsjons- og regnskapsregler, og vil som en del av avtalene betale til sammen 795 millioner dollar i bøter og inndragning til amerikanske og nederlandske myndigheter. I tillegg må selskapet la seg kontrollere av en uavhengig advokat (monitor) i en periode på minst tre år. De inngåtte avtalene er godkjent av myndighetene. Bøtene er innenfor den avsetning VimpelCom tidligere har gjort for dette formålet.

Som minoritetsaksjonær har Telenor bistått myndighetene som vitne under myndighetenes etterforskning av VimpelCom. Korrupsjon er uakseptabelt, og det er svært

alvorlig at VimpelCom har innrømmet brudd på amerikansk korrupsjonslovgivning US Foreign Corruption Practices Act og relevante nederlandske lover.

Den internasjonale etterforskningen av VimpelCom Ltd. har reist spørsmål ved Telenors prinsipper og praksis for eierstyring og selskapsledelse av minoritetsseierskap.

Den 5. november 2015 engasjerte Telenor-styret Deloitte Advokatfirma AS (Deloitte) for en gjennomgang av Telenors håndtering av og oppfølging av minoritetsandelen i VimpelCom. Gjennomgangen vil fokusere på Telenors håndtering av selskapets eierandel i VimpelCom, herunder Telenors nominerte styrerepresentanter i VimpelCom-styret og Telenors oppfølging som aksjonær. I tillegg vil gjennomgangen dekke handlinger og beslutninger til Telenor-nominerte styremedlemmer i VimpelCom og ansatte i Telenor i forbindelse med VimpelComs investering i Usbekistan. Gjennomgangen vil vurdere fakta og identifisere læringspunkter for fremtidig virksomhetsstyring og organisering av Telenors eierskap. Dette vil dekke både formelle styringsstrukturer og den praktiske håndteringen av eierskapet. Gjennomgangen vil ta for seg perioden fra 2005. Konklusjonene fra gjennomgangen vil bli offentliggjort. Telenor har midlertidig fristilt to konsernledere og to tidligere Telenor-nominerte styremedlemmer i VimpelCom-styret fra deres ansvarsområder i den perioden gjennomgangen pågår.

Telenor orienterer om etterforskningen i VimpelCom www.telenor.com/media/in-focus/vimpelcom-ltd/vimpelcom-investigation. Ytterligere informasjon om VimpelCom, samt en historisk bakgrunn, er tilgjengelig på www.telenor.com/media/in-focus/vimpelcom-ltd.

Åpenhet og interessentmedvirkning Policy og tiltak

Telenors prinsipper om åpenhet er en del av rammeverket for eierstyring og selskapsledelse og er implementert i alle selskapets virksomheter. Vi mener at god

I 2015, utga Telenor rapporter om forespørsler fra myndighetene og hvordan vi håndterer disse.

eierstyring og selskapsledelse innebærer åpenhet, en tillitsfull tilgjengeliggjøring og medvirkning fra alle interne og eksterne interessenter. Telenor ser åpenhet om problemer knyttet til samfunnsansvar som en proaktiv og ikke reaktiv strategi. Vi går inn for å kommunisere risikoene og mulighetene vi påtar oss i våre operasjoner i forskjellige land, og – enda viktigere – hvordan vi håndterer disse. Vi er også klar over betydningen av å engasjere seg i alle våre interessenter. Slike samhandlinger hjelper oss å forbedre resultatene våre og levere verdier i tråd med aksjonærenes forventninger.

Status og målsetting

Tilgjengeliggjøring av informasjon via rapportering: Telenor-konsernet rapporterer til en rekke eksterne organisasjoner – herunder UNGC, GRI og CDP – i henhold til internasjonale rammeverk, for å sikre en åpen og relevant rapportering om resultater knyttet til samfunnsansvar. Mange av forretningsenhetene våre rapporterer også resultatene sine lokalt, og disse er tilgjengelige på www.telenor.com/sustainability/reporting.

I 2015, utga Telenor rapporter om forespørsler fra myndighetene og hvordan vi håndterer disse. Vi utga da rapportene «Authority Requests for Access to Electronic Communication – Legal Overview» og «Authority Requests for Access to Electronic Communication – Country Data». Disse rapportene gir interessentene våre en oversikt over lovene

som krever at vi gir myndighetene tilgang til kommunikasjon med kundene, og hvilken rolle vi spiller i å håndtere disse forespørslene (der dette kan offentliggjøres).

Våre årlige rapporter om utvikling ihht de veiledende prinsippene fra «Telecommunications Industry Dialogue on Freedom of Expression and Privacy» (ID) tar for seg eksempler tilknyttet vårt arbeid med menneskerettighetene. Telenor har også samarbeidet med Institute for Business & Human Rights om å publisere en casestudie om stenging av mobile nettverk. Studien undersøker innvirkningen av slik stenging på menneskerettighetene i Pakistan og fokuserer på Telenor Pakistans innsats for å bruke dialog som et verktøy for å redusere hyppigheten og omfanget av dette, og gir anbefalinger til både operatører og myndighetene. Flere detaljer på www.ihrb.org/publications/reports/digital-dangers-case-study-pakistan.html.

Telenors åpenhet i tre dimensjoner: åpenhet om antikorrupsjonsprogrammer og -arbeid, åpenhet om eierskap og åpenhet om land-for-land rapportering ble anerkjent av Transparency Internationals rapport «Transparency in Corporate Reporting: Assessing the world's largest telecommunications companies 2015». Telenor scoret over 50 prosent i alle de tre dimensjonene og rangert nest høyest på den overordnede indeksen som omfattet til sammen 35 selskaper.

Initiativer for dialog og involvering: Telenor bruker en vesentlighetsvurdering basert på prinsippene i Global Reporting Initiative G4 for å få et utvalg av eksterne og interne interessenter til å identifisere hvilke sosiale, økonomiske og miljømessige temaer som er viktigst for dem, og for virksomheten vår. Nærmere detaljer om Telenors vesentlighetsvurdering for 2015 er tilgjengelige her: www.telenor.com/sustainability/reporting/scope-and-principles.

I mai 2015 ble vår periodiske rapportering fulgt opp med interessent-seminaret

«Investor Relations Sustainability Seminar» i London der Telenor oppdaterte møtedeltakerne om hvordan samfunnsansvar rettleider alle konsernets lokale virksomheter. Investorer og analytikere så vel som representanter for forskjellige frivillige organisasjoner, media, industriforeninger og offentlige organer deltok på seminaret. Det ble avholdt en interaktiv økt med spørsmål og svar etter presentasjonene som omhandlet både Telenors virksomheter i Myanmar og Bulgaria, konsernet nye rapporter om myndighetsforespørsler samt en sesjon om menneskerettigheter, personvern og ytringsfrihet. Webcast-versjonen av seminaret har blitt sett av mange siden det ble lagt ut i mai 2015.

I juli 2015 var Telenor vertskap for utdanningskonferansen «Oslo Education Summit» sammen med åtte frivillige organisasjoner. Konferansen la vekt på de muligheter teknologi og internettilgang gir for å nå store befolkningsgrupper og bidra til både informasjon samt mer utdanning. Arrangementet ble godt besøkt av både norske og internasjonale interessenter, herunder FNs generalsekretær samt den pakistanske og norske statsministeren.

Videre fremover: Telenor utforsker andre effektive medier og virkemidler for å involvere interessenter og bidra til mer åpen rapportering, noe som kan gi oss et enda bedre utgangspunkt for å informere våre interessenter om miljømessige, sosiale og styringsrelaterte virkninger, risikoer og muligheter. Telenor vil også legge vekt på å kommunisere målbare indikatorer som kan tydeliggjøre hvordan virksomheten påvirker og bidrar positivt til lokalsamfunn.

Arbeidstakerrettigheter og standarder Policy og tiltak

Telenor er opptatt av å respektere arbeidstakerrettigheter slik de er nedfelt i FNs Global Compact og ILOs grunnleggende konvensjoner. Disse prinsippene handler om å respektere retten til organisasjonsfrihet og kollektive lønnsforhandlinger samt å få slutt på tvangsarbeid, barnarbeid og

diskriminering på arbeidsplassen. Dette gjenspeiles i Telenor Code of Conduct og konsernets ansattpolicy og prinsippene for ansvarlig leverandørattferd.

Telenor ser det som viktig å styrke de ansatte gjennom en dialog med dem eller deres anerkjente representanter. Ved å utnytte de ansattes erfaring og innsikt til å påvirke arbeidsforholdene og bidra til en bærekraftig vekst, går vi også inn for å bidra positivt til de lokalsamfunnene hvor vi har virksomhet. I hele Telenor-konsernet fremmer vi partnerskap basert på en god og tillitsfull dialog, f.eks. med hensyn til anerkjente fagforeninger eller gjennom lokale samarbeidsarenaer som People Council.

Det er viktig for Telenor å opprettholde et positivt arbeidsmiljø og en kultur som verner om de ansattes helse og sikkerhet (HMS). HMS-arbeidet dekker både ansatte og kontraktører og leverandører. Vi mener at de ansattes helse og sikkerhet er avgjørende for virksomheten vår og utgjør en forskjell for de ansattes trivsel og innsats, blant annet ved å redusere fraværet og dermed selskapets kostnader. Selskapet jobber på tvers av alle forretningsenhetene for å opprettholde og forbedre evnen til å identifisere og reagere på sikkerhetsrisikoer.

Telenor er opptatt av å tiltrekke seg og beholde de beste talentene gjennom opplæring og utviklingsmuligheter så vel som karrieremuligheter og ser dette som viktig for videre konkurranseevne og vekst. Vi er også opptatt av mangfold, inkludering og jobbmuligheter i samsvar med Telenors ansattpolicy.

Rundt 36 % av Telenors totale arbeidsstyrke er kvinner.

Status og målsettinger

Styrking av de ansatte gjennom initiativer for en tillitsfull dialog:

I 2015 reforhandlet Telenor sin globale avtale med UNI Global Union. Avtalen vektlegger begge parter ansvar for å ta opp temaer som berører ansatte problemer i alle Telenors virksomheter, med god samarbeidsånd og dialog, og i løpet av 2015 har vi fortsatt denne dialogen og informasjonsutvekslingen om grunnleggende arbeidstakerrettigheter.

I 2015 har Telenor Works Council – Europe (TWC-E) holdt to møter der ansatt-representanter fra Europa fikk møte Telenor-konsernets ledelse. Formålet er å fremme informasjonsutveksling og diskusjoner relatert til tverrnasjonale problemstillinger. Telenor har gått inn for å pleie en god dialog med TWC-Es representanter.

I tillegg har Telenor styrket sitt engasjement for en videreutvikling av de ansattes involvering i virksomheter i hele konsernet. Mange av Telenors virksomheter i Europa og Asia legger til rette for medvirkning fra de ansatte gjennom en dialog mellom ledelsen og anerkjente ansattrepresentanter, f.eks. i forbindelse med anerkjente fagforeninger eller People Council som et lokalt samarbeidsorgan. I juli 2015 etablerte Telenor Pakistan et People Council som vil arrangere månedlige møter. Telenor i Ungarn har etablert et lignende lokalt samarbeidsorgan som heter My Voice.

DiGi i Malaysia har hatt sitt første virkeår for tariffavtalen med DiGis fagforening, som har

fungert som en bærekraftig plattform for dialog og forhandlinger. I Bangladesh avventer Grameenphone en avgjørelse fra Labour Appellate Tribunal i en sak fremmet av ansatte i Grameenphone i forbindelse med registrering av en fagforening. Videre ble det iverksatt nye arbeidsrettsregler i Bangladesh i slutten av 2015, og det er behov for en avklaring av deres anvendelse på private mobilselskaper.

De ansattes helse og sikkerhet: I 2015 var sykefraværshfrekvensen (SAR) for hele Telenor-konsernet 1,44 prosent. Dette tallet rapporteres med en anmerking om at det forekommer variasjoner i de rapporterte dataene basert på forskjellige nasjonale prosedyrer og regler om rapportering av sykefravær. I 2015 fikk flere enn 21 000 ansatte og interne kontraktører opplæring i HMS. Det ble ikke rapportert noen arbeidsrelaterte dødsfall i Telenor-konsernet i 2015, men arbeidet for å redusere risikoen for alvorlige skader fortsetter. Telenor vil fortsette å samarbeide med partnere og leverandører for å overvåke og implementere HMS-tiltak og gi dem proaktiv støtte i HMS-relaterte saker.

Skape en mangfoldig talentpool: Telenor arbeider for å få en mangfoldig og dynamisk arbeidsstyrke på alle nivåer i organisasjonen, både når det gjelder nasjonalitet, kjønn eller kompetanse. Likestillingsinitiativene i 2015 varierte fra innføringen av seks måneder betalt svangerskapspermisjon for kvinnelige ansatte som en global minstestandard, til trainee-programmer og program for kvinnelige ledere i utvalgte forretningsenheter. Arbeidet med å inkludere personer med nedsatt funksjonsevne fortsatte som en del av agendaen, og fem forretningsenheter er i gang med Telenors Open Mind-program som gir muligheter for arbeidstakere med nedsatte funksjonsevner. Arbeidet med å integrere fagpersoner med innvandringsbakgrunn i Norge fortsatte. Ved utgangen av 2015 hadde Telenor-konsernet om lag 38 000 ansatte (inkluderer både heltid og deltidsansatte) i 13 markeder. Anslagsvis 30 prosent av de ansatte i Telenor ASA har en internasjonal bakgrunn. Rundt 36 prosent

av Telenor-konsernets arbeidsstyrke er kvinner (basert på 35 000 ansatte). Andelen kvinner i lederstillinger i Telenor-konsernet er på 22 prosent. Du finner flere detaljer om dette i styrets beretning, side 25.

Målsettinger: Fremover vil vi søke å videreutvikle de ansattes medvirkning i hele Telenor-konsernet og utnytte deres erfaringer og innsikt som et ledd i å sikre anstendige arbeidsforhold. Vi er opptatt av å få mer likestilling mellom kjønnene på alle nivåer og har som mål å ha en kvinneandel på 25 prosent i topplederstillinger i 2016 og på 30 prosent innen 2020. I tillegg blir selskapets toppledere målt på hvordan de styrker kvinnes lederskap. Telenor har også styrket krav som kan sikre en balansert representasjon blant kandidater til topplederstillinger. Vi har en global målsetting om å lansere Open Mind for mennesker med funksjonshemming i alle Telenors markeder innen utgangen av 2019. Telenor vil fortsette å investere i programmer og initiativer for å fremme likestilling og mangfold på arbeidsplassen og i de lokalsamfunnene vi opererer i.

Bærekraft i leverandørkjeden

Policy og tiltak

Telenor jobber for en høy standard innen bærekraft med kontinuerlig forbedring i hele leverandørkjeden og i alle sine operasjoner. Telenors prinsipper for ansvarlig leverandør-atferd (SCP) bygger på internasjonalt anerkjente standarder, herunder menneskerettigheter, helse og sikkerhet, arbeidstakerrettigheter, miljøvern og

I 5 markeder

gir vi jobbmuligheter til personer med nedsatt funksjonsevne

61 globale

revisjoner tilgjengelige gjennom medlemskap i Joint Audit Cooperation

antikorrupsjon. Det er obligatorisk for alle kontraktspartnere å akseptere disse prinsippene. Alle leverandører må godta og skrive under på avtalen med Telenor før en kjøpskontrakt kan inngås.

Telenors tilnærming til bærekraft i leverandørkjeden er å pålegge leverandøren å overholde en ansvarlig leverandøratferd. Disse kravene følges opp gjennom kontrollerer og ved kompetanse- og kapasitetsbygging hos leverandører. Partnerskap og samarbeid med leverandørene er viktig for å oppfylle agendaen om en ansvarlig leverandørkjede. Telenor utøver et aktivt medlemskap i Joint Audit Cooperation (JAC), Child Labour Platform, Supply Chain Advisory Group, FNs Global Compact samt Global e-Sustainability Initiative (GeSI).

Status og målsetninger

I 2015 var fokuset fortsatt på ansvarlig leverandøratferd gjennom reduksjon av risikoer i leverandørkjeden, kapasitetsbygging og kontroll av hvorvidt Telenors krav om en ansvarlig forretningspraksis overholdes.

Redusere risikoer i leverandørkjeden: Alle leverandører og parter som har et direkte kontraktsmessig forhold til Telenor, må følge prinsippene for ansvarlig leverandøratferd (SCP). En avtale om ansvarlig forretningsatferd (ABC) pålegger leverandøren å følge SCP og krav i ABC-avtalen. Ved utgangen av 2015 var det totalt signert 20 636 avtaler om ansvarlig forretningsatferd.

Monitorering av samsvar (compliance): Telenor gjennomfører inspeksjoner for å kontrollere samsvar med kravene om en ansvarlig forretningspraksis. I 2015 gjennomførte Telenor mer enn 7 900 leverandørinspeksjoner i hele konsernet (inspeksjonene kan være alt fra besøk ved anlegg til mer omfattende kontroller eller revisjoner) hvorav 80 prosent var uanmeldt. Totalt ble det avdekket anslagsvis 630 alvorlige avvik. Alle alvorlige avvik ble fulgt opp gjennom planer for korrigerende tiltak og prosesser for lukking av de alvorlige avvikene.

Gjennom vår deltakelse i Joint Audit Cooperation (JAC) sammen med ni andre telekommunikasjonsoperatører og i 2015

Cirka **32 000**
timer
kapasitets-
bygging i
leverandør-
kjeden

fikk Telenor tilgang til resultatet fra 61 revisjoner av globale leverandører. Telenor gjennomførte åtte revisjoner av globale leverandører på vegne av JAC i 2015. Etter at en revisjon er gjennomført enes revisoren og den reviderte parten om en tiltaksplan (Corrective Action Plan - CAP) som inkluderer alle funn.

Telenor fant eksempler på ungdomsarbeid (15–18 år) og barnearbeid (12–14 år) i utbyggingen av nettverket i Myanmar og der vi har 18-årsgrense for potensielt farlig arbeid. I 2015 ble det oppdaget og håndtert 13 tilfeller av barnearbeid og 33 tilfeller av ungdomsarbeid i Myanmar.

Telenor prioriterer åpenhet, og derfor rapporterer vi i år også dødsfall ut over nivå 1 (tier 1) i leverandørkjeden. I 2015 mistet dessverre fire personer livet på nivå 1 og 14 personer mistet livet på nivå 2 og 3. Av disse var 72 prosent trafikkulykker, mens resten skjedde under arbeid på byggeplasser. Disse tallene er basert på det leverandørene har rapportert til Telenor. Regelmessige rapporteringsprosedyrer ble fulgt, og alle hendelser ble håndtert umiddelbart og individuelt med korrigerende tiltak. En revurdering av risikoene og planer for å unngå lignende hendelser er allerede igangsatt.

Kapasitetsbygging: Forretningsenhetene gjennomførte i 2015 forskjellige initiativer i forbindelse med kapasitetsbygging. Telenor India og Grameenphone arrangerte konferanser om bærekraft der offentlige personer, industriledere og eksperter på bærekraft kom sammen for å drøfte emner som helse og sikkerhet, antikorrupsjon, krav til bærekraft og grønn telekommunikasjon, hvordan fremme kvinners muligheter samt mangfold på arbeidsplassen. Enkelte forretningsenheter har også jobbet med bransjen og på tvers av bransjer for å samkjøre innsatsen i kapasitetsbyggingen.

Inspeksjoner, revisjoner, kapasitetsbygging og langsiktig risikoreduksjon vil også i tiden fremover være høyt oppe på Telenors agenda i forbindelse med ansvarlig leverandørkjede. I 2016 vil omfanget av inspeksjoner og revisjoner fortsette på minst samme nivå som i 2015. I 2016 vil vi dessuten gjennomføre en ekstra grundig risikovurdering av leverandørkjeden i alle våre forretningsenheter. Vi vil også øke innsatsen innen kapasitetsbygging, noe vi anser som den mest effektive måten å redusere risiko på lang sikt.

Menneskerettigheter

Policy og tiltak

Telenor Group er opptatt av å respektere de internasjonale menneskerettighetene. Dette gjenspeiler seg i vårt forretnings-etiske regelverk, prinsipper for ansvarlig

leverandøratferd og policyer og håndbøker som gjelder for hele konsernet. Kravene som gjelder operasjonene våre, bygger på internasjonale rammeverk som de ti prinsippene i FNs Global Compacts og FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter.

Å fremme menneskerettighetene i alle våre 13 markeder, er både givende og utfordrende. Vi ser hvordan tilgangen til mobiltelefoner og internett kan bidra til oppfyllelsen av mange rettigheter. Vi jobber for eksempel for å støtte folks rett til god helse ved å dele viktig informasjon til vordende mødre i Thailand og gjennom en ordning for mobil fødselsregistrering i Pakistan. Samtidig er vi bekymret for vedvarende trusler mot menneskerettighetene i de markedene vi er til stede, og vi ser at det stadig dukker opp utfordringer på dette området. Vi er klar over at tjenestene våre kan misbrukes og ha en negativ innvirkning på menneskerettighetene, det være seg gjennom nettmobbing eller stenging av nettverk.

På bakgrunn av dette konsentrerer vi arbeidet vårt om å utvise tilbørlig aktsomhet overfor menneskerettighetene i alle markeder, hele tiden forbedre medarbeiderdeltakelse (se Arbeidstakerrettigheter og standarder), finne måter å respektere personvernet og ytringsfriheten på (se kapitlet Personvern og datasikkerhet), være aktpågivende og redusere trusler mot menneskerettighetene i leverandørkjeden (se kapitlet Bærekraft i leverandørkjeden) og jobbe for å implementere respekt for rettigheter når vi går inn i nye markeder.

Status og målsettinger

I 2015 fortsatte Telenor arbeidet med å forstå de faktiske og potensielle menneskerettighetsrisikoene som vi står overfor i markedene våre. Selv om det finnes omfattende internasjonale retningslinjer, og vi har fått på plass tydelige krav og redskaper, må det mer til for å følge opp menneskerettighetene i praksis. I fjor lærte vi hvor viktig det er å samarbeide, drøfte dilemmaer og finne

I 2015 fortsatte Telenor arbeidet med å forstå de faktiske og potensielle menneskerettighetsrisikoene som vi står overfor i markedene våre.

løsninger sammen med andre – det være seg kolleger i bransjen eller andre interessenter.

Implementere aktsomhetsvurderinger:

Som vist i fjorårets rapport har vi jobbet med alle forretningsenhetene våre for å implementere aktsomhetsvurderinger. I løpet av 2015 fullførte de siste forretningsenhetene den første runden, og vi samarbeidet med dem om å drøfte funnene og lærdommene. Et nøkkelpunkt i alle markedene var at aktsomhetsvurderingene var et viktig, men utfordrende første skritt, og at tverrfaglig samarbeid var avgjørende. Vi må fortsette å jobbe med opplæring og bevissthet på tvers av ulike fagområder. Derfor var menneskerettighetene tema på flere workshoper i 2015, både på ledernivå og ekspertnivå.

Håndtere nøkkelrisikoer gjennom samarbeid:

Innen personvern og ytringsfrihet økte vi innsatsen for å styrke ikke bare rutinene våre, men også implementeringen av dem (se kapitlet Personvern og datasikkerhet). Vi opplevde flere utfordrende hendelser når det gjelder håndtering av forespørsler fra myndighetene om tilgang til data og nettverk. Vi så hvor viktig det er å drøfte slike saker med kolleger i industrien har fortsatt å engasjere oss i Telecommunications Industry Dialogue on Freedom of Expression and Privacy (ID),

hvor samarbeidet med Global Network Initiative (GNI) er en verdifull del.

Deling og åpenhet om samsvar med menneskerettighetene: Det ble lagt vekt på åpenhet og rapportering gjennom hele året. Vi ser betydningen av kommunikasjon rundt noen av de viktigste utfordringene vi står overfor, og i 2015 publiserte vi et nytt nettsted om personvern på www.telenor.com/privacy og vår første åpenhetsrapportering på www.telenor.com/sustainability/responsible-business/privacy-and-data-protection/handling-access-requests-from-authorities. Dette kommer i tillegg til vår årlige rapport om vårt arbeid med «ID Guiding Principles» www.telenor.com/sustainability/responsible-business/human-rights/mitigate/telenors-status-on-industry-dialogue-guiding-principles.

Vi søkte også å videreføre åpenheten relatert til innsatsen for en bærekraftig forretningsvirksomhet i Myanmar. I IR-seminaret i London, ga vi en oppdatering om aktivitetene våre, herunder informasjon om funn angående barnarbeid og vår tilnærming til eiendomsrettigheter i forbindelse med etablering av mobilnettverk i landet. Vi ga også en oppdatering om bærekraftige forretningsaktiviteter i Bulgaria og vår tilnærming til personvern og ytringsfrihet. Se www.telenor.com/investors/presentations/2015/telenor-group-sustainability-seminar. Du finner flere detaljer i delen «Åpenhet og interessentmedvirkning».

Veien fremover: Fremover skal vi igjen prioritere å se på den generelle aktsomheten overfor menneskerettighetene i konsernet og ta med innspill fra aktiviteter i forretningsenhetene i 2015. Vi vil også fortsette å jobbe med forretningsenhetene for å videreutvikle aktsomhetsvurderinger. Vi ser at utfordringene ved personvern og ytringsfriheten fortsetter, og i enkelte markeder blir dette mer komplisert. Behovet for å fortsette arbeidet både internt og sammen med interessenter er derfor fortsatt en del av agendaen.

Personvern og datasikkerhet Policy og tiltak

Respekten for rettigheter innen personvern og ytringsfrihet er viktig for hvordan vi driver virksomheten vår. Mens telekommunikasjon generelt bidrar til ytringsfrihet, kan det i noen tilfeller være nødvendig å kreve at teleselskapene følger anmodninger om å begrense personvernet eller den frie kommunikasjonen. Telenors håndtering av slike forespørsler styres av strenge policyer, og vi søker å begrense risikoen for urettmessige restriksjoner av personvernet og ytringsfriheten i nettverkene våre. Telenor tror på økende åpenhet og iverksetter sikkerhetstiltak mot potensielt misbruk og vil fortsette å ha en aktiv del i bransjens dialog med myndighetene om overvåking og tilgang til kundenes data.

Samtidig som kunder over hele verden forventer relevante og individuelle tjenester i sanntid, ser de også på hvordan personvernet deres ivaretas, uavhengig av teknologier, forretningsmodeller og dataflyten. Telenors holdning til personvern er tydelig. Vi er åpne om hvordan vi samler inn og bruker personlige data, er opptatt av å bruke dette til å levere bedre og mer relevante tjenester og er grundige i arbeidet med å sikre de personlige dataene.

Telenor etablerte en ny sikkerhetsstrategi i 2015 som støtter målet om å beskytte personvernet både for Telenors ansatte og kundedata. Vi ønsker å forsikre oss om at vi kan følge med på den raske teknologiske utviklingen og tjenestene ved å engasjere oss tidlig i sikkerheten rundt forretningsprosesser og strategiske aktiviteter. Vi har som mål å sikre et sterkt beskyttelsesnivå for konfidensialitet, integritet og tilgjengelighet for tjenester og data.

Selv om det er variasjon i de nasjonale kravene i de forskjellige delene av virksomheten vår, bestreber Telenor seg på åpenhet om hvordan vi håndterer personopplysninger. Vi mener dette er den beste måten å sikre oss tillit både fra kunder og ansatte.

Status og målsettinger

I 2015 forpliktet Telenor seg til å følge GSMA Mobile Connect Privacy Principles. Disse personvernprinsippene etablerte et fundament som gjelder alle parter som leverer identitetstjenester under Mobile Connect-merket.

En verdirettet tilnærming til personvern: I 2015 ble det avsluttet et internt prosjekt for å styrke Telenors holdning til personvern. Her ble det tatt opp hvordan vi håndterer eksisterende kundedata, og hvordan vi skal utvikle fremtidige produkter. Telenor har bestemt seg for en verdirettet tilnærming til personvern. Vi er overbevist om at kundene bør få så mye verdi som mulig som takk for at de deler dataene sine med oss. Derfor går vi inn for å skape merverdi til deres gjeldende opplevelse hver gang vi behandler data på vegne av kunden, og levere mer personlige og relevante tjenester.

Telenors tilnærming for å håndtere forespørsler fra myndighetene om tilgang til data eller nettverk styres av strenge policyer for å unngå illegitime restriksjoner av personvernet eller ytringsfriheten.

Bygge intern kapasitet: I 2015 gjennomførte Telenor omfattende opplæring og revisjoner av personvern-rutinene i hele Telenor-konsernet. Opplæringen har dreid seg om å implementere nye og sterkere prosesser for håndtering av forespørsler fra myndighetene, herunder kriterier for eskalering. Gjennomgangen av

forretningsenhetene våre har handlet om rutiner og prosesser for personvern, forespørslar fra myndighetene og informasjonshåndtering. I tillegg har Telenor utarbeidet en samling nye interne retningslinjer og verktøy som skal bidra til personvern og hjelpe kommersielle aktører i deres daglige arbeid med personvernsaker.

Datasikkerhet i alle forretningsenhetene: Telenor-konsernets sikkerhetspolicy og håndbøker ble oppdatert i 2015 med mål om å styrke konsernets engasjement i strategiske operative avgjørelser på forretningsenhetsnivå. Dokumentene fokuserer på håndtering og rapportering av hendelser, oppdatering av det lokale og globale risikobildet og deling av beste praksis.

Telenors organisasjon for forretnings-sikkerhet ble i fjor styrket med flere eksperter plassert på et strategisk nivå. Ekspertisen dekker sikkerhetsområder i telekom-nettverk, IT, svindelhåndtering og fysisk sikkerhet.

Vi så en betydelig økning i rapporteringen av sikkerhetsrelaterte utfordringer og hendelser fra forretningsenhetene i 2015, noe som har vært mulig ved introduksjonen av en global funksjon for håndtering av sikkerhetsrelaterte hendelser og risikoer. Videre ble det etablert en sikkerhetsrisikoprofil for Telenor i 2015 i form av en ekspertvurdering av sentrale sikkerhetsrisikoer på tvers av Telenors forretningsenheter, og fra eksterne kilder. Hovedfunnene i Telenors risikobilde er at risikonivået øker, særlig for websikkerheten, noe det tas hensyn til i Telenors sikkerhetsstrategi.

Veien fremover: I alle markedene ser vi at myndigheter og tilsynsorganer tar skritt for å styrke personvernlovene og introduserer nye tiltak som direkte eller indirekte påvirker våre muligheter til å håndtere kundenes data. Denne trenden vil sannsynligvis fortsette, og Telenor vil også jobbe mer med personvern, ytringsfrihet og sikkerhet for å oppfylle lovkrav og kundenes forventninger.

Tingenes internett (IoT) er i ferd med å få gjennomslag, og da forventer vi flere sikkerhetsutfordringer. Tilkoblede enheter er ikke lenger isolert fra offentligheten, og det må være enkelt for sluttbrukerne å koble til flere sensorer eller enheter til sine eksisterende løsninger på en trygg måte. Telenor vil fortsette å tilpasse seg disse utfordringene og levere sikre løsninger relatert til IoT.

Klimaendringer og miljø Policy og tiltak

Telenor er opptatt av å minimere miljøbelastningen som følge av sin virksomhet. Forretningsenhetene våre skal etterleve en policy som går ut på å minimere bruken av naturressurser som energi, vann og råmaterialer i størst mulig grad.

Klimaendringene er blant de mest komplekse utfordringene som folk, bedrifter og myndigheter står overfor. Klimarelaterte skader på viktig infrastruktur og tjenester på grunn av ekstremvær inngår i dette risikobildet. Samtidig vil riktig bruk av vår teknologi og våre smarte tjenester bidra til å redusere globale utslipp av karbondioksid, redusere ressursbruk, stimulere til økonomisk vekst samt andre betydelige samfunnsmessige fordeler. Telenor jobber med hele ikt-bransjen og utvalgte samarbeidspartnere for å gripe disse mulighetene.

Mobilbransjen risikerer fortsatt vekst i sitt totale energiforbruk og karbonutslipp som følge av etterspørselen i markedet. Mobiloperatører bygger ut dekningen, de skaffer flere kunder og nye mobile bredbåndstjenester utvikles. Telenor fokuserer derfor på å stabilisere energiforbruket ved å forbedre energieffektiviteten til nettverkene sine, ettersom disse står for rundt 80 prosent av vårt totale energiforbruk.

Våre asiatiske markeder er svært forskjellige fra de europeiske, både når det gjelder karbonutslipp og hvilken type energi vi bruker til drift av nettverkene. I Asia har det relativt sett blitt mer lønnsomt å bruke

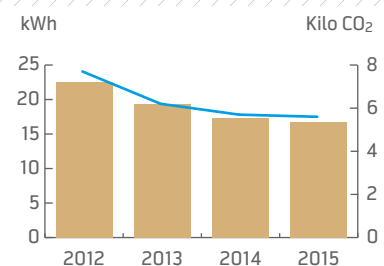
solcellepaneler i stedet for dieselgeneratorer som følge av reduserte kostnader. Alle forretningsenhetene er pålagt å velge kostnads- og energieffektive løsninger som å skifte ut nettverk, bruke energibesparende teknologi, dele infrastruktur med andre operatører, sørge for mer energieffektive datasentre og gjennomføre energitiltak i bygg. Et av de viktigste fokusområdene i vår «Network 2020»-strategi er å satse på høyeffektive infrastruktur-løsninger. Her jobber vi med spesifikke gjennomføringsplaner for de ulike forretningsenhetene.

Vi fokuserer også på andre miljømessige aspekter, for eksempel avfallshåndtering og farlige stoffer i utstyret vi kjøper. Den voksende etterspørselen etter IKT-produkter og -enheter, samt deres stadig kortere levetid, har ført til at elektronisk avfall er blant de raskest voksende avfallsstrømmene globalt. Med hensyn til dette er alle forretningsenheter pålagt å sørge for bærekraftig avfallshåndtering. Alt elektronisk avfall skal gjenbrukes, resirkuleres eller avhendes trygt, og alle forretningsenheter skal sørge for at disse prosessene gjennomføres i henhold til internasjonalt anerkjente standarder og forskrifter.

Status og målsettinger

Telenor-konsernet ble i 2015 for andre året på rad rangert av Carbon Disclosure Project (CDP) som et av de beste globale

ENERGI OG CO₂-REDUKSJON

■ Energibruk per sluttbruker
■ CO₂-utslipp per sluttbruker

selskapene med hensyn til klima-rapportering og -håndtering. Telenor var det eneste norske selskapet og det eneste nordiske telekomselskapet på CDPs såkalte A-liste, av totalt 113 selskaper innen alle industrisektorer verden over.

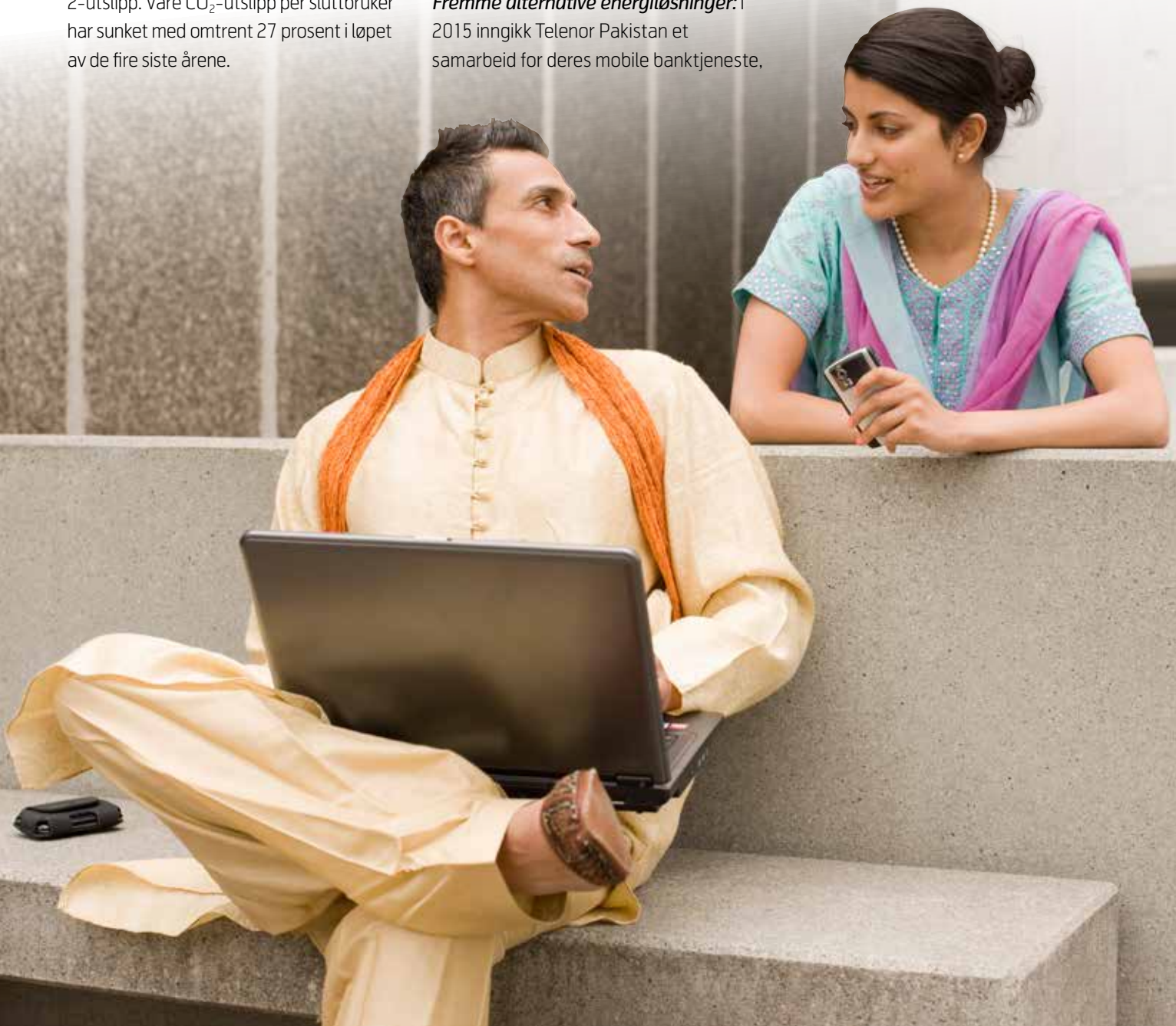
Energiforbruk: Telenor-konsernets totale energiforbruk i 2015 var omtrent 3 400 GWh. Energiforbruket per sluttbruker har i løpet av de fire siste årene sunket med omtrent 25 prosent. Konsernets utslipp av drivhusgasser anslås til totalt 1,1 millioner tonn CO₂ med stedsbaserte utslippsfaktorer for strømforbruk for indirekte Scope 2-utslipp. Konsernets utslipp av drivhusgasser anslås til å være 1,3 millioner tonn CO₂ med markedsbaserte utslippsfaktorer for strømforbruk for indirekte Scope 2-utslipp. Våre CO₂-utslipp per sluttbruker har sunket med omtrent 27 prosent i løpet av de fire siste årene.

Bærekraftige miljøpraksiser: Bortimot 31 prosent av innkjøpsprosessene våre med en kontraktsverdi på over 250 000 amerikanske dollar brukte et spesifisert sett med bærekraftkriterier i 2015. Mer enn 190 000 møter i Telenors globale organisasjon ble gjennomført som videokonferanser og virtuelle møter i stedet for reiser og fysiske møter. Miljøstyringssystemer i samsvar med ISO 14001 ble i 2015 fulgt opp i alle forretningsenheter bortsett fra Telenor Myanmar der implementeringen vil starte i 2016. Fem forretningsenheter – Telenor Bulgaria, Telenor Serbia, Telenor Ungarn, Digi og Telenor India – er sertifisert i henhold til ISO 14001. Den reviderte ISO 14001:2015-standarden vil implementeres i årene som kommer.

Fremme alternative energiløsninger: I 2015 inngikk Telenor Pakistan et samarbeid for deres mobile banktjeneste,

Våre CO₂-utslipp per sluttbruker har sunket med omtrent 27 % i løpet av de fire siste årene.

Easypaisa, med det pakistanske energiserviceselskapet Roshan Energy. Dette var for å lansere den første hjemmeløsningen for solenergi i sitt slag til marginaliserte fattige områder som ikke er tilkoblet strømmettet. Grameenphone

installerte i 2015 mer enn 400 solenergi-løsninger ved sine basestasjoner som ikke er tilkoblet strømmettet. Disse kommer i tillegg til selskapets over 1 000 solenergidrevne basestasjoner i Bangladesh. Vårt malaysiske selskap Digi tester for øyeblikket teknologi basert på hybride brenselceller for å levere ren energi til sine basestasjoner.

Ansvarlig håndtering av elektronisk

avfall: Ni av våre forretningsenheter har i flere år gjennomført tiltak for resirkulering av mobiltelefoner: Telenor Ungarn, Telenor Serbia, Telenor Montenegro, Digi i Malaysia, dtac i Thailand, Telenor Sverige, Telenor Danmark, Telenor Norge og Telenor Bulgaria. I 2015 samlet dtac i Thailand inn hele 980 000 mobiltelefoner og batterier fra kundene til gjenbruk eller resirkulering. I hele Telenor ble mer enn 1,1 millioner mobiltelefoner og -batterier samlet inn og resirkulert i 2015.

Videre fremover: Vårt viktigste klimatiltak vil være å stabilisere energiforbruket i nettverkene samtidig som vi bygger ut markedene, ettersom nettverks-virkomheten står for rundt 90 prosent av våre totale CO₂-utslipp.

Barns sikkerhet på nett

Policy og tiltak

Telenor opplever fortsatt betydelig datavekst i alle våre markeder. Unge mennesker er ofte de mest ivrige brukerne av nettet og står for en betydelig del av denne veksten. Barn og ungdom har en beundringsverdig evne til å ta i bruk nye teknologier og sosiale tjenester, men dette medfører samtidig en vesentlig risiko for å bli utnyttet og utsatt for mobbing, overgrep og svindel eller eksponering for upassende innhold. Barn har nytte og glede av nettet på veldig mange måter, og de fortjener stimulerende innhold som er utviklet spesielt for dem. De bør imidlertid også få effektiv opplæring i hvordan risiko kan unngås. Og hvis de har opplevd noe ubehagelig, trenger de flere å henvende seg til enn bare foreldrene.

Status og målsettinger

I 2015 arbeidet alle Telenor-konsernets forretningsenheter med å forbedre nettsikkerheten for barn innen fem definerte områder: informasjonsarbeid for skoler, gratis tilgang til hjelpetelefon, tilgang til foreldrekontroll, gode rapporteringsmekanismer og effektive mekanismer som hindrer distribusjon av materiale som viser seksuelle overgrep mot barn. Det ble gjort fremskritt innenfor alle disse områdene.

Støtte hjelpetelefoner for barn: I samarbeid med Child Helpline International (CHI) var Telenor med og støttet CHI Asian Regional Consultation. Formålet var å lære opp hjelpetelefonmedarbeidere slik at de står bedre rustet til å hjelpe barn som har hatt en negativ opplevelse på nettet. Støtte ble også gitt til utvidelsen av hjelpetelefonen for barn i Dhaka i Bangladesh. Tjenesten er nå også tilgjengelig for barn i flere områder utenfor selve storbyen.

Den norske hjelpetelefonen Kors på halsen, som har samarbeidet med Telenor Norge i mange år, har opplevd en økning i antall henvendelser som følge av at yngre barn er tatt med, spesielt i aldersgruppen 11–12 år. Mange av disse henvendelsene gjaldt anger rundt egen oppførsel på internett.

Lokal informasjon om trygt internett: To av Telenor-konsernets virksomheter i Asia ga ut lokale versjoner av Telenors håndbok om hvordan man skal snakke med barn om internett. Håndboken er ment som et utgangspunkt for dialog for familier som er ferske brukere av digitale medier, slik at de kan diskutere hvordan barna deres kan oppleve nettet på en trygg og berikende måte. Den er utgitt i samarbeid med UNICEF i både Malaysia og Bangladesh.

Både Grameenphone og UNICEF i Bangladesh sørget for at boken ble distribuert på landsomfattende basis, deriblant til mer enn 450 skoler og tusenvis av lærere og familier. En liknende innsats settes nå inn i Malaysia med informasjonsarbeid og workshops om trygghet på internett. Dette foregår i

Sammen med partnere bidrar Telenor til at barn og unge får utviklet sine digitale ferdigheter i våre markeder.

samarbeid med CyberSAFE Malaysia og UNICEF Malaysia. Ved utgangen av 2015 var boken tilgjengelig på fire språk, engelsk, bengalsk, malayisk og mandarin, og alle kan nå laste den ned på nettet. Boken vil bli utgitt i flere Telenor-land i løpet av 2016.

Bygge kapasitet for nettsikkerhet: Telenor India fortsatte sin WebWise-kampanje i 2015 og nådde ut til 22 000 nye barn og unge. Ambassadører for Telenor India er sentrale i WebWise-programmet, der de møter barn og unge og inspirerer lærere og foreldre til bedre å forstå adferden og behovene til de unge nettbrukerne. De hjelper dem dessuten med å diskutere barns sikkerhet på internett sammen med barna.

Bruk Hue, Norges største kampanje mot nettmobbing, nådde i 2015 en viktig milepæl. 200 000 norske elever har nå fått opplæring i hvordan mobbing skal bekjempes. En undersøkelse blant norske lærere på kurset viste at 100 prosent av dem anså Bruk Hue som nyttig for elevene, mens 96 prosent mente at Bruk Hue-foredrag kan forhindre tilfeller av mobbing på nettet. Bruk Hue ble relansert i 2015 med oppdaterte moduler for elever i videregående skole og en egen, splitter ny presentasjon rettet mot elever på 6. og 7. trinn.

Forstå barn og unges erfaringer på nettet: I samarbeid sammen med CyberSecurity Malaysia og det malaysiske kunnskapsdepartementet publiserte DiGi resultatene

fra den landsomfattende undersøkelsen CyberSAFE in Schools for 2015. Rapporten samlet tilbakemeldinger fra mer enn 18 000 elever ved 216 ungdomsskoler og videregående skoler i alle Malaysias 14 delstater over en periode på syv måneder. Formålet med årets undersøkelse var å identifisere skolebarns erfaringer med eksisterende og nye risikokategorier på nettet samt deres evne til å beskytte seg mot og hanskes med negative erfaringer. Den omfattende rapporten viste en oppmuntrende utvikling i bevisstheten rundt sikkerhet på internett og at malaysiske skolebarn blir stadig bedre rustet som nettbrukere.

I Norge viste en undersøkelse utført av Opinion på vegne av Telenor at barn i aldersgruppen 11–12-år er svært aktive på sosiale medier, og at ett av tre barn hadde mottatt krenkende meldinger på nettet eller via mobiltelefon.

Videre fremover: Telenor vil fortsette å styrke innsatsen for barns sikkerhet på Internett i 2016. Vi er særlig bekymret for at yngre generasjoner i Asia, med stadig økende nettbruk, ikke får den oppmerksomheten og støtten de trenger. Manglende institusjonell kapasitet og bevissthet blant foreldre er fortsatt et

problem i mange land. Ved å samarbeide med våre nasjonale og globale partnere, deriblant en fremtredende aktør som UNICEF, vil vi fortsette å sette barns sikkerhet på Internett på dagsorden og bidra til å utvikle digitale ferdigheter hos barn og unge.

Mobiltelefoner og helse Policy og tiltak

Forskere undersøker fortsatt muligheten for at elektromagnetiske felt (EMF) generert av mobilteknologi kan ha skadelige helseeffekter. En rekke granskninger publisert av uavhengige vitenskapelige aktører og offentlige helsemyndigheter viser, ifølge Verdens helseorganisasjon, at dagens internasjonale anbefalinger innlemmer store sikkerhetsfaktorer og beskytter folks helse i sin allmennhet.

I takt med at mobiltelefoner og nettet blir stadig mer utbredt, er det fremdeles røster som hevder at vi vet for lite om de mulige helseeffektene av mobiltelefoni og å bo i nærheten av mobilinfrastruktur. Andre er overbevist om at elektromagnetiske felt er opphavet til diverse helseplager.

Telenor tar på alvor alle som reiser

bekymringer om sin egen eller familiens helse. Vi stoler på og henviser til følgende uttalelse fra Verdens helseorganisasjon: «Det er til dags dato ikke etablert noen sammenheng mellom mobiltelefonbruk og skadelige helseeffekter.»

Telenor er tilhenger av seriøs forskning på mulige helseeffekter av eksponering for elektromagnetiske felt fra mobiltelefoner og -infrastruktur

Status og målsettinger

Alle forretningsenheter følger retningslinjene som gis i nasjonal lovgivning og Den internasjonale kommisjonen for vern mot ikke-ioniserende stråling (ICNIRP). Vi baserer all planlegging, installasjonsarbeid og sikkerhetstiltak ved antenneanlegg på disse retningslinjene.

Alle forretningsenheter anerkjenner publikums behov for informasjon om miljø- og helsemessige effekter av elektromagnetiske felt. De bestreber seg derfor på å gi interessentene presis og relevant informasjon om installasjoner, tjenester og produkter.

Avgjørende for samfunnet

Telenor tar mål av seg å være et pålitelig selskap, som leverer kritisk kommunikasjon og infrastruktur, og investerer langsiktig i markedene hvor vi opererer. Aktuelle temaer i årets rapport er blant annet Telenors økonomiske bidrag til samfunnet, digital tilgang og informasjonsarbeid samt pålitelige tjenester.

Økonomisk bidrag til samfunnet

Policy og tiltak

Mobilkommunikasjon og digitale tjenester er avgjørende for økonomisk utvikling og vekst, og legger til rette for modernisering av både private og offentlige tjenester. Telenors økonomiske bidrag til landene vi opererer i, omfatter både tjenestene som er helt nødvendige for kunder og næringsliv, samt mer indirekte «multiplikatoreffekter» som virksomheten vår har på verdiskapningen hos våre entreprenører, leverandører, franchiseselskap og butikker. Mobilkommunikasjon legger til rette for et mangfold av små og store bedrifter med millioner av ansatte i våre markeder. I snevrere forstand består vårt økonomiske bidrag i å betale skatt, gjøre langsiktige investeringer i digital infrastruktur, og rekruttere kvalifiserte og dedikerte medarbeidere. Slike direkte økonomiske bidrag spiller en avgjørende rolle for den samfunnsmessige utviklingen.

Status og målsettinger

En langsiktig investor, skattebetaler og arbeidsgiver: Telenor er opptatt av at våre

investeringer skal gi maksimal verdi for både eiere og kunder. Vi mener at investeringene bidrar til at økonomien i landene vi opererer i, opprettholder en akseptabel betalingsbalanse, og til å opprettholde en moderne infrastruktur for fremtidig økonomisk vekst. Utrullingen av mobilnettverk vil være en av de viktigste katalysatorene for videre digitalisering og modernisering i mange år fremover. Telenor investerer langsiktig i fysisk infrastruktur som gjør at nye markeder kan ta steget inn i den digitale tidsalderen. I 2015 hadde vi en investeringsrate på 20 prosent (investeringer i forhold til inntekter), noe som er bra sammenlignet med det globale bransjegjennomsnittet på 19 prosent.

Telenor skal overholde lover og regler ved å rapportere og å betale skatter i henhold til lovfestede satser (se notene 13 og 33 til årsregnskapet for mer informasjon). Vi anser et godt skattesystem med generell skatteinnkreving som avgjørende for å sikre slike tjenester som offentlig utdanning og helsevesen.

Telenor fortsatte å gi myndigheter råd om å håndtere sine underskudd med forutsigbare og balanserte tiltak, og fordele skattebyrden jevnt i samfunnet. I 2015 gjennomførte enkelte land i Asia reduksjoner i den sektor-spesifikke skattebyrden på mobiloperatører, ikke minst i Thailand. Flere land opprettholdt imidlertid et ekstra høyt skattenivå for mobilselskaper og andre utvalgte bransjer,

på en målrettet og uforutsigbar måte. Særlig Ungarn, Pakistan og Bangladesh påla noen sektorer høye sektorskatter, utover det andre bransjer betaler i disse landene. Dette bremset investeringene og vekstmulighetene i bransjene som ble utsatt for denne skjeve skattebyrden. På bakgrunn av dette støttet Telenor bransjeorganisasjonen GSMA sitt krav om mer forutsigbar og universell beskatning i Pakistan og Bangladesh.

Telenor ønsker å ansette lokal høyt kvalifisert arbeidskraft og tilbyr lønninger som er godt over gjennomsnittet i våre markeder i Asia samt Sentral- og Øst-Europa. Kunnskapsflukt er et problem i mange av disse markedene, der Telenor og IKT-bransjen utgjør en viktig karrierevei for folk med høyere utdanning. Våre nær 38 000 ansatte spiller en nøkkelrolle i å utvikle nasjonale kunnskapsressurser og kompetanse.

Direkte økonomisk bidrag: Samlet sett utgjør vårt direkte økonomiske bidrag i form av skatter og avgifter, investeringer, lønninger og sosiale ytelser en høy andel av inntektene. I 2015 kunne Telenor konstatere at det ble betalt omtrent 23 milliarder kroner i skatter og avgifter for året 2014, og vi bidro med 25,7 milliarder i driftsmessige investeringer, og utbetalte 12,4 milliarder i lønninger og sosiale ytelser til ansatte. Til sammen utgjør dette et årlig direkte økonomisk bidrag på omtrent 61 milliarder kroner. Hvis vi legger til 35 milliarder kroner som ble brukt på varer og tjenester, bidro Telenor direkte og indirekte med omtrent 96 milliarder kroner til økonomien i landene i de 13 markedene der vi opererer, dvs. et bidrag mer enn dobbelt så høyt som konsernets driftsresultat (EBITDA).

Tabellen nedenfor spesifiserer de viktigste elementene i Telenors økonomiske bidrag per land. Dette omfatter inntekter, EBITDA, investeringer, selskapskatt for 2015 og

Telenors økonomiske bidrag omfatter både tjenestene som er helt nødvendige for kunder og bedrifter, samt mer indirekte «multiplikatoreffekter» som virksomheten vår har på verdiskapningen i andre bedrifter.

Forståelse og ferdigheter er en forutsetning for å få fullt utbytte av de digitale tjenestene. I tillegg til å levere tilgang jobber vi i Telenor også med å øke disse ferdighetene hos våre kunder.

antall ansatte. Vær oppmerksom på at tabellen ikke spesifiserer alle skatter og avgifter, men omfatter kun selskapskatt. Tabellen tar heller ikke med lønninger, sosiale ytelser og andre personalkostnader.

Digital tilgang og informasjonsarbeid

Telenor-konsernet har som mål å legge til rette for det digitale skiftet i land der vi opererer ved å gi internettilgang til så mange mennesker som mulig. I dag er fortsatt mange i Asia uten tilgang, og det finnes også områder i Europa og Norden der dette er tilfellet. Mobiltelefonen er blitt en katalysator for endring og vekst, både for den enkelte og for samfunnet. Derfor er et av Telenors viktigste mål å arbeide for at så mange som mulig kan nyte godt av fordelene ved å ha tilgang til telekommunikasjon i alle markedene våre.

Status og målsetting

I 2015 hadde Telenor rullet ut 4G-standarden for mobilteknologi i syv land og 3G i tolv land, med flere land på gang. Innen utgangen av 2016 vil så godt som alle våre markeder ha 3G eller 4G. Alle våre

virksomheter har også rullet ut Wi-Fi-tilbud eller evaluerer dette. I våre modne markeder bygger vi ut nettkapasiteten for å opprettholde og forbedre bruker-opplevelsen i takt med at nettverkene overbelastes.

Dekning og førsteklasses nettverk er viktig for å sikre tilgang i områder som ikke er utbygd, eller som er utilstrekkelig utbygd, men forståelse og ferdigheter er en forutsetning for å få fullt utbytte av de digitale tjenestene. I tillegg til å levere tilgang jobber vi i Telenor også med å øke disse ferdighetene hos våre kunder.

Utbre digital forståelse: Telenor India driver informasjonsarbeid på landsbygda og i distriktene i India for å lære unge, kvinner og barn om bruk av internett og hvilken nytte det kan ha i hverdagen deres. I 2015 åpnet Telenor India flere enn 270 Grahak Shiksha Kendras (sentre for kundeopplæring) ved sine utsalgssteder, for økt forståelse og nytte av tilgang til internett.

Telenor Myanmar etablerte også mer enn

40 sentre for digital forståelse, kalt TML-fyrtårn, med det formål å tilby opplæring på bruk av internett basert på smarttelefoner og datamaskiner til folk på landsbygda. Etableringen av sentrene inkluderer å trene opp folk til å drive levedyktig sosialt entreprenørskap på landsbygda. TML har en målsetting om å ha 100 fyrtårn på plass innen utgangen av 2016.

Få med eldre i den digitale tidsalderen:

Telenor Norge samarbeider med Røde kors om tilby eldre opplæring i mobil- og internett-teknologi. Mer enn 500 kurs er avholdt med over 8 000 eldre deltakere.

Utjevne kjønnsforskjellene i tilgang til mobil og internett:

Kjønnsforskjellene i tilgang til mobilteknologi og IKT gjør at kvinner kan gå glipp av fordelene digital teknologi gir. Telenor India etablerte prosjektet Sampark i august 2014 i Uttar Pradesh. Prosjektet bygger på en tvilling-SIM-pakke der en kvinne og en mann må eie hvert sitt SIM-kort for at de skal høste visse gevinster. Hittil kan pilotprosjektet vise til gode resultater med 40 000 kunder og en

DATA PER LAND

2015	Driftsinntekter	EBITDA	Capex	Profit before taxes	Resultat før skatt	Ansatte totalt per 31.12
Beløp i millioner kroner						
Norge	32 514	10 104	7 384	4 842	1 569	6 047
Sverige	14 538	4 973	1 320	3 434	555	2 050
Danmark	5 738	518	831	(2 463)	(92)	2 213
Ungarn	4 456	1 421	316	799	91	1 316
Bulgaria	2 926	1 234	525	699	54	2 100
Serbia	3 199	1 089	707	709	160	1 415
Montenegro	469	172	71	119	22	310
Thailand	20 578	6 626	4 774	1 979	375	4 841
Malaysia	14 302	6 418	1 888	4 957	1 209	2 095
Bangladesh	10 881	5 888	1 996	3 700	1 576	5 544
Pakistan	7 637	3 142	1 443	1 993	443	5 405
India	5 589	(132)	1 046	(1 424)	0	3 825
Myanmar	4 689	1 904	3 382	819	7	500

kvinneandel på 50 prosent. Prosjektet skal utvides i 2016.

Gi tilgang til innhold: Telenor og Wikimedia Foundation videreførte sitt samarbeid i 2015, der formålet er å gi Telenor-kunder gratis tilgang til Wikipedia. Samarbeidet oppfordrer også kunder i våre markeder til å publisere Wikipedia-artikler på lokale språk. Telenor tilbyr internett-oppslagsverket Wikipedia gratis i markeder som Serbia, Montenegro, Myanmar, Thailand og Bangladesh.

I Pakistan ble Free Basics lansert i samarbeid med Facebook for å tilby gratis grunnleggende internettjenester til befolkningen, noe som ble godt mottatt.

Pålitelige tjenester

Pålitelige tjenester innenfor alle virksomhetsområder er avgjørende for at Telenor skal kunne levere det vi lover til kundene våre. Vi søker å styrke forholdet til våre nåværende kunder slik at de blir gode ambassadører for våre tjenester. For at kundene våre virkelig skal sette pris på oss, må vi ha god kundeforståelse, vise at vi bryr oss om dem, levere verdifulle tjenester og

produkter og gi dem enestående service ved våre kontaktpunkter. Vi tror også at infrastrukturen vi etablerer, er avgjørende for å hjelpe kunder med å komme i kontakt med hverandre og holde seg i sikkerhet, spesielt i krisesituasjoner. Pålitelige tjenester er derfor et viktig område å ta hensyn til.

Nettilgjengelighet i forbindelse med

naturkatastrofer: I mars 2015 førte store snøfall til en krisesituasjon i Bulgaria der et stort antall byer og landsbyer mistet strømmen og noen folk ble dessuten isolert. I motsetning til andre operatører greide Telenor Bulgaria å opprettholde tjenestene sine i denne vanskelige situasjonen, noe som gjorde at folk hadde kontakt med omverden. En viktig årsak til dette, var at nettverket var bygd for å tåle en slik situasjon.

I 2015 var det fem ekstreme værhendelser i Norge og Telenor viste at beredskapen fungerte betydelig bedre i løpet av disse hendelsene enn under det voldsomme ekstremværet Dagmar i 2011. Telenor i Norge har etter Dagmar forbedret nødstrømkapasiteten ved sine installasjoner, styrket reservebatterikapasiteten på basestasjoner og anskaffet høyteknologisk

mobilt utstyr for å kunne opprettholde dekingen i kriseområder. Telenor Norge har også mobile generatorer som kan levere strøm til kommunikasjonsutstyr ved alvorlige strømbrudd. Kriseøvelser og tett dialog med relevante myndigheter har også gjort Telenor Norge bedre forberedt på å håndtere fremtidige krisesituasjoner.

Oversvømmelser i Asia i juli og august 2015 påvirket millioner av mennesker i Bangladesh, India, Pakistan and Myanmar. Virksomheten vår i Myanmar ble direkte rammet på nettverksnivå, og Telenor Myanmar samarbeidet tett med tårnselskaper og lokale bistandsmyndigheter for å sikre mobildekning samt trygge våre basestasjoner mens flomsituasjonen forverret seg.

Ved et annet tilfelle av kortvarig intens flom i øvre deler av Chitral-området i Pakistan bidro Telenor Pakistans nettverk til at den isolerte lokalbefolkningen hadde kontakt med omverden i en situasjon hvor ødelagte broer og veier gjorde området utilgjengelig i flere dager.

Mange av Telenors forretningsenheter, spesielt de som opererer i katastrofeutsatte områder, har gode planer for backup og reserveløsninger for å sikre pålitelige tjenester under slike krevende forhold.

Innovasjon for felles verdi

Telenor arbeider for å innføre nye bruksområder for digital kommunikasjon og dermed forbedre folks hverdag. Aktuelle temaer i årets rapport er innovative tjenester og programmer, lavkarbon-løsninger og forskning for felles verdi.

Innovative tjenester og programmer

Telenor støtter verdens statsoverhoder i deres innsats for å nå FNs nye bærekraftsmål. Vi er overbevist om at kommunikasjon og mobilteknologier er avgjørende for å sikre bedre helse, utdanning, reduserte forskjeller og bedre beskyttelse av vårt felles miljø. Som del av en global informasjonskampanje i mobilbransjen har Telenor spredt nyheten om FNs bærekraftsmål til nesten 87 millioner kunder via SMS, nådd ut til minst 14 millioner brukere på sosiale medier og informert våre 38 000 ansatte. Under arrangementet 2015 GLOBAL CITIZEN FESTIVAL i Central Park i New York var Telenor-konsernet representert sammen med andre ledende aktører fra privat sektor, mer enn et dusin statsoverhoder, prominente aktivister og andre spesielt inviterte – dette for å skape bevissthet rundt de globale målene.

Ved å utnytte mobilteknologi og innovasjon til å skape bærekraftig utvikling forbedrer Telenor hverdagen til folk på forskjellige måter.

Status og målsettinger

Bruke mobilteknologi og samarbeid til fordel for grupper med dårlig

tjenestetilbud: Telenor og UNICEF videreførte samarbeidet sitt i 2015 til beste for barns overlevelse og utvikling, blant annet ved å fremme barns rettigheter og sikkerhet på internett i Bangladesh, Thailand, Malaysia, Ungarn og Serbia.

I 2015 videreførte Telenor Pakistan, UNICEF og lokale styresmakter et pilotprosjekt i provinsene Sindh og Punjab for å øke registreringen av fødsler ved hjelp av mobilteknologi. Foreløpig resultat viser en økning i fødselsregistrering fra under 30 prosent med konvensjonell registrering i 2014 til over 90 prosent i løpet av perioden pilotprosjektet har pågått.

I Thailand opprettholdt dtac, UNICEF og landets helsemyndigheter innsatsen for å gi brukere gratis informasjonstjenester på mobil, et arbeid som skal fremme helse for mødre og barn. Mobiltelefonen brukes som et verktøy for å formidle livsviktig informasjon til gravide kvinner og nybakte mødre. Tjenesten hadde mer enn 112 000 abonnenter per november 2015.

Arbeidet for sosial inkludering av rom-befolkningen i Serbia fortsatte også, dette gjennom helsefremmende tjenester i

samarbeid med UNICEF og lokale styresmakter.

Nettskoler for avsidesliggende strøk:

I 2015 utvidet Grameenphone nettskoleprosjektet der lærere gir fjernundervisning til klasser ved hjelp av videokonferanse. Fem nye nettskoler ble etablert på ulike avsidesliggende steder i Bangladesh. Med denne utvidelsen gir nå til sammen ti nettskoler undervisning av høy kvalitet til nesten 700 økonomisk vanskeligstilte elever.

Mobilbaserte tjenester til bønder: I 2015 fortsatte dtac og Rak Ban Kerd arbeidet med prosjektet *1677 Farmer Information Superhighway i Thailand, der fokuset er å gi relevant jordbruksinformasjon til bønder. Prosjektet omfatter også rådgivning om jordbruksteknikker, kapasitetsbygging og rådgivning i forhold til standarder og sertifiseringer.

Banktjenester på mobil for å fremme utdanning for jenter: Telenor Easypaisa i Pakistan leverer tjenester til Sindh Education Reform Program (SERP) der Easypaisa sikrer utbetaling av utdanningsstipender. Stipendet gis til mer enn 400 000 jenter fra 6. til 10. års trinn som et insentiv for å utjevne kjønnsforskjellene i gjennomføringen av utdanning. Easypaisa gir mottakerne av stipendet en enkel og effektiv løsning i form av over-disken-tjenester (OTC) og minibankkort. Dette er også en kostnadsbesparende løsning for SERP.

Utvidelse av livs- og helseforsikrings-tjenester: Telenor-konsernet tilbyr kundene livs- og helseforsikring i mange av våre markeder. Telenor India lanserte i 2015 Telenor Suraksha for å kunne tilby livsforsikring til kunder med lav og middels inntekt. Initiativet har vært vellykket, med mer enn 6 millioner forsikrede kunder per desember 2016. Livsforsikringen Nirvoy fra Grameenphone har mer enn 5 millioner

Telenor støtter verdens statsoverhoder i deres innsats for å nå FNs nye bærekraftsmål.

Telenor arbeider for å innføre nye bruksområder for digital kommunikasjon og dermed forbedre folks hverdag.

kunder, inkludert 1,5 millioner nye kunder i 2015. Målet med tjenesten er økt kundelojalitet i tillegg til å gi Grameenphone-kunder et sosialt sikkerhetsnett. Easypaisas helseforsikring, Sehat Sahara, nådde 100 000 abonnenter i 2015.

Lavkarbonløsninger

Policy og tiltak

Telenor ønsker velkommen den historiske klimaavtalen som ble oppnådd i 2015. I Paris forpliktet 195 land seg til å samarbeide om klimarettede tiltak og kutte egne utslipp, med et felles mål om å begrense den globale temperaturøkningen til under 2 grader Celsius i dette århundret.

Teknologi og smarttjenester kan bidra til reduksjon i de globale karbonutslippene. Bransjen vår er godt posisjonert til å gjøre verden mer bærekraftig gjennom å koble sammen sensorbaserte data og analysekapasitet. Dette kan igjen forbedre folks hverdag og øke ressurseffektiviteten innen ulike områder som smarte hjem, smarte byer, smart energi eller smart mobilitet. Telenor søker derfor nye, innovative ideer ved hjelp av tingenes internett – også kjent under det engelske begrepet «Internet of Things» (IoT) – og der

vi kan hjelpe bedrifter til å bli mer effektive og gjøre folks hverdag smartere.

Status og målsettinger

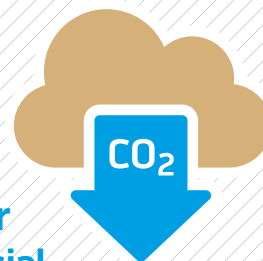
Reduksjon av karbonutslipp med IKT og rapporten SMARTer 2030:

Rapporten «SMARTer 2030» identifiserer en rekke sektorer der IKT har potensial til å bidra til betydelige reduksjoner i karbonutslipp – opptil 20 prosent innen 2030 og nesten ti ganger så mye som bransjens egne direkte utslipp. Dette gjør IKT til et av nøkkelverktøyene for å oppnå forpliktelsene i klimaavtalen som ble inngått i Paris, og i implementeringen av de nasjonale tiltaksplanene.

Øke bevisstheten blant næringer og

kommuner: Telenor Norge inngikk i 2015 et samarbeid med ZERO, en norsk uavhengig og ideell stiftelse, for å øke bevisstheten rundt forretningsmuligheter som ligger i bruken av vår klimavennlige teknologi. Selskapet besøkte også 200 kommuner under parolen Smart Kommune, der hovedfokus var rettet mot områder som utdanning, helse, bygninger og veier.

Tingenes internett: Telenor Connexion, vår forretningsenhet som arbeider spesifikt med Tingenes internett (IoT) innen konsernet,

IKT har potensial til å bidra til betydelige reduksjoner i karbonutslipp - opptil 10 ganger så mye som bransjens egne direkte utslipp

GESI SMARTER 2030 rapport

utformer og drifter nettbaserte IoT-løsninger for det globale markedet. Selskapet har en sterk internasjonal posisjon innen IoT (Telenor er åttende størst i verden) og en unik posisjon i Sverige med åtte av ti abonnenter i markedet. I 2015 passerte Telenor-konsernet 6,5 millioner enheter globalt tilkoblet våre IoT-plattformer.

Videre fremover vil Telenor arbeide med bransjen og samarbeidspartnere for å utnytte mulighetene som IKT-sektoren gir i overgangen til lavkarbonsamfunnet. Telenor søker også nye forretningsmuligheter ved hjelp av Tingenes internett (IoT) for å bidra til at bedrifter blir mer effektive og gjøre folks hverdag smartere.

Forskning for felles verdi

Forskning er avgjørende for at Telenor som selskap skal få kunnskapen og kompetansen som kreves for å bli en datadrevet programvareorganisasjon. Denne målsettingen er også knyttet til bærekraft. Forskning på bruk av Big Data, informasjonsstrømmen fra analyse av digital kommunikasjon, kan potensielt gi viktig kunnskap som kan brukes til å møte sosioøkonomiske utfordringer, for eksempel tidlig identifisering og forebygging av sykdommer.

Telenor gjennomførte sammen med partnere den første studien på spredning av dengue med bruk av mobilitetsdata.

Bruk av Big Data til å bekjempe

spredningen av dengueviruset: I 2015 gjennomførte Telenor et forskningssamarbeid med Harvard TH Chan School of Public Health, Oxford University, U.S. Center for Disease Control og University of Peshawar for å studere effekten av menneskelig mobilitet på spredningen av dengueepidemien i Pakistan. Studien er et gjennombrudd og tar for seg bruk av Big Data til å forutsi den epidemiske spredningen av denguefeber. Den gir mer nøyaktige prediksjonsmodeller som kan gi helsearbeidere og -myndigheter i mange land verktøyene de trenger for bedre å kunne forberede seg på og forhindre spredningen av dengue, den raskest voksende tropiske sykdommen i verden og nå den fremste årsaken til barnedødelighet i enkelte asiatiske land.

Prosjektet viser tydelig hvor effektivt mobiltelefoner kan bidra til å forutsi spredning av sykdommer. Telenor vil fortsette å utvikle viktige verktøy og kunnskap om markedene sine for å kunne løse fremtidige problemer knyttet til bærekraft.

Fornebu, 15. mars 2016

Gunn Wærsted
Styreleder

Jon Erik Reinhardtsen
Styremedlem

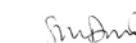

Regi Aalstad
Styremedlem

Marit Vaagen
Styremedlem

Per Gunnar Salomonsen
Styremedlem

Dr. Burkhard Bergmann
Styremedlem

Ase Selfjord
Styremedlem

Sally Davis
Styremedlem

Harald Stavn
Styremedlem

Frank Dangeard
Styrets nestleder

Dag J. Opedal
Styremedlem

Sigve Brekke
Konsernsjef

Resultatregnskap

Telenor konsern 1. januar – 31. desember

Beløp i millioner kroner, unntatt resultat per aksje	Note	2015	2014 Omarbeidet ¹⁾
Driftsinntekter	6	128 175	111 443
Driftskostnader			
Vare- og trafikkostnader	7	(35 147)	(30 830)
Lønn og personalkostnader	8	(12 406)	(11 375)
Andre driftskostnader	9	(36 425)	(30 742)
Andre inntekter	10	113	3 092
Andre kostnader	10	(985)	(1 098)
Avskrivninger og amortiseringer	17,18	(18 384)	(15 529)
Nedskrivninger	15,17,18	(2 181)	(34)
Driftsresultat		22 761	24 927
Andel resultat etter skatt fra tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet	19	(7 070)	(3 798)
Gevinst (tap) ved avgang av tilknyttede selskaper	19	251	(61)
Finansinntekter og -kostnader			
Finansinntekter	12	491	501
Finanskostnader	12	(2 727)	(2 232)
Netto valutagevinst (tap)	12	(961)	(149)
Netto verdiendring finansielle instrumenter	12	277	128
Netto gevinst (tap og nedskrivninger) av finansielle eiendeler og forpliktelser	12	-	40
Netto finansinntekter og -kostnader		(2 921)	(1 711)
Resultat før skatt		13 020	19 356
Skattekostnad	13	(6 317)	(6 598)
Resultat etter skatt		6 704	12 759
Fordelt på:			
Ikke-kontrollerende eierinteresser		3 289	3 682
Aksjonærer i Telenor ASA		3 414	9 077
Resultat per aksje i kroner:			
Ordinært fra resultat etter skatt	14	2,27	6,03
Utvannet fra resultat etter skatt	14	2,27	6,03

¹⁾ 2014 er omarbeidet ettersom Telenor Danmark har opphørt å bli klassifisert som avviklet virksomhet, se note 4.

Oppstilling av totalresultat

Telenor konsern 1. januar – 31. desember

Beløp i millioner kroner	Note	2015	2014
Resultat etter skatt		6 704	12 759
Øvrige resultatelementer			
Omregningsdifferanser på nettoinvesteringer i utenlandske virksomheter	23	7 774	10 867
Skatt		(3)	(86)
Beløp reklassifisert fra øvrige resultatelementer til resultatet ved avgang	23	(15)	(83)
Netto gevinst (tap) på sikring av nettoinvesteringer	23, 28	(5 491)	(5 271)
Skatt		1 232	1 423
Verdiendring i aksjer tilgjengelig for salg	23	(17)	45
Beløp reklassifisert fra øvrige resultatelementer til resultatet ved avgang	23	-	(17)
Andel av øvrige resultatelementer fra tilknyttede selskaper og felleskontrollerte virksomheter	23	(3 357)	(11 103)
Beløp reklassifisert fra øvrige resultatelementer til resultatet ved avgang	23	(23)	24
Sum av poster som kan reklassifiseres til resultatet i senere perioder		99	(4 200)
Estimatendringer knyttet til ytelsesbaserte pensjonsplaner	23, 25	1 111	(931)
Skatt		(249)	234
Sum av poster som ikke kan reklassifiseres til resultatet i senere perioder		862	(697)
Øvrige resultatelementer, netto etter skatt		961	(4 897)
Totalresultat for perioden		7 665	7 862
Totalresultat fordelt på:			
Ikke-kontrollerende eierinteresser		3 762	4 441
Aksjonærer i Telenor ASA		3 903	3 421

Oppstilling av finansiell stilling

Telenor konsern per 31. desember

Beløp i millioner kroner	Note	2015	2014
			Omarbeidet ¹⁾
EIENDELER			
Eiendel ved utsatt skatt	13	3 366	3 432
Goodwill	15,16	23 968	22 493
Immaterielle eiendeler	17	40 495	39 982
Varige driftsmidler	18	69 211	59 562
Tilknyttede selskaper og felleskontrollerte virksomheter	19	19 400	24 157
Andre anleggsmidler	21	6 155	6 093
Sum anleggsmidler		162 596	155 720
Forskuddsbetalt skatt		770	224
Varelager		2 271	2 052
Kundefordringer og andre kortsiktige fordringer	20	23 877	21 226
Andre finansielle omløpsmidler	21	1 436	1 089
Eiendeler klassifisert som holdt for salg	4	3	1 095
Kontanter og kontantekvivalenter	22	13 956	12 350
Sum omløpsmidler		42 313	38 035
Sum eiendeler		204 909	193 755
EGENKAPITAL OG GJELD			
Egenkapital henførbart til aksjonærer i Telenor ASA	23	58 467	63 755
Ikke-kontrollerende eierinteresser	23	4 660	4 750
Sum egenkapital		63 126	68 505
Gjeld			
Langsiktig rentebærende gjeld	27	63 802	61 113
Langsiktig ikke-rentebærende gjeld	26	4 010	1 988
Forpliktelse ved utsatt skatt	13	3 023	2 569
Pensjonsforpliktelser	25	2 424	3 568
Avsetninger og forpliktelser	24	3 545	3 408
Sum langsiktig gjeld		76 805	72 646
Kortsiktig rentebærende gjeld	27	12 626	7 474
Leverandørgjeld og annen kortsiktig gjeld	26	44 030	38 315
Betalbar skatt		3 392	2 684
Kortsiktig ikke-rentebærende gjeld	26	3 339	2 420
Avsetninger og forpliktelser	24	1 591	1 711
Sum kortsiktig gjeld		64 978	52 605
Sum egenkapital og gjeld		204 909	193 755

¹⁾ 2014 er omarbeidet ettersom Telenor Danmark har opphørt å bli klassifisert som avviklet virksomhet, se note 4.

Gunn Wærsted
Styreleder

Fornebu, 15. mars 2016

Frank Dangeard
Styrets nestleder

Jon Erik Reinhardtsen
Styremedlem

Marit Vaagen
Styremedlem

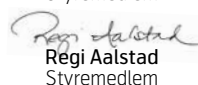
Dr. Burckhard Bergmann
Styremedlem

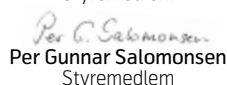
Sally Davis
Styremedlem

Dag J. Øpedal
Styremedlem

Regi Aalstad
Styremedlem

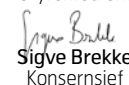
Per Gunnar Salomonsen
Styremedlem

Ase Selfjord
Styremedlem

Harald Stavn
Styremedlem

Sigve Brekke
Konsernsjef

Oppstilling av kontantstrømmer

Telenor konsern 1. januar – 31. desember

Beløp i millioner kroner	Note	2015	2014 Omarbeidet ¹⁾
Resultat før skatt		13 020	19 356
Betalt skatt		(5 141)	(4 509)
Netto (gevinst) tap inkludert nedskrivninger og endring virkelig verdi av finansposter		81	(2 996)
Avskrivninger, amortiseringer- og nedskrivninger		20 565	15 564
Andel resultat etter skatt og (gevinst) tap ved avgang av tilknyttede selskap og felleskontrollerte virksomheter		6 819	3 859
Mottatt utbytte fra tilknyttede selskap		189	219
Netto rentekostnader		2 071	1 622
Endringer i netto drifts arbeidskapital		2 774	2 312
Netto valuta (gevinst) tap ikke relatert til operasjonelle aktiviteter		667	229
Innbetalinger av renter		418	444
Utbetalinger av renter		(1 841)	(1 528)
Andre justeringer	22	(2 517)	(719)
Netto kontantstøm fra operasjonelle aktiviteter		37 107	33 851
Innbetalinger ved avgang av varige driftsmidler og immaterielle eiendeler		108	117
Utbetalinger ved tilgang av varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	22	(21 168)	(20 693)
Innbetalinger ved avgang av datterselskaper og tilknyttede selskaper, fratrukket kontanter avhendet	22	1 354	1 083
Utbetalinger ved tilgang av datterselskaper og tilknyttede selskaper, fratrukket kontanter overtatt	22	(497)	(1 443)
Innbetalinger ved avgang av andre investeringer		174	1 971
Utbetalinger ved tilgang av andre investeringer		(252)	(2 032)
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter		(20 281)	(20 997)
Innbetalinger ved opptrekk av gjeld		14 650	16 969
Nedbetaling av gjeld		(15 190)	(15 834)
Tilbakekjøp av egne aksjer	23	-	(1 048)
Utbetaling av utbytte til ikke-kontrollerende eierinteresser i datterselskaper	22, 23	(3 777)	(3 386)
Utbetaling av utbytte til aksjonærer i Telenor ASA	23	(10 724)	(10 567)
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter		(15 041)	(13 866)
Effekt av valutakursendringer på kontanter og kontantekvivalenter		81	927
Netto endring i kontanter og kontantekvivalenter		1 866	(85)
Kontanter og kontantekvivalenter per 1. januar		11 893	11 978
Kontanter og kontantekvivalenter per 31. desember	22	13 760	11 893

¹⁾ 2014 er omarbeidet ettersom Telenor Danmark har opphørt å bli klassifisert som avviklet virksomhet, se note 4.

Oppstilling av endringer i egenkapital

Telenor konsern – per 31. desember 2014 og 2015

Beløp i millioner kroner	Henførbart til aksjonærer i Telenor ASA					Ikke-kontrollerende eierinteresser ¹⁾	Sum egenkapital
	Innskutt egenkapital ¹⁾	Annen egenkapital ¹⁾	Tilbakeholdt resultat	Akkumulerte omregningsdifferanser ¹⁾	Totalt		
Egenkapital per 1. januar 2014	9 127	(6 217)	75 464	(5 009)	73 366	3 672	77 037
Resultat for perioden	-	-	9 077	-	9 077	3 682	12 759
Øvrige resultatелеmenter for perioden	-	(11 744)	-	6 088	(5 656)	758	(4 897)
Totalresultat for perioden	-	(11 744)	9 077	6 088	3 421	4 441	7 862
Transaksjoner med ikke-kontrollerende eierinteresser	-	(2)	-	-	(2)	22	20
Egenkapitaljusteringer i tilknyttede selskaper og felleskontrollerte virksomheter	-	(1 304)	-	-	(1 304)	-	(1 304)
Utbytte	-	-	(10 567)	-	(10 567)	(3 385)	(13 951)
Kjøp av egne aksjer	(49)	(999)	-	-	(1 048)	-	(1 048)
Aksjebasert avlønning, utøvelse av opsjoner og utdeling av aksjer	-	(112)	-	-	(112)	-	(112)
Egenkapital per 31. desember 2014	9 078	(20 377)	73 974	1 080	63 755	4 750	68 505
Resultat for perioden	-	-	3 414	-	3 414	3 289	6 704
Øvrige resultatелеmenter for perioden	-	(2 534)	-	3 022	488	473	961
Totalresultat for perioden	-	(2 534)	3 414	3 022	3 903	3 762	7 665
Transaksjoner med ikke-kontrollerende eierinteresser	-	(2)	-	-	(2)	24	22
Egenkapitaljusteringer i tilknyttede selskaper og felleskontrollerte selskaper	-	1 732	-	-	1 732	-	1 732
Utbytte	-	-	(10 959)	-	(10 959)	(3 876)	(14 835)
Aksjebasert avlønning, utøvelse av opsjoner og utdeling av aksjer	-	37	-	-	37	-	37
Egenkapital per 31. desember 2015	9 078	(21 143)	66 429	4 102	58 467	4 660	63 126

¹⁾ Se note 23.

Noter til konsernregnskapet

Telenor konsern

Innhold noter

1	Generell informasjon, grunnlag for utarbeidelse og endringer i internasjonale regnskapsstandarder	20	Kundefordringer og andre kortsiktige fordringer
2	Sammendrag av vesentlige regnskapsprinsipper	21	Andre anleggsmidler og finansielle omløpsmidler
3	Sentrale regnskapsvurderinger og viktige kilder til estimatusikkerhet	22	Tilleggsinformasjon om oppstilling av kontantstrømmer
4	Virksomhetssammenslutninger og avhendet virksomhet	23	Tilleggsinformasjon om egenkapital
5	Segmenter	24	Avsetninger og forpliktelser
6	Driftsinntekter	25	Pensjoner
7	Vare- og trafikkostnader	26	Leverandørgjeld, annen kortsiktig gjeld og ikke-rentebærende forpliktelser
8	Lønn og personalkostnader	27	Rentebærende gjeld
9	Andre driftskostnader	28	Kapitalstyring og finansiell risikostyring
10	Andre inntekter og andre kostnader	29	Virkelig verdi av finansielle instrumenter
11	Utgifter til forskning og utvikling	30	Pantstillelser og garantiansvar
12	Finansinntekter og -kostnader	31	Kontraktsforpliktelser
13	Inntektsskatt	32	Nærstående parter
14	Resultat per aksje	33	Tvister og betingede forpliktelser
15	Goodwill	34	Ytelser til ledelsen m.v.
16	Nedskrivningsvurderinger	35	Antall aksjer, styrets fullmakter, aksjonærer m.v.
17	Immaterielle eiendeler	36	Hendelser etter rapporteringsperioden
18	Varige driftsmidler		
19	Tilknyttede selskaper og felleskontrollerte ordninger		

NOTE 1 Generell informasjon, grunnlag for utarbeidelse og endringer i internasjonale regnskapsstandarder

Generell informasjon

Telenor ASA (selskapet) er et norsk allmennaksjeselskap. Selskapet er underlagt allmennaksjeloven. Selskapets hovedkontor har adresse Snarøyveien 30, 1360 Fornebu. Telefonnummer: +47 678 90 000. Telenor er et telekommunikasjonsselskap og hovedaktivitetene til selskapet og datterselskapene (konsernnet) er beskrevet i note 5 Segmenter.

Dette konsernregnskapet er godkjent av styret 15. mars 2016 for vedtak av Generalforsamlingen 11. mai 2016.

Grunnlag for utarbeidelse av konsernregnskapet

Telenor har utarbeidet konsernregnskapet i henhold til Internasjonale Regnskapsstandarder (International Financial Reporting Standards – IFRS) som er godkjent av EU, i tråd med kravene i EUs IFRS-forordning og norsk regnskapslov. Referanser til «IFRS» i dette regnskapet betyr IFRS som er godkjent av EU.

Implementering av nye og reviderte standarder og fortolkninger

De anvendte regnskapsprinsippene er konsistente med prinsippene som ble anvendt i forrige regnskapsår, bortsett fra implementering av nye regnskapsstandarder som beskrevet nedenfor.

Følgende standarder og fortolkninger er implementert med effekt fra 1. januar 2015 hadde ingen påvirkning på Telenors konsernregnskap:

- *Årlig forbedringsprosjekt (2010–2012) (i kraft fra 1. juli 2014).* Endringene i hovedsak for å fjerne inkonsistens og klargjøre begreper i standarder og fortolkninger. Det er separate overgangsregler for de ulike standardene. Endringene har ingen effekt på konsernregnskapet.
- *Årlig forbedringsprosjekt (2011–2013) (i kraft fra 1. juli 2014).* Endringene i hovedsak for å fjerne inkonsistens og klargjøre begreper i standarder og fortolkninger. Det er separate overgangsregler for de ulike standardene. Endringene har ingen effekt på konsernregnskapet.
- *IFRIC 21 Levies (i kraft fra 1. januar 2015).* IFRIC 21 klargjør at en enhet skal innregne en forpliktelse for en statlig avgift når hendelsen som utløser betaling, identifisert i henhold til relevant lovgivning, inntreffer. For en avgift som blir betalingspliktig først ved oppnåelse av en minimumsgrense klargjør tolkningen at ingen forpliktelse skal innregnes før den spesifiserte minimumsgrensen nås. Implementering med tilbakevirkende kraft kreves for IFRIC 21. Tolkningen har ingen effekt på konsernregnskapet.

På tidspunkt for fastsettelse av dette årsregnskapet var følgende standarder og fortolkninger, som kan ha betydning for konsernregnskapet, utgitt, men ikke trådt i kraft:

- *IFRS 9 Finansielle instrumenter (i kraft fra 1. januar 2018, men er ikke godkjent av EU).* Standarden erstatter IAS 39 Finansielle instrumenter: Innregning og måling, og introduserer nye krav til klassifisering og måling, nedskrivningsvurdering og sikringsbokføring. Implementeringen av IFRS 9 kan få mindre effekter knyttet til klassifisering og måling av konsernets finansielle eiendeler og sikringsbokføring. Effekten av IFRS 9 på konsernregnskapet er fortsatt under evaluering.
- *IFRS 15 Inntekter fra kontrakter med kunder (i kraft fra 1. januar 2018, men ikke godkjent av EU).* IFRS 15 innfører en ny femstegs-modell som vil gjelde for inntekter som knytter seg til kontrakter med kunder. Hovedeffektene fra IFRS 15 for konsernet vil være som følger:
 - *Allokering basert på frittstående salgspriser:* I sammensatte leveranser krever IFRS 15 allokering av transaksjonsprisen mellom separate leveringsforpliktelser basert på frittstående salgspriser for inkluderte varer og tjenester. Konsernets nåværende regnskapsprinsipp begrenser innregning av beløpet som allokeres til leverte elementer til det beløpet som er ubetinget av gjenværende leveringsforpliktelser, eller som forutsetter at visse ytelser er oppfylt. Denne endringen vil ha vesentlig effekt på innregning av inntekter hvor en vesentlig rabatt gis til kunden ved avtaleinngåelsen. I slike tilfeller vil den nye standarden for innregning av inntekter påvirke gjennomsnittlig inntekt per abonnement per måned (ARPU) negativt og øke håndsettinntekter.
- *IFRS 16 Leieavtaler (i kraft fra 1. januar 2019, men ikke godkjent av EU).* IFRS 16 fastsetter vesentlige nye regnskapsprinsipper for leietakere. IFRS 16 eliminerer nåværende skille mellom operasjonelle og finansielle leieavtaler som er påkrevd av IAS 17 *Leieavtaler* og innfører en felles regnskapsmodell for leietakere. En leietaker må ved anvendelse av den nye modellen innregne eiendeler og forpliktelser for alle leieavtaler med en varighet over 12 måneder, med mindre den underliggende eiendelen har lav verdi, og innregne avskrivninger av leieeiendeler separat fra renter på leieforpliktelser i resultatoppstillingen. For konsernet innebærer dette at nåværende operasjonelle leieavtaler som oppfyller kriteriene skal innregnes som eiendeler og forpliktelser. Endringen vil ha en vesentlig positiv effekt på EBITDA i resultatoppstillingen i konsernregnskapet.
- *Endringer IAS 19: Innbetalinger fra ansatte (i kraft fra 1. juli 2014).* Endringen klargjør regnskapsføringen av innbetalinger foretatt av ansatte eller tredjeparter når en slik innbetaling er fastsatt gjennom bestemmelsene i ytelsesplanen. Formålet med endringene er å gi et enklere alternativ for regnskapsføring av innbetalingene gjort av de

Som en konsekvens av og isolert sett vil innregnede bruttomarginer på håndsett forbedres.

- *Sammensatte leveranser solgt gjennom eksterne kanaler:* I enkelte markeder hvor håndsett og abonnementer selges gjennom eksterne kanaler er konsernet kun prinsipprelatert til salg av abonnementer, og håndsettet anses solgt av forhandleren med avdragsordninger som innkreves av konsernet. For leveranser hvor forhandleren kompenseres med provisjon og hvor det ikke er en klar sammenheng mellom betaling til forhandleren og innkreving av vederlaget fra kunden, er konsernets nåværende regnskapsprinsipp å innregne en provisjonskostnad og økte abonnementsinntekter. Med IFRS 15 vil provisjonen nettoføres mot driftsinntekter i den utstrekning det er mulig å påvise en sammenheng mellom provisjonen til forhandleren, som videreføres til kunden, og vederlaget fra kunden som deretter innkreves av konsernet. ARPU blir dermed negativt påvirket for disse leveransene.
- *Utgifter til kontraktsinngåelse:* Utgifter til kontraktsinngåelse, slik som salgsprovisjoner, blir under nåværende regnskapsprinsipper kostnadsført når de pådras. IFRS 15 krever at en slik utgift innregnes som en eiendel dersom amortiseringsperioden er mer enn 12 måneder. Amortiseringsperioden skal være forventet kontaktperiode, inkludert kontraktsfornyelser. Amortisering av utgifter til kontraktsinngåelse som innregnes som eiendeler vil bli innregnet som del av EBITDA.
- *Endringer i kundekontrakter:* IFRS 15 krever i enkelte sammenhenger at allokeringen av mottatt vederlag endres når kontrakten endres. I forhold til nåværende tjenester ytet av konsernet så kommer denne endringen i regnskapsprinsipper til å få begrenset effekt på konsernets mønster for innregning av inntekter.
- *Presentasjon og noteopplysninger:* IFRS 15 stiller nye krav til noteopplysninger i års- og delårsrapportene, for eksempel spesifikasjon av inntekter i kategorier som viser hvordan art, beløp, periodisering og usikkerhet knyttet til inntekter og kontantstrømmer påvirkes av økonomiske faktorer.
- *Overgangsregler:* IFRS 15 gir et valg mellom bruk av en metode med full tilbakevirkende kraft hvor alle presenterte perioder endres eller ved å benytte en modifisert metode hvor kun den siste presenterte periode endres. Sistnevnte metode krever noteopplysninger som avstemmer alle regnskapslinjer i oppstillingene i implementeringsåret til nåværende standarder. I åpningsbalansen må en allokering av samlet vederlag foretas mellom utstyr som er levert og framtidige tjenester som skal leveres i kontrakter som ikke er ferdig, enten i overgangsperioden eller i sammenligningsperioden avhengig av overgangsmetode. Da mer inntekter generelt vil bli innregnet på utstyr levert forventes en kontraktseiendel med en tilsvarende økning i egenkapital.

ansatte, når disse innbetalingene er klart linket opp mot den ytelsen de ansatte har ytt i perioden. Den mulige effekten på konsernregnskapet av endringen i standarden er begrenset.

- *Endringer IFRS 11 Felleskontrollert ordning; Regnskapsføring av kjøp av interesser (i kraft fra 1. januar 2016).* Endringene i IFRS 11 stiller krav til at regnskapsføring av kjøp av en interesse i en felleskontrollert driftsordning med aktivitet som utgjør en virksomhet skal benytte de relevante regnskapsprinsippene for virksomhetssammenslutninger. Endringene gjelder både første gangs kjøp av andeler i en felleskontrollert driftsordning og kjøp av eventuelle ytterligere interesser i den samme felleskontrollerte driftsordningen. Endringene forventes ikke å ha noen effekt på konsernregnskapet.
- *Endringer IAS 16 og IAS 38: Klargjøring av akseptable metoder for avskrivning og amortisering (i kraft fra 1. januar 2016).* Endringene klargjør prinsippet i IAS 16 *Eiendom, anlegg og utstyr* og IAS 38 *Immaterielle eiendeler* om at inntekter reflekterer et sett av økonomiske fordeler som er generert fra å drive en virksomhet (som eiendelene er en del av) istedenfor de økonomiske fordelene som forbrukes gjennom bruk av eiendelen. Som følge av dette kan ikke inntektsbaserte metoder benyttes til å avskrive varige driftsmidler og kan kun benyttes i begrenset grad for å amortisere immaterielle eiendeler. Endringene forventes ikke å ha noen effekt på konsernregnskapet.
- *Endringer IAS 27: Egenkapitalmetoden i separate finansregnskap (i kraft fra 1. januar 2016).* Endringene gir enheter tilgang til å benytte egenkapitalmetoden for regnskapsføring av investeringer i datterselskaper, felleskontrollerte ordninger og tilknyttede selskaper i deres separate finansregnskap. Endringene har ingen effekt på konsernregnskapet eller på selskapsregnskapet til Telenor ASA.

- *Endringer IAS 12: Innregning av eiendeler ved utsatt skatt for urealiserte tap (i kraft fra 1. januar 2017, men er ikke godkjent av EU).* Endringene klargjør regnskapsføring av eiendeler ved utsatt skatt for urealiserte tap på gjeldsinstrumenter målt til virkelig verdi. Konsernet innregner ikke gjeldsinstrumenter til virkelig verdi, slik at endringen ikke er relevant for innregning av eiendeler ved utsatt skatt i konsernregnskapet.
- *Endringer IAS 7: Disclosure Initiative (i kraft fra 1. januar 2017, men er ikke godkjent av EU).* Endringene introduserer ytterligere informasjonskrav for å muliggjøre evaluering av endringer (kontant og ikke-kontant) i forpliktelser som stammer fra finansieringsaktiviteter. Endringene skal anvendes prospektivt og ingen sammenligningsinformasjon kreves på ikrafttredelsesdato. Endringene har ingen effekt på konsernregnskapet, men kan medføre noe ytterligere noteinformasjon.
- *Årlig forbedringsprosjekt (2012-2014) (i kraft fra 1. juli 2016).* Disse endringene består av mindre endringer til 4 standarder og vil ikke få noen vesentlige effekter for konsernregnskapet.

Ledelsen forventer å implementere disse standardene og fortolkningene på ovennevnte datoer forutsatt at standardene og fortolkningene blir godkjent av EU.

NOTE 2 Sammendrag av vesentlige regnskapsprinsipper

Prinsipper for utarbeiding

Konsernregnskapet er utarbeidet basert på historisk kost, med unntak av finansielle eiendeler som er tilgjengelige for salg (primært aksjebeholdninger med mindre enn 20 %) og derivater, som er verdsatt til virkelig verdi. Lån, fordringer og andre finansielle forpliktelser er vurdert til amortisert kost.

Konsernregnskapet er presentert i norske kroner. Beløp er avrundet til nærmeste million, om ikke annet er angitt. Som følge av avrundingsjusteringer er det mulig at beløp og prosenter ikke summerer seg til totalsummen.

Konsolideringsprinsipper og ikke-kontrollerende eierinteresser

Konsernregnskapet omfatter Telenor ASA og enheter som Telenor ASA har kontroll over (konsernet). Kontroll oppnås når selskapet er eksponert for eller har rettigheter til variabel avkastning fra sitt engasjement i foretaket som det er investert i og har mulighet til å påvirke denne avkastningen gjennom sin makt over dette foretaket. Kontroll vil normalt foreligge når konsernet har en stemmeandel på mer enn 50% gjennom eierskap eller avtaler, med unntak av i de tilfeller der andre aksjonærer kan forhindre konsernet fra å utøve kontroll.

Som en konsekvens av faktisk kontroll kan man ha kontroll også når man har 50 % eller mindre av stemmeandelene gjennom eierskap eller avtaler. Faktisk kontroll er muligheten til å utøve kontroll gjennom majoriteten av stemmerettene på generalforsamlingen og styremøtene, men uten legal rett til å utøve ensidig kontroll. Kontroll kan også eksistere gjennom potensielle stemmerettigheter, slik som opsjoner. Slike potensielle stemmerettigheter er kun vurdert dersom de er reelle rettigheter.

Datterselskapene avlegger regnskap med samme rapporteringsperioder som morselskapet. Konsistente regnskapsprinsipper blir anvendt. Resultater fra datterselskaper er inkludert i konsernregnskapet fra den dagen konsernet får kontroll til tidspunktet for opphør av kontroll. Konserninterne transaksjoner, mellomværende, driftsinntekter, driftskostnader samt urealisert internfortjeneste er eliminert i konsolideringen.

Ikke-kontrollerende eierinteresser i datterselskaper vises som en del av egenkapitalen, separat fra egenkapital henførbart til aksjonærer i Telenor ASA. Ikke-kontrollerende eierinteresser består enten av ikke-kontrollerende interessenes forholdsmessig andel av virkelig verdi av netto identifiserbare eiendeler eller av virkelig verdi av disse eiendelene på datoen for virksomhetssammenslutningen, og av ikke-kontrollerende interessenes andel av endringer i egenkapitalen siden virksomhetssammenslutningen. Prinsipp for måling av ikke-kontrollerende eierinteresser besluttet separat for hver virksomhetssammenslutning.

Ved endring i eierandel i et datterselskap uten tap av kontroll, regnskapsføres endringen som en egenkapitaltransaksjon. Vederlag som overskyter, eller er lavere enn, regnskapsført verdi av ikke-kontrollerende eierinteresser innregnes mot egenkapital henførbart til aksjonærene i morselskapet. Hvis konsernet mister kontrollen over et datterselskap, fraregnes dets eiendeler, gjeld og ikke-kontrollerende eierinteresser, og beløp som er blitt innregnet i øvrige resultatelementer relatert til datterselskapet reklassifiseres til resultatet, eller overføres direkte til tilbakeholdt resultat i egenkapital. Gjenværende investering på tidspunkt for tap av kontroll måles til virkelig verdi og gevinst eller tap innregnes.

Omregning av utenlandsk valuta

Konsernregnskapet presenteres i norske kroner, som også er Telenor ASAs funksjonelle valuta. Transaksjoner i utenlandsk valuta innregnes initielt i den funksjonelle valutaen til kursen på transaksjonsdagen. Pengeposter (eiendeler og gjeld) i utenlandsk valuta omregnes til funksjonell valuta basert på kursen på rapporteringsdatoen. Alle valutadifferanser innregnes i resultatregnskapet med unntak av valutadifferanser på lån i utenlandsk valuta som er utpekt som sikring av en nettoinvestering i en utenlandsk enhet, eller pengeposter som anses som en del av nettoinvesteringene. Disse valutadifferansene innregnes som en separat del av øvrige resultatetelementer inntil nettoinvesteringen avhendes eller pengeposten gjøres opp, da de innregnes i resultatregnskapet. Skatt på omregningsdifferanser relatert til disse lånene, innregnes også i øvrige resultatetelementer. Ikke-pengeposter målt til historisk kost i utenlandsk valuta, omregnes til valutakursene på datoene for de opprinnelige transaksjonene.

Konsernet har utenlandske enheter med annen funksjonell valuta enn norske kroner. På rapporteringsdatoen omregnes eiendeler og gjeld i utenlandsk valuta til norske kroner med kursen på rapporteringsdatoen, og resultatregnskapene omregnes basert på gjennomsnittskursen gjennom året. Omregningsdifferansene innregnes som en separat del av øvrige resultatetelementer inntil nettoinvesteringen avhendes, da de innregnes i resultatregnskapet.

Klassifisering kortsiktige og langsiktige poster

En eiendel klassifiseres som kortsiktig når den forventes å bli realisert eller skal selges eller forbrukes i konsernets normale driftssyklus, eller forfaller/forventes å bli realisert eller gjort opp innen 12 måneder fra slutten av rapporteringsperioden. Andre eiendeler er klassifisert som langsiktige. En gjeld klassifiseres som kortsiktig når den forventes å bli gjort opp i konsernets normale driftssyklus, er holdt hovedsakelig for handelsformål, forventes å bli gjort opp inne 12 måneder fra slutten av rapporteringsperioden eller hvis konsernet ikke har en ubetinget rett til å utsette oppgjør til minst 12 måneder etter rapporteringsperioden. All annen gjeld er klassifisert som langsiktig.

Finansielle instrumenter, andre enn de som er holdt for handelsformål, er klassifisert basert på forfall, og sikringsinstrumenter er klassifisert konsistent med det underliggende sikringsobjektet. Utsatte tilknytningsinntekter og utgifter relatert til tilknytning klassifiseres som kortsiktige, da de er relatert til konsernets normale driftssyklus.

Anleggsmidler holdt for salg og avviklet virksomhet

Anleggsmidler og avhendingsgrupper er klassifisert som holdt for salg dersom deres regnskapsførte verdi i hovedsak vil bli gjenvunnet ved en salgstransaksjon heller enn ved fortsatt bruk. Dette gjelder også i de tilfeller hvor konsernet fortsatt er involvert, men mister kontroll over virksomheten. Anleggsmidler og avhendingsgrupper klassifisert som holdt for salg måles til det laveste av regnskapsført verdi og virkelig verdi fratrukket salgsutgifter og presenteres separat som eiendeler holdt for salg og forpliktelser holdt for salg i oppstilling av finansiell stilling.

Kriteriene for å holdt for salg klassifiseringen er ansett oppfylt når det er svært sannsynlig at salget blir gjennomført og eiendelen eller avhendingsgruppen er umiddelbart tilgjengelig for salg i sin nåværende tilstand. Handlinger for å fullføre planen skal indikere at det er usannsynlig at det vil bli gjort betydelige endringer i planen eller at planen vil bli trukket tilbake. I tillegg må ledelsen ha forpliktet seg til en plan om å selge eiendelen, og det forventes det at salget er fullført innen ett år.

Anleggsmidler og immaterielle eiendeler klassifisert som holdt for salg avskrives ikke. Bruk av egenkapitalmetoden for tilknyttede selskaper opphører ved klassifisering som holdt for salg.

En avhendingsgruppe kvalifiserer som avviklet virksomhet dersom det er en kontantgenererende enhet som enten er avhendet, eller klassifisert som holdt for salg, og representerer en separat og vesentlig virksomhet eller et separat og vesentlig geografisk driftsområde.

Avviklet virksomhet er ekskludert fra resultatet til videreført virksomhet og er presentert som et samlet beløp som resultat etter skatt fra avviklet virksomhet i resultatregnskapet. Alle konsolideringsprinsippene beskrevet ovenfor gjelder fortsatt, og kun eksterne inntekter og kostnader knyttet til avviklet virksomhet presenteres.

Virksomhet som tidligere har blitt klassifisert som avviklet virksomhet men som opphører å være holdt for salg reklassifiseres og inkluderes i videreført virksomhet med tilbakevirkende kraft. All sammenligningsinformasjon i oppstillinger og noteopplysninger omarbeides.

Virksomhetssammenslutninger

Virksomhetssammenslutninger innregnes i henhold til overtakelsesmetoden. Påløpte oppkjøpskostnader innregnes i resultatregnskapet og presenteres som andre driftskostnader. Når konsernet kjøper en virksomhet, vurderes identifiserbare overtatte eiendeler og gjeld for riktig klassifisering og kategori i henhold til kontraktsbetingelser, økonomiske omstendigheter og relevante betingelser på overtakelsestidspunktet.

Den ervervede virksomhetens identifiserbare eiendeler, gjeld og betingede forpliktelser som tilfredsstiller vilkårene for regnskapsføring, innregnes til virkelig verdi på oppkjøpstidspunktet, bortsett fra varige driftsmidler som klassifiseres som holdt for salg og som innregnes til virkelig verdi minus salgskostnader, og eiendeler og forpliktelser ved utsatt skatt som innregnes til nominell verdi.

Goodwill som oppstår ved oppkjøp innregnes som en eiendel målt til overskytende av totalt overført vederlag, virkelig verdi av eventuelle tidligere eierposisjoner og verdi av ikke-kontrollerende eierinteresser i oppkjøpt selskap utover nettoverdi av oppkjøpte identifiserbare eiendeler og overtatte forpliktelser. Hvis konsernets andel av netto virkelig verdi av den kjøpte virksomhetens identifiserbare eiendeler, gjeld og betingede forpliktelser etter vurdering overstiger totalt vederlag, innregnes det overskytende beløpet i resultatregnskapet.

Betingede vederlag fra konsernet innregnes til virkelig verdi på oppkjøpstidspunktet. Verdiendringer i det betingede vederlaget, som er ment å være en eiendel eller gjeld, skal innregnes i resultatregnskapet som finansinntekter eller finanskostnader etter oppkjøpstidspunktet. Hvis det betingede vederlaget er klassifisert som egenkapital, skal det ikke måles på nytt og etterfølgende oppgjør vil bli regnskapsført innenfor egenkapitalen.

Ved trinnavvis virksomhetssammenslutning, måles verdien av konsernets tidligere eierandel på nytt på overtakelsestidspunktet til virkelig verdi over resultatet.

Investeringer i tilknyttede selskaper

Et tilknyttet selskap er et selskap hvor konsernet har betydelig innflytelse, og som ikke er et datterselskap eller en felleskontrollert ordning. Betydelig innflytelse innebærer at konsernet tar del i strategiske avgjørelser om selskapets økonomi og drift uten å ha kontroll over disse avgjørelsene. Betydelig innflytelse vil normalt foreligge når konsernet har en stemmeandel på mellom 20 % og 50 % gjennom eierskap eller avtaler. Investeringer i tilknyttede selskaper innregnes etter egenkapitalmetoden.

Investeringer i felleskontrollert ordning

En investering felleskontrollert ordning er en kontraktsmessig avtale der konsernet og en eller flere parter påtar seg en økonomisk aktivitet som er underlagt felles kontroll. Dette vil være tilfelle når beslutninger relatert til strategiske, finansielle og operasjonelle prosedyrer i den felleskontrollerte ordningen krever enighet mellom partene. En felleskontrollert ordning klassifiseres enten som en felleskontrollert driftsordning eller en felleskontrollert virksomhet, avhengig av rettigheter til eiendelene og plikter med hensyn til forpliktelsene som er knyttet til ordningen. Dersom partene i ordningen har rett til ordningens netto eiendeler er ordningen en felleskontrollert virksomhet. Dersom partene har rettigheter til eiendelene og plikter med hensyn til forpliktelsene som er knyttet til ordningen er ordningen en felleskontrollert driftsordning.

I tilknytning til sin interesse i en felleskontrollert driftsordning innregner konsernet sine eiendeler, herunder sin andel av eiendeler som holdes i fellesskap, sine forpliktelser, herunder sin andel av forpliktelser som pådras i fellesskap, sine inntekter og sine kostnader, herunder sin andel av kostnader som pådras i fellesskap. Korreksjoner gjøres når det er nødvendig for å tilpasse regnskapsprinsippene til konsernets prinsipper. Regnskapsføring av felleskontrollerte driftsordninger organisert gjennom separate foretak reflekterer konsernets involvering i eiendeler og forpliktelser til driftsordningen og ikke den felleskontrollerte driftsordningens involvering med andre driftsansvarlige.

Eventuell goodwill som oppstår ved kjøp av konsernets eierandel i en felleskontrollert driftsordning er regnskapsført i henhold til konsernets regnskapsprinsipper for goodwill som oppstår ved kjøp av datterselskap (se over). Ved transaksjoner mellom et konsernselskap og en felleskontrollert driftsordning elimineres urealiserte gevinster eller tap forholdsmessig i henhold til konsernets andel i den felleskontrollerte driftsordningen.

Investeringer i felleskontrollerte virksomheter innregnes etter egenkapitalmetoden.

Egenkapitalmetoden

Resultater, eiendeler og gjeld i tilknyttede selskaper og felleskontrollerte virksomheter innregnes etter egenkapitalmetoden. Etter egenkapitalmetoden innregnes investeringer i oppstillingen av finansiell stilling til anskaffelseskost justert for endringer etter ervervet i konsernets andel av netto eiendeler i de selskapene det er investert i (dvs. totalresultat og egenkapitaljusteringer) fratrukket eventuelle nedskrivninger av investeringer. Korreksjoner gjøres når det er nødvendig for å tilpasse regnskapsprinsippene til konsernets prinsipper. Tap som overstiger konsernets investering i slike selskaper, inkludert langsiktige lån og fordringer som i realiteten er en del av konsernets nettoinvestering, innregnes ikke med mindre konsernet har påtatt seg juridiske eller underforståtte forpliktelser eller foretatt utbetalinger på vegne av disse tilknyttede selskapene eller felleskontrollerte virksomhetene.

Eventuell goodwill inngår i investeringsbeløpet og vurderes for nedskrivning som en del av investeringen. På tidspunktet for rapportering vurderer konsernet om det foreligger indikasjoner på verdifall på investeringen. Hvis det foreligger slike indikasjoner, estimeres det gjenvinnbare beløpet for investeringen for å beregne eventuell nedskrivning.

Ved transaksjoner mellom et konsernselskap og et tilknyttet selskap eller en felleskontrollert virksomhet elimineres eller utsettes urealisert gevinst eller tap forholdsmessig i henhold til konsernets andel i det tilknyttede selskapet eller den felleskontrollerte virksomheten.

Andel av nettoresultatet, inkludert amortiseringer, nedskrivning av merverdier og reversering av nedskrivninger innregnes på en linje i resultatregnskapet mellom driftsresultatet og finanspostene. Gevinst og tap ved avgang presenteres separat. Andel av øvrige resultatелемента innregnes i konsernets totalresultat. Andre egenkapitaljusteringer er innregnet i oppstilling av endringer i egenkapital.

Regnskapet for enkelte investeringer er ikke tilgjengelig når konsernet offentliggjør sin kvartalsvise finansielle rapportering. I slike tilfeller innregnes resultat fra investeringen ett kvartal på etterskudd. Det blir foretatt korreksjoner for offentlig tilgjengelig informasjon vedrørende vesentlige hendelser og transaksjoner som oppstår i perioden mellom siste regnskapsavleggelse og dato for godkjenning av årsregnskapet. For å sikre konsistens i rapporteringen av kvartals- og årsrapporter, blir ikke tallene i årsrapporten oppdatert i tilfeller hvor regnskapet til selskapet det er investert i er offentliggjort mellom utstedelsen av fjerde kvartalsrapport og utstedelsen av årsregnskapet. Det gjøres unntak fra dette hvis regnskapet til selskapet det er investert i inneholder informasjon vedrørende vesentlige transaksjoner eller hendelser.

Goodwill

Goodwill som oppstår i en virksomhetssammenslutning amortiseres ikke. Goodwill genererer ikke kontantstrømmer uavhengig av andre eiendeler eller grupper av eiendeler, og den tilordnes til de kontantgenererende enhetene som ventes å dra fordel av synergieffektene av sammenslutningen som var opphavet til goodwill. Kontantgenererende enheter som er tilordnet goodwill, vurderes for nedskrivning årlig, eller oftere hvis det foreligger indikasjoner på verdifall. En nedskrivning innregnes hvis det gjenvinnbare beløpet (det høyeste av netto salgsverdi og bruksverdi) av den kontantgenererende enheten er lavere enn regnskapsført verdi. Nedskrivningen reduserer først regnskapsført verdi av eventuell goodwill og deretter regnskapsført verdi av enhetens øvrige eiendeler forholdsmessig basert på regnskapsført verdi av de enkelte eiendelene i enheten. Regnskapsført verdi av individuelle eiendeler reduseres ikke under gjenvinnbart beløp eller null. Nedskrivninger av goodwill kan ikke reverseres hvis det gjenvinnbare beløpet av den kontantgenererende enheten er høyere enn regnskapsført verdi i en senere periode. Eventuelt verdifall innregnes som en del av nedskrivninger i resultatregnskapet.

Ved avgang av virksomheter hensyntas tilordnet goodwill ved beregning av gevinst eller tap ved avgang.

Kontantgenererende enheter

En kontantgenererende enhet er den minste identifiserbare gruppe av eiendeler som genererer kontantstrømmer som hovedsakelig er uavhengige av de inngående kontantstrømmene fra andre eiendeler eller grupper av eiendeler. For å identifisere om kontantstrømmer fra en eiendel (eller gruppe av eiendeler) er uavhengige av kontantstrømmer fra andre eiendeler (eller grupper av eiendeler), vurderer ledelsen ulike faktorer, inkludert hvordan ledelsen overvåker driften, for eksempel basert på produkt- eller tjenestelinjer, virksomheter eller geografiske områder. Goodwill blir fulgt opp og testet samlet for den gruppen av kontantgenererende enheter hvor fast og mobil virksomheter er fulgt opp og rapport som et driftssegmentet. Gruppen av kontantgenererende enheter er i alle tilfeller ikke større enn et driftssegment definert i henhold til IFRS 8 *Driftssegmenter*.

Innregning og måling av inntekter

Driftsinntekter innregnes når varer leveres eller tjenester ytes, gitt at det er sannsynlig at økonomiske fordeler fra transaksjonene vil tilflyte konsernet og driftsinntektene kan måles pålitelig. Driftsinntekter måles til virkelig verdi av mottatt eller utestående vederlag minus rabatter og salgsrelaterte avgifter. Utestående vederlag er diskontert med en rente som reflekterer kredittisiko når dette er hensiktsmessig, normalt når kredittperioden overstiger 12 måneder. De salgsrelaterte avgiftene er ansett som innkrevd på vegne av myndighetene.

Driftsinntekter består primært av salg av

- tjenester: abonnements- og trafikkinntekter, tilknytningsinntekter, samtrafikkinntekter, roaminginntekter, inntekter fra leide samband og leide nett, inntekter fra datanettjenester samt inntekter fra TV-distribusjon og satellittjenester.
- kundeutstyr: primært mobilutstyr/-telefoner.

Abonnements- og trafikkinntekter

Abonnementsinntekter innregnes over abonnementsperioden, mens driftsinntekter fra tale- og ikke-taletjenester normalt innregnes i henhold til faktisk bruk. Vederlag fra salg av forskuddsbetalte kort til kunder der tjenestene ikke har blitt ytet på rapporteringsdagen utsettes inntil faktisk forbruk av tjenestene eller kortene er utløpt eller tapt.

Tilknytningsinntekter

Tilknytningsinntekter som faktureres og som ikke allokere til andre inntektselementer i transaksjonene, utsettes og innregnes over forventet periode for opptjening av inntektene. Opptjeningsperioden er den forventede varigheten av kundeforholdet og er basert på tidligere erfaringer om kundeavgang og forventet utvikling innen de individuelle konsernselskapene.

Kundeutstyr

Driftsinntekter fra salg av kundeutstyr innregnes når utstyret, inklusive det vesentligste av risiko og avkastning i tilknytning til eierskapet, er overført til kunden og konsernet ikke lenger står for den løpende forvaltningen som vanligvis forbindes med eierskap og heller ikke har faktisk kontroll over de solgte varene. Når kundeutstyr er solgt på avbetalingsplaner diskonteres fordringen dersom vesentlig, normalt når avbetalingsperioden er mer enn 12 måneder.

Sammensatte leveranser

Når konsernet leverer flere tjenester og/eller utstyr som en del av en kontrakt eller transaksjon, allokere vederlaget til de separate identifiserbare elementene dersom den leverte varen eller tjenesten har selvstendig verdi for kunden og konsernet ikke lenger står for den løpende dokumentasjon av den virkelige verdien på uleverte elementer. Vederlaget fordeles mellom elementene basert på deres andel av virkelige verdier, og innregning av beløpet som allokere til det leverte elementet, er begrenset oppad til det beløpet som ikke forutsetter leveranse av de uleverte elementene, eller som forutsetter at visse ytelser er oppfylt.

Rabatter

Rabatter gis ofte i form av konantrabatter eller gratis produkter og tjenester som leveres av konsernet eller eksterne parter. Rabatter innregnes på en systematisk måte over periodene rabattene opptjenes. Konantrabatter innregnes som en reduksjon av driftsinntektene. Gratis produkter og tjenester gitt som en del av salgstransaksjoner innregnes i samsvar med prinsippene

for sammensatte leveranser som beskrevet ovenfor.

Presentasjon

Vurderingen om konsernet opptrer som prinsipal eller agent er basert på en vurdering av substansen i transaksjonen, ansvaret for levering av varene eller tjenestene, fastsettelse av priser og de underliggende finansielle risiki og fordeler. Når konsernet opptrer som prinsipal i en transaksjon, innregnes inntekter brutto. Dette betyr at inntekter består av bruttoverdien av transaksjonen fratrukket rabatt som faktureres kunden, og eventuelle relaterte utgifter innregnes som kostnader. Når konsernet opptrer som agent i en transaksjon nettoføres kostnadene mot inntektene, og nettoinntektene representerer den opptjente margin eller provisjon for å yte agenttjenester.

Roaminginntekter innregnes brutto, basert på overstående, i henhold til generelt aksepterte regnskapsprinsipper innenfor telekomindustrien.

Inntekter fra transittrafikk vurderes i henhold til overstående kriterier og innregnes brutto eller netto avhengig av om konsernet opptrer som prinsipal eller agent i en transaksjon.

Lisensavgifter betalt til telekommunikasjonsmyndigheter og som er basert på en andel av selskapets inntekter er innregnet som lisenskostnader. Konsernet anses som den primære debitor og inntektene er innregnet brutto.

Renteinntekter og utbytte

Renteinntekter innregnes som inntekt over opptjeningsperioden som gjenspeiler effektiv avkastning på eiendelen. Renteinntekter tilknyttet konsernets bankvirksomhet er klassifisert som driftsinntekter, annen renteinntekt er klassifisert som finansinntekter i resultatregnskapet. Utbytte fra investeringer innregnes som inntekt når konsernets rett til å motta betaling er etablert (vedtatt av generalforsamlingen eller på annen måte).

Offentlige tilskudd

Offentlige tilskudd innregnes når det foreligger rimelig sikkerhet for at tilskuddet vil bli mottatt og alle vilkårene knyttet til tilskuddene vil bli oppfylt. Når tilskuddet relaterer seg til kostnader regnskapsføres det normalt som en reduksjon av kostnaden den er ment å kompensere. Når tilskuddet relaterer seg til en regnskapsført eiendel, presenteres tilskuddet som en reduksjon av regnskapsført eiendel i oppstillingen av finansiell stilling. Tilskuddet innregnes i resultatet over eiendelens brukstid, som en reduksjon av avskrivningskostnaden.

Pensjoner

Konsernet har ulike pensjonsordninger, inkludert både ytelsesbaserte pensjonsordninger og innskuddsbaserte pensjonsordninger. Konsernets forpliktelser knyttet til pensjonsordninger definert som ytelsesbaserte pensjonsplaner innregnet i oppstilling av finansiell stilling, er nåverdien av fremtidige pensjonsytelser som regnskapsmessig anses opptjent ved utgangen av rapporteringsperioden, fratrukket pensjonsmidler vurdert til virkelig verdi. Pensjonsforpliktelsen blir beregnet årlig av en uavhengig aktuar som beregner nåverdien av påløpte ytelser i henhold til påløpte ytelsers metode. Nåverdien av pensjonsforpliktelsen fastsettes ved å diskontere estimerte fremtidige utbetalinger med rentesatsen til bedriftsobligasjoner med høy kvalitet, som er utstedt i samme valuta som pensjonen utbetales i, og som har forfall tilnærmet den tilhørende pensjonsforpliktelsen.

Konsernet innregner pensjonskostnader, som består av inneværende periodes opptjening, tidligere perioders opptjening og ikke-rutinemessige oppgjør, som lønn og personalkostnader i resultatregnskapet. Gevinster og tap ved avkorting av pensjonsordningen, som også er en del av kostnader ved opptjening, er presentert som en del av «andre inntekter og kostnader» i resultatregnskapet. Netto rentekostnader eller inntekter innregnes som en del av finanskostnader i resultatregnskapet.

Estimatendringer, som består av aktuarielle gevinster og tap, samt avkastning på pensjonsmidlene utover resultatført avkastning, innregnes i oppstilling av totalresultat. Estimatendringer vil ikke bli reklassifisert til resultatregnskapet i en senere periode.

Pensjonskostnader knyttet til tidligere perioders opptjening innregnes i resultatregnskapet på det tidligste tidspunktet for når avkortningen eller oppgjøret inntreffer og datoen for når konsernet innregner en relatert restrukturingsavsetning. En avkorting inntreffer når konsernet vedtar en vesentlig reduksjon av antall ansatte som omfattes av en ordning eller

endrer vilkårene for en ytelsesbasert pensjonsordning, slik at en vesentlig del av nåværende ansattes fremtidige opptjening ikke lenger kvalifiserer til ytelser eller bare kvalifiserer til reduserte ytelser.

Bidrag til innskuddsbaserte pensjonsordninger kostnadsføres når de påløper. Når det ikke foreligger tilstrekkelig informasjon for en flerforetaksordning til å innregnes som en ytelsesplan, innregnes ordningen som en innskuddsbasert pensjonsordning.

Leieavtaler

Konsernet kan inngå avtaler som ikke er leieavtaler i juridisk forstand, men som gir rett til å bruke en eiendel mot vederlag i form av en betaling eller serie av betalinger. Om en avtale er, eller inneholder en leieavtale, avhenger av avtalens art og en vurdering av om: (a) oppfyllelsen av avtalen avhenger av bruk av en bestemt eiendel eller eiendeler, og (b) avtalen gir rett til å bruke eiendelen.

Leieavtaler klassifiseres som finansielle leieavtaler når det vesentlige av risiko og fordeler ved eierskap er overført til leietaker. Andre leieavtaler klassifiseres som operasjonelle leieavtaler. Vurderingen av klassifisering av leieavtaler er basert på substansen i transaksjonene.

Konsernet som utleier

Konsernet presenterer fordringer fra utleie av eiendeler klassifisert som finansielle leieavtaler som fordringer lik nettoinvesteringen i leiekontraktene. Konsernets finansinntekt fastsettes slik at det oppnås konstant avkastning på utestående fordringer over kontraktsperioden. Direkte kostnader pådratt i forbindelse med opprettelsen av leiekontrakten er inkludert i fordringene.

Leieinntekter fra operasjonelle leieavtaler innregnes lineært i resultatregnskapet over den aktuelle leieavtalens varighet. Initielle direkte kostnader som påløper ved etablering av operasjonelle leieavtaler, legges til den regnskapsførte verdien av den utleide eiendelen og innregnes lineært over leieperioden som avskrivning. Variable leier innregnes som inntekt i opptjeningsperioden.

Konsernet som leietaker

Eiendeler som innleies under finansielle leieavtaler, innregnes som eiendeler til virkelig verdi ved inngåelse av leieavtalen eller, hvis denne er lavere, nåverdien av minimum leiebetalinger («minsteleie»). Gjelden til utleier innregnes i balansen som en finansiell leieforpliktelse. Leieutbetalinger er fordelt mellom finanskostnader og reduksjon i leieforpliktelsen for å oppnå en fast rente på den gjenværende leieforpliktelsen.

Leieutgifter under operasjonelle leieavtaler innregnes lineært i resultatregnskapet over den aktuelle leieavtalens varighet. Ytelser mottatt ved inngåelse eller fornyelse av operasjonelle leieavtaler, fordeles også lineært over leieperioden. Forskuddsbetalt leie ved inngåelse av operasjonelle leieavtaler innregnes i oppstilling av finansiell stilling og avskrives lineært over leieperioden.

Finansielle instrumenter

Et finansielt instrument er definert som enhver kontrakt som fører til en finansiell eiendel for ett foretak og en finansiell forpliktelse eller et egenkapitalinstrument for et annet foretak. Konsernet har klassifisert finansielle eiendeler og forpliktelser i følgende klasser: kundefordringer og andre finansielle anleggs- og omløpsmidler, tilgjengelig for salg (aksjer), kontanter og kontantekvivalenter, leverandørgjeld og andre ikke-rentebærende forpliktelser, rentebærende gjeld og derivater.

Kategoriseringen av de finansielle eiendelene og forpliktelsene for målingsformål gjøres basert på egenskapene og formålet til det finansielle instrumentet og besluttes på tidspunktet for førstegangsinnregning. Konsernet benytter ikke virkelig verdi-opsjonen.

Konsernet har finansielle eiendeler klassifisert i følgende kategorier: til virkelig verdi over resultatet, utlån og fordringer og tilgjengelige for salg. I tillegg benyttes derivater for sikringsformål. Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet består av eiendeler holdt for handelsformål og inkluderer derivater som ikke er utpekt som sikringsinstrumenter. Utlån og fordringer består av uoterte eiendeler med betalinger som er faste eller som lar seg fastsette og som ikke er derivater. Finansielle eiendeler klassifisert som tilgjengelig for salg består av eiendeler som ikke er derivater, utpekt som tilgjengelig for salg eller klassifisert i noen av de andre kategoriene.

Konsernet har finansielle forpliktelser klassifisert i følgende kategorier: finansielle forpliktelser til virkelig verdi over resultatet og finansielle forpliktelser til amortisert kost. I tillegg benyttes derivater for sikringsformål. Finansielle forpliktelser til virkelig verdi over resultatet består av forpliktelser holdt for handelsformål og inkluderer derivater som ikke er utpekt som sikringsinstrumenter. Finansielle forpliktelser målt til amortisert kost består av forpliktelser som ikke faller inn under kategorien virkelig verdi over resultatet.

De finansielle instrumentene innregnes i konsernets oppstilling av finansiell stilling når konsernet blir part i instrumentets kontraktsmessige bestemmelser, gjennom innregning på avtaletidspunktet. Finansielle eiendeler og forpliktelser motregnes og presenteres som nettobeløp i oppstillingen av finansiell stilling når konsernet har en juridisk håndhevbar rett til og intensjon om å gjøre opp kontraktene netto, ellers presenteres de finansielle eiendelene og forpliktelsene brutto.

Kundefordringer og andre finansielle anleggs- og omløpsmidler

Kundefordringer og andre finansielle anleggs- og omløpsmidler inkluderer kundefordringer, andre finansielle rentebærende og ikke-rentebærende anleggsmidler (inkludert obligasjoner og verdipapirer med opprinnelig forfallstid utover 3 måneder og ekskludert kapitalinnskudd til Telenor Pensjonskasse, som er en del av klassen aksjer). Disse eiendelene er en del av kategorien utlån og fordringer og måles ved førstegangs innregning til virkelig verdi, med etterfølgende måling til amortisert kost i henhold til den effektive rentemetoden justert for avsetning for estimert tap. Avsetning for estimert tap innregnes i resultatregnskapet når det foreligger en tapshendelse og det foreligger objektiv indikasjon på at eiendelens verdi er forringet. Avsetninger for estimerte tap er beregnet basert på historiske erfaringer for ulike kundegrupper og aldersfordelingen på disse kundegruppene. Spesifikke fordringer nedskrives når ledelsen anser at de ikke kan inndrives helt eller delvis.

Aksjer

Aksjer omfatter aksjer tilgjengelig for salg og kapitalinnskudd til Telenor Pensjonskasse som er en del av kategorien tilgjengelige for salg, og finansielle eiendeler holdt for handelsformål som er en del av kategorien finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet.

Aksjer i kategorien finansielle eiendeler tilgjengelige for salg måles ved førstegangsinnregning til virkelig verdi pluss direkte henførbare transaksjonskostnader, og måles til virkelig verdi ved senere rapporteringsdatoer. Urealiserte gevinster og tap som følge av endringer i virkelig verdi innregnes direkte i øvrige resultatелеmter frem til eiendelene enten avhendes eller nedskrives. Tidligere innregnede akkumulerte gevinster eller tap blir da reklassifisert til resultatregnskapet. Nedskrivning av aksjer klassifisert som tilgjengelig for salg innregnes i resultatregnskapet dersom verdifallet er vesentlig eller langvarig. Innregnede nedskrivninger av aksjer tilgjengelig for salg blir ikke senere reversert i resultatregnskapet.

Aksjer i kategorien finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet måles ved førstegangs innregning og senere rapporteringsdatoer til virkelig verdi. Gevinster og tap som følge av endringer i virkelig verdi innregnes på linjen «netto verdiendring finansielle instrumenter til virkelig verdi over resultatet» i resultatregnskapet.

Kontanter og kontantekvivalenter

Kontanter og kontantekvivalenter omfatter kontanter, bankinnskudd, fastrenteobligasjoner og verdipapirer som ved anskaffelse hadde gjenværende løpetid på tre måneder eller mindre.

Leverandørgjeld og andre ikke-rentebærende finansielle forpliktelser

Leverandørgjeld og andre ikke-rentebærende finansielle forpliktelser inkluderer leverandørgjeld, påløpte kostnader, gjeld til tilknyttede selskaper og andre kort- og langsiktige ikke-rentebærende finansielle forpliktelser. Disse forpliktelsene er en del av kategorien finansielle forpliktelser til amortisert kost og måles ved førstegangsinnregning til virkelig verdi, med etterfølgende måling til amortisert kost i henhold til den effektive rentemetoden.

Konsernet har introdusert leveransekjede-finansiering for enkelte av konsernets leverandører. I tilfeller hvor ordningen med leveransekjede-finansiering er koblet til betalingsbetingelsene i kontrakten med leverandøren reklassifiseres skyldig beløp for leverte tjenester eller

varer fra leverandørgjeld til kortsiktige ikke-rentebærende forpliktelser. Utbetalinger knyttet til slike ordninger som er reklassifisert er presentert som finansieringsaktiviteter i oppstilling av kontantstrømmer. Ordninger med leveransekjede-finansiering som ikke har noen kobling til betalingsbetingelsene eller til noen andre deler av kontrakten med leverandøren er klassifisert som leverandørgjeld. Utbetalinger knyttet til slike ordninger er presentert som operasjonelle aktiviteter i oppstilling av kontantstrømmer.

Rentebærende gjeld

Rentebærende gjeld omfatter obligasjoner og sertifikater, banklån og kassekreditter og er en del av kategorien finansielle forpliktelser til amortisert kost. Disse forpliktelsene måles ved førstegangsinnregning til virkelig verdi med fradrag for transaksjonskostnader, med etterfølgende måling til amortisert kost i henhold til den effektive rentemetoden. I tillegg, hvis virkelig verdisikring benyttes, justeres den sikrede gjelden for gevinster og tap som kan henføres til risikoen som er sikret. Når gjeld gjøres opp, helt eller delvis, innregnes differansen mellom regnskapsført verdi av gjelden og betalt vederlag i resultatregnskapet.

Derivater

Konsernet anvender derivater slik som fremtidige valutaavtaler, rentebytteavtaler og i noe utstrekning renteopsjoner til å styre sin risikoeksponering knyttet til endringer i valuta og rente. Konsernet benytter ikke derivater til handelsformål.

Derivatene innregnes til virkelig verdi. Gevinster og tap som følge av endringer i virkelig verdi av derivater som ikke er kontantstrømsikringer eller nettoinvesteringssikringer innregnes i resultatregnskapet under finansinntekter og finanskostnader. Regnskapsføring av virkelig-verdi sikring og nettoinvesteringssikring beskrives under.

Derivater som inngår i andre finansielle instrumenter eller ikke-finansielle kontrakter, behandles som separate derivater når risikoen og de økonomiske egenskapene deres ikke er nært relatert til kontraktene, og kontraktene ikke innregnes til virkelig verdi over resultatregnskapet. Valutaderivater som inngår i forpliktende kjøps- eller salgavtaler, blir ikke skilt ut og vurdert til virkelig verdi dersom kontrakten krever betalinger i enten den funksjonelle valutaen til en av avtalepartene eller i en vanlig brukt valuta for kjøp og salg i den aktuelle økonomien.

Derivater innregnes uten motregning som eiendeler når virkelig verdi er positiv og som gjeld når virkelig verdi er negativ, med mindre konsernet har juridisk rett til eller intensjon om å gjøre opp kontraktene netto.

Sikring

Konsernet anvender sikringsbokføring for sikringer som oppfyller kriteriene til sikringsbokføring. Konsernet har virkelig verdi-sikringer og sikring av nettoinvesteringer i utenlandske enheter.

Ved inngåelse av et sikringsforhold utpeker og dokumenterer konsernet sikringsforholdet som konsernet vil anvende sikringsbokføring på, samt hvilken risiko som sikres og strategien for sikringen. Dokumentasjonen omfatter identifikasjon av sikringsinstrumentet, objektet eller transaksjonen som sikres, hvilken risiko som sikres, og hvordan konsernet vil vurdere sikringsinstrumentets effektivitet til å motvirke eksponeringen for endringer i det sikrede objektets virkelige verdi eller kontantstrømmer som kan henføres til den sikrede risikoen. Slike sikringer forventes å være meget effektive i å motvirke endringer i virkelig verdi eller kontantstrømmer, og vurderes kontinuerlig for å avgjøre om de faktisk har vært meget effektive i hele regnskapsperioden de er utpekt å dekke.

Sikringsforhold som oppfyller vilkårene for sikringsbokføring innregnes i konsernregnskapet på følgende måte:

Virkelig verdisikringer

Virkelig verdisikringer er sikringer av konsernets eksponering for endringer i den virkelige verdien av en regnskapsført eiendel eller gjeld eller en ikke regnskapsført forpliktelse, eller en identifisert del av en slik, som kan henføres til en bestemt risiko og kan påvirke resultatregnskapet. For sikringer til virkelig verdi justeres regnskapsført verdi av sikringsobjektet for gevinster og tap fra risikoen som sikres, derivatet måles til virkelig verdi, og gevinster og tap fra begge innregnes i resultatregnskapet.

Virkelig verdisikring opphører hvis sikringsinstrumentet utløper eller selges, termineres eller benyttes, sikringen ikke lenger oppfyller vilkårene for sikringsbokføring eller konsernet opphever sikringen. Justeringen av virkelig verdi på sikringsobjektet som kan henføres til sikret risiko ved opphør av sikringsforholdet, vil bli amortisert i resultatregnskapet over gjenværende tid til forfall.

Sikring av nettoinvestering

Sikring av nettoinvesteringer i utenlandske enheter innregnes på samme måte som kontantstrømsikringer. Valutagevinster eller -tap på sikringsinstrumentet som gjelder den effektive delen av sikringen, innregnes direkte i øvrige resultatelementer, mens valutagevinster eller -tap i den ineffektive delen innregnes i resultatregnskapet. Ved avgang av den utenlandske enheten overføres den akkumulerte verdien av alle slike valutagevinster eller -tap til resultatregnskapet.

Inntektsskatt

Eiendeler og forpliktelser ved betalbar skatt måles til beløpet som ventes å bli mottatt eller betalt til skattemyndigheter. Eiendeler og forpliktelser ved utsatt skatt beregnes etter gjeldsmetoden med full tilordning for alle midlertidige forskjeller mellom regnskapsført verdi og skattemessig verdi av eiendeler og gjeld i konsernregnskapet, inkludert fremførbare underskudd. Eiendeler og forpliktelser ved utsatt skatt innregnes ikke hvis den midlertidige forskjellen relaterer seg til førstegangsinnregning av goodwill eller ved midlertidig forskjeller i forbindelse med investeringer i datterselskaper, tilknyttede selskaper eller felleskontrollert virksomhet hvor tidspunktet for reversering av midlertidige forskjeller kan kontrolleres og det er sannsynlig at den midlertidige forskjellen ikke vil reversere i overskuelig fremtid.

Når det gjelder tilbakeholdt overskudd i datterselskaper er det avsatt for utsatt skatt i den grad det er forventet at tilbakeholdt resultat vil bli distribuert i overskuelig fremtid. Når det gjelder tilbakeholdt overskudd i tilknyttede selskaper er det avsatt for utsatt skatt da konsernet ikke har kontroll over tidsperioden hvor de midlertidige forskjellene reverserer. Utsatt skatt er beregnet basert på estimert skatt på tilbakeholdt overskudd i utenlandske datterselskaper og tilknyttede selskaper, som forventes overført som kapital til morselskapet med utgangspunkt i vedtatte skattesatser og regulering ved slutten av rapporteringsperioden.

Konsernet behandler kostnader som fradragsberettigede og inntekter som skattefrie basert på fortolkning av relevante lover og regler og når det er vurdert sannsynlig at slik behandling vil bli akseptert av skattemyndighetene. Konsernet avsetter for usikre og omtvistede skatteposisjoner med forventet beløp som skal betales. Avsetningen reverseres hvis den omtvistede skatteposisjonen avgjøres til fordel for konsernet og ikke lenger kan bli anket.

Eiendel ved utsatt skatt innregnes i oppstillingen av finansiell stilling i den grad det er sannsynlig at skattefordelene vil bli gjenvunnet. Det benyttes vedtatte skattesatser ved slutten av rapporteringsperioden og udiskonterte beløp.

Eiendeler og forpliktelser ved utsatt skatt innregnes netto når det foreligger en juridisk rett til å motregne eiendeler og forpliktelser ved betalbar skatt, og konsernet er i stand til og har til hensikt å gjøre opp betalbar skatt netto.

Endringer i eiendeler og forpliktelser ved utsatt skatt relatert til endringer i skattesats, innregnes i resultatregnskapet, med mindre endringen relateres til komponenter som tidligere ble innregnet i øvrige resultatelementer eller direkte mot egenkapitalen.

Varebeholdninger

Varebeholdninger er vurdert til det laveste av kostpris og netto realisasjonsverdi for produkter som vil bli solgt separat. Beholdninger av produkter som selges som en del av en transaksjon med flere komponenter, og som forventes å gi en fremtidig nettoinntjening, anses ikke som en nedskrivningsindikator selv om allokert salgpris i transaksjonen er lavere enn kostpris. Kostpris fastsettes basert på FIFO-metoden eller veid gjennomsnitt, avhengig av varelagerets art.

Utgifter i forbindelse med tilknytningsinntekter

Direkte utgifter som påløper ved opptjening av tilknytningsinntekter, periodiseres over samme periode som inntekten, begrenset oppad til den utsatte inntekten. Utgifter som påløper, består primært av provisjoner til distributører, utgifter til kredittkontroll, utgifter til SIM-kort, utgifter til å

trykke informasjonsmateriale til nye kunder, utgifter til installasjonsarbeid og utgifter til ordrebehandling. I de fleste tilfeller vil utgifter relatert til tilknytning overstige inntektene og kostnadsføres når de påløper.

Reklameutgifter, markedsføring og salgsprovisjoner

Reklameutgifter, markedsføring og salgsprovisjoner innregnes i resultatregnskapet når de påløper.

Varige driftsmidler

Varige driftsmidler innregnes til anskaffelseskost fratrukket akkumulerte av- og nedskrivninger. Avskrivningene reduserer regnskapsført verdi av eiendelene, med unntak av tomter som ikke avskrives, til estimert restverdi ved utløpet av forventet utnyttbar levetid. Anskaffelseskost inkluderer utgifter for å anskaffe eller utvikle eiendelen, for kvalifiserende eiendeler kapitaliseres renter som en del av eiendelen og det initiell estimatet på utgiftene til å demontere og fjerne enheten og å rehabilitere tomten der enheten er plassert til opprinnelig stand. Dersom betalingsvilkårene er utover normal kredittid, fastsettes anskaffelseskost ekvivalent til et kontantvederlag. Konsernet avskriver eiendelene fra det tidspunktet hvor eiendelene er tilgjengelig for bruk.

Eiendeler som leies inn i finansielle leieforhold avskrives over forventet utnyttbar levetid på samme basis som eide eiendeler, eller varigheten av det aktuelle leieforholdet der denne er kortere.

Gevinst eller tap ved avgang eller utrangering av varige driftsmidler beregnes som differansen mellom vederlag og eiendelens regnskapsførte verdi, og rapporteres som en del av «andre inntekter og kostnader» i driftsresultatet i resultatregnskapet.

Estimert utnyttbar levetid, avskrivningsmetode og restverdi vurderes minst én gang i året. Det benyttes lineære avskrivninger, da dette best reflekterer forbruket av eiendelene, som ofte er tidens gang. Restverdien anslås til null for de fleste eiendeler, unntatt næringsbygg og biler dersom konsernet ikke forventer å bruke disse over hele den økonomiske levetiden.

Reparasjoner og vedlikehold innregnes i resultatregnskapet når de påløper. Hvis nye komponenter innregnes i oppstillingen av finansiell stilling, fjernes delene som ble skiftet ut og eventuell gjenværende regnskapsført verdi innregnes som tap ved avgang.

Bytte av eiendeler innregnes til virkelig verdi hvis eiendelen har kommersiell substans og verdien av eiendelen kan måles pålitelig. Hvis ikke disse kriteriene er oppfylt, videreføres de regnskapsførte verdiene på de eiendelene som byttes ut for de nye eiendelene.

Immaterielle eiendeler

Immaterielle eiendeler som er kjøpt separat måles ved første gangs innregning til kost. Anskaffelseskost inkluderer utgifter til å anskaffe eller utvikle eiendelen og for kvalifiserte eiendeler kapitaliseres renter som en del av eiendelen. Hvis betalingen for en immateriell eiendel går utover normal kredittid, vil anskaffelseskost være netto nåverdi av fremtidig betalinger. For immaterielle eiendeler som inngår i en virksomhetssammenslutning er kost målt til virkelig verdi på transaksjonstidspunktet. I senere perioder regnskapsføres immaterielle eiendeler til kost fratrukket akkumulerte amortiseringer og eventuelle nedskrivninger.

Immaterielle eiendeler med bestemt levetid avskrives over utnyttbar levetid. Utnyttbar levetid og avskrivningsmetode for immaterielle eiendeler med bestemt levetid vurderes minst én gang i året. Lineære avskrivninger brukes for de fleste immaterielle eiendeler, da dette best reflekterer forbruket av eiendelene. Kundebasert avskrives over forventet kundeforhold og avskrivningsmetoden baseres på historiske erfaringstall for frafall av kunder (churn) i de ulike virksomhetene.

Gevinst eller tap ved avgang av immaterielle eiendeler beregnes som differansen mellom netto salgsinntekt og eiendelens regnskapsførte verdi, og rapporteres som del av «andre inntekter og kostnader» i driftsresultatet i resultatregnskapet.

Utgifter til forskning og utvikling

Utviklingskostnader kapitaliseres kun når kriteriene for innregning som eiendel oppfylles, det vil si at det er sannsynlig at de forventede økonomiske fordelene som kan henføres til eiendelen tilflyter konsernet, ledelsen har

forpliktet seg til å ferdigstille eiendelen, har demonstrert at det er teknisk mulig å ferdigstille eiendelen og anskaffelseskost kan måles pålitelig. Eiendelenes avskrives over utnyttbar levetid fra det tidspunktet eiendelen er tilgjengelig for bruk. Utgifter som påløper i forskningsstadiet av prosjektet, samt vedlikeholdsutgifter og opplæringsutgifter, innregnes som kostnad når de påløper.

Utgifter til utvikling som ikke oppfyller kriteriene for innregning i oppstillingen av finansiell stilling innregnes som kostnad når de påløper.

Nedskrivning av varige driftsmidler og immaterielle eiendeler annet enn goodwill

På hvert rapporteringstidspunkt vurderer konsernet om det foreligger indikasjoner på verdifall for varige driftsmidler eller immaterielle eiendeler. Hvis det foreligger slike indikasjoner estimeres det gjenvinnbare beløpet for eiendelen for å beregne eventuell nedskrivning. Immaterielle eiendeler med ubestemt levetid og immaterielle eiendeler som ikke er tatt i bruk, vurderes årlig for nedskrivning. Hvis det ikke er mulig å anslå det gjenvinnbare beløpet for en enkelt eiendel, fastsettes det gjenvinnbare beløpet for den kontantgenererende enheten som eiendelen tilhører.

Det gjenvinnbare beløpet for en eiendel er det høyeste av netto salgsverdi og bruksverdi. Ved vurdering av bruksverdi neddiskonteres estimerte fremtidige kontantstrømmer til nåverdi ved hjelp av en diskonteringsssats før skatt. Diskonteringsssatsen reflekterer nåværende markedsvurderinger av tidsverdien av penger og risiko som er spesifikke for eiendelen eller den kontantgenererende enheten som eiendelen tilhører.

Hvis det gjenvinnbare beløpet for en eiendel (eller kontantgenererende enhet) anslås å være lavere enn regnskapsført verdi, reduseres regnskapsført verdi for eiendelen (eller den kontantgenererende enheten) til gjenvinnbart beløp. Verdifallet innregnes i resultatregnskapet. Hvis et verdifall senere blir reversert, økes regnskapsført verdi av eiendelen (den kontantgenererende enheten) til oppdatert estimat av gjenvinnbart beløp, men begrenset til den verdien som ville vært innregnet hvis eiendelen (eller den kontantgenererende enheten) ikke hadde vært nedskrevet i tidligere år. Reversering av nedskrivning innregnes i resultatregnskapet.

Avsetning for forpliktelser

Avsetning for forpliktelser som restruktureringer, tapskontrakter og rettslige krav innregnes når konsernet, som følge av en tidligere hendelse, har en eksisterende juridisk eller underforstått forpliktelse, det er sannsynlig av konsernet vil måtte gjøre opp forpliknelsen, og beløpet kan estimeres pålitelig. Avsetninger måles til ledelsens beste estimat av utgiftene for å gjøre opp forpliktelser på rapporteringsdatoen, diskontert til nåverdi.

Fjerningsforpliktelser

En fjerningsforpliktelse innregnes når konsernet har en juridisk eller underforstått forpliktelse til å fjerne en eiendel eller tilbakeføre en lokasjon til sin opprinnelige stand. Når konsernet er pålagt å gjøre opp en fjerningsforpliktelse har konsernet estimert og kapitalisert netto nåverdi av forpliktelserne og inkludert dette i regnskapsført verdi av de relaterte driftsmidlene. Kontantstrømmene ved beregning av nåverdi er neddiskontert med en estimert langsiktig før skatt risikofri rente siden risiko er reflektert i kontantstrømmene. I etterfølgende perioder innregnes rentekostnader på forpliknelsen og avskrivninger på det tilhørende driftsmiddel. Effekten på netto nåverdi av senere endringer i brutto fjerningskostnader eller diskonteringsrenter justerer regnskapsført verdi av eiendeler og forpliktelser og innregnes i resultatregnskapet over de relaterte eiendelenes forventede gjenværende utnyttbare levetid.

Aksjebaserte betalinger

Konsernet har program for aksjebaserte betalinger til ledelsen og ansatte. Bonusaksjer i tilknytning til disse programmene tildeles netto etter skatt og er vurdert til å være både aksjebaserte betalinger med egenkapitaloppgjør og med kontantoppgjør på grunn av skatteeffekten og den påløpte arbeidsgiveravgiften.

Aksjebaserte betalinger med egenkapitaloppgjør måles til virkelig verdi (unntatt effekten av ikke-markedsbaserte opptjeningsbetingelser) på tildelingsdatoen. Den virkelige verdien som fastsettes på tildelingsdatoen for aksjebaserte betalinger med egenkapitaloppgjør, innregnes over opptjeningsperioden basert på konsernets estimat av aksjer som til slutt vil opptjenes og justeres for effekten av ikke-markedsbaserte opptjeningsbetingelser.

Aksjebaserte betalinger med kontantoppgjør måles til virkelig verdi av gjelden. Gjelden måles på nytt ved hver rapporteringsdato.

Oppstilling av kontantstrømmer

Konsernet presenterer oppstilling av kontantstrømmer i henhold til den indirekte metoden. Innbetalinger og utbetalinger vises separat for investerings- og finansieringsaktiviteter, mens operasjonelle aktiviteter inkluderer både kontant- og ikke-kontantlinjer. Mottatt og betalt rente og mottatt utbytte rapporteres som del av de operasjonelle aktivitetene. Utbetalt utbytte (både fra Telenor ASA og datterselskaper med ikke-kontrollerende eierinteresser) er inkludert under finansieringsaktiviteter. Merverdiavgift og lignende avgifter behandles som innkreving av avgifter på vegne av myndighetene, og rapporteres netto.

Egne aksjer

Tilbakekjøp av egne egenkapitalinstrumenter (egne aksjer) reduserer egenkapitalen. Ved kjøp, salg, utstedelse eller kansellering av egne egenkapitalinstrumenter innregnes ikke tap eller gevinst i resultatregnskapet.

NOTE 3 Sentrale regnskapsvurderinger og viktige kilder til estimatusikkerhet

Sentrale vurderinger i anvendelsen av konsernets regnskapsprinsipper

Utarbeidelse av regnskaper i samsvar med IFRS krever at ledelsen foretar vurderinger, estimater og antakelser som påvirker beløp for rapporterte inntekter, kostnader, eiendeler og forpliktelser og presentasjon av betingede forpliktelser ved slutten av rapporteringsperioden. Imidlertid så kan usikkerhet rundt disse forutsetningene og estimatene medføre utfall som krever vesentlige endringer i den regnskapsførte verdien av eiendelen eller forpliktelsen i løpet av kommende regnskapsår.

I beskrivelsene nedenfor omtales et sammendrag av sentrale regnskapsvurderinger som ledelsen har foretatt ved anvendelsen av konsernets regnskapsprinsipper:

Konsolidering Digi

Konsernets eierandel i Digi er 49,0%. Konsernet konsoliderer Digi.

Aksjene i Digi er notert på Bursa Malaysia Securities Berhad og aksjene er fordelt på mange aksjonærer. Ettersom konsernet eier 49% av aksjene, må 98% av aksjene være tilstede på generalforsamlingen for at konsernet ikke skal ha flertallet av stemmene på generalforsamlingen. Som en konsekvens av dette og basert på erfaring fra tidligere generalforsamlinger, har konsernet i realiteten kontroll over Digs aktiviteter. Konsernet har vurdert det slik at kontroll er opprettholdt gjennom flertall av stemmer på generalforsamling og i styremøtene. Konsolidering basert på faktisk kontroll vurderes løpende.

Usikkerhet i estimatene - sentrale regnskapsestimater

Et sentralt regnskapsestimater er et estimat som er viktig for presentasjonen av konsernets økonomiske stilling og resultater, og som krever ledelsens mest subjektive og komplekse vurderinger, ofte som følge av behovet for å utarbeide viktige estimater basert på forutsetninger om utfallet på forhold som er beheftet med iboende usikkerhet. Konsernet vurderer slike estimater løpende ut fra historiske resultater og erfaringer, konsultasjoner med eksperter, trender, prognoser og andre metoder som konsernet anser som rimelige i de enkelte tilfeller, inkludert vurdering av hvordan disse vil kunne endre seg i fremtiden.

Innregning av inntekter

Konsernets driftsinntekter består primært av salg av tjenester, slik som abonnements- og trafikkavgifter, og kundeutstyr, slik som mobilutstyr. Konsernet tilbyr sammensatte leveranser hvor kundene kan nedbetale utstyret over en spesifikk periode. Konsernet estimerer kredittrisiko i forbindelse med slike nedbetalingsordninger basert på historiske tap og en endring i kunders betalingsadferd kan påvirke kredittrisiko og dermed innregnede driftsinntekter og fordringer i fremtiden. I enkelte ordninger tilbys kunden sammensatte leveranser med valgmulighet om å kjøpe et nytt håndsett før den opprinnelige nedbetalingsperioden er over uten å betale gjestående avdrag på det gamle håndsettet. I slike tilfeller baseres driftsinntekter allokert til håndsettet på et estimat av perioden frem til kunden bytter sitt håndsett med et nytt. En endring i estimert periode til kunden bytter håndsett kan potensielt ha en vesentlig effekt på regnskapet.

Videre må ledelsen estimere varigheten av gjennomsnittlig kundeforhold for inntekter som ved førstegangs innregning innregnes som utsatt inntekt i oppstillingen av finansiell stilling og innregnes i resultatregnskapet over en fremtidig periode, som for eksempel tilknytningsinntekter.

Ytelsesbaserte pensjonsforpliktelser og pensjonsmidler, se note 25

Beregning av netto ytelsesbaserte pensjonsforpliktelser (forskjellen mellom ytelsesbaserte pensjonsforpliktelser og pensjonsmidler) foretas basert på visse sentrale estimater og forutsetninger. Diskonteringsrenten er en av de vesentligste forutsetningene. Telenor vurderer obligasjoner med fortrinnsrett (OMF) til å være foretaksobligasjoner av høy kvalitet med tilstrekkelig dybde i OMF-markedet. Basert på denne vurderingen har Telenor benyttet OMF som grunnlag for fastsettelse av diskonteringsrenten for de norske ytelsesbaserte pensjonsordningene med effekt fra 1. januar 2013. I 2015 har markedet for OMF utviklet seg ytterligere, både i forhold til utestående beløp og omsetning. For OMF med forfallstid over 5 år er det fortsatt få transaksjoner i annenhåndsmarkedet, derimot så er det ingen indikasjoner på at OMF-markedet ikke er tilstrekkelig likvid eller dypt nok til å oppfylle kriteriene i IAS 19 *Ytelse til ansatte*.

Den makroøkonomiske utviklingen i Norge ved slutten av 2015, med svekkelsen av norske kroner og den vesentlige reduksjonen i oljeprisen som hovedfaktorer, har gjort det vanskelig å estimere fremtidig inflasjon og fremtidig reallønnsutvikling. Det forventes på kort sikt at inflasjonen holdes på normalt nivå, på grunn av svekkelsen i norske kroner, men langsiktige estimater er mer usikre. Basert på en forventet lavere aktivitet i den norske økonomien forventes det også at reallønnsutviklingen reduseres vesentlig på kort sikt. Forventningene om fremtidige lønnsøkninger og fremtidig økning i folketrygdens grunnbeløp (G) som benyttes til å beregne netto pensjonsforpliktelse baseres på underliggende forutsetninger om inflasjon og reallønnsvekst. Som følge av usikkerheten i disse underliggende parametrene har vi etter beste evne estimert forventningene om fremtidige lønnsøkninger og fremtidig økning i folketrygdens grunnbeløp. Våre beste estimater for begge disse to forutsetningene er 2,25 %.

Note 25 inneholder en sensitivitetsanalyse for endringer i visse aktuarmessige forutsetninger og hvordan de påvirker pensjonsforpliktelser. Grunnlaget for de andre forutsetningene fremkommer også av denne noten.

Avskrivninger og amortiseringer, se note 17 og 18

Avskrivninger og amortiseringer er basert på ledelsens vurdering av restverdi, avskrivningsmetode og utnyttbar levetid for varige driftsmidler og immaterielle eiendeler. Vurderingene kan endres med bakgrunn i teknologisk utvikling, konkurranse, endringer i markedsforholdene og andre forhold. Dette kan medføre endringer i den estimerte utnyttbare levetiden og dermed avskrivningene. Teknologisk utvikling er vanskelig å forutse, og vurderingen av trender og hvor hurtig endringer vil komme, kan endres over tid. Forutsetninger som legges til grunn for vurdering av levetid for varige driftsmidler og immaterielle eiendeler, omfatter, men er ikke begrenset til: gjenværende lisens- eller konsesjonsperiode og forventet teknologisk og markedsmessig utvikling. Konsernet vurderer minst årlig forventet utnyttbar levetid for varige driftsmidler og immaterielle eiendeler ut fra faktorer som nevnt ovenfor og andre relevante forhold. Forventet utnyttbar levetid for eiendeler av samme type kan variere mellom de ulike enhetene i konsernet på grunn av faktorer som vekstrate, markedets modenhet, historie og forventninger til utskiftning eller overføring av eiendeler, klima, kvaliteten på komponentene som er brukt, osv. En endring i forventet utnyttbar levetid for eiendeler er en estimatendring, og gjenværende avskrivningstid justeres med effekt på fremtidige perioder.

Nedskrivninger, se note 15, 16, 17, 18 og 19

Konsernet har foretatt betydelige investeringer i varige driftsmidler, immaterielle eiendeler, goodwill og tilknyttede selskaper samt andre investeringer. Goodwill, immaterielle eiendeler med ubestemt utnyttbar levetid og immaterielle eiendeler som ennå ikke er tilgjengelig for bruk vurderes for verdifall årlig eller når det er indikasjoner på nedskrivning, mens andre eiendeler blir vurdert når det foreligger indikasjoner på verdifall. Faktorer som indikerer verdifall og utløser krav om testing av eiendelenes verdi, inkluderer: vesentlig reduksjon av markedsverdier; vesentlige svake resultater i forhold til historiske resultater eller i forhold til forventede resultater; vesentlige endringer i bruken av eiendeler eller i den overordnede forretningsstrategien, inkludert eiendeler som besluttes utrangert eller utskiftet og eiendeler som blir skadet eller tatt ut av bruk, vesentlig negativ utvikling i bransjen eller økonomier, vesentlig reduksjon av markedsandel, vesentlige ufordelaktige regulatoriske beslutninger og rettsavgjørelser samt vesentlige kostnadsoverskridelser ved utvikling av eiendeler.

I henhold til IAS 36 *Verdifall på eiendeler* er gjennvinnbart beløp av eiendeler og selskaper det høyeste av bruksverdi og virkelig verdi fratrukket salgskostnader. Bruksverdi, spesielt når diskonterte kontantstrømmetoder benyttes, må delvis baseres på ledelsens vurderinger, herunder å bestemme egnede kontantgenererende enheter, diskonteringsrente, estimering av fremtidige resultater, eiendelenes inntektsgenererende kapasitet, marginer, lisens- og spektrumpriser på markedsverdier, påkrevde vedlikeholdsinvesteringer og antagelser om fremtidige markedsforhold. Effekter av resesjon og økt makroøkonomisk risiko kan påvirke estimater for fremtidig inntjening og diskonteringsrenten som benyttes for å estimere gjennvinnbart beløp av eiendelene.

Bruk av virkelig verdi fratrukket salgskostnader krever estimering av virkelig verdi på eiendeler og forpliktelser ved bruk av forutsetninger som markedsaktører ville benyttet. Dette innebærer en vurdering av

markedsaktørers syn på den aktuelle kontantgenererende enheten, teknologiske og industrielle trender, spektrum- og lisenspriser, og det regulatoriske og makroøkonomiske miljøet hvor den kontantgenererende enheten opererer, i tillegg til den kontantgenererende enhetens faktiske utvikling. For nedskrivningsvurderingen av Telenor India er nylige transaksjoner av spektrum lagt til grunn for fastsettelse av gjenvinnbart beløp, se note 16.

Endringer i omstendighetene og i ledelsens forutsetninger kan føre til nedskrivninger i de aktuelle periodene. En vesentlig del av konsernets virksomheter er i vekstmarkeder. Den politiske, regulatoriske og økonomiske situasjonen i disse landene kan endres raskt og den globale finansielle urolighet og tilbakegang kan potensielt ha vesentlig påvirkning på disse landene.

Det foreligger vesentlige forskjeller mellom de ulike markedene med hensyn på vekst, mobilpenetrasjon, ARPU, markedsandel og lignende parametere, som resulterer i ulike EBITDA-marginer. Fremtidig utvikling i EBITDA-marginer er en viktig faktor i konsernets nedskrivningsvurderinger og estimater på EBITDA-marginer fremover i tid er svært usikre, spesielt gjelder dette for vekstmarkeder som ennå ikke er kommet over i en moden fase.

Eiendeler ved utsatt skatt, se note 13

Konsernet innregner eiendel ved utsatt skatt med det beløp som sannsynlig kan gjenvinnes. Omfattende vurderinger må gjøres for å fastsette beløpet som kan innregnes. Vurderingene baserer seg i vesentlig grad på forventet tidspunkt for utnyttelse, nivået på skattemessig positivt resultat så vel som strategier for skatteplanlegging og eventuelle skattepliktige midlertidige forskjeller. Vurderingene er særlig relatert til tap i enkelte av våre utenlandske virksomheter. Når et foretak har hatt negative resultater de siste periodene, blir den utsatte skattefordel som følge av fremførbare underskudd kun innregnet i den grad det foreligger overbevisende bevis for at tilstrekkelig fremtidig skattbar inntekt vil bli generert. Estimert fremtidig skattepliktig inntekt regnes ikke som et slikt bevis, med mindre foretaket har vist evne til å generere betydelige skattepliktige inntekter for inneværende år eller det er andre bestemte hendelser som gir tilstrekkelig bevis for at man kan forvente fremtidig skattepliktig overskudd. Usikkerhet i forbindelse med nye transaksjoner og hendelser og fortolkning av nye skatteregler kan også påvirke vurderingene.

Tilknyttede selskap, se note 19

Konsernet har per 31. desember 2015 en eierandel på 33,05 % i VimpelCom Ltd. (VimpelCom) og regnskapsfører investeringen i VimpelCom etter egenkapitalmetoden. VimpelCom er børsnotert (New York Stock Exchange), og selskapet kan ikke gi finansiell informasjon til en investor uten på samme tid å gi samme informasjon til alle andre investorer. Den nyeste finansielle informasjonen for VimpelCom som er tilgjengelig ved utgivelse av Telenors kvartalsregnskap er den finansielle informasjonen for det foregående kvartalet. Som en konsekvens, er andel av nettoresultat fra VimpelCom innregnet i kvartalsregnskapet ett kvartal på etterskudd. Ved tidspunkt for vedtak av konsernets årsrapport for 2015 den 15. mars 2016 har VimpelCom utgitt finansiell informasjon for fjerde kvartal i 2015. For å være konsistent mellom kvartalsvis og årlig finansiell rapportering er andel av nettoresultat fra VimpelCom innregnet i årsregnskapet ett kvartal på etterskudd, og kun vesentlige transaksjoner eller hendelser rapportert av VimpelCom i dets finansielle informasjon for fjerde kvartal i 2015 er reflektert. Andel av årets resultat etter skatt fra VimpelCom inkluderer således andel av resultat etter skatt fra 1. oktober 2014 til 30. september 2015.

VimpelCom gir ikke informasjon knyttet til øvrige resultatetelementer kvartalsvis. Telenor innregner derimot sin andel av estimerte omregningsdifferanser basert på VimpelComs rapporterte resultater med ett kvartals forsinkelse for 2015.

Det foretas justeringer for informasjon som er offentlig tilgjengelig vedrørende vesentlige transaksjoner og hendelser som oppstår mellom siste perioderegnskap fra VimpelCom og Telenors godkjente konsernregnskap. Slike vurderinger er gjenstand for betydelig skjønn. For 2015 har russiske rubler og ukrainske hryvnia svekket seg vesentlig og et estimat på omregningsdifferansene har blitt beregnet basert på valutakursene per 31. desember 2015 og rapporterte tall fra VimpelCom per 30. september 2015.

Den 5. oktober annonserte Telenor sin intensjon om å avhende alle sine

aksjer i VimpelCom Ltd. Som følge av dette er nedskrivningsvurderingen av VimpelCom Ltd. basert på børskurs på balansedagen og en nedskrivning på 5,5 milliarder kroner har blitt resultatført i 2015. Etter nedskrivningen er regnskapsført verdi av investeringen i VimpelCom Ltd. 16,7 milliarder kroner per 31. desember 2015, tilsvarende 3,28 amerikanske dollar per aksje.

Usikre skatteposisjoner, rettssaker, krav og regulatoriske prosesser, se note 13 og 33

Konsernet er involvert i en rekke søksmål, tvister og krav herunder dialoger med myndigheter relatert til konsernets virksomhet, lisenser, skatteposisjoner, investeringer mv. Utfallet av disse er usikkert. Ledelsen vurderer blant annet sannsynligheten for ugunstig utfall og muligheten til å foreta et rimelig sikkert estimat av mulige tap. Uforutsette hendelser eller endringer i disse faktorene kan medføre at konsernet må øke avsetningene for et forventet utfall, eller medføre at konsernet må avsette for saker det ikke tidligere er avsatt for siden man ikke vurderte tap som sannsynlig eller at tapet ikke kunne estimeres pålitelig.

Gjennom virksomheter i flere vekstområder er konsernet involvert i juridiske saker inkludert regulatoriske diskusjoner. De juridiske systemene i disse landene, er i varierende grad, mindre forutsigbare enn det norske juridiske systemet. Som en konsekvens av dette vil ledelsens estimater relatert til juridiske og regulatoriske saker i disse landene medføre en relativt høyere grad av usikkerhet.

NOTE 4 Virksomhetssammenslutninger og avhendet virksomhet

Virksomhetssammenslutninger etter rapporteringsperioden

Den 18. februar 2016 overtok konsernet omtrent 95 % av interessene i Tapad Inc., et ledende markedsteknologiselskap basert i New York, for et kontant-vederlag på 2,7 milliarder kroner. Telenor har inngått en salgs- og kjøpsopsjonsavtale med ikke-kontrollerende aksjonærer for de resterende 5 % av eierinteressene. Oppkjøpet innregnes som om konsernet faktisk har overtatt 100 % av interessene i Tapad Inc. En forpliktelse på 133 millioner kroner som reflekterer virkelig verdi av salgsoptionsinnlønnsbeløp er innregnet. Konsernet innehar for tiden omtrent 95 % av stemmerettighetene i Tapad Inc. Transaksjonskostnadene relatert til oppkjøpet var omtrent 60 millioner kroner, innregnet som andre driftskostnader.

Tapad Inc. leverer enhetlige flerenhetsløsninger innen markedsføringsteknologi som gir annonsører, markedsførere og teknologitilbydere et helhetlig bilde av konsumenter på tvers av enheter og skjermer, inkludert smarttelefoner, nettbrett, datamaskiner og nettilknyttede TVer. Tapad Inc. har for tiden mer enn 160 av USAs største merkevarer blant sine kunder og drar nytte av over 50 lisensieringspartnerskap innen datateknologi. Oppkjøpet setter Telenor i stand til å ta en posisjon innen det rask økende markedet for reklameteknologi og sikrer viktig kompetanse innen digital markedsføring og analyse. Tapad Inc. har omtrent 160 ansatte, med kontorer i 13 sentrale byer i USA og Europa.

Merverdiallokeringen som ble utført med assistanse fra uavhengige verdsettelseseksperter er vurdert å være foreløpig i påvente av endelig vurdering av identifiserbare eiendeler. Foreløpige virkelige verdier av identifiserbare eiendeler og gjeld i virksomheten på oppkjøpstidspunktet var som følger:

Beløp i millioner kroner	Foreløpig virkelig verdi på oppkjøpstidspunktet
Teknologi	720
Andre immaterielle rettigheter	98
Varige driftsmidler	65
Andre eiendeler	179
Sum identifiserbare eiendeler	1 062
Forpliktelser ved utsatt skatt	272
Langsiktig gjeld	82
Kortsiktig gjeld	310
Sum identifiserbare forpliktelser	663
Netto identifiserbare eiendeler	399
Goodwill	2 492
Sum vederlag for aksjene	2 890
Herav kontanter	2 740
Herav forpliktelser	151

Innregnet goodwill på 2,5 milliarder kroner følger av verdien knyttet til synergier som forventes å oppstå som en konsekvens av overtakelsen, database for søke- og kunderelatert informasjon, kompetanse hos ansatte og utsatt skatt på merverdier. Goodwill ervervet i forbindelse med overtakelsen forventes ikke å være skattemessig fradragsberettiget.

Oppkjøp i 2014

Overtakelse av Tele2's kabel-TV og fibervirksomhet

Den 2. januar 2014 overtok Telenor 100 % av Tele2s svenske fiber og kabel-TV virksomhet for 747 millioner kroner. Virksomheten omfattet 370.000 tilkoblede husstander, inkludert 125.000 bredbåndskunder, 75.000 digital-TV kunder og 220.000 analog-TV-kunder. Oppkjøpet styrket Telenors posisjon som en av de ledende leverandører av bredbånds- og digital-TV-tjenester i Sverige.

Merverdiallokeringen ble utført med assistanse fra uavhengige verdsettelseseksperter. Virkelig verdi av identifiserbare eiendeler og gjeld på oppkjøpstidspunktet var som følger:

Beløp i millioner kroner	Virkelig verdi på oppkjøpstidspunktet
Kundebase	279
Varige driftsmidler	493
Andre eiendeler	9
Sum identifiserbare eiendeler	781
Forpliktelser ved utsatt skatt	97
Kortsiktig gjeld	37
Sum identifiserbare forpliktelser	134
Netto identifiserbare eiendeler	648
Goodwill	99
Sum vederlag for aksjene	747

Innregnet goodwill på 99 millioner kroner følger av verdien knyttet til synergier som forventes å oppstå som en konsekvens av overtakelsen. Goodwill ervervet i forbindelse med overtakelsen forventes ikke å være skattemessig fradragsberettiget.

Den overtatte kabel-TV og fibervirksomheten bidro med 553 millioner kroner i driftsinntekter og et negativt resultat før skatt på 172 millioner kroner til konsernregnskapet i 2014.

Andre virksomhetssammenslutninger

I løpet av 2014 har Telenor gjennomført flere mindre virksomhetssammenslutninger i Norge og Montenegro. Totalt vederlag, betalt med kontanter, var 25 millioner kroner.

Avhendet virksomhet

Telenor Danmark opphører å bli regnskapsført som avhendet virksomhet

Den 3. desember 2014 inngikk Telenor og TeliaSonera en avtale om å fusjonere deres 100 % eide danske virksomheter inn i en ny felleskontrollert virksomhet hvor partene ville eie 50 % hver. I årsrapporten for 2014 ble Telenor Danmark presentert som avhendet virksomhet i resultatet og sammenligningstallene ble omarbeidet. I oppstillingen av finansiell stilling per 31. desember 2014 ble Telenor Danmark klassifisert som holdt for salg.

Den 11. september 2015 kunngjorde Telenor og TeliaSonera at den foreslåtte fusjonen av deres virksomheter i Danmark trekkes tilbake. Som følge av dette opphørte Telenor Danmark å bli klassifisert som avhendet virksomhet. Telenor Danmark konsolideres som videreført virksomhet med tilbakevirkende kraft og regnskapene for tidligere perioder har blitt omarbeidet tilsvarende.

Eiendeler holdt for salg

Evry ASA

Den 16. mars 2015 solgte Telenor sin 30,24 % eierandel for et vederlag på 1,3 milliarder kroner med oppgjør i kontanter, i overensstemmelse med forhåndsgodkjennelsen av tilbud fra Lyngen Bidco AS. Regnskapsført verdi av Evry ASA var 1,1 milliarder kroner klassifisert som eiendeler holdt for salg per 31. desember 2014. Konsernet innregnet gevinst ved avhendelse på 0,2 milliarder kroner i resultatet i løpet av første kvartal 2015.

NOTE 5 Segmenter

Segmentinformasjonen for årene 2014 til 2015 er presentert i samsvar med rapporteringen til konsernledelsen (foretakets øverste beslutningstakere) og er konsistent med den finansielle informasjonen som benyttes til å vurdere utviklingen og allokere ressurser. Segmentresultatet er definert som EBITDA før andre inntekter og andre kostnader.

Konsernets driftssegmenter er basert på forretningsaktivitetene og geografisk beliggenhet. Hovedprodukter og -tjenester er mobilkommunikasjon, fastnettkommunikasjon og kringkastingstjenester. I tillegg rapporteres Øvrig virksomhet som et eget segment.

Telenor Danmark er ikke lenger klassifisert som avviklet virksomhet (se note 4), Telenor Danmark er derfor inkludert i segment rapporteringen og 2014 er omarbeidet.

Internasjonal taletrafikk tidligere rapportert sammen med Telenor Pakistan er nå rapportert under internasjonalt videresalg av trafikk, som er en del av Øvrig virksomhet. Finansiell informasjon for tidligere perioder er omarbeidet tilsvarende.

Konsernets mobilkommunikasjonstjenester består i hovedsak av tale, data, internett, innholdstjenester, kundeutstyr og meldingstjenester. I Norge og Sverige blir fastnettvirksomheten fulgt opp og rapportert sammen med mobilvirksomheten. Fastnettkommunikasjon inkluderer telefoni, internett og TV, leide samband i tillegg til data-, nettverks- og kommunikasjonsløsninger.

Broadcast omfatter Canal Digital DTH i Norden, satellittkringkasting og bakkebasert kringkasting av radio og TV i Norge og Belgia.

Øvrig virksomhet inkluderer internasjonalt videresalg av trafikk, Telenor Digital, konsernenheter og Øvrig. Telenor Digital inkluderer selskaper med virksomhet innen internasjonale kommunikasjonstjenester, maskin til maskin kommunikasjon, samt finansielle og internettbaserte tjenester, som hver for seg ikke er vesentlig nok til å bli rapportert som eget segment. Konsernenheter omfatter eiendomsvirksomhet, globale fellestjenester, forskning og utvikling, strategiske konsernprosjekter, konsernets finansavdeling (Group Treasury), internt forsikringsselskap og sentrale stabs- og støttfunksjoner. Øvrig består hovedsakelig av mobile kommunikasjonstjenester til havs levert av Maritime Communication Partner.

Konserninterne leveranser av nettbaserte regulerte tjenester er priset ut fra kostnader basert på forhandlinger mellom enhetene. Alle transaksjoner mellom segmentene er basert på markedspriser.

Gevinster og tap fra konserninterne overføringer av virksomhet, konsernbidrag og utbytte er ikke inkludert i resultatene for segmentene.

Segmentinformasjon 2015

Beløp i millioner kroner	Drifts- inntekter	Eksterne drifts- inntekter	EBITDA før andre inntekter og andre kostnader ¹⁾	EBITDA ¹⁾	Avskrivninger, amortiseringer og nedskrivninger	Drifts- resultat	Investeringer ²⁾
Norge	26 542	26 239	11 088	10 796	(3 579)	7 218	4 844
Sverige	12 576	12 513	3 667	3 617	(1 522)	2 094	1 305
Danmark	5 201	5 126	591	370	(2 886)	(2 516)	497
Ungarn	4 490	4 455	1 382	1 356	(596)	760	314
Bulgaria	2 940	2 926	1 134	1 133	(518)	615	525
Montenegro & Serbia	3 815	3 667	1 329	1 332	(430)	902	776
dtac – Thailand	20 687	20 579	6 580	6 526	(4 193)	2 333	4 766
Digi – Malaysia	14 306	14 302	6 224	6 225	(1 302)	4 923	1 870
Grameenphone – Bangladesh	10 881	10 881	5 806	5 799	(1 969)	3 829	1 996
Pakistan	7 766	7 653	3 152	3 154	(1 084)	2 069	1 442
India	5 592	5 589	(47)	(181)	(810)	(990)	1 046
Myanmar	4 835	4 689	1 921	1 884	(542)	1 342	3 382
Broadcast	6 236	6 076	2 032	2 018	(596)	1 422	1 785
Øvrige virksomheter	6 666	3 480	(661)	(703)	(541)	(1 244)	1 148
Elimineringer	(4 359)	-	-	-	5	5	-
Sum konsern	128 175	128 175	44 197	43 325	(20 565)	22 761	25 697

Segmentinformasjon 2014 omarbeidet

Beløp i millioner kroner	Drifts- inntekter	Eksterne drifts- inntekter	EBITDA før andre inntekter og andre kostnader ¹⁾	EBITDA ¹⁾	Avskrivninger, amortiseringer og nedskrivninger	Drifts- resultat	Investeringer ²⁾
Norge	26 186	25 846	11 255	10 862	(3 432)	7 430	4 218
Sverige	11 728	11 621	3 489	3 434	(1 533)	1 900	2 261
Danmark	4 976	4 904	726	578	(775)	(197)	501
Ungarn	4 239	4 203	1 375	1 327	(475)	851	1 227
Bulgaria	2 723	2 716	1 041	1 039	(1 444)	(406)	681
Montenegro & Serbia	3 450	3 330	1 293	1 288	(374)	913	339
dtac – Thailand	17 562	17 521	5 993	6 021	(2 896)	3 124	2 721
Digi – Malaysia	13 513	13 509	6 086	6 099	(974)	5 125	1 741
Grameenphone – Bangladesh	8 367	8 365	4 434	4 435	(1 435)	3 000	1 232
Pakistan	5 798	5 718	2 112	2 098	(801)	1 297	2 301
India	4 200	4 197	(422)	1 161	(279)	882	1 374
Myanmar	290	285	(508)	(508)	(98)	(605)	4 281
Broadcast	6 309	6 155	1 951	3 095	(539)	2 556	407
Øvrige virksomheter	5 854	3 075	(297)	(437)	(511)	(948)	1 255
Elimineringer	(3 750)	-	(31)	(1)	4	4	-
Sum konsern	111 443	111 443	38 496	40 490	(15 563)	24 927	24 540

¹⁾ Se tabell nedenfor for definisjon og avstemming av EBITDA. EBITDA før andre inntekter og andre kostnader er segmentresultatet.

²⁾ Investeringer inkluderer driftsinvesteringer og investeringer i virksomhet, lisenser og spektrum.

Avstemming av EBITDA før andre inntekter og andre kostnader

Beløp i millioner kroner	2015	2014 Omarbeidet
Resultat etter skatt	6 704	12 759
Skattekostnad	(6 317)	(6 598)
Resultat før skatt	13 020	19 356
Netto finansinntekter og –kostnader	(2 921)	(1 711)
Andel resultat etter skatt fra tilknyttede selskaper og felleskontrollerte selskaper	(7 070)	(3 798)
Gevinst (tap) ved avgang av tilknyttede selskaper	251	(61)
Driftsresultat	22 761	24 927
Avskrivninger og amortiseringer	(18 384)	(15 529)
Nedskrivninger	(2 181)	(34)
EBITDA	43 325	40 490
Andre inntekter	113	3 092
Andre kostnader	(985)	(1 098)
EBITDA før andre inntekter og andre kostnader	44 197	38 496

Geografisk fordeling av driftsinntekter basert på lokalisering av eksterne kunder

Beløp i millioner kroner	2015	2014 Omarbeidet
Norge	28 900	28 956
Sverige	14 750	13 539
Øvrig Norden	6 035	5 940
Sentral-Europa	11 209	10 403
Thailand	20 168	17 368
Malaysia	14 244	13 399
Øvrig Asia ¹⁾	30 281	19 458
Øvrige land	2 586	2 380
Sum driftsinntekter	128 175	111 443

¹⁾ Øvrig Asia inkluderer Bangladesh, Pakistan, India og Myanmar.

Geografisk fordeling av eiendeler basert på selskapenes lokalisering

Beløp i millioner kroner	Anleggsmidler eksklusiv eiendel ved utsatt skatt og andre anleggsmidler		Totale eiendeler	
	2015	2014 Omarbeidet	2015	2014 Omarbeidet
Norge	32 331	29 703	48 161	48 512
Sverige	14 720	13 684	22 286	20 056
Øvrig Norden	2 350	4 429	5 553	7 121
Sentral-Europa	21 813	20 450	27 033	24 178
Øst-Europa ¹⁾	16 775	21 935	16 775	21 935
Thailand	22 263	20 055	29 600	26 222
Øvrig Asia ²⁾	42 488	35 543	54 941	45 086
Øvrige land	335	396	560	645
Sum eiendeler	153 075	146 195	204 909	193 755

¹⁾ Det tilknyttede selskapet VimpelCom Ltd er inkludert i Øst-Europa.

²⁾ Øvrig Asia inkluderer Malaysia, Bangladesh, Pakistan, India og Myanmar.

NOTE 6 Driftsinntekter

Beløp i millioner kroner	2015	2014 Omarbeidet
Mobilkommunikasjon	90 401	76 542
Fast telefoni, internett og TV	14 069	14 065
Satellitt og TV-distribusjon	6 076	6 155
Annet	6 055	5 192
Sum tjenester	116 601	101 954
Kundeutstyr	11 574	9 489
Sum produkter	11 574	9 489
Driftsinntekter	128 175	111 443

Mobilkommunikasjon: Inkluderer inntekter fra tale og ikke-tale trafikk, abonnement og tilknytning av mobilutstyr og inngående trafikk fra andre mobiloperatører.

Fast telefoni, internett og TV: Fast telefoni inkluderer inntekter fra trafikk, abonnement og tilknytningsinntekter for PSTN/ISDN and Voice over Internet Protocol (VOIP). Internett og TV inkluderer inntekter fra abonnement fra xDSL og fiber, abonnement and trafikk inntekter fra internett trafikk samt inntekter fra TV tjenester.

Satellitt og TV-distribusjon: Inkluderer inntekter fra distribusjon av TV via satellitt (både DTH og SMATV), inntekter fra satellittkringkasting, bakkebasert kringkasting av radio, distribusjon av TV-kanaler og salg av betingede tilgangstjenester for betal-TV.

Kundeutstyr: Inkluderer i hovedsak inntekter fra salg av mobilutstyr.

Annet: Inkluderer i hovedsak inntekter fra leide samband, leide nett, datatjenester, managed services, husleieinntekter med videre.

Konsernet har bare i begrenset grad inntekter fra operasjonelle leieavtaler. Dette er i hovedsak inntekter fra leie av basestasjoner, leie av utstyr, i hovedsak innenfor satellittvirksomheten og leieinntekter fra eiendommer. Leieinntektene er inkludert i de ulike inntektsgruppene i tabellen ovenfor og er ikke vist særskilt da de er uvesentlige og i sin form ikke er forskjellige fra de ulike inntektskategoriene. De fleste avtalene har korte minimum leieperioder, og framtidige minimum leieinntekter er uvesentlige.

NOTE 7 Vare- og trafikkostnader

Beløp i millioner kroner	2015	2014 Omarbeidet
Trafikkostnader	(14 905)	(13 132)
Varer for videresalg og andre varekostnader	(20 242)	(17 699)
Sum vare- og trafikkostnader	(35 147)	(30 830)

Trafikkostnader inkluderer operasjonelle leiekostnader relatert til leie av dedikert nett og satellittkapasitet. Se note 31 for informasjon om operasjonelle leieforpliktelser.

NOTE 8 Lønn og personalkostnader

Beløp i millioner kroner	2015	2014 Omarbeidet
Lønn og feriepenger	(10 561)	(9 747)
Arbeidsgiveravgift	(1 212)	(1 176)
Pensjonskostnader inkludert arbeidsgiveravgift (note 25)	(940)	(827)
Aksjebasert betaling, eksklusiv arbeidsgiveravgift ¹⁾	(92)	(58)
Andre personalkostnader	(721)	(617)
Beholdningsendring egentilvirkede anleggsmidler	1 121	1 050
Sum lønn og personalkostnader	(12 406)	(11 375)

¹⁾ Inkluderer kostnader relatert til konsernets aksjeprogram for ansatte og konsernets langsiktige insentivordning for ledere og nøkkelpersoner.

Gjennomsnittlig antall årsverk var omtrent 35.000 i 2015 og 33.000 i 2014.

NOTE 9 Andre driftskostnader

Beløp i millioner kroner	2015	2014 Omarbeidet
Operasjonelle leieavtaler av bygninger, tomter og utstyr	(4 808)	(3 653)
Kostnader til lokaler, biler, kontorutstyr med videre	(2 467)	(2 144)
Drift og vedlikehold	(7 046)	(6 120)
Konsesjonsavgifter	(5 643)	(5 229)
Markedsføring og salgsprovisjoner	(8 183)	(6 756)
Reklame	(2 949)	(2 523)
Konsulentonorar og innleie av personell	(2 814)	(2 064)
Øvrig	(2 513)	(2 254)
Sum andre driftskostnader	(36 425)	(30 742)

NOTE 10 Andre inntekter og andre kostnader

Beløp i millioner kroner	2015	2014 Omarbeidet
Gevinst ved avgang av varige driftsmidler og virksomheter	113	3 092
Tap ved avgang av varige driftsmidler og virksomheter	(525)	(323)
Kostnader knyttet til nedbemanninger og tapskontrakter	(460)	(774)
Sum andre inntekter (kostnader)	(872)	1 995

Tap ved avgang av varige driftsmidler og virksomheter i 2015 er i hovedsak relatert til avgang i Danmark og India. Kostnader knyttet til nedbemanninger og tapskontrakter i 2015 var hovedsakelig relatert til Telenor Norge og konsernheter.

Gevinst ved avgang av varige driftsmidler og virksomheter i 2014 var i hovedsak relatert til lisensrefusjon i India på 1,7 milliarder kroner og salg av Conax på 1,2 milliarder kroner. Kostnader knyttet til nedbemanninger og tapskontrakter i 2014 er i hovedsak relatert til nedbemanning i Telenor Norge og konsernheter, rettsvister i India og tapskontrakter i Canal Digital. Se også note 24.

NOTE 11 Utgifter til forskning og utvikling

Utgifter til forskning og utvikling innregnet i resultatregnskapet utgjør 511 millioner kroner i 2015 (530 millioner kroner i 2014). Kostnadsført forskning og utviklingsaktiviteter i konsernet relaterer seg til utvikling av nye teknologier, nye tjenester og produkter, produktsikkerhet/ nettverkssikkerhet og ny anvendelse av eksisterende nett.

NOTE 12 **Finansinntekter og kostnader**

Beløp i millioner kroner	2015	2014 Omarbeidet
Renteinntekter på kontanter og kontantekvivalenter	258	275
Andre finansinntekter	233	226
Sum finansinntekter	491	501
Rentekostnader på finansielle forpliktelser	(2 309)	(1 803)
Andre finanskostnader	(418)	(429)
Sum finanskostnader	(2 727)	(2 232)
Valutagevinster	6 529	6 629
Valutatap	(7 489)	(6 777)
Netto valutagevinst (tap)	(961)	(149)
Netto verdiendring finansielle instrumenter til virkelig verdi over resultatet	226	(391)
Netto verdiendring av sikringsinstrumenter og sikringsobjekter	50	519
Netto verdiendring finansielle instrumenter	277	128
Netto gevinst (tap og nedskrivning) av finansielle eiendeler og -forpliktelser	-	40
Netto finansinntekter og -kostnader	(2 921)	(1 711)

Høyere finanskostnader i 2015 sammenliknet med 2014 er i hovedsak relatert til et høyere nivå på rentebærende gjeld.

Revaluering av forpliktelser i amerikanske dollar bidrar til netto valutatap i 2015. Disse forpliktelsene er i hovedsak knyttet til virksomheten i Myanmar og øvrige asiatiske virksomheter.

Brutto valutabevegelser er høye sammenliknet med nettobeløpet. Dette er hovedsakelig fordi valutaeffekter på ekstern finansiering i Telenor ASA utlignes av valutaeffekter på konserninterne fordringer i internbanken.

NOTE 13 **Inntektsskatt**

Beløp i millioner kroner	2015	2014 Omarbeidet
Resultat før skatt	13 020	19 356
Betalbar skatt	(4 890)	(4 578)
Utsatt skatt	(1 427)	(2 020)
Skattekostnad	(6 317)	(6 598)

Utsatt skatt er lavere i 2015 og skyldes hovedsakelig innregning av tidligere nedskrevet eiendel ved utsatt skatt i Telenor Pakistan.

Effektiv skattesats

Den effektive skattesatsen økte fra 34,1 % i 2014 til 48,5 % i 2015. Dette skyldes hovedsakelig tap i tilknyttede selskap (spesielt VimpelCom) som innregnes etter skatt, uinnregnet eiendel ved utsatt skatt knyttet til nedskrivning av Danmark og resultatet fra India som ikke er i skatteposisjon. Effekten er delvis motvirket av innregning av tidligere nedskrevet eiendel ved utsatt skatt in Pakistan.

Tabellen nedenfor viser avstemming av rapportert skattekostnad mot forventet skattekostnad basert på nominell skattesats på 27 % i Norge. Den viser også de vesentligste komponentene i skattekostnaden. Nærmere omtale av utvalgte linjer er gitt i tabellen under.

Beløp i millioner kroner	2015	2014 Omarbeidet
Skattekostnad basert på nominell skattesats i Norge (27 %)	(3 516)	(5 226)
Effekt av skattesatser utenfor Norge som avviker fra 27 %	(25)	(31)
Effekt av endrede skattesatser	48	(42)
Andel resultat fra tilknyttede selskaper og felleskontrollerte virksomheter	(1 892)	(1 039)
Ikke fradragsberettigede eller skattepliktige poster	(179)	137
Betalbar og utsatt skatt på tilbakeholdt overskudd i datter- og tilknyttede selskaper	(570)	(406)
Årets ikke-innregnede eiendeler ved utsatt skatt	(992)	(508)
Endring i tidligere års ikke-innregnede eiendeler ved utsatt skatt	747	131
Skatteeffekt relatert til lisensrefusjon	-	525
Annet	62	(139)
Skattekostnad	(6 317)	(6 598)
Effektiv skattesats i %	48,5	34,1

Skattesatser utenfor Norge som avviker fra 27 %

De største effektene er knyttet til dtac (Thailand: 20 %), Telenor Sverige (22 %), Digi (Malaysia: 25 %), Telenor Bulgaria (10 %), Telenor Serbia (15 %) og Telenor Danmark (23,5 %) har lavere nominelle skattesatser enn 27%, mens Grameenphone Ltd. (Bangladesh: 40%), Telenor Pakistan (33%) og Telenor India (30,9 %) har høyere nominelle skattesatser.

Effekt av endrede skattesatser

Med virkning fra 1. januar 2016 vil den nominelle skattesatsen bli redusert fra 27 % til 25 % i Norge, fra 23,5 % til 22 % i Danmark, og fra 25 % til 24 % i Malaysia. Pakistan reduserte den nominelle skattesatsen fra 33 % til 32 % med virkning fra 1. januar 2015. Fra 1. januar 2016 vil Pakistans nominelle skattesats være 31 %. I 2014 reduserte Pakistans nominelle skattesats fra 34 % til 33 %.

Andel resultat fra tilknyttede selskaper og felleskontrollerte virksomheter

Resultater fra tilknyttede selskaper og felleskontrollerte virksomheter er innregnet etter skatt og er dermed ekskludert fra konsernets skattekostnad.

Ikke-skattepliktige inntekter og ikke-fradragsberettigede kostnader

Effekten på den effektive skattesatsen av den ikke-skattepliktige gevinsten ved salg av aksjene i Evry i første kvartal 2015 er inkludert med 60 millioner kroner (Conax med 327 millioner kroner i 2014).

Betalbar og utsatt skatt på tilbakeholdte overskudd i datter- og tilknyttede selskaper

Inkluderer betalbar skatt på mottatt utbytte, samt endring i utsatt skatt (primært kildeskatt) som konsernet har avsatt på tilbakeholdte overskudd i utenlandske datter- og tilknyttede selskaper. Tilbakeholdte overskudd i utenlandske datterselskaper som det ikke er innregnet forpliktelser ved utsatt skatt, utgjør 2,4 milliarder kroner per 31. desember 2015 (2,1 milliarder kroner per 31. desember 2014).

Årets uinnregnede eiendeler ved utsatt skatt

Dette knytter seg primært til India og Danmark i 2015 (India og Myanmar i 2014).

Endring i tidligere års uinnregnede eiendeler ved utsatt skatt

For 2015 omfatter dette i hovedsak innregnet eiendel ved utsatt skatt knyttet til fremførbart underskudd i Telenor Pakistan og reversering av tidligere uinnregnet eiendel ved utsatt skatt i Myanmar. For 2014 omfatter dette hovedsakelig innregning av eiendel ved utsatt skatt knyttet til midlertidige forskjeller i dtac.

Skatteeffekt relatert til lisensrefusjon

I 2014 ble lisensrefusjonen i India på 1,7 milliarder kroner innregnet som annen inntekt i resultatregnskapet og representerer en reduksjon i skattegrunnlaget for spektrum. Ingen eiendeler ved utsatt skatt er innregnet i India på midlertidige forskjeller.

Fremførbare underskudd

Fremførbare underskudd for utvalgte land utløper som følger per 31. desember 2015:

Beløp i millioner kroner	Norge	Serbia	India	Pakistan	Øvrig	Sum
2016	-	-	-	-	292	292
2017	-	63	-	1	52	116
2018	-	547	-	1	198	746
2019	-	99	-	1	43	143
2020	-	80	-	1	27	108
2021 og senere	-	-	2 175	-	22	2 197
Ikke tidsbegrenset	6 495	-	3 005	1 942	1 083	12 524
Sum fremførbare underskudd	6 495	788	5 180	1 947	1 717	16 126
Hvorav eiendeler ved utsatt skatt ikke er innregnet	1 352	788	5 180	5	880	8 205
Fremførbare underskudd hvor eiendeler ved utsatt skatt er innregnet	5 142	-	-	1 942	836	7 921

Underskudd til fremføring økte med 1,2 milliarder kroner i 2015 hovedsakelig på grunn av underskudd i India på 2,5 milliarder kroner (inkludert 0,5 milliarder kroner i omregningsdifferanser). Effekten er delvis motvirket ved utnyttelse av fremførbare underskudd i Pakistan og Myanmar med henholdsvis 1,4 milliarder kroner og 0,8 milliarder kroner. Innregnet utsatt skattefordel økte med 0,8 milliarder kroner hovedsakelig på grunn av innregning av tidligere nedskrevet eiendel ved utsatt skatt knyttet til gjenværende fremførbare underskudd i Telenor Pakistan.

Fremførbare underskudd for utvalgte land utløper som følger per 31. desember 2014 (omarbeidede tall):

Beløp i millioner kroner	Norge	Serbia	India	Pakistan	Øvrig	Sum
2015	-	2	-	-	74	76
2016	-	-	-	-	80	80
2017	-	58	-	-	1	59
2018	-	515	-	-	1	516
2019	-	103	-	-	3	106
2020 og senere	-	-	1 180	-	840	2 020
Ikke tidsbegrenset	6 697	-	1 455	3 397	518	12 066
Sum fremførbare underskudd	6 697	679	2 636	3 397	1 516	14 925
Hvorav eiendeler ved utsatt skatt ikke er innregnet	1 766	679	2 636	1 246	1 487	7 814
Fremførbare underskudd hvor eiendeler ved utsatt skatt er innregnet	4 931	-	-	2 151	29	7 111

Fremførbare underskudd økte med 1,0 milliarder kroner i 2014 som følge av driftsunderskudd i India med 2,3 milliarder kroner og i Myanmar med 0,8 milliarder kroner. Effekten er delvis motvirket av anvendelse av 2,0 milliarder kroner i fremførbare underskudd i Norge. Innregnede eiendeler ved utsatt skatt ble redusert med 3,1 milliarder kroner etter anvendelse av fremførbare underskudd i Norge og Pakistan.

Innregnet eiendel ved utsatt skatt knyttet til fremførbart underskudd

Norge har innregnet eiendel ved utsatt skatt knyttet til ubenyttede fremførbare underskudd som følge av tap på konsernintern fordring mot Unitech Wireless, og akkumulerte valutatap på lån i utenlandsk valuta som følge av gradvis svekkelse av den norske kronen mot majoriteten av relevante valutaer. I 2012 innfridde Telenor ASA sitt garantiansvar på 10,6 milliarder kroner for all rentebærende gjeld i Unitech Wireless. Eiendeler ved utsatt skatt på 2,5 milliarder kroner knyttet til avsetning for tap på interne fordringer mot Unitech Wireless ble innregnet da det ble klart at virksomheten i Unitech Wireless skulle avvikles etter gjennomføring av den forventede virksomhetsoverføringen fra Unitech Wireless til den nye enheten Telewings. I 2013 ble virksomhetsoverdragelsen fra Unitech Wireless til Telewings gjennomført, og således ble akkumulert tap endelig konstatert og skattemessig fradragsført i 2013.

Telenor Pakistan har opparbeidet betydelige ubenyttede fremførbare underskudd siden oppstart av virksomheten i Pakistan i 2004. Ettersom Telenor Pakistan i 2012 hadde begynt å generere skattepliktige overskudd, vurderte konsernet det slik at det vil foreligge fremtidige skattepliktige overskudd som muliggjorde utnyttelse av de fremførbare skattemessige underskuddene i Telenor Pakistan, og derfor ble det innregnet en eiendel ved utsatt skatt knyttet til de ubenyttede skattemessige underskuddene. I 2015 ble gjenværende innregnede eiendeler ved utsatt skatt knyttet til fremførbart underskudd innregnet. Telenor Pakistan har motatt vedtak om endring av ligning fra skattemyndighetene i Pakistan hvor det nektes fradrag for vesentlige kostnader i selvangivelsene fra tidligere år. Telenor Pakistan er uenig i vedtakene og har anket disse.

Skatteeffekt av midlertidige forskjeller og fremførbare underskudd per 31. desember

Beløp i millioner kroner	2015			2014 Omarbeidet		
	Eiendeler ved utsatt skatt	Forpliktelser ved utsatt skatt	Hvorav eiendeler ikke innregnet	Eiendeler ved utsatt skatt	Forpliktelser ved utsatt skatt	Hvorav eiendeler ikke innregnet
Varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	2 260	(6 624)	(249)	1 471	(5 656)	(87)
Tilbakeholdte overskudd i utenlandske datter- og tilknyttede selskaper	-	(250)	-	-	(232)	-
Andre langsiktige poster	3 456	(1 298)	(253)	3 100	(1 050)	(151)
Sum anleggsmidler og langsiktig gjeld	5 716	(8 172)	(503)	4 571	(6 939)	(238)
Sum omløpsmidler og kortsiktig gjeld	1 546	(123)	(167)	1 672	(171)	(79)
Fremførbare underskudd	4 304	-	(2 258)	4 205	-	(2 159)
Totale forpliktelser/eiendeler ved utsatt skatt	11 566	(8 295)	(2 928)	10 448	(7 110)	(2 475)
Netto forpliktelser/eiendeler ved utsatt skatt	343			863		
Hvorav eiendeler ved utsatt skatt	3 366			3 432		
Hvorav forpliktelser ved utsatt skatt	(3 023)			(2 569)		

Innregnede eiendeler ved utsatt skatt relaterer seg i hovedsak til Norge, Pakistan og Thailand.

Endring i netto forpliktelser/eiendeler ved utsatt skatt

Beløp i millioner kroner	2015	2014 Omarbeidet
Per 1. januar	863	1 458
Innregnet i resultatregnskapet	(1 427)	(2 020)
Innregnet i øvrige resultatelementer	980	1 571
Innregnet direkte i egenkapital	-	(19)
Kjøp og salg av datterselskaper	-	(90)
Omregningsdifferanser på utsatt skatt	(75)	(36)
Per 31. desember	343	863

NOTE 14 Resultat per aksje

Ordinært og utvannet resultat per aksje som kan henføres til aksjonærer i Telenor ASA er beregnet basert på følgende resultat og aksjegrunnlag:

Resultat

Beløp i millioner kroner, unntatt resultat per aksje	2015	2014 Omarbeidet
Resultat etter skatt som kan henføres til aksjonærer i Telenor ASA	3 414	9 077
Resultat etter skatt ved beregning av utvannet resultat per aksje	3 414	9 077
Ordinært resultat per aksje	2,27	6,03
Utvannet resultat per aksje	2,27	6,03

Antall aksjer

I tusen	2015	2014
Veiet gjennomsnittlig antall aksjer ved beregning av ordinært resultat per aksje	1 501 458	1 504 440

Effekt av potensielt utvannende aksjer:

Aksjeopsjoner og bonusaksjer	-	949
Veiet gjennomsnittlig antall aksjer ved beregning av utvannet resultat per aksje	1 501 458	1 505 389

Nevneren i utregningene av både ordinært og utvannet resultat per aksje har blitt justert for effektene fra tilbakekjøp av egne aksjer.

NOTE 15 Goodwill

Beløp i millioner kroner	Telenor Sverige	Telenor Ungarn	Telenor Serbia	dtac Thailand	Telenor Bulgaria	Broadcast	Øvrige ¹⁾	Sum
Akkumulert kostpris								
Per 1. januar 2014	5 955	4 417	5 497	2 327	2 182	1 755	1 330	23 461
Omregningsdifferanser	80	62	68	503	170	1	93	977
Tilgang ved oppkjøp av datterselskaper	99	-	-	-	-	-	3	102
Fraregnet ved avgang av datterselskaper	-	-	-	-	-	-	(11)	(11)
Per 31. desember 2014	6 134	4 479	5 565	2 830	2 352	1 756	1 415	24 530
Omregningsdifferanser	561	312	345	233	152	5	(7)	1 601
Fraregnet ved avgang av datterselskaper	-	-	-	-	-	-	(8)	(8)
Per 31. desember 2015	6 695	4 791	5 910	3 063	2 504	1 761	1 400	26 123
Akkumulerte nedskrivninger								
Per 1. januar 2014	(252)	-	(1 522)	-	-	(123)	(120)	(2 018)
Omregningsdifferanser	(3)	-	(19)	-	-	(3)	(1)	(26)
Fraregnet ved avgang av datterselskaper	-	-	-	-	-	-	11	11
Nedskrivninger	-	-	-	-	-	-	(6)	(6)
Per 31. desember 2014	(255)	-	(1 541)	-	-	(126)	(116)	(2 039)
Omregningsdifferanser	(23)	-	(96)	-	-	(3)	(2)	(124)
Fraregnet ved avgang av datterselskaper	-	-	-	-	-	-	8	8
Per 31. desember 2015	(278)	-	(1 637)	-	-	(129)	(110)	(2 155)
Regnskapsført verdi								
Per 31. desember 2015	6 417	4 791	4 273	3 063	2 504	1 632	1 290	23 968
Per 31. desember 2014	5 880	4 479	4 024	2 830	2 352	1 629	1 299	22 493

¹⁾ Øvrige omfatter i hovedsak Digi (Malaysia), Telenor Montenegro og Telenor Norge (Datamatrix og Canal Digital Kabel-TV).

Se note 16 for nedskrivningsvurderinger.

NOTE 16 Nedskrivningsvurderinger

Goodwill ervervet ved virksomhetssammenslutninger er allokert til individuelle kontantgenererende enheter som fremgår av note 15.

Gjennvinnbart beløp av eiendeler og selskaper er det høyeste av bruksverdi og virkelig verdi fratrukket salgskostnader. Virkelig verdi fratrukket salgskostnader er benyttet for å fastsette gjennvinnbart beløp av kontantgenererende enheter med goodwill som er børsnoterte selskaper, basert på noterte markedspriser per 31. desember 2015 og 2014. Digi er notert på børsen i Malaysia, og dtac er børsnotert i Thailand og Singapore.

Konsernet har også benyttet virkelig verdi fratrukket salgskostnader basert på notert markedspris per 31. desember 2015 for å fastsette gjennvinnbart beløp av VimpelCom Ltd (tilknyttet selskap) børsnotert på NASDAQ. Per 31. desember 2014 ble gjennvinnbart beløp basert på bruksverdi fastsatt ved å estimere nåverdien av fremtidige kontantstrømmer.

I tillegg har konsernet benyttet virkelig verdi fratrukket salgsgifter ved fastsettelse av gjennvinnbart beløp for Telenor India, hvor ingen goodwill er innregnet.

For øvrige kontantgenererende enheter med goodwill, er diskonterte kontantstrømmodeller benyttet for å fastsette bruksverdi basert på seneste ledelsesgodkjente økonomiske prognoser. Den eksplisitte prognoseperioden dekker 2016 med 2017 som terminalår for alle enheter, med unntak av Telenor Danmark og Telenor Ungarn hvor eksplisitte prognoseperiode dekker 2016–2017 med 2018 som terminalår. Utover den eksplisitte prognoseperioden, er kontantstrømmene ekstrapolert med evigvarende, konstante, nominelle vekstrater. For å teste rimeligheten av estimerte bruksverdier, er disse sammenlignet med eksterne verdsettelse og multipler for sammenlignbare selskaper innen telekommunikasjonsbransjen.

Nøkkelforutsetninger i de diskonterte kontantstrømmodellene

Nøkkelforutsetninger benyttet ved beregningen av bruksverdi er vekstrater, EBITDA-marginer, driftsinvesteringer og diskonteringsrenter.

Vekstrater – Den forventede vekstraten for en kontantgenererende enhet konvergerer fra dagens nivå, basert på resultater fra de siste årene, til det langsiktige vekstnivået i markedet virksomheten drives i. Vekstratene brukt til å utlede kontantstrømmer utover den eksplisitte prognoseperioden er basert på erfaringer, forutsetninger om markedsandeler og forventninger til markedsutviklingen der virksomheten drives. Vekstratene brukt til å ekstrapolere kontantstrømmene for terminalverdien er ikke høyere enn forventet langsiktig vekst i markedene der virksomhetene drives.

EBITDA-margin – EBITDA-marginen representerer driftsmarginene før avskrivninger og amortiseringer, og er estimert ut i fra dagens nivå og forventet fremtidig markedsutvikling. Vedtatte og igangsatte effektivitetsprogrammer er hensyntatt. Endringer i resultatet av disse tiltakene kan ha innvirkning på fremtidige forventede EBITDA-marginer.

Driftsinvesteringer (Capex) – Et normalisert forhold mellom investeringer og driftsinntekter (driftsinvesteringer som en prosentandel av driftsinntekter) forutsettes på lang sikt. Endringer i trafikkvolum og antall abonnemeter i en vekstfase vil påvirke det fremtidige forholdet mellom investeringer og inntekter. Forventede driftsinvesteringer inkluderer ikke investeringer som øker eiendelens yteevne, eller nye lisensinvesteringer. Slike effekter er dermed ikke hensyntatt i estimerte kontantstrømmer. Fornyetelser av eksisterende lisenser er imidlertid inkludert, enten som kontantstrømmer beregnet separat eller som en del av normalisert capex.

Diskonteringsrenter – Diskonteringsrentene er basert på en vektet gjennomsnittlig kapitalkostnad (WACC), utledet ved hjelp av kapitalverdimodellen (CAPM). Et selskaps egenkapitalkostnad og gjeldskostnad, vektet for å gjenspeile en kapitalstruktur på henholdsvis 70:30, gir selskapets vektete gjennomsnittlige kapitalkostnad. I økonomier hvor det ikke eksisterer en lokal langsiktig risikofri rente, er WACC-rentene, som er benyttet til å diskontere fremtidige kontantstrømmer, basert på 10 års amerikansk risikofri rente justert for forskjellen i inflasjon mellom USA og det aktuelle land. En landrisikopremie er også tillagt. Diskonteringsrentene tar videre hensyn til gjeldspremie, markedsrisikopremie, gjeldsgrad, selskapets skattesats og eiendelsbeta. For kontantgenererende enheter i økonomier der inflasjonen for tiden er høy og hvor inflasjonsforventningene er lavere fremover, er kontantstrømmene for de ulike år diskontert med ulik diskonteringsrente.

For årene 2015 og 2014, er gjennvinnbart beløp for de kontantgenererende enhetene med vesentlig goodwill fastsatt basert på følgende diskonteringsrenter og nominelle vekstrater i terminalverdien:

	Diskonteringsrente etter skatt (%)		Diskonteringsrente før skatt (%)		Nominell vekst i kontantstrømmer i terminalverdien (%)	
	2015	2014	2015	2014	2015	2014
Telenor Ungarn	9,7–9,6	11,5–11,2	11,7–11,6	14,1–13,9	0,5	0,0
Telenor Sverige	5,9	6,5	7,4	8,3	0,0	0,0
Broadcast	5,3	5,6	7,7	8,3	(1,5)	(1,5)
Telenor Serbia	12,6–11,0	13,9–11,8	14,2–12,6	15,5–13,4	2,0	2,0
Telenor Bulgaria	10,5–9,9	11,6–10,2	11,6–11,0	12,5–11,1	1,0	1,0

I beregningene av gjennvinnbart beløp har konsernet benyttet forventede kontantstrømmer etter skatt og tilsvarende diskonteringsrenter etter skatt. Gjennvinnbare beløp ville ikke ha endret seg vesentlig dersom man i stedet hadde benyttet kontantstrømmer før skatt og diskonteringsrente før skatt. Diskonteringsrente før skatt er beregnet ved hjelp av en iterativ metode.

Nedskrivninger

Utsiktene for det danske telekommunikasjonsmarkedet er fortsatt utfordrende. Konsernet har derfor revurdert bruksverdien av Telenor Danmark på grunnlag av oppdaterte resultatforventninger. Basert på estimert bruksverdi som utgjør 2,2 milliarder kroner, er det regnskapsført en nedskrivning på 2,1 milliarder kroner i fjerde kvartal av 2015 relatert til materielle og immaterielle eiendeler i Telenor Danmark. For spesifikasjon av nedskrivninger per klasse av eiendeler, se note 17 og note 18. Resterende gjenvinnbart beløp av Telenor Danmark etter nedskrivningen er 2,4 milliarder kroner. Nøkkelforutsetninger benyttet i beregningen av bruksverdi av Telenor Danmark per 31. desember 2015 er vist i tabellen nedenfor. Vekstraten benyttet til å ekstrapolere kontantstrømmene tar kun hensyn til vedtatte og igangsatte effektivitetsprogrammer.

	Prosent
Diskonteringsrente etter skatt ¹⁾	5,9
Diskonteringsrente før skatt	7,2
Omsetningsvekst ²⁾	(2,8)
Vekst i EBITDA margin ²⁾	19,5
Nominell vekstrate i terminalverdien	0,0

¹⁾ Diskonteringsrenten benyttet i tidligere beregninger av bruksverdi var 6,1% (etter skatt).

²⁾ Representerer årlig vekstrate i løpet av den eksplisitte prognoseperioden 2016-2018 (terminalår).

Den 5. oktober kunngjorde Telenor-konsernet sin beslutning om å selge alle konsernets aksjer i VimpelCom Ltd (tilknyttet selskap) notert på NASDAQ. I samsvar med dette, er markedsverdi av aksjene lagt til grunn for nedskrivningsvurderingen av VimpelCom Ltd, og en nedskrivning på 5,5 milliarder kroner er resultatført som andel resultat etter skatt fra tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet i løpet av 2015. Etter nedskrivningen er regnskapsført verdi av investeringen i VimpelCom Ltd. 16,7 milliarder kroner per 31. desember 2015, som tilsvarer 3,28 amerikanske dollar per aksje.

Det foreligger indikasjoner på behov for nedskrivning av Telenor India, som følge av negativ EBITDA og fortsatt usikkerhet knyttet til underliggende kontantstrømmer. Estimert bruksverdi basert på diskonterte kontantstrømmer forsvarer ikke regnskapsført verdi av underliggende eiendeler i Telenor India. Gjenvinnbart beløp, som har blitt fastsatt basert på virkelig verdi fratrukket salgskostnader, overstiger imidlertid regnskapsført verdi og det er ikke innregnet nedskrivninger i 2015. Nøkkelforutsetninger benyttet i fastsettelsen av virkelig verdi fratrukket salgskostnader har vært observerbare priser for spektrum og Telenor's kontraktuelle forpliktelser i India.

Konsernet foretok ikke noen vesentlige nedskrivninger i 2014.

Sensitivitetsanalyse av kontantgenererende enheter med vesentlig goodwill

Bortsett fra Telenor Ungarn og Telenor Serbia, mener konsernet at ingen endringer innenfor et rimelig mulighetsområde i noen av nøkkelforutsetningene som er lagt til grunn for nedskrivningsvurderingene, vil medføre at regnskapsført verdi av de kontantgenererende enhetene med vesentlig goodwill overstiger gjenvinnbart beløp.

Estimert gjenvinnbart beløp overstiger regnskapsført verdi for den kontantgenererende enheten med rundt 600 millioner kroner for Telenor Ungarn og rundt 1.100 millioner kroner for Telenor Serbia. Følgende nøkkelforutsetninger er lagt til grunn ved fastsettelse av gjenvinnbart beløp, i tillegg til diskonteringsrentene og de nominelle vekstratene i terminalverdiene oppgitt over:

Sentrale forutsetninger i 2015

I prosent	Telenor Ungarn	Telenor Serbia ²⁾
Omsetningsvekst ¹⁾	1,1	(2,0)
Vekst i EBITDA margin ¹⁾	0,5	4,3

¹⁾ Representerer årlig vekstrate i løpet av den eksplisitte prognoseperioden

²⁾ Ekskludert Telenor Banka

Følgende endringer i nøkkelforutsetninger vil, isolert sett, føre til at gjenvinnbart beløp blir tilnærmet lik regnskapsført verdi, og eventuelle endringer utover det som er beskrevet nedenfor, kan føre til nedskrivninger:

Telenor Ungarn	Telenor Serbia
Nedgang i driftsinntekter på 5,6 prosentpoeng i prognoseperioden.	Nedgang i driftsinntekter med 12,3 prosentpoeng i prognoseperioden.
Nedgang i EBITDA-margin på 1,7 prosentpoeng i prognoseperioden, med effekt for terminalverdien.	Nedgang i EBITDA-margin på 3,1 prosentpoeng i prognoseperioden, med effekt for terminalverdien.
Økning i diskonteringsrente før skatt på 0,7 prosentpoeng for hele perioden inkludert terminalverdien.	Økning i diskonteringsrente før skatt med 1,4 prosentpoeng for hele perioden inkludert terminalverdien.
Nedgang i nominell vekstrate i terminalverdien på 1,1 prosentpoeng.	Nedgang i nominell vekstrate i terminalverdien på 2,0 prosentpoeng.
Økning i capex/driftsinntekter (ekskludert lisenser) på 1,7 prosentpoeng i terminalverdien.	Økning i capex/driftsinntekter på 3,9 prosentpoeng i terminalverdien.

NOTE 17 Immaterielle eiendeler

Beløp i millioner kroner	Kundebase	Lisenser	Varemerker ¹⁾	Program- vare kjøpt	Program- vare egen- utviklet	Roaming- avtaler og annet ²⁾	Anlegg under utførelse ³⁾	Sum
Akkumulert kostpris								
Per 1. januar 2014	2 134	35 695	2 664	16 060	3 213	4 599	1 690	66 055
Reklassifiseringer ⁴⁾	-	472	-	677	12	(213)	(1 076)	(128)
Tilgang	2	5 854	-	1 191	-	178	1 117	8 342
Tilgang egenutvikling	-	-	-	-	166	4	-	170
Tilgang ved erverv av datterselskap	278	-	-	-	16	-	-	294
Omregningsdifferanser	159	7 121	351	1 076	55	229	122	9 113
Avgang	(18)	181	-	(777)	(212)	(41)	(135)	(1 002)
Per 31. desember 2014 (omarbeidet)	2 555	49 323	3 015	18 227	3 250	4 755	1 718	82 843
Reklassifiseringer ⁴⁾	15	1 093	-	676	48	56	(1 739)	149
Tilgang	-	2 393	-	1 265	-	204	1 302	5 164
Tilgang egenutvikling	-	-	-	-	167	12	-	179
Tilgang ved erverv av datterselskap	-	-	-	8	-	-	-	8
Omregningsdifferanser	164	4 127	196	809	73	342	36	5 747
Avgang	(4)	(67)	(23)	(1 165)	(40)	(40)	9	(1 331)
Per 31. desember 2015	2 730	56 869	3 188	19 821	3 497	5 329	1 326	92 760

Akkumulerte av- og nedskrivninger

Per 1. januar 2014	(303)	(12 264)	(1 659)	(13 608)	(2 782)	(3 159)	(9)	(33 784)
Reklassifiseringer ⁴⁾	-	(29)	-	(145)	(6)	195	-	15
Avskrivninger	(427)	(3 239)	(61)	(1 432)	(220)	(321)	-	(5 702)
Årets nedskrivninger	-	-	-	(5)	(15)	(3)	-	(24)
Omregningsdifferanser	(45)	(2 783)	(200)	(874)	(48)	(162)	-	(4 112)
Avgang	18	(183)	-	762	119	28	-	744
Per 31. desember 2014 (omarbeidet)	(757)	(18 498)	(1 920)	(15 303)	(2 954)	(3 423)	(9)	(42 864)
Reklassifiseringer ⁴⁾	-	9	-	8	-	-	-	17
Avskrivninger	(381)	(4 404)	(269)	(1 598)	(225)	(379)	-	(7 256)
Årets nedskrivninger	-	(426)	(31)	(39)	(55)	(16)	-	(566)
Omregningsdifferanser	(76)	(1 653)	(126)	(695)	(63)	(268)	-	(2 881)
Avgang	3	67	22	1 126	34	33	-	1 285
Per 31. desember 2015	(1 212)	(24 904)	(2 323)	(16 501)	(3 263)	(4 053)	(8)	(52 265)

Regnskapsført verdi

Per 31. desember 2015	1 518	31 965	865	3 320	234	1 276	1 317	40 495
Per 31. desember 2014 (omarbeidet)	1 799	30 825	1 095	2 924	297	1 332	1 709	39 982
Avskrivningstid i antall år	3-20	5-27	2-10	3-7	3-7	8-20	-	-

¹⁾ Regnskapsført verdi på varemerker med ubestemt levetid er på 122 millioner kroner per 31. desember 2015 og 224 millioner kroner per 31. desember 2014. Varemerker med bestemt levetid er i hovedsak representert av dtac varemerke med regnskapsført verdi på 643 millioner kroner per 31. desember 2015 og 810 millioner kroner per 31. desember 2014.

²⁾ Regnskapsført verdi på roamingavtalene er på 818 millioner kroner per 31. desember 2015 og 979 millioner kroner per 31. desember 2014.

³⁾ Netto tilgang.

⁴⁾ Inneholder også reklassifiseringer til/fra linjer i oppstilling av finansiell stilling som ikke er en del av denne tabellen.

Nedskrivninger i 2015 er hovedsakelig relatert til Telenor Danmark, se note 16 for ytterligere informasjon.

Tilgang av lisenser i 2015 gjelder hovedsakelig anskaffelse av tilleggsspektrum i 1800 Mhz-båndet i Norge, anskaffelse av spektrum i 800 Mhz-båndet og tilleggsspektrum i 1800 Mhz-båndet i Serbia, anskaffelse av tilleggsspektrum i 1800 Mhz- og 2100 Mhz-båndene i Bulgaria samt anskaffelse av tilleggsspektrum i 2100 Mhz-båndet i Myanmar. Tilgang av lisenser i 2014 gjelder hovedsakelig anskaffelse av spektrum i 900 og 2100 MHz båndene i Myanmar, anskaffelse av tilleggsspektrum i 1800 båndet i India i de fire eksisterende sirklene og en ny sirkel, anskaffelse av spektrum i 800-, 900- og 2600-MHz-båndene i Ungarn og 2100 MHz-båndet i Pakistan.

Tilgang av innkjøpt programvare i 2015 var hovedsakelig i Telenor Norge samt utvikling av nye virksomhetsstøttesystemer i Danmark og Ungarn.

Dtac har konsesjon fra «CAT Telecom Public Company Limited» («CAT») til å levere mobiltjenester i Thailand. Tillatelsen fra CAT gir dtac lov til å utvikle, utvide og bruke mobilnett for å tilby kommunikasjonstjenester i ulike områder av Thailand. Konsesjonen var opprinnelig på 15 år, men ble 23. juli 1993 og 22. november 1996 forlenget til henholdsvis 22 og 27 år. I henhold til oppdatert avtale utløper konsesjonsperioden dermed i 2018. I februar 2011 oppnevnte regjeringen i Thailand en komité for å forhandle med mobiloperatørene om relevant kompensasjon med utgangspunkt i de endringene som var gjort i operatørens konsesjonsavtaler. I juni 2011 erkjente regjeringen at komiteen ikke var i stand til å vurdere operatørens forslag ettersom disse forslagene ikke falt inn under utvalgets myndighet. Imidlertid mente komiteen at saken inntil videre burde meldes til The National Broadcasting og Telecommunications Commission (NBTC) for vurdering av relevante kriterier og tiltak. Regjeringens endelige konklusjon eller reaksjon i saken er fremdeles ikke tilkjennegitt. Konsernet mener imidlertid at de avtalte endringene ble inngått i god tro, at de er lovlige, og at staten ikke har lidt noe tap som følge av disse.

Konsesjonen til dtac er innregnet som en immateriell eiendel i henhold til «The Intangible Asset Model» omtalt i IFRIC 12 *Tjenesteutsettingsordninger*. Regnskapsført verdi av konsesjonsrettigheten er på 7,7 milliarder kroner per 31. desember 2015 (7,6 milliarder kroner per 31. desember 2014) og amortiseres lineært over gjenstående konsesjonsperiode. Utskiftinger og utvidelser innregnes som immaterielle eiendeler og amortiseres over gjenstående levetid på konsesjonen. Reparasjon og vedlikehold innregnes som kostnad når de påløper.

Regnskapsført verdi på lisensene per 31. desember 2015 i India, Grameenphone og Myanmar er på henholdsvis 5,8 milliarder kroner, 4,5 milliarder kroner og 3,4 milliarder kroner (5,4 milliarder kroner, 4,2 milliarder kroner og 3,4 milliarder kroner per 31. desember 2014). Regnskapsført verdi på lisensen i dtac (ekskludert konsesjonsrettigheten) er på 2,6 milliarder kroner per 31. desember 2015 (2,6 milliarder kroner per 31. desember 2014). Tabellen nedenfor viser lisensene for mobilspektrum som konsernet innehar per 31. desember 2015:

Spektrum (MHz)	Båndbredde (MHz)	Type/teknologi	Utløp av spektrum
Telenor Norge			
800	2x10	Teknologinøytral	2033
900	2x10.1 + 2x5	Teknologinøytral	2017/2033
1800	2x10 + 2x10 + 2x10	Teknologinøytral	2028/2033
2100	2x19.8	Teknologinøytral	2032
2600	2x40	Teknologinøytral	2022
Telenor Sverige			
800	2x10 ^{a)}	Teknologinøytral	2035
900	2x6 ^{b)} + 2x5	Teknologinøytral	2025
1800	2x5 + 2x20 + 2x10 ^{c)}	Teknologinøytral	2017/2027/2037
2100	2x19.8 + 1x5	Teknologinøytral	2025
2600	2x40 ^{d)}	Teknologinøytral	2023
Telenor Danmark			
800	2x10 ^{e)}	Teknologinøytral	2034
900	2x9	Teknologinøytral	2019
1800	2x19.4	Teknologinøytral	2017
2100	2x15 + 1x5	3G	2021
2600	2x20 + 1x10	Teknologinøytral	2030
Telenor Ungarn			
800	2x10 ^{f)}	4G	2029
900	2x8 + 2x1.8	2G/3G/4G	2022
900	2x2 ^{f)}	2G/3G/4G	2029
1800	2x30	2G/3G/4G	2022
2100	2x15 + 1x5	3G	2019
2600	2x20 ^{f)}	4G	2029
Telenor Serbia			
800	2x10	Teknologinøytral	2030
900	2x9.6 ^{g)}	2G	2026
1800	2x10 + 2x10 ^{g)}	2G / Teknologinøytral	2026
2100	2x15 + 1x5 ^{g)}	3G	2026
Telenor Montenegro			
900	2x9.6 + 2x3.6	2G	2016/2017
1800	2x20 + 2x9.6	2G/4G	2016/2017
2100	2x15 + 1x5 + 2x10	3G	2022/2017
Telenor Bulgaria			
900	2x9.4 + 2x1.8	Teknologinøytral	2021
1800	2x10 + 2x5	Teknologinøytral	2021
2100	2x10 + 2x5	Teknologinøytral	2025
dtac, Thailand			
850	2x10 ^{h)}	3G	2018
1800	2x49.8 ^{h)}	2G	2018
2100	2x15	3G/4G	2027

DiGi, Malaysia			
900	2x2	2G	2017 ⁱ⁾
1800	2x25	2G	2017 ⁱ⁾
2100	2x15	3G	2018
2600	2x10	4G	2017
Grameenphone, Bangladesh			
900	2x7.4	2G	2026
1800	2x7.2 + 2x7.4	2G	2026
2100	2x10	3G/4G	2028
Telenor Pakistan			
900	2x4.8	2G	2019
1800	2x8.8	2G	2019
2100	2x5	3G/4G	2029
Uninor, India			
1800	2x5 ^{j)}	2G	2032
1800	2x1.4-2.2 ^{k)}	2G	2034
1800	2x6 ^{l)}	2G	2034
Telenor Myanmar			
900	2x5	Teknologinøytral	2029
2100	2x10 + 2x5	Teknologinøytral	2029

^{a)} Lisensen er tildelt Net4Mobility (felleskontrollert driftsordning med Tele 2 som er 50 % eid av konsernet).

^{b)} Lisensen eies av Net4Mobility (felleskontrollert driftsordning med Tele 2 som er 50 % eid av konsernet).

^{c)} Lisensen eies av Net4Mobility (felleskontrollert driftsordning med Tele 2 som er 50 % eid av konsernet).

^{d)} Tele 2 og konsernet overførte deres respektive lisenser (2x 20 MHz) i 2600 MHz båndet til Net4Mobility den 2. juli 2012.

^{e)} Felleseid 50 % med Telia.

^{f)} Lisensen er fornybar i en etterfølgende 5-årsperiode, dersom visse lisensbetingelser er oppfylt, men uten ytterligere betaling.

^{g)} Lisensen er fornybar i en etterfølgende 10-årsperiode inntil 2026 etter søknad i 2016.

^{h)} I henhold til konsesjonsavtalen med CAT.

ⁱ⁾ Gyldig til forventet reallokering av 900 MHz og 1800 MHz båndene er gjennomført i 2017.

^{j)} Innenfor følgende sirkler: Andhra Pradesh, Bihar og Jharkhand, Maharashtra, Gujarat, Uttar Pradesh Øst og Uttar Pradesh Vest.

^{k)} I 2014 ble tilleggspektrum i 1,4 – 2,2 MHz anskaffet i fire eksisterende sirkler (Andhra Pradesh, Bihar og Jharkhand, Uttar Pradesh Øst og Uttar Pradesh Vest).

^{l)} I 2014 ble 6 MHz anskaffet i en ny sirkel (Assam).

NOTE 18 Varige driftsmidler

Beløp i millioner kroner	Lokal- nær- og fjernnett	Mobil- telefon- nett	Abonnent- utstyr	Sentraler og utstyr	Radio installa- sjoner	Kabel-TV anlegg	Byg- ninger	Tomter	Admini- strative fellesinve- steringer	Satellitter	Anlegg under utførelse ¹⁾	Sum
Akkumulert kostpris												
Per 1. januar 2014	44 636	20 285	1 183	17 776	14 189	3 610	14 580	954	9 716	3 804	5 495	136 228
Reklassifiseringer ²⁾	716	(1 752)	19	921	3 102	19	(186)	(1)	736	-	(3 429)	145
Tilgang	1 760	2 690	491	835	2 530	325	428	-	973	-	4 991	15 023
Tilgang ved erverv av datterselskap	386	-	64	-	-	59	-	-	3	-	-	512
Omregningsdifferanser	1 087	1 765	19	1 407	2 210	5	700	104	1 130	-	658	9 085
Avgang	(376)	(295)	(203)	(1 077)	(486)	(42)	(247)	(3)	(1 120)	-	(88)	(3 937)
Per 31. desember 2014 (omarbeidet)	48 209	22 693	1 574	19 863	21 545	3 976	15 275	1 054	11 438	3 804	7 626	157 055
Reklassifiseringer ²⁾	1 176	2 223	50	539	1 812	245	233	(9)	986	-	(7 396)	(141)
Tilgang	1 251	1 683	500	951	3 366	792	330	2	994	1 514	8 425	19 809
Tilgang ved erverv av datterselskap	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Omregningsdifferanser	896	1 844	63	1 197	1 653	56	512	55	752	-	474	7 503
Avgang	(1 015)	(330)	(355)	(728)	(797)	(3)	(925)	(7)	(1 001)	-	(125)	(5 286)
Per 31. desember 2015	50 517	28 113	1 832	21 822	27 579	5 066	15 425	1 095	13 169	5 318	9 004	178 940
Akkumulerte av- og nedskrivninger												
Per 1. januar 2014	(33 477)	(10 790)	(621)	(15 261)	(7 851)	(2 111)	(7 173)	(26)	(7 147)	(1 986)	(238)	(86 681)
Reklassifiseringer ²⁾	(252)	388	(4)	88	(161)	-	(37)	-	(56)	-	-	(34)
Avskrivninger	(1 976)	(1 627)	(433)	(1 143)	(2 290)	(338)	(597)	-	(1 153)	(179)	-	(9 736)
Årets nedskrivninger	-	-	1	-	(1)	-	-	-	(4)	-	-	(4)
Omregningsdifferanser	(591)	(891)	(12)	(988)	(1 094)	(4)	(271)	(4)	(839)	-	(46)	(4 740)
Avgang	375	263	209	1 076	478	42	187	2	1 070	-	-	3 702
Per 31. desember 2014 (omarbeidet)	(35 921)	(12 657)	(861)	(16 228)	(10 920)	(2 411)	(7 891)	(28)	(8 129)	(2 165)	(284)	(97 493)
Reklassifiseringer ²⁾	(6)	14	(1)	(1)	(2)	-	2	-	(29)	-	-	(23)
Avskrivninger	(1 965)	(2 029)	(464)	(1 214)	(2 732)	(336)	(654)	(1)	(1 430)	(224)	-	(11 049)
Årets nedskrivninger	(218)	(726)	(29)	(54)	(322)	-	(100)	(15)	(101)	-	(50)	(1 615)
Omregningsdifferanser	(595)	(1 145)	(39)	(885)	(880)	(27)	(190)	(2)	(535)	-	(40)	(4 338)
Avgang	1 010	328	347	718	756	-	703	-	926	-	-	4 788
Per 31. desember 2015	(37 695)	(16 215)	(1 047)	(17 664)	(14 100)	(2 774)	(8 130)	(46)	(9 297)	(2 389)	(373)	(109 729)
Regnskapsført verdi												
Per 31. desember 2015	12 822	11 897	785	4 158	13 477	2 292	7 296	1 050	3 874	2 929	8 631	69 211
Per 31. desember 2014 (omarbeidet)	12 288	10 035	713	3 635	10 624	1 565	7 385	1 027	3 310	1 639	7 342	59 562
Avskrivningstid i antall år ³⁾	3-30	5-20	3	3-10	5-15	3-15	5-90	-	2-10	17-18	-	-

¹⁾ Netto tilgang.

²⁾ Inneholder også reklassifiseringer til/fra linjer i oppstilling av finansiell stilling som ikke er en del av denne tabellen.

³⁾ Eiendelskategoriene som presenteres i tabellen over er en aggregert sum av ulike eiendelskomponenter som tilhører en bestemt kategori, og avskrivningssatsene representerer levetidsintervallet som allokteres til komponentene.

Nedskrivninger innregnet i 2015 er i hovedsak relatert til Telenor Danmark, se note 16 for ytterligere informasjon.

Per 31. desember 2015 hadde konsernet finansielle leieavtaler med en regnskapsført verdi på 1.059 millioner kroner (972 millioner kroner per 31. desember 2014). Disse eiendelene består hovedsakelig av leie av optisk fibernettsverk (lokal-, nær- og fjernnett) på 607 millioner kroner i Grameenphone i Bangladesh og Digi i Malaysia (533 millioner kroner i 2014), samt eiendommer (bygninger og tomter) på 354 millioner kroner i Danmark og Sverige (342 millioner kroner i 2014).

Nåverdi av fremtidig minimumsforpliktelse for finansielle leiebetalinger (konsernet som leietaker) er 1.078 millioner kroner per 31. desember 2015 (1.014 millioner kroner per 31. desember 2014).

NOTE 19 Tilknyttede selskaper og felleskontrollerte ordninger

Tilknyttede selskaper og felleskontrollerte virksomheter

Beløp i millioner kroner	2015	2014 Omarbeidet
Regnskapsført verdi per 1. januar	24 034	34 439
Tilgang	508	741
Avgang	(50)	(22)
Andel resultat etter skatt ¹⁾	(7 070)	(3 798)
Andel øvrige resultatelementer	(3 357)	(11 103)
Egenkapitaljusteringer og utbytte	1 542	(1 523)
Omregningsdifferanser	3 732	6 393
Klassifisert som eiendel holdt for salg	-	(1 092)
Regnskapsført verdi per 31. desember	19 340	24 034
Hvorav investeringer med negativ verdi ²⁾	60	123
Sum tilknyttede selskaper og felleskontrollerte virksomheter	19 400	24 157
Hvorav investeringen i VimpelCom Ltd	16 775	21 935
Hvorav investeringen i øvrige	2 625	2 222

¹⁾ Andel resultat etter skatt inkluderer konsernets andel av selskapenes resultater etter skatt, avskrivning av merverdier, nedskrivning og justering for forskjeller i regnskapsprinsipper.

²⁾ Konsernets andel av netto tap fra Riks TV AS (et tilknyttet selskap) overstiger aksjeinvesteringen, og det overskytende beløpet er innregnet som en reduksjon i konsernets andre langsiktige fordringer på Riks TV AS klassifisert som andre finansielle rentebærende anleggsmidler. Se også note 21.

Tilgang i 2015 og 2014 relaterer seg primært til konsernets andel av investeringer i felleskontrollerte virksomheter innenfor nettbaserte rubrikkannonser. Per 31. desember 2015 er konsernets andel av estimert gjenværende finansieringsforpliktelse i disse selskapene omtrent 251 millioner kroner.

Per 31. desember 2014 var det tilknyttede selskapet Evry ASA klassifisert som eiendel holdt for salg, med en regnskapsført verdi på 1.092 millioner kroner. Klassifiseringen ble gjort basert på en forhåndsaksept av tilbudet fra Lyngen Bidco AS. Transaksjonen ble gjennomført 16. mars 2015 og en gevinst på 224 millioner kroner ble innregnet i resultatregnskapet i 2015.

Basert på en strategisk gjennomgang annonserte konsernet i oktober 2015 en intensjon om å selge alle aksjene i VimpelCom Ltd. Som en konsekvens er nedskrivningsvurderingen av VimpelCom Ltd. basert på markedsverdien av aksjene og en nedskrivning på 5,5 milliarder kroner har blitt kostnadsført i løpet av 2015.

VimpelCom Ltd.

VimpelCom Ltd. («VimpelCom») er et tilknyttet selskap som innregnes etter egenkapitalmetoden. VimpelCom Ltd. er registrert i Bermuda, med hovedkvarter i Nederland, og er notert på NASDAQ-100 indeksen. VimpelCom er et telekommunikasjonsselskap som tilbyr trådløs, fastlinje og bredbånd internett-tjenester i 14 markeder over hele Europa, Afrika og Asia.

VimpelCom vil fortsatt klassifiseres som et tilknyttet selskap frem til det er svært sannsynlig at et salg vil finne sted innen 12 måneder. Som en konsekvens av at markedsverdier legges til grunn for gjenvinnbart beløp, vil regnskapsført verdi av VimpelCom bevege seg i takt med utviklingen av aksjekursen dersom aksjekursen holder seg under en balanseført verdi beregnet basert på egenkapitalmetoden før nedskrivning. Per 31. desember 2015 var akkumulerte inntekter og kostnader innregnet i øvrige resultatelementer 10,4 milliarder kroner. Disse vil bli forholdsmessig reklassifisert til resultatregnskapet ved salg. Sum egenkapital for konsernet vil ikke bli påvirket av reklassifiseringseffektene.

I mars 2014 kunngjorde VimpelCom at selskapet var under etterforskning av både US Securities and Exchange Commission, US Department of Justice og den nederlandske statsadvokatens kontor og at etterforskningene var knyttet til selskapets virksomhet i Usbekistan og tidligere forretninger med Takliant Ltd. 3. november 2015 rapporterte VimpelCom en avsetning på 900 millioner amerikanske dollar for å dekke krav i forbindelse med etterforskningene. 18. februar 2016 annonserte VimpelCom at de har inngått forlik med myndighetene. Som en del av forliket vil VimpelCom betale 795 millioner amerikanske dollar i bøter og inndragelser til amerikanske og nederlandske myndigheter, og vil være underlagt uavhengig ekstern oppfølging i minst tre år. I henhold til VimpelCom er bøkene og inndragelsene innenfor tidligere avsetninger regnskapsført av VimpelCom.

Per 31. desember 2015 eier konsernet 33,05 % av aksjene i VimpelCom (økonomisk eierandel) med en stemmeandel på 42,95 %. Konsernet eier 305 millioner konvertible preferanseaksjer i VimpelCom med stemmerett, men ingen rett til utbytte. Konsernet har en opsjon til å konvertere disse preferanseaksjene til ordinære aksjer til gjeldende børskurs i perioden fra 15. oktober 2013 til 15. april 2016. I 2015 ble det mottatt utbytte på 0,2 milliarder kroner fra VimpelCom (0,1 milliarder kroner i 2014).

Konsernet innregner sin andel av VimpelComs offentliggjorte resultater ett kvartal på etterskudd, se note 3 for ytterligere informasjon. Andel resultat etter skatt relatert til VimpelCom innregnet for 2015 beløper seg til et tap på 7,2 milliarder kroner, inkludert en nedskrivning på 5,5 milliarder kroner. Andel resultat etter skatt fra VimpelCom i 2015 består av andel av resultat etter skatt for det fjerde kvartalet i 2014 (eksklusiv vesentlige transaksjoner og hendelser som ble innregnet av konsernet i 2014) og de første tre kvartalene i 2015.

Konsernet har i 2015 innregnet et tap på 3,2 milliarder kroner i øvrige resultatelementer i relatert til sin andel av VimpelComs omregningsdifferanser, som følge av lokale valutaers svekkelse mot amerikanske dollar. Dette inkluderer 2,2 milliarder kroner for konsernets andel av tap til og med tredje kvartal 2015, i samsvar med Telenors prinsipper om ett kvartal på etterskudd. Som følge av vesentlig svekkelse av russiske rubler og ukrainske hryvnia mot amerikanske dollar i fjerde kvartal 2015 har konsernet i tillegg innregnet 1,0 milliarder kroner for fjerde kvartal 2015 basert på et estimat.

Tapet på 3,2 milliarder kroner innregnet i øvrige resultatelementer i 2015 er mer enn oppveid av 3,7 milliarder kroner som følge av svekkelse av norske kroner mot amerikanske dollar på 19 %.

Tabellen nedenfor viser et sammendrag av finansiell informasjon relatert til VimpelCom og avstemming mot regnskapsført verdi av konsernets investering:

Beløp i millioner kroner	2015	2014
Oppstilling av totalresultat		
Driftsinntekter	83 355	131 008
Resultat etter skatt fra videreført virksomhet ¹⁾	(4 279)	(2 902)
Resultat etter skatt fra avvirket virksomhet ¹⁾	(646)	(5 574)
Øvrige resultatetelemerter ¹⁾	(9 830)	(33 459)
Totalresultat ¹⁾	(14 755)	(41 936)
Konsernets andel av resultat etter skatt fra videreført virksomhet²⁾	(6 967)	(1 068)
Konsernets andel av resultat etter skatt fra avvirket virksomhet	(213)	(1 842)
Konsernets andel av øvrige resultatetelemerter	(3 249)	(11 058)
Konsernets andel av totalresultat²⁾	(10 249)	(13 968)
Oppstilling av finansiell stilling		
Omløpsmidler	178 100	63 041
Anleggsmidler	129 497	238 056
Kortsiktig gjeld	(187 875)	(74 198)
Langsiktig gjeld	(74 495)	(188 171)
Sum egenkapital	45 226	38 728
Egenkapital eksklusiv ikke-kontrollerende eierinteresser	43 843	45 900
Konsernets eierandel i %	33,05	33,05
Konsernets eierandel	14 490	15 170
Goodwill relatert til konsernets investering	2 285	6 765
Regnskapsført verdi av konsernets investering	16 775	21 935

¹⁾ Eksklusiv ikke-kontrollerende eierinteresser.

²⁾ Inkluderer nedskrivning på 5,5 milliarder kroner basert på markedsverdier.

Øvrige tilknyttede selskaper og felleskontrollerte virksomheter

Tabellen nedenfor viser et sammendrag av finansiell informasjon relatert til konsernets eierandel i øvrige tilknyttede selskaper og felleskontrollerte virksomheter.

Beløp i millioner kroner	2015	2014 Omarbeidet
Resultat etter skatt fra videreført virksomhet	110	(888)
Øvrige resultatetelemerter	(109)	(44)
Totalresultat	2	(933)

Felleskontrollert driftsordning

Konsernet er involvert i tre felleskontrollerte ordninger for nettverksdeling i Sverige og Danmark. Disse felleskontrollerte ordningene er strukturert gjennom separate foretak. Aktivitetene er utformet for å levere tjenester til de respektive driftsansvarlige i ordningene og dermed er disse ordningene klassifisert som felleskontrollerte driftsordninger.

Felleskontrollert driftsordning	Beskrivelser	Eierandel
3G Infrastructure Services AB	En felleskontrollert driftsordning med mobiloperatøren «3» i Sverige	50 %
Net4Mobility HB	En felleskontrollert driftsordning etablert i 2009 under en partnerskap-avtale, med mobiloperatøren Tele2 Sverige AB i Sverige. ¹⁾	50 %
TT Netværket P/S	En felleskontrollert driftsordning etablert i 2012 under en partnerskap-avtale, med mobiloperatøren TeliaSonera Mobile Holding AB i Danmark.	50 %

¹⁾ Under svensk lov er alle partnere i et partnerskap solidarisk ansvarlig for alle forpliktelser i partnerskapet.

NOTE 20 **Kundefordringer og andre kortsiktige fordringer**

Beløp i millioner kroner	Kategori	2015	2014 Omarbeidet
Kundefordringer		12 177	11 647
Avsetning for tap på kundefordringer		(1 621)	(1 599)
Sum kundefordringer per 31. desember	UOF ¹⁾	10 557	10 048
Rentebærende fordringer		839	656
Opptjente inntekter		6 407	4 911
Andre ikke-rentebærende fordringer		1 308	812
Avsetning for tap på fordringer		(32)	(20)
Sum andre kortsiktige fordringer per 31. desember	UOF ¹⁾	8 522	6 359
Offentlige avgifter		1 493	1 543
Forskuddsbetalinger		3 305	3 275
Sum andre kortsiktige ikke-finansielle eiendeler per 31. desember	IF ²⁾	4 798	4 818
Sum kundefordringer og andre kortsiktige fordringer per 31. desember		23 877	21 226

¹⁾ UOF: Utlån og fordringer.

²⁾ IF: Ikke-finansielle eiendeler og forpliktelser.

Per 31. desember 2015 og 2014 forventes henholdsvis 1,3 milliarder kroner og 1,3 milliarder kroner inkludert i kundefordringer og andre fordringer til ikke å være innfridd innenfor ett år.

Spesifikasjon av avsetning for tap på fordringer:

Beløp i millioner kroner	2015	2014 Omarbeidet
Avsetninger per 1. januar	(1 619)	(1 437)
Endring avsetning for tap på fordringer	(121)	(77)
(Kjøp) og salg av datterselskap	-	2
Omregningsdifferanser og andre endringer	88	(107)
Avsetninger per 31. desember	(1 652)	(1 619)
Årets konstaterte tap	(627)	(501)
Innbetalt på tidligere nedskrevne fordringer	79	95

Spesifikasjon av aldersfordeling for kundefordringer:

Beløp i millioner kroner	Regnskapsført verdi	Ikke forfalt på balansedagen	Forfalt på balansedagen i følgende perioder:					
			mindre enn 30 dager	mellom 30 og 60 dager	mellom 61 og 90 dager	mellom 91 og 180 dager	mellom 181 og 365 dager	mer enn 365 dager
Per 31. desember 2015								
Kundefordringer	12 177	7 506	1 593	431	215	413	554	1 466
Avsetning for tap på fordringer	(1 621)	(10)	(37)	(28)	(40)	(112)	(269)	(1 126)
Sum kundefordringer	10 557	7 496	1 556	403	174	302	285	340
Per 31. desember 2014 (omarbeidet)								
Kundefordringer	11 647	7 232	1 583	463	185	370	390	1 425
Avsetning for tap på fordringer	(1 599)	(113)	(13)	(24)	(54)	(151)	(238)	(1 005)
Sum kundefordringer	10 048	7 118	1 569	439	130	219	152	420

For kundefordringer og andre kortsiktige fordringer som ikke er nedskrevet eller forfalt, er det på balansedagen ingen indikasjoner på at debitor ikke vil være i stand til å dekke sine betalingsforpliktelser.

NOTE 21 Andre anleggsmidler- og finansielle omløpsmidler

Beløp i millioner kroner	Virkelig verdi nivå ⁶⁾	Kategori	2015	2014 Omarbeidet
Andre anleggsmidler				
Aksjer tilgjengelig for salg ¹⁾	3	TFS	389	399
Finansielle derivater	2	VVOR ³⁾	548	219
Finansielle derivater utpekt som sikringsinstrumenter i nettoinvesteringssikringer	2		480	403
Andre finansielle ikke-rentebærende anleggsmidler		UOF ⁴⁾	703	432
Virkelig verdi sikringsinstrumenter	2		2 519	2 788
Andre finansielle rentebærende anleggsmidler ²⁾		UOF ⁴⁾	359	83
Sum finansielle anleggsmidler per 31. desember			4 997	4 323
Offentlige avgifter			860	468
Forskuddsbetalinger			297	1 302
Sum ikke-finansielle anleggsmidler per 31. desember		IF ⁵⁾	1 157	1 770
Sum andre anleggsmidler per 31. desember			6 155	6 093

Andre finansielle omløpsmidler

Finansielle eiendeler holdt for handelsformål	2	VVOR ³⁾	76	70
Obligasjoner og sertifikater > 3 måneder		UOF ⁴⁾	969	714
Finansielle derivater	2	VVOR ³⁾	159	206
Finansielle derivater utpekt til sikringsformål	2		232	99
Sum andre finansielle omløpsmidler per 31. desember			1 436	1 089

¹⁾ Aksjer tilgjengelig for salg (TFS) inkluderer kapitaltilskudd til Telenor Pensjonskasse på 298 millioner kroner og aksjer på 92 millioner kroner.

²⁾ Konsernets andel av netto tap fra Riks TV AS (et tilknyttet selskap) som overstiger aksjeinvesteringen, og som beløper seg til 60 millioner kroner (123 millioner kroner i 2014), er innregnet som en reduksjon av langsiktige fordringer på Riks TV AS. Se også note 19.

³⁾ VVOR: Virkelig verdi over resultatet

⁴⁾ UOF: Utlån og fordringer

⁵⁾ IF: Ikke-finansielle eiendeler og forpliktelser

⁶⁾ For informasjon om virkelig verdi nivå av finansielle derivater, se note 29.

NOTE 22 Tilleggsinformasjon om oppstilling av kontantstrømmer

Kjøp og salg av datterselskaper, tilknyttede selskaper og felleskontrollerte virksomheter

Tabellen nedenfor viser effektene på hovedlinjene i oppstilling av finansiell stilling fra kjøp og salg datterselskaper, tilknyttede selskaper og felleskontrollerte virksomheter og kapitalinnskudd i tilknyttede selskaper og felleskontrollerte virksomheter.

Beløp i millioner kroner	2015	2014
Kjøp av datterselskaper, tilknyttede selskaper og felleskontrollerte virksomheter		
Kapitalinnskudd i tilknyttede selskaper og felleskontrollerte virksomheter	508	741
Andre anleggsmidler	9	920
Omløpsmidler	2	101
Gjeld	(2)	(220)
Sum kjøpspris og kapitalinnskudd	517	1 541
- Herav uten kontantoppgjør	(20)	(59)
Kontant utbetaling	(497)	(1 482)
Kontanter i kjøpte virksomheter	-	39
Netto kontantutbetaling ved kjøp av datterselskaper, tilknyttede selskaper og felleskontrollerte virksomheter	(497)	(1 443)

Salg av datterselskaper og tilknyttede selskaper

Tilknyttede selskaper inkludert klassifisert som holdt for salg ¹⁾	1 142	22
Andre anleggsmidler	9	159
Omløpsmidler	42	362
Gjeld	(39)	(336)
Gevinst (tap) og omregningsdifferanser ved salg	231	1 063
Salgspris	1 385	1 270
- Herav uten kontantoppgjør	(20)	-
Kontant vederlag	1 365	1 270
Konter i solgte virksomheter	(11)	(187)
Netto kontantinbetaling ved salg av datterselskaper og tilknyttede selskaper	1 354	1 083

¹⁾ Per 31. desember 2014 var Evry ASA et tilknyttet selskap, klassifisert som eiendel holdt for salg.

Kapitalinnskudd i tilknyttede og felleskontrollerte virksomheter i 2015 og 2014 er i hovedsak knyttet til konsernets andel av investeringer i felles kontrollerte virksomheter innenfor nettbaserte rubrikkannonser. Se note 19 for ytterligere informasjon.

Kjøp av datterselskaper i 2014 er hovedsakelig relatert til kjøp av Tele 2 sin fiber og kabel virksomhet for 0,7 milliarder kroner. Se note 4 for ytterligere informasjon.

Telenor solgte sin 30,24 % andel i Evry ASA 16. mars 2015 for 1,3 milliarder kroner, som resulterte i en gevinst på 0,2 milliarder kroner.

Den 25. mars 2014 avhendet konsernet det heleide datterselskapet Conax AS for 1,4 milliarder kroner i kontanter, noe som resulterte i en gevinst på 1,2 milliarder kroner. Conax AS var inkludert i Broadcast-segmentet.

Konter og kontantekvivalenter per 31. desember

Beløp i millioner kroner	2015	2014 Omarbeidet
Konter og kontantekvivalenter i konsernkontosystemer	6 671	7 044
Konter og kontantekvivalenter utenfor konsernkontosystemer	7 285	5 306
Sum konter og kontantekvivalenter i oppstilling av finansiell stilling	13 956	12 350
Kassekreditt (del av konter i oppstilling av kontantstrømmer)	(196)	(457)
Sum konter og kontantekvivalenter i oppstilling av kontantstrømmer	13 760	11 893

Konsernet har etablert konsernkontosystemer. Telenor ASA er i henhold til avtalene konsernkontoinehaver og øvrige konsernselskaper er underkontoinehavere eller deltakere. Bankene kan avregne trekk og innstående mot hverandre slik at nettoposisjonen representerer mellomværende mellom banken og konsernkontoinehaver.

Datterselskaper der Telenor eier mindre enn 90 % av aksjene deltar normalt ikke i konsernkontosystemene til Telenor ASA. Per 31. desember 2015 og 2014 var hovedvekten av konter og kontantekvivalenter utenfor konsernkontosystemet relatert til dtac, Digi, Grameenphone, India, Myanmar, Telenor Montenegro & Serbia, Telenor Bulgaria og Telenor Pakistan.

Inkludert i konter og kontantekvivalenter er bundne bankinnskudd på 491 millioner kroner per 31. desember 2015 og 481 millioner kroner per 31. desember 2014.

Utbetaling av utbytte til ikke-kontrollerende eierinteresser i datterselskaper

I løpet av 2015 ble det betalt utbytte til ikke-kontrollerende eierinteresser på totalt 3,8 milliarder kroner. Digi betalte 2,0 milliarder kroner, dtac betalte 0,9 milliarder kroner og Grameenphone betalte 0,9 milliarder kroner.

I løpet av 2014 ble det betalt utbytte til ikke-kontrollerende eierinteresser på totalt 3,4 milliarder kroner. Digi betalte 2,0 milliarder kroner, dtac betalte 0,7 milliarder kroner og Grameenphone betalte 0,7 milliarder kroner.

Leveransekjede-finansiering

Telenor introduserte leveransekjede-finansiering med noen av sine leverandører i 2015. Som en konsekvens ble deler av leverandørgjelden reklassifisert til andre kortsiktige ikke-rentebærende forpliktelse. Utbetalinger til finansieringsinstitusjoner under leveransekjede-finansiering der man har reklassifisert leverandørgjeld til andre kortsiktige ikke-rentebærende forpliktelse, er klassifisert som finansieringsaktiviteter i oppstilling av kontantstrømmer og beløper seg til 2,5 milliarder kroner i 2015.

Vesentlige transaksjoner uten kontant oppgjør

Tabellen nedenfor forklarer forskjellen mellom tilganger og utbetalinger ved tilgang av varige driftsmidler og immaterielle eiendeler:

	2015	2014
Tilganger av varige driftsmidler og immaterielle eiendeler (se note 17 og 18)	(25 152)	(23 536)
Netto betalingsutsettelse på lisenser	642	1 744
Tilganger fjerningsforpliktelse	35	571
Leverandørgjeld, forskuddsbetalinger og avsetninger knyttet til driftsinvesteringer og andre justeringer	3 307	529
Kjøp av varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	(21 168)	(20 693)

Netto betalingsutsettelse på lisenser var i 2015 relatert til betalingsutsettelse for lisenser i Serbia (0,4 milliarder kroner) og Myanmar (0,3 milliarder kroner), mens den i 2014 inkluderte betalingsutsettelse for lisenser i India (0,6 milliarder kroner), Pakistan (0,5 milliarder kroner), Myanmar (1,5 milliarder kroner) og betalinger for lisenser i Grameenphone (0,7 milliarder kroner). Leverandørgjeld, forskuddsbetalinger og avsetninger knyttet til investeringer i varige driftsmidler og immaterielle eiendeler var i 2015 hovedsakelig relatert til reversering av forskuddsbetaling for Thor 7 satellitten (1,4 milliarder kroner) og økte avsetninger grunnet introduksjon av leveransejede-finansiering i Norge (1,6 milliarder kroner).

Andre justeringer

Navn på linjen Andre endringer i driftsrelatert arbeidskapital har blitt endret til Andre justeringer. Netto rentekostnader og endringer i driftsrelatert arbeidskapital er nå vist på egne linjer i oppstilling av kontantstrømmer.

NOTE 23 Tilleggsinformasjon om egenkapital

Innskutt egenkapital

Beløp i millioner kroner, unntatt antall aksjer	Antall aksjer	Aksje-kapital	Annen innskutt egenkapital	Egne aksjer	Sum innskutt egenkapital
Egenkapital per 1. januar 2014	1 516 624 271	9 100	69	(42)	9 127
Kjøp av egne aksjer	-	-	-	(49)	(49)
Utøvelse av opsjoner og utdeling av aksjer	-	-	-	-	-
Sletting av aksjer	(15 166 241)	(91)	-	91	-
Egenkapital per 31. desember 2014	1 501 458 030	9 009	69	-	9 078
Egenkapital per 31. desember 2015	1 501 458 030	9 009	69	-	9 078

Aksjenes pålydende er 6 kroner.

Annen egenkapital

Beløp i millioner kroner	Netto verdi-justeringer	Aksjer og opsjoner til ansatte	Estima-tendringer pensjoner	Transaks-joner med ikke-kon-trollerende eierinteresser	Egenkapital-justering og andel andre resultatete-menter i tilknyttede selskaper	Andre egenkapital-transaksjoner	Sum annen egenkapital
Egenkapital per 1. januar 2014	3	434	393	633	(1 071)	(6 607)	(6 217)
Øvrige resultatetelementer, netto etter skatt	29	-	(694)	-	(11 079)	-	(11 744)
Aksjebasert avlønning	-	44	-	-	-	-	44
Utøvelse av opsjoner og utdeling av aksjer	-	(156)	-	-	-	-	(156)
Transaksjoner med ikke-kontrollerende eierinteresser	-	-	-	(2)	-	-	(2)
Kjøp av egne aksjer	-	-	-	-	-	(999)	(999)
Andre endringer i 2014	-	-	-	-	(1 304)	-	(1 304)
Egenkapital per 31. desember 2014	32	322	(301)	631	(13 454)	(7 606)	(20 377)
Øvrige resultatetelementer, netto etter skatt	(17)	-	863	-	(3 380)	-	(2 534)
Aksjebasert avlønning	-	37	-	-	-	-	37
Transaksjoner med ikke-kontrollerende eierinteresser	-	-	-	(2)	-	-	(2)
Andre endringer i 2015	-	-	-	-	1 732	-	1 732
Egenkapital per 31. desember 2015	15	359	562	629	(15 102)	(7 606)	(21 143)

Netto verdijusteringer

I denne kolonnen vises virkelig verdi endringer for aksjer klassifisert som aksjer tilgjengelig for salg. I 2015 ble et tap på 17 millioner kroner regnskapsført (45 millioner kroner i gevinst og 16 millioner kroner reklassifisert fra egenkapital til resultatet ved avhending av aksjer tilgjengelig for salg i 2014).

Aksjer og opsjoner til ansatte

Aksjebasert avlønning representerer kostnadsført beløp for programmer med egenkapitaloppgjør som innregnes over innvinningsperioden, basert på virkelig verdi målt på tidspunktet for tildeling. Aksjebasert avlønning gis til ansatte, inkludert nøkkelpersonell og mottas som en del av deres avlønning.

Utøvelse av opsjoner og utdeling av aksjer representerer oppgjøret av de egenkapitalbaserte aksjeavlønningsprogrammene når de er opptjent.

Se note 34 for ytterligere detaljer vedrørende disse programmene.

Estimatendringer pensjoner

Denne kolonnen viser effekten av estimatendringer på pensjonsforpliktelsen som oppstår som følge av endringer i forutsetninger, som diskonteringsrente og langsiktige demografiske trender.

Beløp i millioner kroner	Estimatendring pensjon	Skatt	Netto estimatendring pensjon
Egenkapital per 1. januar 2014	559	(167)	392
Øvrige resultatelementer	(927)	234	(694)
Egenkapital per 31. desember 2014	(368)	67	(301)
Øvrige resultatelementer	1 111	(249)	863
Egenkapital per 31. desember 2015	744	(182)	563

Se note 25 for ytterligere informasjon knyttet til pensjonsforpliktelsen.

Transaksjoner med ikke-kontrollerende eierinteresser

I denne kolonnen fremkommer effekter av transaksjoner med ikke-kontrollerende eierinteresser.

Egenkapitaljustering og andel andre resultatelementer i tilknyttede selskaper

Denne kolonnen presenterer underliggende justeringer av egenkapital i tilknyttede selskaper, for eksempel øvrige resultatelementer, kjøp av egne aksjer og transaksjoner med ikke-kontrollerende eierinteresser.

Beløp i millioner kroner	Egenkapitaljustering og andel andre resultatelementer i tilknyttede selskaper
Egenkapital per 1. januar 2014	(1 071)
Øvrige resultatelementer, unntatt effekter av avgang	(11 103)
Beløp reklassifisert fra øvrige resultatelementer til resultat ved avgang	24
Øvrige resultatelementer, netto etter skatt	(11 079)
Andre endringer	(1 304)
Egenkapital per 31. desember 2014	(13 454)
Øvrige resultatelementer, unntatt effekter av avgang	(3 357)
Beløp reklassifisert fra øvrige resultatelementer til resultat ved avgang	(23)
Øvrige resultatelementer, netto etter skatt	(3 380)
Andre endringer	1 732
Egenkapital per 31. desember 2015	(15 102)

Andel av øvrige resultatelementer og andre endringer i egenkapitalen i 2015 og 2014 gjelder i hovedsak VimpelCom. Se også note 19 for ytterligere informasjon.

Andre egenkapitaltransaksjoner

Kolonnen viser reduksjon av annen egenkapital som følge av kjøp og salg/sletting av egne aksjer ved at pris betalt ut over aksjenes pålydende føres til reduksjon i dette fondet. I tillegg inneholder kolonnen økninger i annen egenkapital som følge av overføring fra annen innskutt egenkapital i forbindelse med slettinger av egne aksjer.

Akkumulerte omregningsdifferanser

Beløp i millioner kroner	Omregningsdifferanser på nettoinvesteringer i utenlandske virksomheter	Sikring av nettoinvesteringer	Skatt	Netto akkumulerte omregningsdifferanser
Egenkapital per 1. januar 2014	(3 983)	(1 052)	26	(5 009)
Endringer i 2014, unntatt effekter av avgang	10 105	(5 271)	1 337	6 171
Beløp reklassifisert fra øvrige resultatelementer til resultat ved avgang	(83)	-	-	(83)
Netto endringer i 2014	10 022	(5 271)	1 337	6 088
Egenkapital per 31. desember 2014	6 039	(6 324)	1 363	1 080
Endringer i 2015, unntatt effekter av avgang	7 300	(5 491)	1 229	3 038
Beløp reklassifisert fra øvrige resultatelementer til resultat ved avgang	(15)	-	-	(15)
Netto endringer i 2015	7 284	(5 491)	1 229	3 022
Egenkapital per 31. desember 2015	13 323	(11 815)	2 593	4 102

Beløp reklassifisert fra øvrige resultatelementer til resultatregnskapet i 2015 er relatert til avhendelsen av MicroEnsure Holdings Limited (et tilknyttet selskap).

Beløp reklassifisert fra øvrige resultatelementer til resultatregnskapet i 2014 er relatert til avhendelsen av C More AB (et tilknyttet selskap).

I 2015 medførte svekkelsen av norske kroner mot funksjonell valuta i alle konsernets investeringer, bortsett fra malaysiske ringgit og myanmarske kyat, til en gevinst på omregningsdifferanser av utenlandske virksomheter. Styrking av amerikanske dollar med 19 %, thailandske baht med 8 %, svenske kroner med 9 % og danske kroner med 6 % hadde den største effekten.

I 2014 var omregningsdifferansene på nettoinvesteringer i utenlandske virksomheter påvirket av svekkelse av norske kroner mot funksjonell valuta i alle konsernets investeringer. Styrking av amerikanske dollar med 22%, thailandske baht med 22% og pakistanske rupi med 28 % hadde den største effekten.

Utbytte – Utbetalt og foreslått

	2015	2014
Utbytte		
Utbytte per aksje i kroner - utbetalt	7,30	7,00
Utbytte per aksje i kroner - foreslått av styret	7,50	7,30

I 2015 har 11,0 milliarder kroner i utbytte blitt belastet egenkapitalen (10,6 milliarder kroner i 2014), hvorav 10,7 milliarder er utbetalt (10,6 milliarder i 2014) og 0,3 milliarder er oppført som gjeld knyttet til kildeskatt per 31. desember 2015 (ingen kildeskatt oppført som gjeld per 31. desember 2014).

I forhold til 2015 vil Telenors styre på generalforsamlingen den 11. mai 2016 foreslå et utbytte på 4,00 kroner per aksje (6,0 milliarder kroner) for utbetaling i mai 2016. I tillegg vil styret be generalforsamlingen om fullmakt til å beslutte ytterligere utbytte i henhold til styrets plan om et utbytte på 3,50 kroner per aksje (5,3 milliarder kroner) for utbetaling i november 2016. Totalt vil ordinært utbytte for regnskapsåret 2015 da være 7,50 kroner per aksje (11,3 milliarder kroner).

Ikke-kontrollerende eierinteresser

Beløp i millioner kroner	Land	Ikke-kontrollerende eierinteressers andel av resultat 2015	Ikke-kontrollerende eierinteressers andel av resultat 2014	Regnskapsført verdi av ikke-kontrollerende eierinteresser 31.12.15	Regnskapsført verdi av ikke-kontrollerende eierinteresser 31.12.14	Ikke-kontrollerende eierinteressers andel av utbytte 2015	Ikke-kontrollerende eierinteressers andel av utbytte 2014
DiGi.Com Bhd	Malaysia	1 817	1 983	548	750	2 038	1 958
Grameenphone Ltd.	Bangladesh	899	714	1 563	1 325	893	688
Total Access Communications Plc. (dtac)	Thailand	538	865	2 303	2 500	937	730
Øvrige		35	120	245	175	8	9
Sum		3 289	3 682	4 660	4 750	3 876	3 385

Sammendrag av finansiell informasjon for datterselskaper med vesentlige ikke-kontrollerende eierinteresser

Sammendrag av oppstilling av finansiell stilling per 31. desember:

Beløp i millioner kroner	2015			2014		
	DiGi.Com Bhd	Grameenphone Ltd	Total Access Communications Plc (dtac)	DiGi.Com Bhd	Grameenphone Ltd	Total Access Communications Plc (dtac)
Omløpsmidler	2 924	1 339	6 552	2 989	1 183	5 583
Anleggsmidler	7 247	13 535	22 923	6 751	11 058	20 478
Kortsiktig gjeld	(7 713)	(7 647)	(11 986)	(6 521)	(5 665)	(10 038)
Langsiktig gjeld	(796)	(3 847)	(8 427)	(1 141)	(3 624)	(6 663)
Sum	1 662	3 380	9 061	2 078	2 952	9 360
Fordelt på:						
Aksjonærer i Telenor ASA	1 114	1 817	6 758	1 328	1 626	6 860
Ikke-kontrollerende eierinteresser	548	1 563	2 303	750	1 325	2 500

Sammendrag av totalresultat for perioden 1. januar til 31. desember:

Beløp i millioner kroner	2015			2014		
	DiGi.Com Bhd	Grameenphone Ltd	Total Access Communications Plc (dtac)	DiGi.Com Bhd	Grameenphone Ltd	Total Access Communications Plc (dtac)
Driftsinntekter	14 306	10 881	20 687	13 513	8 367	17 562
Resultat etter skatt	3 562	2 035	1 623	3 891	1 614	2 376
Totalresultat	3 580	2 453	2 382	4 131	2 106	4 026
Fordelt til ikke-kontrollerende eierinteresser	1 837	1 131	740	2 066	935	1 300

Sammendrag av kontantstrøm informasjon for perioden 1. januar til 31. desember:

Beløp i millioner kroner	2015			2014		
	DiGi.Com Bhd	Grameenphone Ltd	Total Access Communications Plc (dtac)	DiGi.Com Bhd	Grameenphone Ltd	Total Access Communications Plc (dtac)
Operasjonelle aktiviteter	4 677	3 913	5 699	5 238	2 649	5 310
Investeringsaktiviteter	(1 867)	(2 102)	(4 916)	(1 735)	(1 808)	(2 914)
Finansieringsaktiviteter	(3 402)	(1 874)	110	(3 294)	(1 132)	(2 176)
Effekt av valutakursendringer på kontanter og kontantekvivalenter	(34)	75	149	132	92	243
Netto endring i kontanter og kontantekvivalenter	(625)	12	1 043	341	(199)	463

NOTE 24 **Avsetninger og forpliktelser****Langsiktig**

Beløp i millioner kroner	2015	2014 Omarbeidet
Avsetninger for nedbemanning, tapskontrakter og rettstvister	163	124
Fjerningsforpliktelser	3 234	3 150
Andre avsetninger for forpliktelser	148	134
Sum langsiktige avsetninger og forpliktelser per 31. desember	3 545	3 408

Kortsiktig

Beløp i millioner kroner	2015	2014 Omarbeidet
Avsetninger for nedbemanning, tapskontrakter og rettstvister	894	909
Fjerningsforpliktelser	30	32
Andre avsetninger for forpliktelser	667	770
Sum kortsiktige avsetninger og forpliktelser per 31. desember	1 591	1 711

Utvikling

Beløp i millioner kroner	2015		2014 Omarbeidet	
	Nedbemanning, tapskontrakter og rettstvister	Fjernings- forpliktelser	Nedbemanning, tapskontrakter og rettstvister	Fjernings- forpliktelser
Per 1. januar	1 033	3 183	773	2 495
Avsetninger påløpt i året og endringer i estimater ¹⁾	546	43	962	580
Rentekostnad	27	68	19	86
Utbetalt/benyttet i året	(620)	(63)	(750)	(38)
Andre endringer og omregningsdifferanse	72	33	30	60
Sum kortsiktige avsetninger og forpliktelser per 31. desember	1 057	3 264	1 033	3 183

¹⁾ Endringer i fjerningsforpliktelser er hovedsakelig knyttet til endringer i estimert langsiktig rentenivå.

Fjerningsforpliktelser

Konsernet har fjerningsforpliktelser primært knyttet til utstyr og modifikasjoner på leide nettverks- og administrasjonslokaler. Generelt pålegger disse kontraktene konsernet å fjerne eiendelene og sette lokasjonen tilbake i sin opprinnelige stand når konsernet forlater den. Tabellen ovenfor viser endringene i konsernets fjerningsforpliktelser.

I de fleste tilfeller vil tidspunktet for fjerning av utstyr være langt fram i tid, noe som medfører vesentlig usikkerhet med hensyn til når og om forpliktelsen faktisk vil bli betalt. De faktiske brutto fjerningskostnader som konsernet pådrar seg kan bli vesentlig forskjellig fra estimert kostnad, for eksempel som følge av prisforhandlinger dersom det er mye som skal fjernes eller avtaler som reduserer eller fritar konsernet fra forpliktelsen. Faktisk tidspunkt for fjerning av utstyr kan avvike vesentlig fra estimert tidspunkt.

Nedbemanning

Avsetning for nedbemanning omfatter om lag 590 ansatte per 31. desember 2015, og om lag 1.090 ansatte per 31. desember 2014.

NOTE 25 Pensjoner

Norske virksomheter i konsernet er underlagt lov om obligatorisk tjenestepensjon og pensjonsordningene som tilbys i Norge er i tråd med denne.

Konsernet tilbyr pensjonsordninger for ansatte i Norge. Deler av pensjonen blir dekket ved utbetalinger fra folketrygden. Slike utbetalinger beregnes ut fra folketrygdens grunnbeløp (G) som årlig godkjennes av Stortinget. Pensjonsytelsen er bestemt ut fra antall opptjeningsår og lønnsnivå for den enkelte ansatte. Pensjonskostnaden fordeles over de ansattes opptjeningsår.

Telenor Pensjonskasse, en ytelsesbasert pensjonsplan for ansatte i Norge ble stengt for opptak av nye medlemmer i 2006 og erstattet av forsikringsbaserte kollektive innskuddsplaner.

3.915 av konsernets ansatte var medlem av den innskuddsbaserte pensjonsplanen i Norge per 31. desember 2015 (3.808 per 31. desember 2014). I 2015 var 2.180 av konsernets ansatte dekket av de ytelsesbaserte pensjonsplanene finansiert gjennom Telenor Pensjonskasse (2.426 i 2014). I tillegg utbetalte Telenor Pensjonskasse pensjonsytelser til 2.239 personer i 2015 (1.965 i 2014). Telenor Sverige har en ytelsesbasert ordning med 840 aktive medlemmer i 2015 (886 i 2014). Ansatte i andre selskaper utenfor Norge og Sverige dekkes i det vesentligste gjennom innskuddsbaserte pensjonsplaner.

Den fonderte ytelsesplanen i Norge hadde en regnskapsført forpliktelse på 775 millioner kroner per 31. desember 2015 (2.056 millioner kroner per 31. desember 2014). Pensjonskostnader for 2015 var 264 millioner kroner og omfatter inneværende periodes pensjonsopptjening på 294 millioner kroner og positiv effekt av tidligere års pensjonsopptjening på 30 millioner kroner (177 millioner kroner i 2014), og netto rentekostnader var 39 millioner kroner (50 millioner kroner i 2014). Tidligere års pensjonsopptjening for 2015 er i hovedsak relatert til nedbemanning i Telenor ASA og Telenor Global Shared Services AS.

Ledende ansatte i konsernet har tidligere blitt tilbudt tilleggspensjoner gjennom en ufondert ytelsesplan. Denne planen er nå stengt. Verdien av denne forpliktelsen innregnet i oppstilling av finansielle stilling var 502 millioner kroner per 31. desember 2015 (504 millioner kroner per 31. desember 2014).

I Norge har konsernet avtalefestede ordninger for førtidspensjonering (ny AFP). Ordningen gir i det aller vesentligste alle norske ansatte rettigheter til en tilleggspensjon fra fylte 62 år og ut livet, i tillegg til andre pensjonsplaner. Ordningen er finansiert gjennom et samarbeid hvor arbeidsgiverne innen privat sektor bidrar med 2/3 av finansieringen og den norske stat bidrar med 1/3. Premieinnbetalingene for 2015 var 2,4 % av de ansattes inntekt mellom 1 og 7,1 ganger folketrygdens grunnbeløp (G) (2,2 % for 2014). For 2016 er premieinnbetalingene satt til 2,5 %. Ordningen anses som en ytelsesbasert flerforetaksordning med begrenset finansiering, hvor pensjonsmidlene ikke er separert. Informasjonen som kreves for å beregne en forholdsmessig andel av ordningen og regnskapsføre ordningen som en ytelsesbasert ordning er ikke tilgjengelig for administrator av ordningen. Ordningen blir derfor regnskapsført som en innskuddsordning.

Ytelsesplanen i Sverige hadde en regnskapsført forpliktelse på 751 millioner kroner per 31. desember 2015 (799 millioner kroner per 31. desember 2014). Pensjonskostnader for 2015 var 50 millioner kroner og netto rentekostnader var 21 millioner kroner (for 2014 henholdsvis 32 millioner og 17 millioner kroner). Forutsetningene for beregningene er satt i henhold til anbefalte nivåer fra svenske aktuarer. Diskonteringsrenten som ble benyttet for pensjonsberegningene var 3,5 % per 31. desember 2015 (2,75 % per 31. desember 2014) og fremtidig lønnsvekst ble satt til 3,0 % per 31. desember 2015 (3,0 % per 31. desember 2014).

Enkelte svenske selskaper i konsernet har ytelsesbaserte flerforetaksordninger. Det er ikke mulig for administrator av ordningene å beregne konsernets andel av eiendeler og gjeld, og de blir derfor innregnet som innskuddsbaserte pensjonsplaner.

For de norske ytelsesordningene anvender konsernet risikotabellen K2013 for dødelighet og levealder og en ny uføretabell basert på erfaringstall i Telenor Pensjonskasse (begge implementert i 2013). Den forventede gjennomsnittlige levealder i risikotabellene er 87 år for menn og 90 år for kvinner. Nedenfor er det vist et utvalg fra risikotabellene. Tabellen viser sannsynligheten for at en ansatt i en gitt aldersgruppe blir ufør eller dør innen ett år, samt forventet levealder.

Alder	Død %		Uføre %		Forventet levealder	
	Mann	Kvinne	Mann	Kvinne	Mann	Kvinne
40	0,06	0,03	0,06	0,09	87,56	91,30
50	0,14	0,09	0,22	0,33	86,80	90,42
60	0,42	0,29	0,78	1,23	86,42	89,83
70	1,31	0,91	-	-	86,98	90,01
80	4,23	2,92	-	-	89,31	91,67

Pensjonsmidlene er vurdert til virkelig verdi per 31. desember 2015 og per 31. desember 2014. Beregningene av de ytelsesbaserte pensjonsforpliktelsene per 31. desember 2015 er basert på eksisterende medlemsdata per 25. november 2015 (per 3. november 2014).

Aktuarberegningene av de ytelsesbaserte pensjonsforpliktelsene er utført av uavhengige aktuarer. Nåverdien av de ytelsesbaserte pensjonsforpliktelsene, inneværende periodes pensjonsopptjening og tidligere års pensjonsopptjening blir beregnet ved bruk av lineær opptjeningsmodell.

Ansatte som forlater selskapet før pensjonsalder mottar fripolise. Telenor Pensjonskasse forvalter noen av disse og dette påvirker ikke konsernet. Fra tidspunktet for utstedelse av fripoliser er konsernet fritatt for ytterligere forpliktelser ovenfor den tidligere ansatte som fripolisen gjelder. Midler og forpliktelser verdsettes på tidspunktet for utstedelse av fripolisene, og skilles ut fra pensjonsforpliktelser og pensjonsmidler.

Endringer i ytelsesbasert forpliktelse og virkelig verdi av pensjonsmidlene

Beløp i millioner kroner	2015			2014		
	Ytelsesbasert pensjonsforpliktelse	Virkelig verdi pensjonsmidler	Netto ytelsesbasert pensjonsforpliktelse	Ytelsesbasert pensjonsforpliktelse	Virkelig verdi pensjonsmidler	Netto ytelsesbasert pensjonsforpliktelse
Per 1. januar	(9 096)	5 533	(3 563)	(7 657)	4 921	(2 736)
Inneværende periodes pensjonsopptjening	(444)	-	(444)	(376)	-	(376)
Tidligere års pensjonsopptjening	18	-	18	95	-	95
Netto rentekostnad	(224)	152	(72)	(304)	218	(86)
Delsum innregnet i resultatregnskapet	(650)	152	(498)	(584)	218	(366)
Avkastning på pensjonsmidler (eks. netto rentekostnad i resultatregnskapet)	-	119	119	-	381	381
Aktuarmessige endringer knyttet til demografiske forutsetninger	3	-	3	(16)	-	(16)
Aktuarmessige endringer knyttet til finansielle forutsetninger	973	-	973	(1 192)	-	(1 192)
Erfaringsbaserte endringer	16	-	16	(103)	-	(103)
Delsum innregnet i øvrige resultatelementer	992	119	1 111	(1 312)	381	(931)
Tilgang og avgang ved virksomhetssammenslutninger	4	(2)	2	46	(32)	14
Premieinnbetaling	-	573	573	-	416	416
Utbetaling av ytelser/fripoliser	333	(282)	51	484	(427)	58
Omregningsdifferanser	(149)	54	(95)	(73)	55	(18)
Per 31. desember	(8 566)	6 147	(2 419)	(9 096)	5 533	(3 563)
Klassifisert som:						
Pensjonsforpliktelser			(2 424)			(3 568)
Andre anleggsmidler			5			5

Erfaringsbaserte justeringer av ytelsesbaserte forpliktelser er virkningene av differanser mellom de tidligere aktuarmessige forutsetningene og hva som faktisk inntraff.

Forutsetninger brukt til å fastsette pensjonsforpliktelser for norske selskaper per 31. desember

	2015	2014
Diskonteringsrente i %	2,70	2,30
Årlig lønnsvekst i %	2,25	2,50
Økning i grunnbeløp (G) i %	2,25	2,50
Fratredelsesrate i %	4,20	4,30
Forventet gjennomsnittlig gjenværende opptjeningstid	8,0	8,1
Årlig regulering av pensjoner i %	1,75	2,00

Konsernet har benyttet obligasjoner med fortrinnsrett (OMF) i det norske markedet som grunnlag for å fastsette diskonteringsrenten for per 31. desember for både 2014 og 2015. OMF er obligasjoner med fortrinnsrett utstedt av kredittforetak eid av norske banker og er regulert i egen lov. Generelt anses obligasjoner med rating AA eller bedre å være av høy kvalitet. De fleste OMFer har AAA-rating.

Pensjonskostnader

Beløp i millioner kroner	2015	2014 Omarbeidet
Inneværende periodes pensjonsopptjening	(444)	(376)
Tidligere års pensjonsopptjening	18	95
Netto rentekostnader	(72)	(86)
Netto kostnader ytelsesbasert pensjonsplaner	(498)	(366)
Innskuddsbaserte pensjonsplaner	(483)	(452)
Totale pensjonskostnader innregnet i årets resultatregnskap	(981)	(818)
Hvorav ført som annen kostnad (note 10)	31	95
Hvorav ført som pensjonskostnad (note 8)	(940)	(827)
Hvorav ført som netto rentekostnader (note 12)	(72)	(86)

Sensitivitetsanalyse

Tabellen nedenfor viser estimat for potensielle effekter ved en endring i visse forutsetninger for ytelsesbaserte pensjonsplaner i Norge. Estimaten er basert på fakta og omstendigheter per 31. desember 2015. Faktiske resultater kan i vesentlig grad avvike fra disse estimatene.

Beløp i millioner kroner	Diskonteringsrente		Årlig lønnsvekst		Økning i grunnbeløp (G)		Årlig regulering av pensjoner		Fratredelsesrate	
	-1 %	+1 %	-1 %	+1 %	-1 %	+1 %	-1 %	+1 %	-1 %	+1 %
Endring i % er prosentpoeng										
Endring i:										
Ytelsesbaserte pensjonsforpliktelse	1 510	(1 133)	(630)	643	148	(220)	(830)	1 004	106	(145)

Investeringskategorier

Prosentvis fordeling av pensjonsmidlene på investeringskategorier per 31. desember var:

	2015	2014
Obligasjoner i %	57	57
Aksjer i %	36	36
Eiendom i %	7	7
Sum	100	100

Pensjonsmidlene er investert i obligasjoner utstedt av den norske stat, norske kommuner, finansinstitusjoner og foretak. Obligasjoner i utenlandsk valuta er i hovedsak valutasikret. Det er investert i både norske og utenlandske aksjer. Valutasikring av utenlandske aksjer vurderes per investering.

Telenor Pensjonskasse eier bygninger og eiendommer som tidligere var eid av konsernet. Verdivurderingen er foretatt av et uavhengig takstselskap. Omtrent 40 % av bygningsmassen målt i markedsverdi brukes av konsernet gjennom interne leieavtaler.

Konsernet forventer å tilføre Telenor Pensjonskasse om lag 549 millioner kroner i pensjonsmidler i 2016.

Følgende forfallsstruktur er forventet på utbetalinger fra de norske ytelsesordningene:

Beløp i millioner kroner	2015
Kommende 12 måneder (kommende rapporteringsperiode)	138
Mellom 2 og 5 år	631
Påfølgende 5 år	1 165
Sum forventede utbetalinger kommende 10 år	1 934

Gjennomsnittlig durasjon for den norske ytelsesbaserte pensjonsordningen er ved utgangen av rapporteringsperioden 17,2 år.

NOTE 26 **Leverandørgjeld, annen kortsiktig gjeld og ikke-rentebærende forpliktelser****Langsiktig ikke-rentebærende finansielle forpliktelser**

Beløp i millioner kroner	Virkelig verdi nivå ⁴⁾	Kategori	2015	2014 Omarbeidet
Finansielle derivater	2	VVOR ¹⁾	1 317	715
Finansielle derivater utpekt til sikringsformål	2		2 297	889
Andre langsiktige ikke-rentebærende forpliktelser		FFAK ²⁾	396	384
Sum langsiktige ikke-rentebærende forpliktelser per 31. desember			4 010	1 988

Leverandørgjeld og annen kortsiktig gjeld

Beløp i millioner kroner	Virkelig verdi nivå ⁴⁾	Kategori	2015	2014 Omarbeidet
Leverandørgjeld			8 397	8 000
Avsetninger			23 065	19 240
Sum leverandørgjeld og avsetninger per 31. desember		FFAK ²⁾	31 462	27 241
Forskuddsbetalt inntekt og utsatte tilknytningsinntekter			8 326	7 732
Skyldige offentlige avgifter, skattetrekk og lignende			4 242	3 343
Sum annen kortsiktig gjeld per 31. desember		IF ³⁾	12 568	11 075
Sum leverandørgjeld og annen kortsiktig gjeld per 31. desember			44 030	38 315

Kortsiktige ikke-rentebærende forpliktelser

Beløp i millioner kroner	Virkelig verdi nivå ⁴⁾	Kategori	2015	2014 Omarbeidet
Finansielle derivater	2	VVOR ¹⁾	60	71
Finansielle derivater utpekt til sikringsformål	2		900	1 145
Andre kortsiktige ikke-rentebærende forpliktelser		FFAK ²⁾	2 379	1 203
Sum kortsiktige ikke-rentebærende finansielle forpliktelser per 31. desember			3 339	2 420

¹⁾ VVOR: Virkelig verdi over resultatet

²⁾ FFAK: Finansielle forpliktelser til amortisert kost

³⁾ IF: Ikke-finansielle eiendeler og forpliktelser

⁴⁾ For informasjon om virkelig verdi nivå av finansielle derivater, se note 29.

Andre kortsiktige ikke-rentebærende forpliktelser inkluderer forpliktelser til finansielle institusjoner under leveransekjede-finansiering med 705 millioner kroner per 31. desember. Konsernet hadde ikke slike forpliktelser i 2014.

NOTE 27 **Rentebærende gjeld**

Beløp i millioner kroner	2015			2014 Omarbeidet		
	Kortsiktig rentebærende gjeld	Langsiktig rentebærende gjeld	Totalt	Kortsiktig rentebærende gjeld	Langsiktig rentebærende gjeld	Totalt
Rentebærende gjeld innregnet til amortisert kost:						
Banklån	8 679	6 523	15 203	4 796	7 901	12 696
Finansielle leieavtaler	60	1 018	1 078	40	974	1 014
Obligasjoner og sertifikatlån ¹⁾	1 221	52 334	53 555	-	46 740	46 740
Lisensforpliktelser ²⁾	1 825	3 054	4 879	2 096	3 809	5 905
Annen gjeld	841	873	1 714	543	1 689	2 232
Sum rentebærende gjeld per 31. desember	12 626	63 802	76 428	7 474	61 113	68 587
Virkelig verdi			80 422			73 685
Hvorav nivå 1 i verdsettelseshierarkiet ³⁾			54 423			47 750
Hvorav nivå 2 i verdsettelseshierarkiet ³⁾			25 999			25 935

¹⁾ Inkluderer rentebærende gjeld i virkelig verdisikringer.

²⁾ Netto nåverdi av fremtidige forpliktelser av mobilisenser i Thailand, India, Pakistan, Myanmar, Danmark og Norge er klassifisert som rentebærende gjeld.

³⁾ For informasjon om verdsettelseshierarkiet for finansielle instrumenter, se note 29.

Langsiktig rentebærende gjeld

Beløp i millioner kroner	Valuta	2015		2014 Omarbeidet	
		Gjeld før valuta- bytteavtaler	Gjeld etter valuta- bytteavtaler ²⁾	Gjeld før valuta- bytteavtaler	Gjeld etter valuta- bytteavtaler ²⁾
Selskap					
Telenor ASA	EUR	39 968	25 977	39 113	26 276
	NOK ¹⁾	15	(15 547)	28	(13 260)
	SEK	3 558	11 643	3 258	10 665
	HUF	-	675	-	631
	USD	5 268	22 190	4 441	18 734
	THB	-	2 952	-	2 728
	MYR	-	3 147	-	2 812
	DKK	-	768	-	-
Sum Telenor ASA per 31. desember		48 808	51 806	46 839	48 588
Digi	MYR	52	52	519	519
Grameenphone	BDT	585	585	526	526
Grameenphone	USD	2 130	2 130	2 266	2 266
Danmark	DKK	266	266	299	299
Sverige	SEK	232	232	222	222
Pakistan	USD	628	628	845	845
India	INR	2 156	2 156	1 930	1 930
dtac	THB	8 146	8 146	6 317	6 317
Myanmar	USD	137	137	850	850
Annen langsiktig rentebærende gjeld		664	664	502	502
Sum datterselskap per 31. desember		14 994	14 994	14 273	14 273
Sum langsiktig rentebærende gjeld per 31. desember		63 802	66 800	61 113	62 861

¹⁾ Telenor ASAs gjeldsposisjon i norske kroner er en netto eiendelsposisjon når man inkluderer valutabytteavtaler.

²⁾ Gjeld etter valutabytteavtaler inkluderer finansielle instrumenter som ikke er klassifisert som rentebærende gjeld i oppstilling av finansiell stilling.

Kortsiktig rentebærende gjeld

Beløp i millioner kroner	Currency	2015		2014 Omarbeidet	
		Gjeld før valuta- bytteavtaler	Gjeld etter valuta- bytteavtaler ²⁾	Gjeld før valuta- bytteavtaler	Gjeld etter valuta- bytteavtaler ²⁾
Selskap					
Telenor ASA	NOK	14	2 461	14	2 242
	EUR ¹⁾		(2 582)	-	(2 426)
Sum Telenor ASA per 31. desember		14	(121)	14	(184)
Digi	MYR	2 585	2 585	1 692	1 692
Danmark	DKK	41	41	84	84
Pakistan	USD	259	259	110	110
Pakistan	PKR	203	203	474	474
dtac	USD	-	-	30	30
dtac	THB	3 662	3 662	1 971	1 971
India	INR	2 597	2 597	1 194	1 194
Grameenphone	BDT	512	512	145	145
Grameenphone	USD	608	608	255	255
Myanmar	USD	1 244	1 244	922	922
Annen kortsiktig rentebærende gjeld		901	901	583	583
Sum datterselskap per 31. desember		12 612	12 612	7 461	7 461
Sum kortsiktig rentebærende gjeld per 31. desember		12 626	12 490	7 474	7 277

¹⁾ Telenor ASAs kortsiktige gjeldsposisjon i EUR er en netto eiendelsposisjon når man inkluderer valutabytteavtaler.

²⁾ Gjeld etter valutabytteavtaler inkluderer finansielle instrumenter som ikke er klassifisert som rentebærende gjeld i oppstilling av finansiell stilling.

Kupongrente på lån utstedt under Telenor ASAs EMTN program de siste 5 årene varierer mellom 1,75 % og 2,75 %. Disse lånene er hovedsakelig byttet fra fast til flytende rente. De siste utstedelsene var i 2014, da det ble utstedt en obligasjon på 1,1 milliarder svenske kroner med en flytende rente og forfall 2019, en obligasjon på 2,3 milliarder svenske kroner med en kupongrente på 2,375 % og forfall i 2019, og en obligasjon på 100 millioner amerikanske dollar med en flytende rente og forfall i 2019.

Lån utstedt under Telenor ASAs EMTN program er basert på dokumentasjon som er vanlig for utstedere med høy kredittverdighet i Eurobond-markedet. Lånedokumentasjonen inneholder bestemmelser som begrenser muligheten til å pantsette eiendeler for å sikre framtidige lån uten å gi tilsvarende sikkerhet til eksisterende långivere (negativ pantsettelseserklæring), og inneholder visse begrensninger knyttet til salg av eiendeler.

Telenor ASAs utestående obligasjonslån utstedt under eksisterende EMTN program har en klausul om endring av kontroll. I tilfelle en annen aksjonær enn representanter for kongeriket Norge direkte eller indirekte eier mer enn 50 % av aksjene, og en slik endring i eierfordelingen samtidig medfører en nedgradering av Telenor ASAs gjeld til en kredittverdighet som er lavere enn «Investment grade», vil långiverne kunne kreve lånet tilbakebetalt til pari kurs inkludert påløpte renter. En full beskrivelse av denne «Change of Control» klausulen finnes under «Final Terms» for hver obligasjonsutstedelse.

Alle Telenor ASAs utestående lån er usikret.

Gjeld i India består hovedsakelig av lisensforpliktelser (2,4 milliarder kroner) og gjeld til finansielle institusjoner (2,3 milliarder kroner), mens gjeld i dtac hovedsakelig består av gjeld til finansielle institusjoner (6,8 milliarder kroner) og utstedte obligasjoner (5,0 milliarder kroner).

Rentebærende gjeld i datterselskaper er normalt ikke garantert av Telenor ASA og låneavtalene inneholder vanlige klausuler og betingelser, inkludert begrensninger på å overføre midler til Telenor ASA i form av utbytte eller lån.

NOTE 28 Kapitalstyring og finansiell risikostyring

Kapitalstyring

Telenor-konsernets prioriteringer for kapitalstyring er:

1. Opprettholde en sterk finansiell stilling
2. Tilby en aksjonærvennlig utdelingspolitikk
3. Ha en disiplinert og selektiv tilnærming til fusjoner og oppkjøp (M&A)

Hovedprioriteringen om å opprettholde en sterk finansiell stilling søkes oppnådd ved å holde rapportert netto gjeld/EBITDA under 2,0 for å sikre tilgang til finansiering. Per 31. desember 2015 var rapportert netto gjeld/EBITDA 1,25 (1,16 per 31. desember 2014) og Telenor ASAs langsiktige kreditttrating var «A3/stabile utsikter» hos Moody's Investors Service og «A/stabile utsikter» hos Standard & Poor's (S&P). Kreditttratingene var uendret gjennom året.

Konsernets kapitalstruktur består av rentebærende gjeld som opplyst i note 27, kontanter og kontantekvivalenter og egenkapital som kan tilskrives aksjonærene i Telenor ASA, som presentert i oppstillingen av endring i egenkapital og i note 23.

For å justere kapitalstrukturen kan konsernet betale utbytte til aksjonærene, tilbakebetale kapital til aksjonærene, kjøpe eller selge egne aksjer eller utstede nye aksjer. I 2015 var den samlede utdelingen 11,0 milliarder kroner, bestående av ordinært utbytte utbetalt i juni 2015 (3,80 kroner per aksje) og november 2015 (3,50 kroner per aksje). Ingen tilbakekjøp av egne aksjer ble gjennomført i 2015.

For regnskapsåret 2015 vil styret i Telenor foreslå et utbytte på 4,00 kroner per aksje (6,0 milliarder kroner) på den ordinære generalforsamlingen i mai 2016, til utbetaling senere i mai. Styret vil videre be generalforsamlingen om fullmakt til å beslutte ytterligere utbytte, hvoretter styret har til hensikt å utdele 3,50 kroner per aksje (5,3 milliarder kroner) i november 2016. Til sammen gir dette et utbytte for regnskapsåret 2015 på 7,50 kroner per aksje, tilsvarende totalt 11,3 milliarder kroner.

Telenors prinsipp er å distribuere utbytter til sine aksjonærer tilsvarende 50–80 % av normalisert resultat etter skatt, og med målsetning om en årlig vekst i utbytte per aksje.

Finansiell risiko

Telenor-konsernets treasuryavdeling er ansvarlig for finansiering, styring av valutarisiko, renterisiko, kreditt risiko og likviditetsstyring for morselskapet og for datterselskaper som direkte eller indirekte eies mer enn 90 % av Telenor ASA. Datterselskaper som eies mindre enn 90 % vil normalt ha selvstendig finansiering og styring av finansiell risiko. Konsernet har begrenset omfang av egenhandel i renter og valuta (utover sikringsaktiviteter).

Likviditetsrisiko

Konsernet vektlegger finansiell fleksibilitet. En viktig del av dette er å minimere likviditetsrisiko ved å sikre tilgang til en diversifisert gruppe av finansieringskilder. Gjeld utstedt i det internasjonale kapitalmarkedet blir hovedsakelig utstedt gjennom det eksisterende EMTN-programmet (Euro Medium Term Note) for å sikre langsiktig finansiering, og under det eksisterende ECP-programmet (Euro Commercial Paper) for utstedelse av kortsiktig gjeld opp til 12 måneder. I tillegg til disse ukommiterte lånefasilitetene brukes iblant det norske kapitalmarkedet for å sikre tilstrekkelig finansiell fleksibilitet. Telenor ASA har kommiterte syndikerte kredittfasiliteter på totalt 2,8 milliarder euro, der 2,0 milliarder euro har forfall i 2020 og resterende 0,8 milliarder euro har forfall i 2017. Kredittfasilitetene var ikke benyttet per 31. desember 2015.

Når lokale reguleringer og lover tillater det, inngår datterselskaper som eies 90 % eller mer i Telenor ASAs rammeavtale for finansieringstjenester og styring av likviditet. Disse selskapene deltar i Telenor ASAs konsernkontoordninger og plasserer overskuddslikviditet i Telenor ASAs internbank. Datterselskaper eiet med mindre enn 90 % etablerer egne avtaler for disse tjenestene.

Telenor ASA og alle datterselskapene skal til enhver tid ha tilgang på tilstrekkelig likviditet til å dekke forventet behov for de neste 12 måneder. Et potensielt likviditetsbehov ved oppkjøp av virksomhet vurderes separat.

Gjeldsporteføljen til Telenor ASA og datterselskapene skal ha en balansert forfallsprofil. For å redusere konsernets refinansieringsrisiko skal konsernets låneforfall være relativt jevnt fordelt over en tidshorison på minimum 10 år. Forfallsprofilen er presentert nedenfor. Retningslinjer for durasjon er beskrevet i avsnittet «Renterisiko».

Forfallsprofil på konsernets finansielle forpliktelser (i nominelle beløp):

Beløp i millioner kroner	Sum per 31.12.15	< 1 år	2 år	3 år	4 år	5 år	6 år	7 år	8 år	9 år	10 år	>10 år	Ikke spesifisert
Rentebærende gjeld													
Banklån	15 203	8 679	610	608	608	304	-	-	-	-	-	4 393	-
Obligasjons- og sertifikatlån	52 257	1 221	9 672	9 702	4 442	8 191	-	5 542	-	5 771	7 717	-	-
Finansielle leieavtaler	1 078	60	51	53	58	59	183	70	84	197	92	173	-
Annen rentebærende gjeld inkludert lisensforpliktelser	6 438	2 666	925	948	407	251	279	244	269	272	37	138	-
Sum rentebærende gjeld	74 977	12 626	11 257	11 312	5 516	8 804	462	5 856	353	6 240	7 846	4 704	-

Ikke-rentebærende gjeld

Leverandørgjeld og annen kortsiktig gjeld	44 030	44 030	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Annen kortsiktig ikke-rentebærende gjeld og avsetninger	2 379	2 379	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Derivater finansielle instrumenter langsiktig gjeld	4 574	960	751	1 043	105	791	-	887	-	-	-	36	-
Annen langsiktig ikke-rentebærende gjeld	396	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	396
Sum ikke-rentebærende gjeld	51 379	47 369	751	1 043	105	791	-	887	-	-	-	36	396
Sum	126 356	59 995	12 008	12 355	5 621	9 595	462	6 743	353	6 240	7 846	4 740	396

Fremtidige rentebetalinger	8 254	1 747	1 470	1 185	1 073	855	536	470	359	383	176	-	-
-----------------------------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	----------	----------

Total inkludert fremtidige rentebetalinger	134 610	61 742	13 478	13 540	6 694	10 451	998	7 213	713	6 623	8 022	4 740	396
---	----------------	---------------	---------------	---------------	--------------	---------------	------------	--------------	------------	--------------	--------------	--------------	------------

Beløp i millioner kroner	Sum per 31.12.14 Omarbeidet	< 1 år	2 år	3 år	4 år	5 år	6 år	7 år	8 år	9 år	10 år	>10 år	Ikke spesifisert
Rentebærende gjeld													
Banklån	12 696	4 796	2 934	3 728	513	513	212	-	-	-	-	-	-
Obligasjons- og sertifikatlån	44 996	-	1 128	9 036	8 235	4 006	6 777	-	4 518	-	5 422	5 874	-
Finansielle leieavtaler	1 014	40	84	40	43	177	46	51	61	73	175	225	-
Annen rentebærende gjeld inkludert lisensforpliktelser	8 122	2 639	2 422	815	465	374	336	227	220	220	224	179	-
Sum rentebærende gjeld	66 826	7 474	6 568	13 619	9 257	5 070	7 371	278	4 799	293	5 821	6 278	-

Ikke-rentebærende gjeld

Leverandørgjeld og annen kortsiktig gjeld	38 315	38 315	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Annen kortsiktig ikke-rentebærende gjeld og avsetninger	1 203	1 203	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Derivater finansielle instrumenter langsiktig gjeld	2 821	1 216	67	311	464	43	373	-	312	-	-	35	-
Annen langsiktig ikke-rentebærende gjeld, pensjonsforpliktelser og avsetninger	384	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	384
Sum ikke-rentebærende gjeld	42 722	40 735	67	311	464	43	373	-	312	-	-	35	384
Sum	109 549	48 209	6 635	13 930	9 721	5 113	7 744	278	5 111	293	5 821	6 313	384

Fremtidige rentebetalinger	7 487	1 404	1 283	1 258	879	759	559	403	329	254	269	88	-
-----------------------------------	--------------	--------------	--------------	--------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	-----------	----------

Total inkludert fremtidige rentebetalinger	117 036	49 614	7 917	15 188	10 600	5 871	8 303	681	5 441	547	6 090	6 401	384
---	----------------	---------------	--------------	---------------	---------------	--------------	--------------	------------	--------------	------------	--------------	--------------	------------

Renterisiko

Konsernet er eksponert for renterisiko gjennom likviditetsstyring og finansieringsaktiviteter. Endring i markedsrentene påvirker virkelig verdi av eiendeler og gjeld. Renteinntekter og rentekostnader innregnet i resultatet påvirkes av renteendringer i markedet. Den gjennomsnittlige rentekostnaden for konsernets rentebærende forpliktelser var 3,3% for 2015, inkludert lisenser (3,0% for 2014). Rentenivå på de sist utstedte obligasjonene er beskrevet i note 27 «Rentebærende gjeld».

Hovedmålet med styring av renterisiko er å redusere den finansielle risikoen og søke å minimere rentekostnaden over tid. Størstedelen av konsernets utstedte gjeld har fast rente (80% av utestående gjeld før rentebytteavtaler per 31. desember 2015 og 80% per 31. desember 2014). Konsernet bruker rentederivater for å styre porteføljens renterisiko. Dette omfatter typisk rentebytteavtaler, som både bytter flytende renter til faste renter og omvendt. Fremtidige renteavtaler (FRA) og renteopsjoner brukes i mindre omfang.

I henhold til Telenors finansielle retningslinjer skal konsernets portefølje av eksterne gjeldsinstrumenter ha en rentedurasjon mellom 0 og 5 år, mens datterselskaper skal ha en rentedurasjon på under 1 år. Per 31. desember 2015 var rentedurasjonen på konsernets gjeld 1,6 år (1,9 år per 31. desember 2014), mens Telenor ASAs durasjon var 2,0 år per 31. desember 2015 (2,4 år per 31. desember 2014).

Derivater utpekt som sikringsinstrumenter for sikring av virkelig verdi

Hovedtyngden av gjeld utstedes gjennom fastrenteobligasjoner. For å styre renterisikoen inngås rentebytteavtaler hvor en del av gjelden byttes til flytende rente. Virkelig verdisikring benyttes når kriterier for sikringsbokføring er oppfylt.

Tabellen under viser den ineffektive delen av konsernets virkelig verdisikringer. Endringen i virkelig verdi av sikringsinstrumentene og sikringsobjektet er innregnet i resultatregnskapet som «netto verdiendring finansielle instrumenter til virkelig verdi». Den effektive delen vil bli utlignet av virkelig verdiendring av det underliggende sikringsobjektet. Effektivitetstesting gjennomføres på et akkumulert grunnlag.

Virkelig verdisikringer

Beløp i millioner kroner	2015	2014
Netto gevinst/(tap) i resultatregnskapet på sikringsobjekter	(492)	1 339
Netto gevinst/(tap) i resultatregnskapet på sikringsinstrumenter	404	(1 857)
Sikringsineffektivitet	(88)	(519)

Virkelig verdi av finansielle instrumenter utpekt som sikringsinstrumenter i virkelig verdi-sikringer er klassifisert som andre anleggsmidler og langsiktig rentebærende gjeld (ingen kortsiktig andel da neste forfall er i 2017):

Beløp i millioner kroner	2015		2014	
	Eiendeler	Forpliktelser	Eiendeler	Forpliktelser
Virkelig verdi per 31. desember				
Instrumenter i virkelig verdisikringer	2 519	-	2 788	(10)

Sensitivitetsanalyse av renterisiko

Effekter knyttet til endringer av virkelig verdi

Konsernet beregner sensitiviteten på endringer av virkelig verdi av eiendeler og gjeld ved et parallelt skift i rentekurven for relevante valutaer. For hver simulering vil samme skift i rentekurven bli benyttet for alle valutaer. Sensitivitetsanalysen er kun utført for finansielle eiendeler og gjeld som representerer en vesentlig rentebærende posisjon. Gjeldsinstrumentene fører til at nettoposisjonen er en forpliktelse. Siden sikringsbokføring er benyttet og rentebærende gjeld er målt til amortisert kost, vil ikke den fulle effekten av endring i virkelig verdi gå over resultatregnskapet. Dette er vist i tabellen under:

Beløp i millioner kroner	2015		2014	
	Rentekurve opp 10 %	Rentekurve ned 10 %	Rentekurve opp 10 %	Rentekurve ned 10 %
Økning (reduksjon) i virkelig verdi av finansielle instrumenter	138	(140)	120	(121)
Gevinst (tap) i resultatregnskapet	39	(39)	36	(37)

Sensitivitetsanalyse for endring av flytende renter på netto finans i resultatregnskapet:

Beløp i millioner kroner	2015		2014	
	10 % renteøkning	10 % rentesenkning	10 % renteøkning	10 % rentesenkning
Gevinst (tap) i resultatregnskapet	(54)	54	(38)	38

Valutarisiko

Konsernet er eksponert for endringer i verdien av norske kroner relativt til andre valutaer. Den regnskapsførte verdien av konsernets nettoinvesteringer i utenlandske enheter og avkastning fra disse investeringene vil variere med endringer i kronekursen. Konsernets regnskapsmessige resultat vil påvirkes av endringer i valutakursen, ettersom resultatene fra selskapene i utlandet regnes om til norske kroner til gjennomsnittskurs i perioden. Valutarisiko knyttet til enkelte nettoinvesteringer i utlandet er delvis sikret ved å utstede gjeldsinstrumenter i de aktuelle valutaene der det er hensiktsmessig. En kombinasjon av lån (sertifikater og obligasjoner) og valutaderivater (terminkontrakter og valutabytteavtaler) benyttes for dette formålet. Regnskapsmessig virkelig verdisikring blir benyttet dersom det er mulig. Kortsiktige valutabytteavtaler brukes ofte i forbindelse med likviditetsstyring. Disse valutabytteavtalene er ikke definert som regnskapsmessige sikringsinstrumenter.

Valutaeksponering oppstår også når Telenor ASA eller et av datterselskapene inngår transaksjoner med oppgjør i annen valuta enn sin funksjonelle valuta, inkludert kjøp eller salg av eierandeler i selskaper med oppgjør i annen fremmed valuta. I henhold til konsernets finansielle retningslinjer sikres forpliktende kontantstrømmer i utenlandsk valuta større enn 50 millioner kroner ved hjelp av terminkontrakter. Dersom det er mulig brukes regnskapsmessig kontantstrømsikring for disse transaksjonene.

Finansielle instrumenter utpekt som sikringsinstrumenter for sikring av nettoinvesteringer i utenlandsk virksomhet

Per 31. desember 2015 og 2014 er noen større sikringsposisjoner blitt utpekt som nettoinvesteringssikringer. Det er ingen ineffektivitet for årene 2015 og 2014.

Sikring av nettoinvesteringer

Beløp i millioner kroner	2015	2014
Beløp innregnet i øvrige resultatelementer som del av totalresultatet	(5 491)	(5 271)

Sikring som beskrevet ovenfor utføres bare i valutaer hvor det finnes velfungerende kapitalmarkeder. Både rentebærende gjeld og derivater er utpekt som sikringsinstrumenter.

Rentebærende gjeld og derivater utpekt som sikringsinstrumenter i nettoinvesteringssikringer:

Beløp i millioner kroner	2015		2014	
	Gjeld	Derivater	Gjeld	Derivater
Per 31. desember				
Nominell verdi av instrumenter utpekt til nettoinvesteringssikring	(41 364)	(13 899)	(38 355)	(12 750)
Virkelig verdi av instrumenter utpekt til nettoinvesteringssikring	(47 869)	(2 485)	(42 320)	(1 532)

Klassifisering i oppstilling av finansiell stilling av derivater utpekt som sikringsinstrumenter for sikring av nettoinvestering:

Beløp i millioner kroner	2015	2014
Per 31. desember		
Andre anleggsmidler	480	403
Andre finansielle omløpsmidler	232	99
Langsiktig ikke-rentebærende gjeld	(2 297)	(889)
Kortsiktig ikke-rentebærende gjeld	(900)	(1 145)
Virkelig verdi av instrumenter utpekt til nettoinvestering	(2 485)	(1 532)

Sensitivitetsanalyse valutarisiko

Denne analysen tar ikke hensyn til korrelasjon mellom ulike valutaer. Empiriske studier viser vesentlige diversifiseringseffekter mellom valutaene konsernet er eksponert mot.

Effekter knyttet til valutagevinst (tap)

Valutagevinster og – tap på pengeposter i utenlandsk valuta er ført i resultatregnskapene til Telenor ASA og datterselskaper. Netto valutagevinst (tap) i utenlandske datterselskaper omregnes til norske kroner i konsernregnskapet. Tabellen under viser effekten på konsernets netto valutatap ved en 10 % svekkelse av de ulike funksjonelle valutaene i konsernet (kun vesentlige eksponeringer er inkludert i tabellen):

Beløp i millioner kroner	Monetære poster i valuta									
	2015					2014				
	EUR	MYR	SEK	USD	Øvrige	EUR	MYR	SEK	USD	Øvrige
Svekkelse i funksjonell valuta										
NOK	(324)	(195)	(277)	(396)	(139)	(282)	(148)	(284)	(149)	(24)
BDT	-	-	-	(220)	(7)	-	-	-	(249)	-
PKR	-	-	-	(112)	-	(1)	-	-	(112)	-
INR	-	-	-	(256)	-	-	-	-	(216)	-
MMK	-	-	-	(159)	(1)	-	-	-	(166)	(1)
THB	-	-	-	(79)	(25)	-	-	-	(104)	(28)

Effekter knyttet til omregningsdifferanser i øvrige resultatelementer

Omregning av datterselskaper fra deres funksjonelle valuta til konsernets presentasjonsvaluta (norske kroner) vil påvirke konsernets øvrige resultatelementer og egenkapital. Dersom funksjonell valuta hadde svekket/styrket seg med 10 % mot konsernets presentasjonsvaluta (norske kroner), ville dette medført en reduksjon/økning i konsolidert regnskapsført egenkapital per 31. desember 2015, inkludert effekter fra nettoinvesteringssikring, med omtrent 8,0 milliarder kroner (9,2 milliarder kroner per 31. desember 2014).

Tabellen nedenfor viser effekten på øvrige resultatелеmenter for instrumenter utpekt som nettoinvesteringssikring hvis funksjonell valuta svekkes med 10 %.

Beløp i millioner kroner	2015				2014			
	EUR	SEK	USD	Øvrige	EUR	SEK	USD	Øvrige
Valutaeffekt på øvrige resultatелеmenter (før skatt) for instrumenter utpekt som nettoinvesteringssikring								
NOK	(2 133)	(1 165)	(1 965)	(551)	(2 036)	(1 067)	(1 585)	(423)
Sum effekt på øvrige resultatелеmenter				(5 813)				(5 110)

Effekter knyttet til omregning av resultat etter skatt

Omregning av resultater fra datterselskaper med annen funksjonell valuta enn norske kroner representerer også en valutaeksponering for konsernets rapporterte tall. Sensitivitetsanalysen er kun utført for de vesentligste selskapene som konsernet eier. Dersom presentasjonsvaluta (norske kroner) hadde svekket/styrket seg med 10 % mot alle andre valutaer i analysen ville resultatet etter skatt for konsernet vært 343 millioner kroner høyere / lavere i 2015 (860 millioner kroner i 2014).

Kredittrisiko

Kredittrisiko er det tap som Telenor vil bli påført dersom en motpart ikke gjør opp sine finansielle forpliktelser. Konsernet vurderer maksimal eksponering for kredittrisiko til å være følgende:

Maksimal kreditteksponering

Beløp i millioner kroner	2015	2014 Omarbeidet
Konter og kontantekvivalenter	13 956	11 909
Obligasjoner og sertifikater > 3 måneder (note 21)	969	714
Finansielle derivater (note 21)	3 938	3 715
Kundefordringer og andre kortsiktige finansielle fordringer (note 20)	19 079	16 407

Konsernets kredittrisiko stammer hovedsakelig fra kundefordringer, finansielle derivater og fra konanter og kontantekvivalenter.

Kredittrisiko i kundefordringer anses å være begrenset på grunn av et høyt antall kunder i konsernets kundemasse. Det er derfor ikke behov for ytterligere avsetninger utover ordinære avsetninger for tap på krav. Se også note 20 for informasjon om aldersfordeling og tap på fordringer. Kredittrisiko knyttet til salg av håndsett på avbetaling, hvor diskonteringseffekten er ansett å være vesentlig, anses også å være begrenset. Kredittrisiko ved slike ordninger er innarbeidet i diskonteringsrenten og reflektert som reduksjon av driftsinntekter, se note 3 for informasjon knyttet til risiko relatert til driftsinntekter innregnet ved salg av håndsett på avbetaling.

Kredittrisiko i finansielle derivater og bankinnskudd håndteres gjennom diversifisering, intern risikovurdering og beregning av kredittverdighet, samt tiltak for å redusere kreditteksponeringen. De viktigste tiltakene for å redusere kreditteksponering er avtaler for motregning og sikkerhetsstillelse.

Konsernets eksponering relatert til finansielle derivater med positiv markedsverdi per 31. desember 2015 var 3,9 milliarder kroner (3,7 milliarder kroner per 31. desember 2014). For å redusere kredittrisikoen var netto 0,2 milliarder kroner per årslutt mottatt som sikkerhetsstillelse i forbindelse med en positiv markedsverdi på derivatene (1,2 milliarder kroner per 31. desember 2014). Sikkerhetsstillelsene er regnskapsført som langsiktig rentebærende gjeld i oppstilling av finansiell stilling.

NOTE 29 Virkelig verdi av finansielle instrumenter

Prinsipper for beregning av virkelig verdi

Basert på karakteristika til de finansielle instrumentene som er innregnet i konsernregnskapet, er disse gruppert i klasser og kategorier som beskrevet under. Estimerte virkelige verdier av konsernets finansielle instrumenter er basert på tilgjengelige markedspriser og verdsettelsesmetoder som beskrevet nedenfor.

Verdsettelseshierarkiet

Konsernet måler virkelig verdi ut fra følgende verdsettelseshierarki som reflekterer input benyttet i målingen av virkelig verdi.

Nivå 1: Kvoterte priser fra aktive markeder for identiske finansielle instrumenter.

Nivå 2: Annen observerbar input enn den som benyttes på nivå 1 som er observerbar for eiendelen eller forpliktelsen, enten direkte (priser) eller indirekte (utledet fra priser).

Nivå 3: Input for eiendeler eller forpliktelser som ikke baseres på observerbare markedsdata (ikke observerbar input).

Rentebærende gjeld

Virkelig verdi av rentebærende gjeld er basert på kvoterte priser der slike er tilgjengelige, se note 27. Verdien av rentebærende forpliktelser som ikke handles i et aktivt marked er beregnet ved å benytte rentekurver som inneholder estimerer på Telenor ASAs kredittmargin. Disse kredittkurvene er ekstrapolert ut fra indikative priser ved opptak av gjeld med ulike løpetider utstedt av Telenor ASA. Rentekurvene er interpolert fra plasserings- og swaprenter som er observerbare i markedet for ulike valutaer og forfallstidspunkter.

Kundefordringer og andre finansielle eiendeler

For kundefordringer og andre kortsiktige fordringer er regnskapsført verdi vurdert å være en rimelig tilnærming til virkelig verdi for denne klassen av finansielle instrumenter. Effekten av ikke å diskontere anses uvesentlig for denne klassen av finansielle instrumenter.

Leverandørgjeld og andre ikke-rentebærende finansielle forpliktelser

For leverandørgjeld og andre ikke-rentebærende finansielle forpliktelser er regnskapsført verdi vurdert til å være en rimelig tilnærming til virkelig verdi. Effekten av ikke å diskontere anses uvesentlig for denne klassen av finansielle instrumenter.

Egenkapitalinstrumenter

Virkelige verdier for børsnoterte aksjer er basert på noterte kurser ved rapporteringsperiodens slutt. Virkelig verdi av unoterte aksjer er beregnet ved hjelp av aksepterte verdsettelsesmetoder, eller målt til opprinnelig kostnad dersom investeringen ikke har kursnotering i et aktivt marked og virkelig verdi ikke kan bli målt pålitelig.

Kontanter og kontantekvivalenter

Virkelig verdi for denne klassen av finansielle instrumenter anses lik nominell verdi.

Derivater

Virkelige verdier av valutabytteavtaler, terminkontrakter i valuta og rentebytteavtaler er estimert basert på nåverdien av fremtidige kontantstrømmer, beregnet ved bruk av rentekurver, valutakurser og valutadifferanser (spreads) per 31. desember 2015 og per 31. desember 2014.

NOTE 30 Pantstillelser og garantiansvar

Beløp i millioner kroner	2015	2014 Omarbeidet
Finansiell leasing gjeld som er sikret ved pantstillelser	1 078	1 014
Sum gjeld som er sikret ved pantstillelser per 31. desember	1 078	1 014
Regnskapsført verdi av eiendeler stillet som sikkerhet for finansiell leasing gjeld	967	883
Sum regnskapsført verdi av eiendeler stillet som sikkerhet for gjeld per 31. desember	967	883

Det har ikke vært noen vesentlig endring i konsernets gjeld sikret ved pantstillelse fra 2014 til 2015.

Per 31. desember 2015 knyttet konsernets finansiell leasing gjeld og pantstillelser av eiendeler seg i hovedsak til Telenor Sverige, Telenor Danmark, Digi og Grameenphone. Se note 18 og 27.

Garantiansvar

Beløp i millioner kroner	2015	2014 Omarbeidet
Garantiansvar per 31. desember	3 530	4 024

I sammenheng med tildeling av lisens i Myanmar har en ytelsesobligasjon på 1,6 milliarder kroner (1,5 milliarder kroner per 31. desember 2014) blitt utstedt til myndighetene i Myanmar som en garanti for forpliktelser knyttet til dekning og tjenestekvalitet gjennom de neste fire årene av lisensen.

Tabellen inkluderer ikke kjøpte bankgarantier.

NOTE 31 **Kontraktsforpliktelser**

Konsernet har inngått avtaler med faste betalingsforpliktelser på følgende områder per 31. desember 2015 og per 31. desember 2014:

2015

Beløp i millioner kroner	2016	2017	2018	2019	2020	Etter 2020
Minimum leiebetalinger knyttet til uoppsigelige operasjonelle leieavtaler (konsernet som leietaker)						
Leie av tomt og bygninger	3 373	2 702	2 418	2 208	1 742	4 645
Leie av satellitt- og nettkapasitet	638	461	234	162	137	456
Andre leieavtaler	69	26	13	5	-	-
Øvrige kontraktsmessige kjøpsforpliktelser						
IT-relaterte avtaler	760	289	50	44	2	-
Andre kontraktsforpliktelser	9 141	6 548	3 588	56	25	17
Kommiterte investeringer						
Varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	4 647	28	10	2	4	4
Sum kontraktsforpliktelser	18 628	10 054	6 313	2 476	1 910	5 121

2014

Beløp i millioner kroner	2015	2016	2017	2018	2019	Etter 2019
Minimum leiebetalinger knyttet til uoppsigelige operasjonelle leieavtaler (konsernet som leietaker)						
Leie av tomt og bygninger	2 658	2 049	1 798	1 578	1 505	3 255
Leie av satellitt- og nettkapasitet	803	488	289	219	125	397
Andre leieavtaler	62	22	7	2	-	-
Øvrige kontraktsmessige kjøpsforpliktelser						
IT-relaterte avtaler	794	247	190	40	36	-
Andre kontraktsforpliktelser	5 060	1 442	570	65	25	32
Kommiterte investeringer						
Varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	5 258	42	30	-	-	-
Sum kontraktsforpliktelser	14 636	4 290	2 885	1 904	1 690	3 684

Tabellene over inkluderer ikke avtaler uten forpliktende minimumskjøp. Forpliktelser relatert til tårnleie i India og Myanmar er inkludert i «Minimum leiebetalinger knyttet til uoppsigelige operasjonelle leieavtaler» som leie av tomt og bygninger. Per 31. desember 2015: India med 5,0 milliarder kroner for perioden 2016 til 2020 og 1,1 milliarder kroner etter 2020, Myanmar med 4,5 milliarder kroner for perioden 2016 til 2020 og 3,1 milliarder kroner etter 2020.

dtac's konsesjonsrettigheter

dtac er forpliktet til å betale en årlig avgift til «CAT Telecom Public Company Limited» (CAT) i henhold til konsesjonen. Avgiften er det høyeste av en minimum årlig avgift og gitte prosenter av inntektene. Årlige minimumsbetalinger er ikke inkludert i tabellene ovenfor. De årlige betalingene for perioden fra 2016 til 2018 varierer fra 184 millioner kroner til 293 millioner kroner (omregnet fra thailandske baht til norske kroner basert på valutakursen per 31. desember 2015). For ytterligere informasjon om dtac's konsesjonsrettigheter, se note 17.

NOTE 32 Nærstående parter

Telenor ASA var per 15. mars 2016 eid 53,97 % av Den Norske Stat ved Nærings- og fiskeridepartementet (NFD).

Styret i Telenor ASA fikk i mai 2015 fullmakt fra generalforsamlingen til å gjennomføre tilbakekjøp av aksjer med det formål å slette disse aksjene gjennom nedskrivning av aksjekapitalen. I forkant av generalforsamlingen i 2015 inngikk Telenor en avtale med NFD hvor det ble avtalt at departementet forpliktet seg til deltakelse og stemming på Telenors generalforsamling, for sletting av et forholdsmessig antall av sine aksjer slik at dets eierandel i Telenor ville forbli upåvirket dersom Telenor kjøpte aksjer med formål om sletting. Det ble avtalt at avtalen skal være gyldig fram til generalforsamlingen i mai 2016. Det ble ikke ervervet egne aksjer i 2015. For ytterligere informasjon, se note 35.

Det norske telekommunikasjonsmarkedet er underlagt lov om elektronisk kommunikasjon av 4. juli 2003 og forskrifter som er utstedt i medhold av denne lov. Konsernet var pålagt landsdekkende leveringsplikt (Universal Service Obligation, USO) gjennom konsesjonsforpliktelser for fastnettet inntil denne utløp 1. september 2004. Deretter ble ekomforskriftens krav til leveringspliktige tjenester videreført i avtale mellom konsernet og Samferdselsdepartementet. USO-forpliktelsen omfatter blant annet leveranse av offentlig taletelefoni og tilgang til internett til alle husholdninger og bedrifter, opprettholdelse av betalingstelefoner, tilpasninger for funksjonshemmede og tjenester for kontroll med sluttbrukers utgifter. Konsernet mottar ingen kompensasjon fra Den Norske Stat for levering av USO-forpliktelsene.

I tillegg var konsernet i 2015 og 2014 pålagt spesielle samfunnspålagte tjenester, primært knyttet til sikkerhet og beredskap (totalforsvaret) etter avtale med Nasjonal kommunikasjonsmyndighet (Nkom) og kystradioen etter avtale med Justis- og beredskapsdepartementet. Konsernet mottok en kompensasjon på 141 millioner kroner i 2015 og 131 millioner kroner i 2014 for levering av de samfunnspålagte tjenestene.

Konsernet kan også motta kompensasjon i forbindelse med oppfyllelse av tilleggskrav for å tilfredsstille nasjonale behov for sikkerhet i elektronisk kommunikasjonsnett. Konsernet mottok en kompensasjon på 29 millioner kroner i 2015 og 21 millioner kroner i 2014 for levering av slike tjenester.

Konsernet betaler et årlig gebyr til Nkom og en årlig avgift til Samferdselsdepartementet for å kunne levere ekomtjenester, herunder frekvenstillatelser og nummer. Gebyret/avgiften var på 136 millioner kroner i 2015 og 130 millioner kroner i 2014.

I 2015 betalte konsernet 585 millioner kroner for spektrum i 1800-Mhz-båndet i Norge. I 2016 betalte konsernet ytterligere 10 millioner kroner for innplassering av dette spektrumet. Lisensen er gyldig fra 1. mars 2016 til 31. desember 2033.

Konsernet leverer telefoni og mobiltelefoni, leide samband, utstyr, Internett-tjenester, TV-distribusjon og andre tjenester til den offentlige forvaltning inkludert selskaper kontrollert av staten basert på vanlige forretningsmessige vilkår. Konsernet kjøper også tjenester, eksempelvis posttjenester, basert på vanlige forretningsmessige vilkår. Detaljer om slike transaksjoner er ikke inkludert i noten.

Konsernet hadde i tillegg utleieavtaler med tilhørende tjenester til Statsbygg som beløp seg til 103 millioner kroner i 2015 (80 millioner kroner i 2014) og til Statoil ASA som beløp seg til 6 millioner kroner i 2015 (41 millioner kroner i 2014). Konsernet solgte også sendekapasitet og relaterte tjenester i det analoge og digitale bakkenettet til Norsk Riksringkasting AS for 284 millioner kroner i 2015 og 283 millioner kroner i 2014.

Transaksjoner med tilknyttede selskaper og felleskontrollerte virksomheter

Beløp i millioner kroner	2015		2014 Omarbeidet	
	Salg til	Kjøp fra	Salg til	Kjøp fra
	955	(1 116)	1 125	(1 914)

Fordringer på og gjeld til tilknyttede selskaper og felleskontrollerte virksomheter

Beløp i millioner kroner	2015		2014 Omarbeidet	
	Fordringer	Gjeld	Fordringer	Gjeld
	214	(203)	310	(255)

Salg til tilknyttede selskaper i 2015 og 2014 inkluderer sendekapasitet og relaterte tjenester i det analoge og digitale bakkenettet til Norges Televisjon AS på henholdsvis 353 millioner kroner og 333 millioner kroner. Salg inkluderer også levering av Nordic Connect, Managed Services samt utleie og tilleggstjenester til Evry ASA på 35 millioner kroner i 2015 og 319 millioner kroner i 2014 (Evry ble solgt i mars 2015). Salg til VimpelCom-konsernet beløper seg til 555 millioner kroner i 2015 og 450 millioner kroner i 2014.

Kjøp fra tilknyttede selskaper inkluderer distribusjonsrettigheter fra C More Group AB på 307 millioner kroner i 2014 (C More Group ble solgt i juni 2014). Kjøp inkluderer også kjøp av IT-tjenester fra Evry ASA på 120 millioner kroner i 2015 og 467 millioner kroner i 2014 (Evry ble solgt i mars 2015). Kjøp fra VimpelCom-konsernet beløper seg til 454 millioner kroner i 2015 og 375 millioner kroner i 2014. En vesentlig del av kjøp i 2015 og 2014 knytter seg til salgs- og markedsstøtte for distributører av konsernets produkter og tjenester i Norge og Thailand.

Konsernet har stillet en garanti på 75 millioner kroner for rettmessig oppfyllelse av leveranser til det tilknyttede selskapet Norges Televisjon AS.

Transaksjoner med datterselskaper elimineres i konsernregnskapet og representerer ikke transaksjoner med nærstående parter. Se note 15 Nærstående parter og note 16 aksjer i datterselskaper i årsregnskapet for Telenor ASA. Tilsvarende gjelder transaksjoner med felleskontrollerte driftsordninger, se note 19.

For informasjon om ytelser til ledelsen, se note 34.

NOTE 33 **Twister og betingede forpliktelser**

Konsernet er involvert i en rekke søksmål av ulik art. Det er usikkerhet ved flere av sakene, men ledelsen er av den oppfatning at disse sakene, basert på tilgjengelig informasjon, vil bli løst uten at de individuelt eller samlet svekker konsernets finansielle stilling i vesentlig grad. I de tilfeller hvor konsernet vurderer det som sannsynlig at en rettsvist vil medføre en utbetaling, avsettes det for dette basert på ledelsens beste estimat.

Se note 13 med hensyn til skattesaker.

Grameenphone

1) BTRC – krav i forbindelse med revisjon

I april 2011 kunngjorde den bangladeshiske telekomregulatøren BTRC at de ville gjennomføre en revisjon av de eksisterende mobiloperatørene i Bangladesh. Som et ledd i dette, engasjerte BTRC et revisjonsfirma for å gjennomføre revisjonen av Grameenphone. Den 3. oktober 2011 mottok Grameenphone et krav på 3,0 milliarder kroner fra BTRC knyttet til de funn som ble gjort i revisjonen regulatøren hadde gjennomført i månedene etter april 2011 for forhold helt tilbake til selskapets stiftelse. Grameenphone har både bestridt kravet og forsøkt å forklare BTRC og revisjonsfirmaet at revisjonen ikke har forholdt seg til gjeldende revisjonsstandarder og revisjonspraksis underveis og etter revisjonen, og at kravet ikke har noe rettslig grunnlag, ei heller at det er underbygget med bevis. Som en følge av dette, begjærte Grameenphone forføyninger mot BTRC i Civil Court den 17. oktober 2011 for å hindre at BTRC kunne fremme kravet. Dermed ble det fremmet en anke til High Court Division i Supreme Court med tilsvarende begjæring om en midlertidig forføyning mot kravet fra BTRC. Den 20. oktober 2011 besluttet High Court Division at saken skulle utsettes i seks måneder fra 20. desember 2011. Denne fristen ble senere utvidet til mai 2013. Den 15. mai 2013 forlenget High Court Division forføyningsperioden inntil retten endelig skal behandle saken. Det har ikke vært noen utvikling i saken i 2014 og 2015.

2) Skattekrav på SIM-kort (erstatningskort)

Den 16. mai 2012 ble Grameenphone avkrevd 1,8 milliarder kroner av National Board of Revenue (NBR) i skatt på SIM-kort utstedt som erstatning for tapte SIM-kort i perioden juli 2007 til desember 2011. Kravet inkluderer renter. Grameenphone bestred kravet gjennom en stevning til High Court som utstedte en forføyningsskjønnelse for kravet frem til 13. september 2013. En regjeringsoppnevnt kommisjon fikk i midten av 2013 i oppgave å gjennomgå saken, men har ennå ikke truffet noen avgjørelse. I 2013 utnevnte regjeringen en egen komite for å gjennomgå saken på vegne av samtlige operatører. I april 2014 presenterte komiteen en rapport hvor de hovedsakelig konkluderte med de samme beløp som de opprinnelige kravene fra NBR. Grameenphone var uenig i rapporten og tok nødvendige skritt for å bestride denne. Grameenphone mottok deretter brev fra NBR hvor de ble bedt om å være tilstede på en høring den 25. januar 2015. Grameenphone har bestridt hvorledes høringsinnkallingen ble forkynt. Selskapet oppnådde en 3 måneders utsettelse av saken den 19. januar 2015, i påvente av høring knyttet til selskapets innsigelser. Den 18. mai 2015 fremsatte Large Taxpayer Unit (LTU) et økonomisk krav på 1,1 milliarder kroner i SIM skatt. Dette endrede kravet inkluderer i hovedsak alle erstatningskort utstedt av Grameenphone i perioden mellom juli 2007 og desember 2011, men i kravet er ikke medtatt renter. Den 13. august 2015 bragte Grameenphone kravet inn for en ankeinstans. Selv om Grameenphones ledelse mener at kravet ikke kan fullbyrdes, var det påkrevet å deponere 10 % av kravet, som følge av prosessuelle krav i lovverket. Ettersom det er sannsynlig at kravet ikke kan fullbyrdes, mener Grameenphone at enhver betaling i forbindelse med kravet vil kunne kreves tilbake etter at domstolene endelig har konkludert i saken.

3) Large Taxpayer Unit (LTU) – merverdiavgiftskrav

Den 14. mai 2014 utstedte Large Taxpayer Unit (LTU)-VAT i Bangladesh et krav mot Grameenphone på ca. 1,9 milliarder kroner. Kravet var basert på en vurdering gjennomført av Local and Revenue Audit Department of Comptroller and Auditor General (C&AG) office, for skatteårene 2010-11 og 2011-12. Grameenphone bestrider kravet fra LTU grunnet manglende jurisdiksjon og prosedyrefeil. Videre er Grameenphone av den oppfatning at feiltolkning av faktum og aktuelle lovbestemmelser er årsaken til LTU's konklusjon. Grameenphone har bragt saken inn for rettssystemet. Den 15. desember 2014 ble det avholdt høring i saken, og High Court kom med en avgjørelse i favør av Grameenphone. LTU anket avgjørelsen til Supreme Court i Bangladesh den 4. januar 2016.

dtac

1) Tvist mellom TOT, CAT og dtac i forbindelse med betaling av tilknytning- og samtrafikksavgift

Den 17. mai 2006 lanserte National Telecommunications Commission (NTC) (nå kjent som National Broadcasting and Telecommunications Commission (NBTC)) et nytt regulatorisk rammeverk for samtrafikk i Thailand. Rammeverket kommer til anvendelse for alle lisensierte operatører som har sitt eget telekom-nettverk. I henhold til rammeverket er det et krav at operatørene etter anmodning skal inngå samtrafikkavtaler med hverandre, hvor samtrafikkprisene er kostnadsbaserte.

Den 17. november 2006 orienterte dtac den statseide fastnettoperatøren TOT Public Company Limited (TOT) og konsesjons giver CAT Telecom Public Company Limited (CAT) om at dtac ikke ville følge ratene for beregning av tilgangspriser i henhold til de avtalene man hadde med TOT, siden ratene og innkrevningen av vederlag under disse avtalene på flere felt var i strid med det nye regulatoriske rammeverket. dtac informerte også TOT og CAT om at selskapet vil betale samtrafikkpris til TOT når dtac og TOT har inngått en samtrafikkavtale i henhold til det regulatoriske rammeverket. TOT har avslått å inngå en slik avtale. Saken har vært behandlet i ulike retts- og forvaltningsorganer, hvor det er fastslått at TOT er forpliktet til å starte forhandlinger med dtac. TOT avslår til tross for dette å inngå samtrafikkavtale og har anket saken til Supreme Administrative Court. Saken er nå til behandling i retten.

Den 9. mai 2011 fremmet TOT en stevning til Central Administrative Court med begjæring om at dtac og CAT i fellesskap skal betale tilknytningsavgift til TOT, med tillegg av forfalte renter, totalt omlag 27,7 milliarder kroner. Den 26. januar 2012 innleverte dtac sitt tilsvaret til retten.

Den 10. oktober 2014 ble dtac informert om at TOT hadde økt sitt krav for perioden mai 2011 til juli 2014 med 32,3 milliarder kroner, slik at kravet nå beløper seg til ca. 60 milliarder kroner, med tillegg av forfalte renter, straffe- og tilleggsavgift. Saken er til behandling i Central Administrative Court. Den regnskapsmessige nettoeffekten (før skatt) av ikke å akseptere tilknytningsavgift etter Access Charge avtalene fra 18. november 2006 til 31. desember 2015 beløper seg til ca. 16,6 milliarder kroner i reduserte kostnader.

2) Tvistesak mellom dtac og CAT vedrørende inntektsdelingen i konsesjonsavtalen

CAT og dtac har flere rettsvister og konflikter knyttet til forståelsen og omfanget av konsesjonsavtalene.

Excise tax (forbrukeravgift)

Den 11. januar 2008 fremmet CAT en sak til et voldgiftstribunal med krav mot dtac på omtrent 5,7 milliarder kroner, inkludert morarenter, i konsesjonsbetalinger for konsesjonsårene tolv til seksten (16. september 2002 til og med 15. september 2006). Det angitte grunnlaget for kravet knytter seg til at konsesjonsbetalingene er foretatt etter fradrag for forbrukeravgift. dtac er av den oppfatning at man hadde rett til å trekke fra denne avgiften før betaling ble foretatt, med hjemmel i beslutninger som Ministerrådet i Thailand foretok i februar 2003 samt brev fra CAT hvor dtac ble gitt rett til slikt fradrag. Den 28. mai 2012 besluttet voldgiftspanelet å avvise CATs krav om forbrukeravgift i konsesjonsbetalingene, men den 31. august 2012 fremmet CAT kravet overfor en domstol (Central Administrative Court) for å oppheve voldgiftsavgjørelsen. Den 29. januar 2016 ble dtac informert av Central Administrative Court at retten hadde avgjort saken i dtacs favør. CAT har anket avgjørelsen til Supreme Administrative Court.

Tilleggskrav på konsesjonsavgift for samtrafikk

Den 31. august 2011 fremmet CAT en stevning med flere krav til voldgiftsdomstolen i Thailand med krav mot dtac om ytterligere konsesjonsbetaling for det sekstende konsesjonsår (16. september 2006 til og med 15. september 2007) med et beløp på 1,0 milliarder kroner med tillegg av 15 % morarente fra 16. desember 2007. Grunnlaget påstås å være at dtac verken har rett til å trekke fra utgifter til samtrafikk med andre operatører eller å utelate tilsvarende inntekter fra det grunnlag som nyttes for beregning av konsesjonsbetaling til CAT etter konsesjonsavtalen. Den 14. august 2014 avsa voldgiftsdomstolen en kjennelse i saken, hvor visse deler av CATs krav ble underkjent. Dtac og CAT rettet innsigelser mot voldgiftsavgjørelsen til Central Administrative Court den 4. desember 2014.

Ytterligere krav på konsesjonsavgift for konsesjonsårene 17 til 20 er fra CAT fremsatt for voldgift:

Konsesjonsår	Fremsatt	Beløp ¹⁾
17 (16. september 2007 – 15. september 2008)	16. november 2012	1,0 milliarder kroner (inkl. MVA)
18 (16. september 2008 – 15. september 2009)	23. april 2013	0,9 milliarder kroner (inkl. MVA)
19 (16. september 2009 – 15. september 2010)	8. mai 2015	1,9 milliarder kroner (inkl. MVA)
20 (16. september 2010 – 15. september 2011)	9. april 2015	1,7 milliarder kroner (inkl. MVA)
Totalt		5,5 milliarder kroner (inkl. MVA)

¹⁾ Inkludert morarente med 15% p.a.

I tillegg har CAT sent brev til dtac med krav om konsesjonsavgift for konsesjonsår 21 og 22:

Konsesjonsår	Fremsatt	Beløp
21 (16 september 2011 – 15 september 2012)	4. februar 2015	1,2 milliarder kroner
22 (16 september 2012 – 15 september 2013)	7. mai 2015	1,0 milliarder kroner

Portering av mobilabbonnenter

Twistene og uoverensstemmelsene vedrørende forståelse og omfang av konsesjonsavtalene inkluderer nå også hvordan 3G regimet er å forstå i forhold til disse avtalene. CAT har truet med å terminere konsesjonsavtalene, grunnet påståtte brudd av dtac på disse avtalene og fortsetter å fremme krav om kompensasjon mot dtac. CAT har også fremmet kompensasjonskrav mot dtac grunnet dtacs portering av abonnenter til datterselskapet dtac TriNet i perioden september 2013 til desember 2014 med 2,5 milliarder kroner. Den 9. juni 2015 ble dtac informert om at CAT hadde økt sitt krav knyttet til portering av mobilabbonnenter i perioden januar 2015 til mai 2015 med 1,5 milliarder kroner, slik at det totale kravet beløper seg til ca 4 milliarder kroner.

CAT har videre fremmet begjæringer om midlertidige forføyninger for Administrative Court mot dtac, dtac TriNet og NBTC, i et forsøk på å begrense dtac TriNet fra å bruke dtacs mobilnettverk. Retten har avvist begjæringen om midlertidig forføyning mot dtac TriNet. Den 20. mai 2015 ga domstolen CAT medhold i begjæring om midlertidig forføyning, men avgjørelsen ble anket av dtac til Supreme Administrative Court den 18. juni 2015, og den 21. august samme år fremsendte både dtac og CAT en begjæring til retten om å oppheve den midlertidige forføyningen, hvoretter Supreme Administrative Court den 27. november 2015 opphevet forføyningen.

dtac mener at selskapet driver sin virksomhet i henhold til gjeldene lover og regler og tilbakeviser alle påstander fra CAT om at dtac driver sin virksomhet i brudd med konsesjonsavtalene.

3) Tvist vedrørende begrensning i utenlandsk eierskap

En av dtacs konkurrenter, True Move, leverte en rekke klager til politiet og handelsdepartementet i Thailand tidlig i 2011, hvor det fremgikk at dtac hadde brutt Foreign Business Act (FBA) som begrenser utenlandsk eierskap i thailandske selskaper til 49 % av aksjekapitalen med mindre det foreligger en særlig tillatelse.

I tillegg fremmet en av dtacs minoritetsaksjonærer den 22. september 2011 en stevning overfor Central Administrative Court mot det statlige organet National Broadcasting and Telecommunication Commission (NBTC) med påstander om at NBTC (som et forvaltningsorgan) har opptrådt uaktsomt ved ikke å overholde sine forpliktelser ved å tillate at dtac driver telekommunikasjonsvirksomhet. På det grunnlag har Central Administrative Court innstevnet dtac som medsaksøkt i saken. Telenor er av den oppfatning at konsernets eierstruktur i dtac ble etablert og er i samsvar med thailandsk rett og etablert praksis i Thailand.

India

Den 2. februar 2012 kansellerte indisk høyesterett alle de 122 2G-lisensene tildelt i 2008, inkludert de som var tildelt Unitech Wireless. Som en konsekvens av denne beslutningen bestemte høyesterett at 2G-lisensene og frekvensbånd skulle auksjoneres på nytt. Frekvensauksjonen ble gjennomført i november 2012 og konsernet sikret seg frekvensbånd i 6 områder gjennom selskapet Telewings. Ledelsen er av den oppfatning at det er tillatt at den originale lisensbetalingen på 16,6 milliarder indiske rupier (cirka 2,2 milliarder kroner) som ble foretatt av Unitech Wireless i 2008 trekkes fra frekvensinnbetalingene fra Telewings knyttet til auksjonen i november 2012. Dette ble bekreftet i et brev fra Ministry of Communications and IT datert 3. mars 2014. Høyesteretts avgjørelse av 15. februar 2013 åpnet opp for en mulig tilbakevirkende frekvensbetaling for de lisenstakere med lisenser som ble opphevet den 2. februar 2012, og som fortsatte bruk av frekvensene inntil nye lisenser ble utstedt. Department of Telecommunications in India (DoT) utstedte et varsel datert 17. november 2014 til Unitech Wireless hvor det ble bedt om en forklaring på hvorfor DoT ikke skulle kunne innkreve tilbakevirkende spektrumavgift på 0,9 milliarder kroner med tillegg av rente, som omtalt i høyesteretts avgjørelse av 15. februar 2013, for de lisenser som ble kjent ugyldig ved høyesteretts avgjørelse av 2. februar 2012. Telenor India har besvart varselet den 29. desember 2014, hvor kravet bestrides og hvor man uttrykker uenighet til DoTs fortolkning av høyesteretts avgjørelse.

Telenor Pakistan

The Federal Board of Revenue i Pakistan (FBR) har hevdet at mobiloperatørene i Pakistan har omgått en statlig forbrukeravgift som skulle ha vært betalt av samtrafikkinntekter. Telenor Pakistans påståtte ansvar utgjør 0,7 milliarder kroner, eksklusiv renter og tilleggsskatt. Mobiloperatørenes felles oppfatning er at relevante forbrukeravgifter har blitt betalt av mobiloperatørene for de utførte tjenestene, og at det derfor ikke er rettslig grunnlag for ytterligere betaling. Følgelig er det heller ingen omgåelse av betaling av forbrukeravgift. For å få løst saken hadde mobiloperatørene tidligere blitt enige med FBR at de fra 1. juli 2012 skulle foreta betaling av forbrukeravgift i tråd med den nye prosedyren som ble fastsatt av FBR, betinget av at FBR den 30. juni 2012 utstedte en lovfestet beslutning (SRO) som unntok mobiloperatørene fra det ansvar det ble påstått at de hadde for betaling av forbrukeravgift på samtrafikkinntekter for de siste 5 år. Imidlertid ble ikke SRO offentlig kunngjort av FBR noe som førte til at den ikke fikk den nødvendige juridiske virkning. Pakistans antikorrupsjonsbyrå (NAB) har startet en undersøkelse på bakgrunn av mottatte opplysninger om påståtte korrupte betalinger til FBR for utstedelsen av SRO.

Alle mobiloperatørene er omfattet av undersøkelsen. Mobiloperatørene besluttet i fellesskap å utfordre skattekravet på samtrafikkinntekter gjennom en stevning til en domstol i Islamabad (Islamabad High Court). Den 8. januar 2014 erklærte domstolen kravet fra FBR for uten rettsvirkning. Avgjørelsen ble anket av FBR den 24. januar 2014. I en senere høring den 27. januar 2014 besluttet retten å opprettholde status quo i saken. Saken er ikke endelig avgjort.

Telenor Norge AS

EFTAs overvåkingsorgan (ESA) og det norske Konkurransetilsynet initierte den 4. desember 2012 en kontroll av Telenor Norge AS i forbindelse med mulige misbruk av dominerende markedsposisjon og/eller mulige konkurransebegrensende avtaler i det norske mobilmarkedet. Begge etterforskningene pågår fortsatt. Den 1. februar 2016 kom ESA med et varsel om vedtak (statement of objections). Varselet er et formelt skritt fra ESA hvor de skriftlig informerer Telenor Norge AS om sine foreløpige bekymringer. I følge ESAs foreløpige vurdering har Telenor Norge AS brutt forbudet mot misbruk av dominerende stilling knyttet til to forskjellige typer markedsadferd; 1) marginskvis på mobilt bredbånd solgt separat til forbrukere i Norge og 2) bindingsbetingelser og gebyr ved uttreten før utløp av avtaleperioden for individuelle abonnement i bedriftssegmentet i Norge. Telenor Norge AS vil gi sine kommentarer og imøtegå ESAs argumentasjon ved å legge frem all relevant faktum for Telenor Norge ASs forsvar mot ESAs bekymringer. Telenor Norge AS må fremlegge sine faktiske og juridiske argumenter innen 11. april 2016. Telenor Norge AS kan også kreve en muntlig høring. Hvis ESA senere treffer endelig vedtak om at Telenor Norge AS har brutt konkurransereglene, vil vedtaket sannsynligvis også inneholde en bot. ESAs avgjørelse kan påklages av Telenor Norge AS til EFTA-domstolen.

NOTE 34 Ytelser til ledelsen mv.

Styret

Godtgjørelse til styret består av et fast årlig styrehonorar avhengig av rolle i styret samt honorar for deltagelse i andre komiteer etablert av styret. Styrehonorar vedtas av bedriftsforsamlingen.

Total godtgjørelse til styret og bedriftsforamlingen kostnadsført i 2015 var henholdsvis 3,8 millioner kroner og 0,7 millioner kroner. I 2014 var dette henholdsvis 3,4 millioner kroner og 0,7 millioner kroner. I tillegg utgjorde samlet godtgjørelse til revisjonskomiteen, styrings- og belønningskomiteen, komiteen for etikk- og samfunnsansvar, og nominasjonskomiteen samlet 1,2 millioner kroner (0,9 millioner kroner i 2014). Styremedlemmene får godtgjørelse per møte når de deltar i underkomiteer, og har ellers ingen avtaler som gir dem rett til særskilt vederlag dersom de fratrer, hva gjelder bonus, overskuddsdeling, opsjoner eller annen form for godtgjørelse. Antall aksjer eiet av styremedlemmer, varamedlemmer til styret og bedriftsforamlingen per 31. desember 2015 og 2014, er vist nedenfor. Aksjebelholdning for styremedlemmer og varamedlemmer til styret inkluderer aksjer eiet av deres nærstående. Ingen av disse medlemmene har aksjeopsjoner.

Tall i tusen kroner, utenom antall aksjer	Antall aksjer per 31. desember 2015 ¹⁾	Styrehonorar 2015	Honorar for komiteer etablert av styret 2015	Antall aksjer per 31. desember 2014	Styrehonorar 2014 ²⁾	Honorar for komiteer etablert av styret 2014 ²⁾
Styret						
Gunn Wærsted (fra 14. januar 2016)	-	-	-	-	-	-
Svein Aaser (til 30. oktober 2015)	-	483	44	5 000	555	50
Barbara Milian Thoralfsson (til 20. mai 2015)	-	107	75	-	277	73
Bjørn Andre Anderssen (til 25. juni 2015)	3 268	144	37	3 107	277	50
Brit Østby Fredriksen (til 25. juni 2015)	8 572	144	37	8 266	277	50
Burckhard Bergmann	-	392	60	-	287	50
Dag J. Opedal	-	291	101	-	277	73
Frank Dangeard	-	438	60	-	335	50
Jon Erik Reinhardsen	-	291	63	-	178	14
Harald Stavn	5 832	291	101	5 684	277	61
Marit Vaagen	11 122	291	52	11 122	277	50
Sally Davis	-	382	60	-	287	50
Per Gunnar Salomonsen (fra 25. juni 2015)	700	147	15	700	-	-
Regi Aalstad (fra 20. mai 2015)	-	246	15	-	-	-
Åse Selfjord (fra 25. juni 2015)	90	147	23	49	-	-

¹⁾ Inkluderer ikke aksjebelholdning for representanter som ikke var medlem eller varamedlem per 31. desember 2015.

Ingen av styremedlemmene eller styrets varamedlemmer mottok godtgjørelse fra andre selskaper i konsernet, med unntak av ansattrepresentantene. Deres ytelser som ansatte i Telenor er ikke inkludert ovenfor. Ingen styremedlemmer eller varamedlemmer til styret har lån i konsernet.

	Antall aksjer per 31. desember 2015 ¹⁾	Antall aksjer per 31. desember 2014
Varamedlemmer til styret		
Gro Kvamme Johnsen	-	-
Hilde Caroline Rosslund	-	-
Irene Vold	4 720	4 720
Jan Otto Eriksen	3 600	-
Jørgen Finnby	565	1 003
Kenneth Pettersen	1 496	1 496
Stein Halvor Nordbø	3 900	-
Tone Kristin Flobakk	473	473

¹⁾ Inkluderer ikke aksjebelholdning for representanter som ikke var varamedlem per 31. desember 2015.

	Antall aksjer per 31. desember 2015 ¹⁾	Antall aksjer per 31. desember 2014
Bedriftsforsamlingen		
Anders Skjævestad	100	100
Baard Myhre (varamedlem)	1 421	1 314
Dag Fredriksen (varamedlem)	3 926	3 785
Espen Egeberg Christiansen (varamedlem)	325	171
Hege Karita Ottesen (observatør)	1 120	1 057
Håkon Berdal (varamedlem)	3 930	3 729
Jan Otto Eriksen	3 600	4 374
Magnhild Øvsthus Hanssen	2 385	2 403
Mai Britt Thune (observatør)	3 093	3 001
May-Iren Arnøy (varamedlem)	22	-
Morten Fallstein (varamedlem)	-	682
Roger Rønning	2 704	2 581
Stein Erik Olsen	2 427	2 427
Tor Henrik Hanken (varamedlem)	653	455

¹⁾ Inkluderer ikke aksjebelholdning for representanter som ikke var medlem per 31. desember 2015, og som ikke har hatt aksjer i perioden 2014 til 2015. Kilde: VPS register 31. desember 2015.

Erklæring vedrørende godtgjørelse til konsernsjef og konsernledelse

Erklæring vedrørende godtgjørelse til konsernsjef og konsernledelse er i tråd med:

- Allmennaksjelovens regler
- Regnskapsloven
- Retningslinjer for lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte i foretak og selskaper med statlig eierandel fastsatt av Nærings- og fiskeridepartementet med virkning fra 13. februar 2015
- Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse
- Finanstilsynet

1. Retningslinjer for godtgjørelse

Konsernets retningslinjer for godtgjørelser er basert på en målsetting om å tiltrekke, engasjere og beholde de riktige ansatte for å levere bærekraftig verdi til aksjonærene i henhold til Telenor Way.

Følgende hovedprinsipper for konsernets godtgjørelsesordning gjelder:

1. Belønning for prestasjoner
Belønning skal være basert på den enkelte ansattes helhetlige prestasjoner evaluert i forhold til fastsatte mål og transparente kriterier.
2. Støtte balanserte mål
Belønning skal være knyttet til en balansert sammensetning av mål som sørger for samsvar mellom individets mål og Telenors forretningsmessige mål samt aksjonærenes økonomiske interesser.
3. Tilby en konkurransedyktig totalkompensasjon
Telenor ønsker å tilby en totalkompensasjon som er attraktiv og konkurransedyktig (uten å være markedsledende) både internt i organisasjonen og i det lokale arbeidsmarkedet.

2. Beslutningsprosessen

Styret har nedsatt en egen styrings- og belønningskomité (Governance and Remuneration Committee (GRC)) som fungerer som rådgivende organ for styret og konsernsjefen. Komiteen er ansvarlig for å kontrollere, evaluere og anbefale avlønning til ledelsen og godtgjørelsesordninger som gjelder hele konsernet.

Komiteen består av styreleder og to aksjonærvalgte styremedlemmer samt én ansattrepresentant. Konsernsjefen deltar normalt i komitémøtene. Andre representanter fra ledelsen møter på anmodning. Komiteen kan avvise deres deltakelse når det er hensiktsmessig, og også innkalle andre relevante representanter.

Beslutningsmodell og ansvar

Mottaker	Anbefalt av	Godkjent av	Kommunisert av
Konsernsjef	GRC	Styret	Styreleder
Øvrig konsernledelse	GRC og konsernsjef	Styret	Konsernsjef

Komiteen har ingen selvstendig beslutningsmyndighet, med mindre dette er eksplisitt tildelt av styret. Komiteen er rådgivende organ for styret og konsernsjefen, og er hovedsakelig ansvarlig for følgende:

- Årlig evaluering av konsernsjefens totale godtgjørelser og fremlegge anbefalinger til styret for beslutning.
- På vegne av styret, vurdere og godkjenne godtgjørelser og relaterte endringer for konserndirektører som rapporterer til konsernsjefen.
- Være informert om utvikling innenfor godtgjørelsesordninger samt markedssituasjonen for konsernledelsen, og presentere godtgjørelsesprinsipper for styret som er relevante for konsernledelsen i Telenor.
- Vurdere retningslinjer og ordninger for godtgjørelser gjeldende for hele konsernet, inkludert bonus og aksjeprogrammer samt presentere anbefalinger til styret for beslutning.
- Overvåke samt forberede styrets behandling av prinsipielle spørsmål knyttet til pensjonsordninger og andre forhold knyttet til pensjonering.
- Vurdere konsernledelsens forslag til «Erklæring vedrørende godtgjørelse til konsernsjef og konsernledelse», jfr. allmennaksjelovens paragraf 6-16a.

3. Hovedprinsippene for godtgjørelser kommende regnskapsår som starter 1. januar 2016

Totale godtgjørelser til konsernsjef og øvrige konsernledelse reflekterer rolle og rolleinnhaverens ansvar og påvirkning, virksomhetens bredde og kompleksitet.

Godtgjørelsen er basert på retningslinjene beskrevet ovenfor og reflekterer også:

- Nasjonale og internasjonale rammebetingelser.
- Forretningsmessige omgivelser selskapet opererer innenfor.
- Både kort- og langsiktig forretningsmessig fokus.
- Bærekraftige resultater i tråd med Telenor Way (konsernets verdier, etikk, krav til adferd og styringsprinsipper).

Ordningene er transparente og i tråd med prinsipper for god eierstyring og selskapsledelse. Godtgjørelser til konsernsjefen og øvrig konsernledelse inkluderer følgende hovedelementer:

Element	Målsetting
Grunnlønn	Hovedelementet i en konkurransedyktig godtgjørelse.
Årlig bonus	Er retningsgivende (setter fokus på prestasjoner), og motivere individer til å prestere godt.
Aksjeprogrammer	Sammenstille konsernledelsens og aksjonærenes interesser. Fokusere på verdiskapning på lang sikt i tillegg til kortsiktige mål. Styrke deltagerens lojalitet og beholde ansatte i konsernet.

3.1 Grunnlønn

Grunnlønnen er gjenstand for årlig vurdering basert på rolle, relevant marked, forretningsmessige omgivelser, forretningsmessig fokus og prestasjoner.

Kriteriene er basert på en vurdering av bærekraftige prestasjoner gjennom:

- Resultater i henhold til forretningsmessige ambisjoner
- Utøvd lederskap og adferd i henhold til selskapets verdier (Telenor Way)
- Utvikling av organisasjonens evne til å levere resultater

Som hovedregel vil årlig grunnlønn for konsernsjef og konsernledelse bli vurdert i løpet av første kvartal i regnskapsåret og være effektiv fra 1. januar 2016.

3.2 Variabel godtgjørelse/Årlig bonus

Variabel godtgjørelse består av en årlig bonus. Samlet årlig variabel godtgjørelse kan maksimum utgjøre 50 % av årlig grunnlønn. Total variabel godtgjørelse er kalkulert basert på individuelle målkort for bonus og langsiktig samlet aksjonæravkastning (Total Shareholder Return (TSR)) av Telenor-aksjer (TSR multiplikator).

Bonusutbetalinger er en del av feriepengegrunnlaget, men ikke en del av pensjonsgivende inntekt, med unntak for Sverige og Malaysia.

Konsernsjefen og øvrig konsernledelse er forpliktet til å ha, og holde, en aksjebeholdning av Telenor-aksjer som tilsvarer én årslønn. For å oppfylle dette kravet er det nødvendig å investere inntil 20 % av bonusutbetalingen i Telenor-aksjer.

i. Individuelle årlige målkort for bonus

Hver enkelt har et målkort for bonus med definerte mål for prestasjoner – Key Performance Indicators (KPIs). Nøkkellindikatorerne kan være basert på mål og målsettinger som er definert på gruppe-, eller forretningsområdenivå innenfor følgende områder:

- Finansielle nøkkellindikatorer for å sikre vekst og effektivitet
- Nøkkellindikatorer for å måle evne til å levere i henhold til nåværende strategi om å bli en digital tjenestetilbyder (Digital Service Provider)
- Nøkkellindikatorer sentrert rundt mennesker (People Centric) for å øke fokus på mangfold og samarbeid

Nøkkellindikatorerne og vekten av disse i hvert, individuelle målkort reflekterer rollen og ansvaret i en spesifikk stilling. Den enkeltes overordnede bonusoppnåelse er basert på prestasjoner som blir evaluert i forhold til disse. Den individuelle bonusoppnåelsen kan variere mellom 0-100%.

Bonuspotensialet for oppnåelse av fastsatt prestasjonsnivå for konsernsjef og konsernledelse er 25 % av årlig grunnlønn.

Uavhengig av vurderingene som blir gjort basert på nøkkellindikatorerne, vil det bli gjort en helhetlig vurdering basert på et sett med kriterier som inkluderer, men ikke er begrenset til, bærekraftig måloppnåelse i henhold til gjeldende lover og reguleringer, i tråd med Telenor Way og Telenors antikorrupsjonsprinsipper. Ved brudd på de definerte kriteriene, kan utfallet av denne vurderingen være at enhver potensiell bonus blir annullert.

ii. TSR (Total Shareholder Return) multiplikator

Den individuelle måloppnåelsen som er definert i målkortet for bonus kan øke gjennom en multiplikator for total aksjonæravkastning (TSR). Effekten av TSR multiplikatoren på den individuelle måloppnåelsen er basert på den absolutte og relative totale aksjonæravkastningen av Telenor ASA aksjen.

¹⁾ Referanseindeksen er STOXX® Europe 600 Telecommunications index (SXXGR).

Følgende kriterier må være oppfylt for at TSR-multiplikatoren skal få effekt:

- Telenor ASA-aksjen må ha en absolutt positiv total aksjonæravkastning over en toårsperiode fra desember 2014 til desember 2016
- Telenor ASA-aksjen må prestere bedre enn referanseindeksen¹⁾

TSR-multiplikatoren er beregnet basert på hvordan den totale aksjonæravkastningen er i perioden fra desember 2014 til desember 2016. TSR-multiplikatoren vil bli benyttet ved beregningen av bonus for 2016 som utbetales i 2017.

Utforming av TSR-multiplikatoren:

- Hvis brutto avkastning av Telenor ASA-aksjen utvikler seg bedre enn referanseindeksen over en toårsperiode fra desember 2014 til desember 2016, vil TSR-multiplikatoren variere mellom 1 og maksimalt 2, tilsvarende til Telenor ASA-aksjens utvikling henholdsvis 0 og 15 prosentpoeng over referanseindeksen.
- Verdien av multiplikatoren for total aksjonæravkastning øker lineært mellom 0 og 15 prosentpoeng.

Kalkulering av total bonusopptjening hvis multiplikatoren for total aksjonæravkastning får effekt:
(Bonusopptjening i %) x (TSR-multiplikator)

3.3 Aksjeprogrammer

Programmene er basert på felles formål og retningslinjer for Telenor Group:

- i. Bidra til verdi- og prestasjonsbasert kultur ved å sørge for samsvar mellom ansatte- og eierinteresser.
- ii. Stimulere til, og belønne, konsernets prestasjoner og transformasjon.
- iii. Øke de ansattes fokus på den langsiktige utviklingen av konsernet.
- iv. Tiltrekke, engasjere og beholde talenter.

3.3.1. Langtidsinsentiv (LTI-tillegg)

LTI-tillegget er et variabelt kompensasjonselement for konsernsjefen og for øvrig konsernledelse. Kompensasjonen er 30 % av årlig grunnlønn på tidspunktet for tildelingen av tillegget. LTI-tillegget er et resultatbasert godtgjørelseelement som reflekterer underliggende verdiskapning i selskapet på lengre sikt. Deltakerne er forpliktet til å investere det mottatte beløpet netto etter skatt i Telenor-aksjer. Telenor vil gjennomføre aksjekjøpet i markedet på vegne av den enkelte deltager. Deltageren er forpliktet til å beholde aksjene i en bindingstid på fire år. For deltakere som er utstasjonert, er langtidsinsentivet basert på nettolønn til vedkommende, og redusert til halvparten.

Dersom deltakeren forlater Telenor i løpet av bindingstiden må vedkommende tilbakebetale et beløp tilsvarende børsverdien av aksjebeholdningen på tidspunktet for fratreden. Hvis deltakeren forlater Telenor i løpet av bindingstiden som følge av forhold som skyldes Telenor, pensjonerer seg (på grunn av alder eller arbeidsuførhet) eller dør, får vedkommende beholde aksjene anskaffet via LTI-programmet.

3.3.2 Aksjekjøpsprogram for ansatte (ESP)

Telenor Group tilbyr et allment aksjeprogram for ansatte, som også tilbys konsernledelsen. Programmet tilbyr ansatte muligheten til å kjøpe Telenor ASA aksjer for 1, 2, 3 eller 4 prosent av brutto årslønn (minste investeringsbeløp er 2.000 kroner), med en rabatt på 25 % av investert beløp maksimalt til 2.000 kroner.

Dersom Telenor ASA-aksjen presterer bedre enn STOXX® Europe 600 Telecommunications index (SXKGR) over en toårsperiode, tildeles ansatte en aksjekjøpsprogrambonus basert på følgende kriterier:

- Hvis Telenor-aksjen presterer under indeksen oppnås ingen ESP-bonus.
- Hvis Telenor-aksjen presterer bedre enn indeksen, tilstås en ESP-bonus lik gjeldende verdi på aksjene kjøpt initielt.
- Hvis Telenor-aksjen presterer bedre enn indeksen med minst 15 prosentpoeng, tilstås en ESP-bonus lik tre ganger gjeldende verdi på aksjene kjøpt initielt.

Aksjekjøpsprogrambonus tildeles kun til personer som fortsatt er ansatt i konsernet.

3.4 Annen godtgjørelse

Annen godtgjørelse til konsernsjefen og konsernledelsen består av:

- Pensjons- og forsikringsordninger
- Firmabil eller bilgodtgjørelse
- Elektronisk kommunikasjon
- Aviser

Disse ytelsene gis i henhold til lokale regler og landsspesifikk praksis.

i. Pensjons- og forsikringsordninger

I Norge tilbyr konsernet en generell innskuddspensjonsordning til medlemmer av konsernledelsen ansatt eksternt fra og med 2006. Pensjonen er basert på årlig innskudd fra Telenor samt avkastning på pensjonskapitalen. Det gjøres årlige pensjonsinnskudd på 4 % av grunnlønn mellom 1 og 6 G, og 8 % av grunnlønn fra 6 til 12 G (G = grunnbeløpet i folketrygden).

For medlemmer av konsernledelsen som er utstasjonerte vil pensjonsordningen i hjemlandet videreføres om mulig. Hvis ikke dette er mulig vil pensjonsordningen i vertslandet legges til grunn. Dersom ingen av alternativene er mulige, vil den ansatte motta en pensjongsodtgjørelse på 11 % av årlig grunnlønn som erstatning for en pensjonsordning.

Individuelle pensjonsavtaler som er basert på lokal praksis og/eller var gjeldende fra før vedkommende ble ansatt i konsernledelsen vil respekteres med følgende begrunnelse:

- Full kompensasjon for en endret pensjonsavtale ville gitt en betydelig økning i årlig grunnlønn.
- Prosessen for å reforhandle individuelle avtaler og for å bringe disse i samsvar med ulike jurisdiksjoner, ville krevd mye tid og innsats og ville redusert mulighetene for nødvendige organisatoriske endringer.
- Redusert verdi av pensjonsavtaler ville minsket utvalg av kandidater for stillinger i konsernledelsen i Telenor Group.

Medlemmer av konsernledelsen som ble ansatt i Norge før 2012, har rett til å pensjonere seg i en alder av 62 eller 65 år, avhengig av den individuelle pensjonsavtalen. Medlemmer av konsernledelsen ansatt innenfor norsk jurisdiksjon etter 2012 har en pensjonsalder på 67 år.

Konsernsjefen og konsernledelsen er omfattet av de generelle forsikringsordningene som gjelder for Telenor ASA.

ii. Etterlønn

Konsernsjefen og enkelte andre i konsernledelsen har avtaler om etterlønn ved oppsigelse basert på forhold hos selskapet. Etterlønnen utgjør 6 måneders grunnlønn. Etterlønn beregnes fra utgangen av oppsigelsestiden. Etterlønn gis betinget av at den ansatte gir avkall på arbeidstakers rettigheter.

På grunn av flere nasjonale reguleringer og tidligere signerte avtaler, vil ansettelseskontraktene for konsernledelsen bli revidert for å sikre at de er i tråd med Regjeringens retningslinjer for lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte i foretak og selskaper med statlig eierandel.

4. Godtgjørelsesprinsipper og implementering for regnskapsåret 2015

Godtgjørelsesprinsippene lagt til grunn for konsernsjefen og konsernledelsen i 2015 er i utgangspunktet de samme som beskrevet ovenfor for 2016. I henhold til gjeldende retningslinjer fra Regjeringen fra 2011 bestod fast godtgjørelse i 2015 av grunnlønn og langtidsinsentiv (LTI-tillegg).

Vilkårene for årlig bonus til konsernsjefen og konsernledelsen ble fastsatt før de nye retningslinjene fra Regjeringen ble implementert med virkning fra 13. februar 2015. Følgelig ble enhver bonusberegning basert på fast lønn. Det årlige bonusprogrammet premierte ansattes prestasjoner i forhold til finansielle mål, mål for internett for alle, mål for net promoter score og individuelle mål. Bonusutbetalingen utgjorde maksimalt 50 % av fast godtgjørelse.

Konsernledelse ble tildelt LTI-tillegg på 25 % av grunnlønn. For utstasjonerte ble LTI-tillegget basert på netto grunnlønn og kompensasjonen halvert.

Individuelle betingelser til konsernsjefen og konsernledelsen

Konsernledelsen bestod av følgende medlemmer i 2015:

Medlem	Stilling(er)
Sigve Brekke	Konsernsjef fra 17. august Konserndirektør og leder for Telenors operasjoner i Asia til 16. august
Jon Fredrik Baksaas	Konsernsjef til 16. august
Richard Aa	Konserndirektør og finansdirektør for konsernet Permisjon med lønn fra 11. november
Morten Karlsen Sørby	Konserndirektør og fungerende finansdirektør for konsernet fra 12. november Konserndirektør og ansvarlig for Telenors eierskapsandel i VimpelCom og utvalgte strategiske prosjekter fra 12. oktober Konserndirektør og fungerende leder for Telenors operasjoner i Asia fra 1. juni
Albern Murty	Konserndirektør og leder for Digi, Malaysia fra 12. oktober
Berit Svendsen	Konserndirektør og leder for Telenor Norge
Christopher Laska	Konserndirektør og leder for Telenor Ungarn fra 12. oktober
Henrik Clausen	Konserndirektør og leder for Strategi og Digital til 11. oktober
Hilde Tonne	Konserndirektør og leder for Group Industrial Development til 31. juli
Jesper Hansen	Konserndirektør og leder for Telenor Danmark fra 19. november Konserndirektør og fungerende leder for Telenor Danmark fra 12. oktober
Jon Erik Haug	Konserndirektør og leder for Personalutvikling
Jon Gravråk	Konserndirektør og leder for Digital fra 1. desember
Katja Christina Nordgaard	Konserndirektør og leder for Corporate Affairs til 11. oktober
Kjell Morten Johnsen	Konserndirektør og leder for Telenors operasjoner i Europa til 11. oktober
Lars-Åke Norling	Konserndirektør og leder for dtac, Thailand fra 12. oktober
Martin Furuseth	Konserndirektør og fungerende leder for Group Industrial Development fra 1. august til 11. oktober
Michael Foley	Konserndirektør og leder for Telenor Pakistan fra 12. oktober
Ove Fredheim	Konserndirektør og leder for Telenor Serbia og styreleder for Telenor Montenegro fra 12. oktober
Patrik Hofbauer	Konserndirektør og leder for Telenor Sweden fra 12. oktober
Petter Børre Furberg	Konserndirektør og leder for Telenor Myanmar fra 12. oktober
Pål Wien Espen	Konserndirektør og leder for partnerrelasjoner i Asia fra 1. desember Konserndirektør og leder av Group Legal til 30. november Permisjon med lønn fra 11. november
Ragnar Korsæth	Konserndirektør og fungerende leder for Digital fra 12. oktober til 20. november
Rajeev Sethi	Konserndirektør og leder for Grameenphone, Bangladesh fra 12. oktober
Ruza Sabanovic	Konserndirektør og leder for Teknologi fra 12. oktober
Sharad Mehrotra	Konserndirektør og leder for Telenor India fra 1. november
Stein Erik Vellan	Konserndirektør og leder for Telenor Bulgaria fra 12. oktober
Vivek Sood	Konserndirektør og leder for Markedsføring fra 1. november Konserndirektør og leder for Telenor India fra 12. oktober til 31. oktober
Wenche Agerup	Konserndirektør og leder av Corporate Affairs fra 11. november

Individuelle betingelser

Navn	Kontrakttype	Pensjonsytelse
Sigve Brekke	Lokal Norge	60 % ytelse av årlig grunnlønn fram til fylte 75 år, deretter 58 %. Pensjonsalder 65 år. Individuell avtalt pensjonsalder 65 år.
Richard Aa	Lokal Norge	Innskuddspensjon, 4 % av 1-6 G, 8 % av 6-12 G og 30 % av årlig grunnlønn over 12 G. I tillegg et årlig tilskudd på 10 % av årlig grunnlønn til førtidspensjonsordning. Individuell avtalt pensjonsalder 65 år.
Morten Karlsen Sørby	Lokal Norge	60 % ytelse av årlig grunnlønn inntil fylte 72 år og deretter 58 % ytelsesordning. Individuell avtalt pensjonsalder 62 år.
Albern Murty	Lokal Malaysia	Innskuddspensjon på 15 % av årlig grunnlønn og 12 % av årlig og kvartalsvis bonus. Individuell avtalt pensjonsalder 60 år.
Berit Svendsen	Lokal Norge	60 % ytelse av årlig grunnlønn fram til fylte 72 år, deretter 58 %. Individuell avtalt pensjonsalder 62 år.
Christopher Laska	Utstasjonert	Pensjongodtgjørelse på 11 % av årlig grunnlønn i stedet for pensjonsordning.
Jesper Hansen	Lokal Danmark	Innskuddspensjon, 8 % av årlig grunnlønn.
Jon Erik Haug	Lokal Norge	66 % ytelse av årlig grunnlønn opp til 12G. 15 % innskuddspensjon av grunnlønn over 12G.
Jon Gravråk	Utstasjonert	Pensjongodtgjørelse på 11 % av årlig grunnlønn i stedet for pensjonsordning.
Lars-Åke Norling	Utstasjonert	Beholder hjemlig pensjonsordning (Telenor Sweden): Innskuddspensjon på 30 % av grunnlønn og 30 % av årlig bonus og maksimum 5 % frivillig bidrag av årlig grunnlønn.
Michael Foley	Utstasjonert	Pensjongodtgjørelse på 11 % av årlig grunnlønn i stedet for pensjonsordning.
Ove Fredheim	Utstasjonert	Beholder hjemlig pensjonsordning (Telenor ASA): 66 % ytelse av årlig grunnlønn opp til 12G og 15 % innskuddspensjon av årlig grunnlønn over 12 G.
Patrik Hofbauer	Lokal Sverige	Innskuddspensjon, 30 % av årlig grunnlønn og 30 % av årlig bonus og frivillig bidrag på maksimum 5 % av grunnlønn.
Petter Børre Furberg	Utstasjonert	Beholder hjemlig pensjonsordning (Telenor ASA): 66 % ytelse av årlig grunnlønn opp til 12G og 15 % innskuddspensjon av årlig grunnlønn inntekt over 12 G. Individuell avtalt pensjonsalder 65 år.
Pål Wien Espen	Lokal Norge	60% ytelse av fastsatt pensjonsgrunnlag lik 2,560,000 norske kroner fram til fylte 70 år, deretter 58 %. Individuell avtalt pensjonsalder 65 år.
Rajeev Sethi	Utstasjonert	Pensjongodtgjørelse på 11 % av årlig grunnlønn i stedet for pensjonsordning.
Ruza Sabanovic	Utstasjonert	Pensjonsordning i vertslandet (Telenor ASA): Innskuddspensjon, 4% av 1 – 6 G, 8% av 6-12 G.
Sharad Mehrotra	Utstasjonert	Pensjongodtgjørelse på 11 % av årlig grunnlønn i stedet for pensjonsordning.
Stein Erik Vellan	Utstasjonert	Beholder hjemlig pensjonsordning (Telenor ASA): 66 % ytelse av årlig grunnlønn opp til 12G og 15 % innskuddspensjon av årlig grunnlønn over 12 G.
Vivek Sood	Utstasjonert	Pensjongodtgjørelse på 11 % av årlig grunnlønn i stedet for pensjonsordning.
Wenche Agerup	Lokal Norge	Innskuddspensjon, 4 % av 1 – 6 G, 8 % av 6-12 G.

Godtgjørelser til konsernledelsen

Samlet godtgjørelse inkludert pensjonskostnader for konsernledelsen var 84,7 millioner kroner i 2015, og samlet godtgjørelse utgjorde 67,6 millioner kroner i 2014. Beregningen er basert på individets periode som ansatt i konsernledelsen. Tallene i tabellen er presentert i norske kroner med gjennomsnittlige valutakurser for 2015, der det er aktuelt.

Godtgjørelser til konsernledelsen i 2015

Beløp i tusen kroner	Grunnlønn ¹⁾	Verdi av lang- tidsinsentiv ²⁾	Opptjent årsbonus ³⁾	Annen godt- gjørelse ⁴⁾	Opptjente pensjons- rettigheter ⁵⁾	Totalt
Sigve Brekke ⁷⁾	4 253	976	1 314	4 770	2 107	13 421
Jon Fredrik Baksaas ⁸⁾ (til 16. august 2015)	3 747	1 226	-	132	739	5 844
Richard Aa	3 327	940	1 329	184	1 083	6 864
Morten Karlsen Sørby (fra 1. juni 2015)	1 908	656	831	161	759	4 316
Albern Murty (fra 12. oktober 2015)	663	82	214	9	83	1 051
Berit Svendsen	2 718	779	1 089	184	1 221	5 991
Christopher Laska ⁶⁾ (from 12. oktober 2015)	424	65	140	744	56	1 428
Henrik Clausen ^{6) 11)} (til 11. oktober 2015)	2 467	461	517	3 514	350	7 309
Hilde Tonne (til 31. juli 2015)	1 681	431	646	107	502	3 368
Jesper Hansen (fra 12. oktober 2015)	524	79	156	36	45	840
Jon Erik Haug	2 598	636	1 037	216	499	4 985
Jon Gravråk ⁶⁾ (fra 1. desember 2015)	212	-	-	737	23	973
Katja Christina Nordgaard ¹²⁾ (til 11. oktober 2015)	1 658	-	366	6	63	2 093
Kjell Morten Johnsen ¹³⁾ (til 11. oktober 2015)	3 077	687	1 175	148	173	5 260
Lars-Åke Norling ⁶⁾ (fra 12. oktober 2015)	705	98	169	657	282	1 912
Martin Furuseth (from 1. august 2015 til 11. oktober 2015)	536	46	102	43	21	748
Michael Foley ⁶⁾ (fra 12. oktober 2015)	617	-	200	767	70	1 654
Ove Fredheim ⁶⁾ (fra 12. oktober 2015)	456	64	109	902	97	1 627
Patrik Hofbauer (fra 12. oktober 2015)	599	157	291	15	230	1 293
Petter Børre Furberg ⁶⁾ (fra 12. oktober 2015)	462	50	103	422	76	1 113
Pål Wien Espen	2 647	668	714	201	1 015	5 244
Ragnar Korsæth (fra 12. oktober 2015 til 30. november 2015)	265	72	126	19	116	512
Rajeev Sethi ⁶⁾ (fra 12. oktober 2015)	548	51	115	640	63	1 417
Ruza Sabanovic ⁶⁾ (fra 12. oktober 2015)	466	34	43	471	10	1 025
Sharad Mehrotra ⁶⁾ (fra 12. oktober 2015)	408	59	45	218	44	775
Stein Erik Vellan ⁶⁾ (fra 12. oktober 2015)	463	54	152	843	88	1 600
Vivek Sood ⁶⁾ (fra 12. oktober 2015)	683	82	152	587	78	1 582
Wenche Agerup (fra 11. november 2015)	433	-	-	3	21	457

Godtgjørelser til konsernledelsen i 2014

Beløp i tusen kroner	Grunnlønn ¹⁾	Verdi av lang- tidsinsentiv ²⁾	Opptjent årsbonus ³⁾	Annen godt- gjørelse ⁴⁾	Opptjente pensjons- rettigheter ⁵⁾	Totalt
Jon Fredrik Baksaas	5 572	1 590	2 141	1 106	3 208	13 618
Richard Olav Aa	3 143	750	1 478	682	1 059	7 112
Berit Svendsen	2 560	606	1 209	404	1 183	5 962
Henrik Clausen ⁶⁾ (fra 15. juni 2014)	1 622	281	659	2 600	211	5 373
Hilde Tonne	2 636	634	1 120	535	859	5 784
Jon Erik Haug	2 454	588	1 230	518	473	5 262
Kjell Morten Johnsen	3 584	859	1 293	398	196	6 330
Katja Christina Nordgaard (fra 4. august 2014)	765	-	214	4	37	1 021
Pål Wien Espen (fra 15. mai 2014)	1 692	486	765	137	633	3 713
Rolv-Erik Spilling (til 14. juni 2014)	1 014	240	532	97	134	2 017
Sigve Brekke ⁶⁾	3 200	388	1 358	4 880	1 628	11 453

Alle tall er eksklusive arbeidsgiveravgift.

¹⁾ Grunnlønn inkluderer feriepenger i henhold til lokale feriepengesystemer dersom dette eksisterer.

²⁾ Kostnadsført langtidssentiv inkluderer kostnader i forbindelse med LTI-bonusaksjer før 2014.

³⁾ Opptjent årsbonus inkluderer feriepenger, hvis relevant.

⁴⁾ Inkluderer elementer som forsikring, firmabilfordel eller bilgodtgjørelse, skattepliktige bonusaksjer i forbindelse med aksjespareprogram for ansatte, mv.

⁵⁾ Beregningene av pensjonsopptjening er basert på de samme aktuariemessige og andre forutsetninger som benyttes i pensjonsberegningene i note 25.

⁶⁾ Individuelt som er utstasjonert har rett til garantert netto årlig grunnlønn. Grunnlønn og årsbonus gjenspeiler nettobeløp. Videre inkluderer 'Annen godtgjørelse' kompensasjon til utstasjonerte, på grunn av internasjonale oppdrag, som bolig, reise, barns utdanning, etc. og skattefordel ved nettolønn, årsbonus og fordeler. For 2015 er skattefordel på garantert netto lønn, årlig bonus og fordeler beregnet av eksterne tjenesteleverandører. Avstemming av beregnet og faktisk skatt vil skje i løpet av 2016. Dermed vil faktiske skattefordeler for 2015 først rapporteres i neste års årsrapport.

⁷⁾ I perioden 01.01.2015-16.08.2015 var Sigve Brekke på et internasjonalt oppdrag med garantert netto årlig grunnlønn (referanse 6). Enhver skattefordel knyttet til dette er inkludert i 'Annen godtgjørelse'. Følgelig er grunnlønn summen av netto grunnlønn på internasjonalt oppdrag pluss brutto grunnlønn som konsernsjef. Årsbonus er summen av påløpt bonus netto på internasjonalt oppdrag og påløpt bonus brutto som konsernsjef.

⁸⁾ Fredrik Baksaas sa fra seg sine bonusrettigheter for 2015.

⁹⁾ Langtidssentiv har blitt oppdatert for å reflektere det faktiske LTI-tillegget for 2014. For utstasjonerte reflekteres LTI tillegget i form av nettobeløp.

¹¹⁾ Nettolønn i oppsigelsestiden utgjør 2,0 millioner kroner og netto etterlønn utgjør 3,6 millioner kroner. Etterlønn blir utbetalt i juli 2016. Oppsigelsestid og etterlønn var regulert i arbeidskontrakt under dansk arbeidsrett inngått før 13. februar 2015.

¹²⁾ Lønn i oppsigelsestiden utgjør 1,0 millioner kroner og etterlønn utgjør 1,0 millioner kroner. Etterlønn blir utbetalt i juni 2016.

¹³⁾ Lønn i oppsigelsestiden utgjør 1,9 millioner kroner og etterlønn utgjør 1,9 millioner kroner. Etterlønn blir utbetalt i løpet av 2016.

Aksjer i 2015

Navn	Aksjebeholdning per 1. januar / startdato for nye medlemmer	Innvilget	Nettoøkning/ (salg)	Aksjebeholdning per 31. desember	Bundet aksjebeholdning per 31. desember ¹⁾
Sigve Brekke	101 870	2 585	832	105 287	17 326
Richard Aa	33 879	2 404	806	37 089	14 726
Morten Karlsen Sørby (fra 1. juni 2015)	81 712	-	-	81 712	17 229
Albern Murty (fra 12. oktober 2015)	4 912	-	179	5 091	3 845
Berit Svendsen	29 454	2 080	216	31 750	12 508
Christopher Laska (fra 12. oktober 2015)	8 164	-	(88)	8 076	7 952
Jesper Hansen (fra 12. oktober 2015)	8 386	-	91	8 477	5 173
Jon Erik Haug	21 311	2 072	(8 371)	15 012	10 900
Jon Gravråk (fra 1. desember 2015)	-	-	-	-	-
Lars-Åke Norling (from 12. oktober 2015)	26 778	-	125	26 904	11 398
Michael Foley (fra 12. oktober 2015)	671	-	13	684	-
Ove Fredheim (fra 12. oktober 2015)	12 935	-	137	13 072	7 833
Patrik Hofbauer (fra 12. oktober 2015)	14 531	-	42	14 573	9 892
Petter Børre Furberg (fra 12. oktober 2015)	25 929	-	135	26 064	6 165
Pål Wien Espen	43 842	2 143	325	46 310	11 864
Rajeev Sethi (fra 12. oktober 2015)	4 056	-	263	4 319	3 095
Ruza Sabanovic (fra 12. oktober 2015)	4 538	-	51	4 589	4 309
Sharad Mehrotra (fra 12. oktober 2015)	3 377	-	69	3 445	3 157
Stein Erik Vellan (fra 12. oktober 2015)	6 597	-	-	6 597	6 597
Vivek Sood (fra 12. oktober 2015)	5 280	-	108	5 388	4 980
Wenche Agerup (fra 11. november 2015)	-	-	-	-	-

¹⁾ Inkluderer ikke aksjebeholdning for representanter som ikke var medlem per 31. desember 2015.

Aksjer i 2014

Navn	Aksjebeholdning per 1. januar / startdato for nye medlemmer	Innvilget	Nettøkning/ (salg)	Aksjebeholdning per 31. desember	Bundet aksjebeholdning per 31. desember ¹⁾
Jon Fredrik Baksaas	215 609	13 752	1 647	231 008	35 498
Richard Olav Aa	25 701	7 246	932	33 879	19 115
Berit Svendsen	23 121	5 761	572	29 454	10 428
Hilde Tonne	20 079	6 224	787	27 090	15 255
Jon Erik Haug	14 803	5 778	730	21 311	12 415
Henrik Clausen (fra 15. juni 2014)	22 881	-	-	22 881	15 915
Kjell Morten Johnsen	50 780	6 511	(8 933)	48 358	15 567
Katja Christina Nordgaard (fra 4. august 2014)	-	-	-	-	-
Pål Wien Espen (fra 15. mai 2014)	43 842	-	-	43 842	15 187
Sigve Brekke	91 034	9 872	964	101 870	23 223

¹⁾ Inkluderer ikke aksjebeholdning for representanter som ikke var medlem per 31. desember 2014.

Lån til ansatte

Sum lån til ansatte var 24 millioner kroner per 31. desember 2015 og 2 millioner kroner per 31. desember 2014.

Godtgjørelse til revisor

Tabellen nedenfor oppsummerer revisjonshonorar og påløpte honorarer for revisjonsrelaterte, skatterelaterte og andre tjenester i 2015 og 2014. Honorarene inkluderer både norske og utenlandske datterselskaper.

Beløp i millioner kroner eksklusive merverdiavgift	Revisjon		Attestasjonstjenester		Skatterelaterte tjenester		Andre tjenester	
	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014
Telenor ASA	4,8	4,9	0,2	0,2	3,8	1,6	10,0	1,5
Andre konsernselskaper	31,2	26,8	2,7	2,0	2,9	2,3	13,8	13,4
Totalt konsernrevisor	36,0	31,6	2,9	2,2	6,7	4,0	23,8	14,9
Andre revisorer i datterselskap	0,4	0,3	0,1	0,1	-	-	-	-
Totalt	36,4	31,9	3,0	2,3	6,7	4,0	23,8	14,9

Revisjonshonorar inkluderer honorar knyttet til lovpålagt revisjon og finansiell revisjon. Andre attestasjonstjenester er primært knyttet til attestasjoner som følge av regler og lovgivning, knyttet til informasjonssystemer samt revisjoner, attestasjoner og avtalte kontrollhandlinger med rapportering til myndigheter og andre tredjeparter. Honorar for skattetjenester knytter seg til skattebistand og redegjørelser for skatteregler og konsekvenser samt skattemessig due diligence i forbindelse med oppkjøp, salg og andre transaksjoner. Andre tjenester knytter seg primært til gjennomgang av prosesser/systemer/prosjekter/leverandører, finansiell due diligence og vurderinger i forbindelse med oppkjøp, salg og andre transaksjoner.

NOTE 35 Antall aksjer, styrets fullmakter, aksjonærer m.v

Telenor ASA hadde per 31. desember 2015 en aksjekapital på 9.008.748.180 kroner fordelt på 1.501.458.030 ordinære aksjer pålydende 6 kroner. Det var ingen endringer i aksjekapitalen gjennom året. Alle aksjer har lik stemmerett og rett til utbytte. Per 31. desember 2015 hadde selskapet ingen egne aksjer.

Telenors ordinære generalforsamling i mai 2014 ga styret fullmakt til å erverve inntil 31.000.000 egne aksjer, tilsvarende inntil rundt 2 % av aksjekapitalen, som et virkemiddel for optimalisering av selskapets kapitalstruktur. Fullmakten var gyldig frem til ordinær generalforsamling i mai 2015. Telenor kjøpte ingen egne aksjer under denne fullmakten i 2015.

Telenors ordinære generalforsamling i mai 2015 ga styret fullmakt til å erverve inntil 30.000.000 egne aksjer, tilsvarende inntil rundt 2 % av aksjekapitalen. Fullmakten er gyldig frem til ordinær generalforsamling i mai 2016. Før generalforsamlingen inngikk Telenor en avtale med staten ved Nærings- og fiskeridepartementet, som er den største aksjonæren i Telenor. Avtalen innebærer at staten er forpliktet, gjennom Nærings- og fiskeridepartementets deltakelse og stemmegivning på Telenors generalforsamling, til å bidra til innløsning av en proporsjonal del av sine aksjer, slik at statens eierandel i Telenor forblir uforandret dersom Telenor erverver egne aksjer for sletting. Avtalen gjelder frem til ordinær generalforsamling i 2016. Telenor kjøpte ingen egne aksjer under denne fullmakten i 2015.

Per 31. desember 2015 hadde Telenor ASA rundt 42.000 VPS-registrerte aksjonærer, sammenlignet med rundt 40.700 aksjonærer på samme tid året før.

De 20 største aksjonærene per 31. desember 2015 fra aksjonærregisteret¹⁾

	Navn på aksjonær	Antall aksjer	%
1	Den norske stat, ved Nærings- og fiskeridepartementet	810 264 928	53,97 %
2	Folketrygdfondet	73 404 583	4,89 %
3	State Street Bank & Trust Company (forvalterkonto)	38 146 010	2,54 %
4	Clearstream Banking S.A. (forvalterkonto)	26 013 697	1,73 %
5	State Street Bank & Trust Company (forvalterkonto)	16 876 617	1,12 %
6	The Bank of New York Mellon (forvalterkonto)	15 364 019	1,02 %
7	J.P. Morgan Chase Bank N.A. London (forvalterkonto)	15 330 264	1,02 %
8	State Street Bank & Trust Company (forvalterkonto)	15 092 846	1,01 %
9	State Street Bank & Trust Company (forvalterkonto)	13 542 059	0,90 %
10	State Street Bank & Trust Company (forvalterkonto)	13 518 085	0,90 %
11	The Northern Trust Company Ltd. (forvalterkonto)	13 110 453	0,87 %
12	The Northern Trust Co. (forvalterkonto)	12 027 153	0,80 %
13	J.P. Morgan Chase Bank N.A. London (forvalterkonto)	10 608 165	0,71 %
14	State Street Bank & Trust Company (forvalterkonto)	8 475 374	0,56 %
15	The Bank of New York Mellon (forvalterkonto)	8 264 910	0,55 %
16	BNY Mellon SA/NV (forvalterkonto)	7 494 036	0,50 %
17	J.P. Morgan Chase Bank N.A. London (forvalterkonto)	6 721 810	0,45 %
18	KLP Aksje Norge Indeks	6 547 793	0,44 %
19	J.P. Morgan Chase Bank N.A. London	6 382 842	0,43 %
20	State Street Bank & Trust Company	6 239 166	0,42 %
	Sum aksjer 20 største aksjonærer	1 123 424 810	74,82 %
	Antall aksjer totalt	1 501 458 030	100,00 %

De 20 største aksjonærene per 31. desember 2015, underliggende eiere²⁾

	Navn på aksjonær	Antall aksjer	%
1	Den norske stat, ved Nærings- og fiskeridepartementet	810 264 928	53,97 %
2	Folketrygdfondet	73 404 583	4,89 %
3	Lazard Asset Management. L.L.C.	25 774 464	1,72 %
4	Templeton Investment Counsel. L.L.C.	21 386 278	1,42 %
5	Deutsche Asset & Wealth Management Investment GmbH	18 464 069	1,23 %
6	BlackRock Institutional Trust Company. N.A.	17 537 433	1,17 %
7	Thornburg Investment Management. Inc.	15 976 436	1,06 %
8	SAFE Investment Company Limited	15 438 586	1,03 %
9	The Vanguard Group. Inc.	13 639 863	0,91 %
10	Alecta pensionsforsikring. ömsesidigt	13 110 453	0,87 %
11	DNB Asset Management AS	12 305 478	0,82 %
12	KLP Forsikring	11 469 276	0,76 %
13	Allianz Global Investors GmbH	10 426 704	0,69 %
14	Storebrand Kapitalforvaltning AS	8 243 310	0,55 %
15	State Street Global Advisors (US)	7 937 138	0,53 %
16	Handelsbanken Kapitalförvaltning AS	7 850 080	0,52 %
17	Legal & General Investment Management Ltd.	7 595 429	0,51 %
18	Danske Capital (Norway)	7 479 943	0,50 %
19	Nordea Funds Oy	7 093 212	0,47 %
20	Numeric Investors LLC	6 630 852	0,44 %
	Sum aksjer 20 største aksjonærer	1 112 028 515	74,06 %
	Antall aksjer totalt	1 501 458 030	100,00 %

¹⁾ Kilde: VPS aksjonærregister.

²⁾ Aksjonærlisten blir levert av Nasdaq Advisory Services og er fremskaffet gjennom analyse av informasjon om sluttinvestor- og fondsforvalter. Informasjonen er gitt på anmodning fremsatt til alle forvaltere av depotkonti registrert som aksjonærer i Telenors aksjonærregister. Til tross for at alle rimelige undersøkelser er foretatt for å verifisere all informasjon, kan verken Telenor eller Nasdaq Advisory Services garantere for at opplysningene er fullstendige.

NOTE 36 **Hendelser etter balansedagen****Digi - Malaysia**

I februar 2016 ble Digi forhåndstildelt spektrum på 2x5 MHz i 900 MHz frekvensbåndet og 2x20 MHz i 1800 MHz frekvensbåndet for 15 år, med full implementering fra 1. juli 2017. Betingelser og forutsetninger er ikke fastsatt.

Salg av Amedia

Den 22. februar 2016 signerte Telenor en avtale om å avhende alle sine aksjer i Amedia AS til Sparebankstiftelsen DNB. Telenor har en 44,2 % eierinteresse i Amedia. Telenors andel av vederlaget vil bli omtrent 190 millioner kroner, som er lavere enn den regnskapsførte verdien per 31. desember 2015 på 545 millioner kroner.

Resultatregnskap

Telenor ASA 1. januar – 31. desember

Beløp i millioner kroner	Note	2015	2014
Driftsinntekter	1	583	512
Driftskostnader			
Lønn og personalkostnader	2, 3	(800)	(744)
Andre driftskostnader	4	(1 039)	(786)
Av- og nedskrivninger	8	(43)	(46)
Sum driftskostnader		(1 882)	(1 576)
Driftsresultat		(1 299)	(1 064)
Finansinntekter og -kostnader			
Finansinntekter	6	8 590	18 151
Finanskostnader	6	(1 284)	(1 172)
Netto valutagevinster (tap)	6	(5 819)	(5 320)
Netto verdiendring finansielle instrumenter	6	320	290
Netto gevinst (tap og nedskrivninger) av finansielle eiendeler	6	37	414
Netto finansinntekter og -kostnader	6	1 844	12 363
Resultat før skatt		545	11 299
Skattekostnad	7	(121)	106
Resultat etter skatt		424	11 405

Oppstilling av totalresultat

Telenor ASA 1. januar – 31. desember

Beløp i millioner kroner	Note	2015	2014
Resultat etter skatt		424	11 405
Øvrige resultatelementer			
Verdiendring kontantstrømsikring		-	29
Beløp reklassifisert fra øvrige resultatelementer til resultatet		(19)	-
Skatt		5	(8)
Sum av poster som kan reklassifiseres til resultatet senere		(14)	21
Estimatendringer knyttet til ytelsesbaserte pensjonsplaner		144	(55)
Skatt		(36)	15
Sum av poster som ikke kan reklassifiseres til resultatet senere		108	(40)
Øvrige resultatelementer, netto etter skatt		94	(19)
Totalresultat		518	11 386

Oppstilling av finansiell stilling

Telenor ASA per 31. desember

Beløp i millioner kroner	Note	2015	2014
EIENDELER			
Anleggsmidler			
Eiendel ved utsatt skatt	7	3 730	3 904
Goodwill		20	20
Immaterielle eiendeler	8	133	171
Varige driftsmidler		31	27
Aksjer i datterselskaper	16	100 117	98 822
Langsiktige rentebærende fordringer på konsernselskaper	15	12 282	15 583
Andre langsiktige finansielle eiendeler	9, 11	3 860	3 729
Sum anleggsmidler		120 173	122 256
Omløpsmidler			
Kundefordringer på selskap i samme konsern		498	456
Eksterne kundefordringer		4	2
Andre kortsiktige finansielle eiendeler	9, 11	1 101	1 028
Betalingsmidler og kortsiktige plasseringer	11	983	914
Sum omløpsmidler		2 586	2 400
Sum eiendeler		122 759	124 656
EGENKAPITAL OG GJELD			
Egenkapital	10	46 979	57 415
Langsiktig rentebærende ekstern gjeld	11	48 808	46 839
Langsiktig ikke-rentebærende ekstern gjeld	11	3 587	1 579
Pensjonsforpliktelser	3	449	550
Andre forpliktelser		9	12
Sum langsiktig gjeld		52 853	48 980
Kortsiktig rentebærende gjeld til konsernselskaper	11,15	18 824	14 410
Kortsiktig rentebærende ekstern gjeld	11	14	14
Trekk på konsernkonto	11	1 542	1 341
Kortsiktig ikke-rentebærende gjeld til konsernselskaper	11, 12	141	141
Kortsiktig ikke-rentebærende ekstern gjeld	11, 12	2 406	2 355
Sum kortsiktig gjeld		22 927	18 261
Sum egenkapital og gjeld		122 759	124 656

Fornebu, 15. mars 2016

Gunn Wærsted
Styreleder

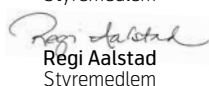
Jon Erik Reinhardsen
Styremedlem

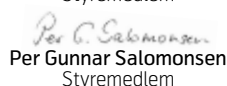
Marit Vaagen
Styremedlem

Dr. Burckhard Bergmann
Styremedlem

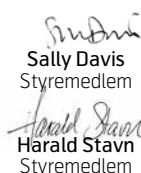
Regi Aalstad
Styremedlem

Per Gunnar Salomonsen
Styremedlem

Ase Selfjord
Styremedlem

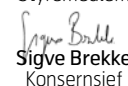
Sally Davis
Styremedlem

Frank Dangeard
Styrets nestleder

Dag J. Øpedal
Styremedlem

Sigve Brekke
Konsernsjef

Oppstilling av kontantstrømmer

Telenor ASA 1. januar – 31. desember

Beløp i millioner kroner	2015	2014
Resultat før skatt	545	11 299
Betalt skatt	-	(12)
Netto (gevinst) tap, nedskrivninger og endring virkelig verdi finansielle eiendeler og gjeld	(357)	(704)
Av- og nedskrivninger	43	46
Netto valuta (gevinst) tap ikke relatert til operasjonelle aktiviteter	5 903	5 395
Netto endring i påløpte ikke betalte renter til/fra konsernselskaper	(58)	(108)
Endring i avsetning for garantiansvar og regresskrav	-	78
Innbetalinger av renter	140	151
Utbetalinger av renter	(1 002)	(975)
Netto endring i andre tidsavgrensingsposter	(439)	100
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	4 775	15 270
Innbetalinger ved avgang av varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	7	29
Utbetalinger ved tilgang varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	(10)	(18)
Utbetalinger ved tilgang og kapitalendringer datterselskaper	(1 295)	(1 578)
Innbetalinger ved avgang av andre investeringer	15	42
Utbetalinger ved tilgang av andre investeringer	-	(299)
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	(1 283)	(1 824)
Innbetalinger ved opptak av gjeld	1 426	10 028
Utbetalinger ved tilbakebetaling av gjeld	(2 396)	(9 672)
Netto endring konserninterne trekkrettigheter	8 360	(2 484)
Tilbakekjøp av egne aksjer	-	(1 048)
Utbetaling av utbytte til aksjonærer i Telenor ASA	(10 724)	(10 567)
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	(3 334)	(13 743)
Effekt av valutakursendringer på kontanter og kontantekvivalenter	(290)	2
Netto endring i kontanter og kontantekvivalenter	(132)	(295)
Kontanter og kontantekvivalenter per 1. januar	(427)	(132)
Kontanter og kontantekvivalenter per 31. desember	(559)	(427)
Spesifisering av kontanter og kontantekvivalenter		
Betalingsmidler og kortsiktige plasseringer	983	914
Trekk på konsernkonto	(1 542)	(1 341)
Kontanter og kontantekvivalenter per 31. desember	(559)	(427)

Oppstilling av endringer i egenkapital

Telenor ASA – per 31. desember 2014 og 2015

Beløp i millioner kroner (unntatt antall aksjer)	Antall aksjer	Aksje- kapital	Egne aksjer	Overkurs	Estimat- endringer pensjoner	Annen egenkapital	Tilbakeholdt overskudd	Total egenkapital
Egenkapital per 1. januar 2014	1 516 624 271	9 100	(42)	69	31	(1 611)	50 112	57 659
Resultat etter skatt for perioden	-	-	-	-	-	-	11 405	11 405
Øvrige resultatelementer for perioden	-	-	-	-	(40)	21	-	(19)
Totalresultat	-	-	-	-	(40)	21	11 405	11 386
Utbytte	-	-	-	-	-	-	(10 567)	(10 567)
Kostnad for aksjebasert godtgjørelse	-	-	-	-	-	10	-	10
Kjøp av egne aksjer	-	-	(49)	-	-	(999)	-	(1 048)
Sletting av aksjer	(15 166 241)	(91)	91	-	-	-	-	-
Utdeling av aksjer	-	-	-	-	-	(25)	-	(25)
Egenkapital per 31. desember 2014	1 501 458 030	9 009	-	69	(9)	(2 604)	50 950	57 415
Resultat etter skatt for perioden	-	-	-	-	-	-	424	424
Øvrige resultatelementer for perioden	-	-	-	-	108	(14)	-	94
Totalresultat	-	-	-	-	108	(14)	424	518
Utbytte	-	-	-	-	-	-	(10 959)	(10 959)
Kostnad for aksjebasert godtgjørelse	-	-	-	-	-	5	-	5
Egenkapital per 31. desember 2015	1 501 458 030	9 009	-	69	99	(2 613)	40 415	46 979

Noter til regnskapet

Telenor ASA

Innhold noter

1	Generell informasjon og sammendrag av vesentlige regnskapsprinsipper	10	Egenkapital og utbytte
2	Lønn og personalkostnader	11	Finansielle instrumenter og risikostyring
3	Pensjonsforpliktelser	12	Kortsiktig ikke rentebærende gjeld
4	Andre driftskostnader	13	Garantiansvar
5	Utgifter til forskning og utvikling	14	Kontraktsforpliktelser
6	Finansinntekter og -kostnader	15	Nærstående parter
7	Skatter	16	Aksjer i datterselskaper
8	Immaterielle eiendeler		
9	Andre finansielle eiendeler		

NOTE 1 Generell informasjon og sammendrag av vesentlige regnskapsprinsipper

Telenor ASA er et holdingselskap og inkluderer konsernledelse, konsernfunksjoner, forskning og utvikling og konsernets internbank (Group Treasury).

Selskapsregnskapet er utarbeidet i samsvar med Internasjonale regnskapsprinsipper (IFRS) i henhold til Regnskapsloven § 3– 9 og Forskrift om forenklet anvendelse av IFRS fastsatt av Finansdepartementet 21. januar 2008.

Telenor ASA sine vesentlige regnskapsprinsipper er konsistente med regnskapsprinsippene i konsernet, beskrevet i note 2 i konsernregnskapet. Det er beskrevet nedenfor der notene for morselskapet er vesentlig annerledes enn konsernet. I alle andre tilfeller henvises det til noter til konsernregnskapet.

Telenor ASA benytter indirekte metode for oppstillingen av kontantstrømmer. Kontanter og kontantekvivalenter består av betalingsmidler, kortsiktige plasseringer og trekk på konsernkonto. Netto endring konserninterne trekkrettigheter er utlån og plasseringer med høy omløpshastighet, og er presentert netto.

Driftsinntekter består i hovedsak av salg av konserntjenester til andre konsernselskaper, salg av forsknings- og utviklingstjenester og salg av andre konsulenttjenester. Kjøp fra andre konsernselskaper omfatter i hovedsak konsulentkostnader i forbindelse med konsernprosjekter, husleie, IT-drift og vedlikehold.

Telenor ASA utfører store deler av den eksterne finansieringen av konsernet, og yter lån til og mottar plasseringer fra konsernselskaper. Se note 27 til konsernregnskapet.

Aksjer i datterselskaper og lån til datterselskaper er vurdert til det laveste av virkelig verdi og historisk kost. Eventuelle nedskrivninger og reversering av nedskrivninger er klassifisert som netto gevinst (tap og nedskrivninger) på finansielle eiendeler i resultatregnskapet.

NOTE 2 Lønn og personalkostnader

Administrerende direktør og styret for Telenor ASA tilsvare konsernsjef og konsernstyret. Opplysninger om ytelser til styret, ledende ansatte og revisor finnes i note 34 til konsernregnskapet.

Beløp i millioner kroner	2015	2014
Lønn, feriepenger m.v.	(566)	(529)
Arbeidsgiveravgift	(84)	(84)
Pensjonskostnad inkludert arbeidsgiveravgift (note 3)	(82)	(70)
Aksjebasert betaling ¹⁾	(24)	(21)
Andre personalkostnader	(44)	(40)
Sum lønn og personalkostnader	(800)	(744)
Gjennomsnittlig antall årsverk	503	485

¹⁾ Aksjebasert betaling er kostnader relatert til Telenors aksjeprogram for ansatte og langsiktig incentivordning (LTI) for ledere og nøkkelpersoner.

NOTE 3 Pensjonsforpliktelser

Telenor ASA er pliktig til å ha tjenestepensjonsordning etter lov om obligatorisk tjenestepensjon. Selskapet har en obligatorisk tjenestepensjon som tilfredsstiller lovkravene.

Endring i ytelsesbaserte pensjonsforpliktelser og pensjonsmidler

Beløp i millioner kroner	2015			2014		
	Ytelsesbasert pensjonsforpliktelse	Virkelig verdi pensjonsmidler	Netto ytelsesbasert pensjonsforpliktelse	Ytelsesbasert pensjonsforpliktelse	Virkelig verdi pensjonsmidler	Netto ytelsesbasert pensjonsforpliktelse
Per 1. januar	(1 278)	728	(550)	(1 152)	657	(495)
Pensjonskostnad	(45)	-	(45)	(45)	-	(45)
Netto rentekostnad	(28)	16	(12)	(43)	27	(16)
Delsum innregnet i resultatregnskapet	(73)	16	(57)	(88)	27	(61)
Avkastning på pensjonsmidler (eks. netto rentekostnad i resultatregnskapet)	-	63	63	-	32	32
Aktuarmessige endringer knyttet til demografiske forutsetninger	-	-	-	-	-	-
Aktuarmessige endringer knyttet til finansielle forutsetninger	145	-	145	(136)	-	(136)
Erfaringsbaserte endringer	(64)	-	(64)	49	-	49
Delsum innregnet i øvrige resultatelementer	81	63	144	(87)	32	(55)
Tilgang og avgang ved virksomhetssammenslutninger	(65)	(1)	(66)	(5)	6	1
Premieinnbetaling	-	70	70	-	45	45
Utbetaling av ytelser/fripoliser	81	(71)	10	53	(39)	14
Per 31. desember	(1 254)	805	(449)	(1 278)	728	(550)

Forventet premieinnbetaling til Telenor Pensjonskasse for 2016 er 36 millioner kroner.

177 ansatte er dekket gjennom ytelsesplanen i Telenor Pensjonskasse. Telenor Pensjonskasse utbetaler pensjon til 390 personer.

Pensjonskostnader

Beløp i millioner kroner	2015	2014
Pensjonskostnader	(57)	(48)
Engangseffekt som følge av nedbemanninger	12	3
Netto rentekostnader	(12)	(16)
Innskuddsbaserte pensjonsplaner	(25)	(22)
Totale pensjonskostnader innregnet i resultatregnskapet	(82)	(83)

NOTE 4 Andre driftskostnader

Beløp i millioner kroner	2015	2014
Driftskostnader relatert til landkontorer og felles økonomi-, regnskap- og personaltjenester	(306)	(254)
Kostnader til lokaler, biler, kontorutstyr, drift og vedlikehold	(143)	(141)
Markedsføring, reklame og salgsprovisjoner	(58)	(56)
Lisenskostnader på software	(85)	(108)
Kostnader til nedbemanning og tapskontrakter	(35)	(24)
Andre driftskostnader ¹⁾	(412)	(203)
Sum andre driftskostnader	(1 039)	(786)

¹⁾ Andre driftskostnader er hovedsakelig knyttet til ivaretagelse av eierinteresser og til vurdering av nye markedsmuligheter. I tillegg inngår revisjonshonorar og andre honorarer til revisor, se note 34 til konsernregnskapet.

NOTE 5 Utgifter til forskning og utvikling

Utgifter til forskning og utvikling innregnet som kostnad i Telenor ASA utgjorde 246 millioner kroner i 2015 og 199 millioner kroner i 2014. Forskning og utviklingsarbeid er relatert til utvikling av ny teknologi og sikrer full utnyttelse av eksisterende teknologi og nett.

NOTE 6 **Finansinntekter og kostnader**

Beløp i millioner kroner	2015	2014
Renteinntekter fra konsernselskaper	181	364
Konsernbidrag og utbytte mottatt fra datterselskaper ¹⁾	8 308	17 755
Andre finansinntekter	40	31
Andre finansinntekter fra konsernselskaper ²⁾	61	1
Sum finansinntekter	8 590	18 151
Rentekostnader til konsernselskaper	(144)	(194)
Eksterne rentekostnader	(1 095)	(1 006)
Tap på garantistillelse og regresskrav mot datterselskaper ³⁾	-	77
Andre finanskostnader	(45)	(49)
Sum finanskostnader	(1 284)	(1 172)
Valutagevinster	474	862
Valutatap	(6 293)	(6 182)
Netto valutagevinst	(5 819)	(5 320)
Netto verdiendring finansielle instrumenter til virkelig verdi over resultatet	239	(229)
Netto verdiendring av sikringsinstrumenter og sikringsobjekter	81	519
Netto verdiendring finansielle instrumenter	320	290
Nedskrivning og tap på lån til konsernselskaper og tilknyttede selskaper	37	52
Nedskrivning aksjer i datterselskaper ⁴⁾	-	362
Netto gevinst (tap og nedskrivninger) av finansielle eiendeler	37	414
Netto finansinntekter og kostnader	1 844	12 363

¹⁾ Telenor ASA fører mottatt konsernbidrag og utbytte fra datterselskaper som finansinntekt i det året det vedtas av generalforsamlingen i relevante selskap og Telenor ASA får rett til konsernbidraget og utbytte. I 2015 mottok og innregnet Telenor ASA 7,2 milliarder kroner i skattepliktig konsernbidrag for inntektsåret 2014. I tillegg er det mottatt ekstraordinær utbytte med 1,1 milliarder kroner. I 2014 mottok og innregnet Telenor ASA 6,2 milliarder kroner i skattepliktig konsernbidrag og 8,2 milliarder kroner i konsernbidrag uten skatteeffekt for inntektsåret 2013. I tillegg ble det i 2014 mottatt ekstraordinær utbytte med 3,4 milliarder kroner. Konsernbidrag for inntektsåret 2015 er beregnet til 6,7 milliarder kroner og vil bli inntektsført i 2016.

²⁾ Andre finansinntekter fra konsernselskaper er i hovedsak provisjon for garantier, se note 13.

³⁾ Telenor ASA foretok i 2012 og 2013 utbetaling under garantier for gjelden i datterselskapet Unitech Wireless Private Ltd. Den del av regresskravet som ikke var innfridd ved utgangen av 2013 ble skrevet ned. I 2014 ble det mottatt 77 millioner kroner i tilleggsoppgjør, og tilsvarende del av nedskrivningen ble reversert.

⁴⁾ Av tilbakeført nedskrivning av aksjer i datterselskaper i 2014 er 0,4 milliarder kroner relatert til Telenor Business Partner Invest AS. Selskapet inngikk en avtale om salg av aksjeposten i Evry ASA og som følge av oppnådd pris ble tidligere års nedskrivning av aksjene i eierselskapet reversert. Salget ble gjennomført i mars 2015.

NOTE 7 Skatter

Beløp i millioner kroner	2015	2014
Resultat før skatt	545	11 299
Årets betalbare skatt	-	-
Betalt kildeskatt	(6)	(12)
Avklaring av skattesaker og justering i beregnet betalbar skatt tidligere år	38	(45)
Endring i utsatt skatt	(153)	163
Sum skatteinntekt (kostnad)	(121)	106

Beregning av årets skattegrunnlag:

Resultat før skatt	545	11 299
Effekt av OCI og skattefrie overføringer	85	(26)
Ikke fradragsberettigede kostnader og skattefrie inntekter	(52)	(366)
Konsernbidrag tidligere år	(7 158)	(6 190)
Utbytte, skattefritt	(1 150)	-
Konsernbidrag tidligere år, skattefritt	-	(11 565)
Endring i midlertidige forskjeller	700	2 035
Konsernbidrag inneværende år	6 738	7 188
Korreksjon av fremførbart underskudd fra tidligere år	82	45
Fremførbart underskudd (utnyttet i år)	210	(2 420)
Årets grunnlag betalbar skatt	-	-
Betalbar skatt 27 % av årets skattegrunnlag	-	-

Avstemming av skattekostnad

Forventet skattekostnad (27 % av resultat før skatt)	(147)	(3 051)
Skatteeffekt av OCI og skattefrie overføringer	-	-
Skatteeffekt av ikke fradragsberettigede kostnader og skattefrie inntekter	14	99
Skatteeffekt av mottatt skattefritt konsernbidrag	-	3 123
Skatteeffekt av mottatt skattefritt utbytte	311	-
Betalt kildeskatt i løpet av året benyttet til inntektsfradrag	(6)	(12)
Avklaring og justering av skattesaker	39	(39)
Annet	(30)	(13)
Endring som følge av endret skattesats	(301)	-
Sum skattekostnad	(121)	106
Effektiv skattesats i %	22,16 %	(0,9 %)

Beløp i millioner kroner	2015	2014	Endringer
Midlertidige forskjeller per 31. desember:			
Anleggsmidler	36	47	(11)
Renteelementet i forbindelse med virkelig verdi sikring av gjeld	(1 427)	(1 919)	492
Andre langsiktige fordringer mot datterselskap	-	(2)	2
Øvrige derivater	(857)	430	(1 287)
Tap på garantiansvar	(280)	(280)	-
Andre avsetninger for forpliktelse	(39)	(42)	3
Netto ytelsesbasert pensjonsforpliktelse innregnet i balansen	(449)	(550)	101
Konsernbidrag	(6 738)	(7 188)	450
Fremførbart kreditfradrag	(44)	(40)	(4)
Underskudd til fremføring	(5 123)	(4 913)	(210)
Sum midlertidige forskjeller per 31. desember	(14 921)	(14 457)	(464)
Skattesats	25 %	27 %	
Sum netto eiendel ved utsatt skatt	3 730	3 904	(174)

Endringer netto eiendel ved utsatt skatt:

Effekt etter forskrift om konserninterne overføringer			10
Ført mot øvrige resultatetelemerter ¹⁾			(31)
Ført mot resultat			(153)

Den alminnelige skattesatsen i Norge er endret fra 27 % til 25 % med virkning fra 1. januar 2016.

¹⁾ Utsatt skatt innregnet i øvrige resultatetelemerter er hovedsakelig relatert til skatt på verdiendring derivater som er utpekt som sikringsinstrumenter i kontantstrømsikring, og til revidering av pensjoner. Øvrige resultatetelemerter presenteres brutto i totalresultatet med tilhørende skatteeffekt på egen linje.

Justering av skattesaker i 2014 og 2015 var relatert til beregnet inntekt for varemerke Telenor til utenlandske datterselskaper. I 2014 økte Sentralskattekontoret Telenor ASA sin inntekt med 139 millioner kroner for periode 2010 – 2012 for manglende fakturering til utenlandske datterselskaper for bruk av varemerket. Telenor ASA avsatte i 2014 betalbar skatt med 39 millioner kroner. Telenor ASA påklaget vedtaket, og mottok i 2015 endelig vedtak som reduserte inntektsøkning i forhold til tidligere vedtak for årene 2010 til 2014 med 53 millioner kroner. Det endelige vedtaket går også ut på at den vedtatte inntektsøkningen for periode 2010 til 2012 skal innarbeides ved ligningen for 2015 og ikke som nye ligningsvedtak for inntektsårene 2010 til 2012. Det innebærer at avsetningen for betalbar skatt på 39 millioner blir tilbakeført og det fremførbare underskuddet fra tidligere år blir økt med 53 million kroner for så å bli redusert med 139 million kroner i 2015.

Telenor ASA innfridde i 3.kvartal 2012 garantier en hadde stilt til fordel for for Unitech Wireless Private Ltd. med totalt 10,6 milliarder kroner. Virksomheten i Unitech Wireless Private Ltd. ble i 2013 overført til datterselskap Telewings Communications Services Private Ltd., og Telenor ASA har bare mottatt delvis dekning av regresskrav under garantien. Tap på regresskrav og krav på garantiprovisjon kunne derfor endelig konstateres, og ble behandlet som skattemessig fradragsberettigede tap i virksomhet i 2013.

NOTE 8 Immaterielle eiendeler

2015

Beløp i millioner kroner	Anskaffelseskost per 1. januar	Tilgang	Avgang	Årets av- og nedskrivninger	Akkumulerte av- og nedskrivninger	Regnskapsført verdi per 31. desember
Lisenser og rettigheter (12 - 15 år)	333	-	-	(29)	(215)	118
Software - kjøpt (5 år)	434	-	-	(9)	(427)	7
Anlegg under utførelse	8	-	-	-	-	8
Sum immaterielle eiendeler	775	-	-	(38)	(642)	133

2014

Beløp i millioner kroner	Anskaffelseskost per 1. januar	Tilgang	Avgang	Årets av- og nedskrivninger	Akkumulerte av- og nedskrivninger	Regnskapsført verdi per 31. desember
Lisenser og rettigheter (12 - 15 år)	333	-	-	(29)	(186)	147
Software - kjøpt (5 år)	433	1	-	(12)	(418)	16
Anlegg under utførelse	5	3	-	-	-	8
Sum immaterielle eiendeler	771	4	-	(41)	(604)	171

NOTE 9 Andre finansielle eiendeler

Beløp i millioner kroner	2015	2014
Egenkapitalinnskudd i Telenor Pensjonskasse ¹⁾	298	298
Finansielle derivater	1 028	622
Virkelig verdi av sikringsinstrumenter	2 512	2 788
Andre finansielle eiendeler eksterne	22	21
Sum andre langsiktige finansielle eiendeler	3 860	3 729
Kortsiktig rentebærende fordring konsernselskaper	301	289
Kortsiktig rentefri fordring på konsernselskaper	345	295
Kortsiktige plasseringer > 3 mnd.	-	-
Andre kortsiktige finansielle eiendeler eksterne	455	444
Sum andre kortsiktige finansielle eiendeler	1 101	1 028

¹⁾ Den regnskapsførte verdien i oppstilling av finansiell stilling er oppført til kostpris, som anses å være tilsvarende markedsverdien. Telenor ASA innehar hele den innskutte kjernekapitalen i pensjonskassen. Egenkapitalinnskuddet i Telenor Pensjonskasse er klassifisert som eiendeler tilgjengelig for salg.

NOTE 10 Egenkapital og utbytte

Fordeling av egenkapital og bevegelser de siste 2 årene fremgår av egen oversikt, se oppstilling av endringer i egenkapital. Aksjenes pålydende er 6 kroner. Per 31. desember 2015 hadde Telenor ASA ingen egne aksjer.

	2015	2014
Utbytte		
Utbytte per aksje i kroner – utbetalt	7,30	7,00
Utbytte per aksje i kroner – foreslått av styret	7,50	7,30

I 2015 har 11,0 milliarder kroner i utbytte knyttet til 2014 blitt belastet egenkapitalen (10,6 milliarder kroner i 2014), hvorav 10,7 milliarder er utbetalt (10,6 milliarder i 2014) og 0,3 milliarder er oppført som gjeld knyttet til kildeskatt per 31. desember 2015 (ingen gjeld knyttet til kildeskatt per 31. desember 2014).

I forhold til 2015 vil Telenors styre på generalforsamlingen den 11. mai 2016 foreslå et utbytte på 4,00 kroner per aksje (6,0 milliarder kroner) for utbetaling i mai 2016. I tillegg vil styret be generalforsamlingen om fullmakt til å beslutte ytterligere utbytte i henhold til styrets plan om et utbytte på 3,50 kroner per aksje (5,3 milliarder kroner) for utbetaling i november 2016. Totalt vil ordinært utbytte for regnskapsåret 2015 da være 7,50 kroner per aksje (11,3 milliarder kroner).

NOTE 11 Finansielle instrumenter og risikostyring

Risikostyring

Telenor ASAs finansavdeling er ansvarlig for selskapets aktiviteter knyttet til finansiell risikostyring herunder likviditetsrisiko, renterisiko, valutarisiko, kredittrisiko og kapitalstyring. Virksomheten i finansavdelingen utføres innenfor et rammeverk av policy og prosedyrer vedtatt av styret i Telenor ASA.

Telenor ASA utsteder gjeld i det norske og utenlandske kapitalmarkedet hovedsakelig gjennom sertifikater og obligasjoner. I tillegg har Telenor ASA etablert kommitterte syndikerte kredittfasiliteter på 2,0 milliarder euro med forfall i 2020 og 0,8 milliarder euro med forfall i 2017.

Finansiering av konsernets aktiviteter innebærer at Telenor ASA er eksponert for renterisiko på renteinntekter og rentekostnader innregnet i resultatet som følge av rentendringer i markedet. Endringer i markedsrentene påvirker også virkelig verdi av eiendeler og gjeld.

Telenor ASA er eksponert for valutarisiko for endringer i verdien på norske kroner relativt til andre valutaer som følge av låneopptak i andre valutaer enn norske kroner. Nettoinvesteringssikringer opprettes for å sammenstille valutaendringer på gjeldsinstrumenter med valutaendringer på investeringer i utlandet.

Selskapet har kredittrisiko knyttet til fordringer og finansielle instrumenter med positiv verdi mot eksterne og andre selskaper i konsernet.

Telenor ASA anvender derivater slik som valutaterminkontrakter og fremtidige rentebytteavtaler til å styre sin risikoeksponering knyttet til endringer i valuta og renter. Alle derivatkontrakter blir vurdert til virkelig verdi med endringer regnskapsført over resultatregnskapet. Dette gjelder også derivatkontrakter holdt mot konsernselskap. Dersom regnskapsmessig sikringsføring blir benyttet vil endringer i virkelig verdi av derivater kunne bli ført som øvrige resultatelementer som en del av totalresultatet.

Se også note 2 'Sammendrag av vesentlige regnskapsprinsipper' og note 28 'Finansiell risikostyring' til konsernregnskapet hvor finansiell risiko og regnskapsmessig behandling av finansielle instrumenter er utdypet.

Virkelig verdi av finansielle instrumenter

Prinsipper for beregning av virkelig verdi

De finansielle instrumentene som er innregnet i Telenor ASAs regnskap er gruppert i klasser og kategorier som er beskrevet under, basert på instrumentenes egenskaper. Estimerte virkelige verdier av konsernets finansielle instrumenter er basert på markedspriser og verdsettelsesmetoder som beskrevet nedenfor.

Verdsettelseshierarkiet

Telenor ASA måler virkelig verdi av finansielle instrumenter i kategoriene Virkelig verdi over resultatet og Tilgjengelig for salg ut fra et verdsettelseshierarki med følgende nivåer.

Nivå 1: Noterte kurser fra aktive markeder for identiske finansielle instrumenter.

Nivå 2: Annen observerbar innputt enn den som benyttes på nivå 1 som er observerbar for eiendelen eller forpliktelsen, enten direkte (priser) eller indirekte (utledet fra priser).

Nivå 3: Innputt for eiendeler eller forpliktelser som ikke baseres på observerbare markedsdata (ikke observerbar innputt).

Rentebærende gjeld

Virkelig verdi av rentebærende gjeld er basert på observerte priser hvor tilgjengelig. Verdien av rentebærende gjeld som ikke handles i aktive markeder er beregnet ved å benytte rentekurver som inneholder estimerer på Telenor ASAs kredittmargin. Denne kredittkurven er ekstrapolert ut fra indikative priser ved opptak av gjeld med ulike løpetider utstedt av Telenor ASA. Rentekurvene er interpolert fra plasserings- og swaprenter som er observerbare i markedet for ulike valutaer og forfallstidspunkter.

Kundefordringer og andre finansielle anleggs- og omløpsmidler

For kundefordringer og andre kortsiktige fordringer er nominell verdi, justert for tapsavsetninger, vurdert til å være en rimelig tilnærming til virkelig verdi. Effekten av å ikke diskontere anses uvesentlig for denne klassen av finansielle instrumenter.

Egenkapitalinstrumenter

Virkelige verdier for børsnoterte aksjer er basert på noterte kurser ved rapporteringsperiodens slutt. Virkelig verdi av unoterte aksjer er beregnet ved hjelp av aksepterte verdsettelsesmetoder, eller målt til opprinnelig kostnad dersom investeringen ikke har kursnotering i et aktivt marked og virkelig verdi ikke kan bli målt pålitelig.

Leverandørgjeld og andre ikke-rentebærende finansielle forpliktelser

For leverandørgjeld og andre ikke-rentebærende finansielle forpliktelser er nominell verdi vurdert til å være en rimelig tilnærming til virkelig verdi. Effekten av å ikke diskontere anses uvesentlig for denne klassen av finansielle instrumenter.

Kontanter og kontantekvivalenter

Virkelig verdi for denne klassen av finansielle instrumenter anses lik nominell verdi.

Derivater

Virkelige verdier av valutabytteavtaler, terminkontrakter i valuta og rentebytteavtaler er estimert basert på nåverdien av framtidige kontantstrømmer, beregnet ved bruk av swaprenter og valutakurser per 31. desember 2015 og per 31. desember 2014.

Tabellene under viser forfallsprofilen til Telenor ASAs gjeld i nominelle verdier:

2015

Beløp i millioner kroner	Regnskapsført beløp	Total per 31. desember 2015	2016	2017-2019	2020-2024	2025->
Rentebærende gjeld						
Obligasjons- og sertifikatlån	48 582	47 323	-	23 275	17 795	6 252
Annen rentebærende gjeld	240	240	14	226	-	-
Sum rentebærende gjeld eksterne	48 822	47 563	14	23 501	17 795	6 252
Rentebærende gjeld til konsernselskaper	18 824	18 824	18 824	-	-	-
Trekk på konsernkonto	1 542	1 542	-	-	-	1 542
Sum rentebærende gjeld til konsernselskaper	20 366	20 366	18 824	-	-	1 542
Ikke-rentebærende gjeld						
Leverandørgjeld og annen kortsiktig gjeld eksterne	1 002	1 002	1 002	-	-	-
Leverandørgjeld og annen kortsiktig gjeld til konsernselskaper	136	136	136	-	-	-
Annen langsiktig ikke-rentebærende gjeld	446	446	446	-	-	-
Langsiktig gjeld finansielle derivater	4 550	4 550	963	1 900	1 678	9
Sum ikke-rentebærende gjeld	6 134	6 134	2 547	1 900	1 678	9
Sum	75 322	74 063	21 385	25 401	19 474	7 803
Fremtidige rentebetalinger	-	5 805	1 058	2 594	2 043	110
Sum inkludert fremtidige rentebetalinger	75 322	79 868	22 443	27 995	21 517	7 913

2014

Beløp i millioner kroner	Regnskapsført beløp	Total per 31. desember 2015	2015	2016-2018	2019-2023	2024->
Rentebærende gjeld						
Obligasjons- og sertifikatlån	45 602	43 869	-	17 271	15 302	11 296
Annen rentebærende gjeld	1 251	1 251	14	1 237	-	-
Sum rentebærende gjeld eksterne	46 853	45 120	14	18 509	15 302	11 296
Rentebærende gjeld til konsernselskaper	14 410	14 410	14 410	-	-	-
Trekk på konsernkonto	1 341	1 341	1 341	-	-	-
Sum rentebærende gjeld til konsernselskaper	15 751	15 751	15 751	-	-	-
Ikke-rentebærende gjeld						
Leverandørgjeld og annen kortsiktig gjeld eksterne	927	927	927	-	-	-
Leverandørgjeld og annen kortsiktig gjeld til konsernselskaper	141	141	141	-	-	-
Langsiktige finansielle derivater	2 814	2 814	1 200	842	729	44
Annen langsiktig ikke-rentebærende gjeld	189	189	189	-	-	-
Sum ikke-rentebærende gjeld	4 071	4 071	2 457	842	729	44
Sum	66 675	64 942	18 222	19 351	16 030	11 339
Fremtidige rentebetalinger	-	6 368	929	2 856	2 228	356
Sum inkludert fremtidige rentebetalinger	66 675	71 310	19 043	22 206	18 259	11 695

Det henvises til note 27 i konsernregnskapet for ytterligere informasjon knyttet til Telenor ASAs rentebærende gjeld.

NOTE 12 Kortsiktig ikke rentebærende gjeld

Beløp i millioner kroner	Kategori	2015	2014
Leverandørgjeld og påløpte kostnader til konsernselskaper	FFAK ¹⁾	136	141
Finansielle derivater konsernselskaper	VVOR ²⁾	5	-
Kortsiktig ikke rentebærende gjeld til konsernselskaper		141	141
Leverandørgjeld og påløpte kostnader til eksterne	FFAK	1 002	927
Offentlige avgifter, skattetrekk, feriepenger og lignende	IF ³⁾	106	107
Betalbar skatt	IF	-	39
Finansielle derivater	VVOR	958	1 200
Annen kortsiktig gjeld ⁴⁾	FFAK	340	82
Kortsiktig ikke rentebærende gjeld til eksterne		2 406	2 355

¹⁾ FFAK: Finansielle forpliktelser til amortisert kost.

²⁾ VVOR: Virkelig verdi over resultatet.

³⁾ IF: Ikke-finansielle eiendeler og forpliktelser.

⁴⁾ Annen kortsiktig gjeld inkluderer 235 millioner kroner i trukket kildeskatt på utbetalt utbytte, og ble betalt i januar 2016.

NOTE 13 Garantiansvar

Beløp i millioner kroner	2015	2014 Omarbeidet
Garantiansvar	4 603	4 083

Tabellen over inkluderer ikke kjøpte bankgarantier. Garantiansvaret består hovedsakelig av morselskapsgarantier avgitt av Telenor ASA på vegne av datterselskaper.

NOTE 14 Kontraktsforpliktelser

Telenor ASA har i 2015 terminert leasingavtaler for biler, og har ingen fremtidige kontraktsforpliktelser ved utgangen av 2015.

Telenor ASAs kommitterte kjøpsforpliktelser per 31. desember 2014 var hovedsakelig avtaler som Telenor ASA har inngått på vegne av andre konsernselskaper i forbindelse med leasingavtale biler.

NOTE 15 Nærstående parter

Telenor ASAs transaksjoner med selskapets hovedaksjonær, Den Norske Stat v/ Nærings- og fiskeridepartementet, er omtalt i note 32 i konsernregnskapet.

Telenor ASAs øvrige nærstående parter er hovedsakelig datterselskaper i konsernet. Telenor ASA selger og kjøper tjenester fra disse selskapene, se nærmere beskrivelse i note 1, samt yter lån til og mottar innskudd fra selskapene. Konsernselskaper hvor eierandelen er over 90 % inngår i Telenor ASAs konsernkontoordning og internbank, med mindre det finnes regulatoriske hindringer. Gjennom internbanken kan selskapene få lån, plassere overskuddslikviditet og gjøre valutavekslinger.

I tillegg mottar Telenor ASA konsernbidrag og utbytte som innregnes som finansinntekt, jfr. Note 6. Konsernbidrag og utbytte innregnet i 2015 og 2014 på henholdsvis 8,3 milliarder kroner og 17,8 milliarder kroner kommer fra selskaper innenfor Øvrig virksomhet.

Salg og kjøp av tjenester, fordringer og gjeld

Beløp i millioner kroner	2015				2014			
	Salg	Kjøp	Fordringer	Gjeld	Salg	Kjøp	Fordringer	Gjeld
Datterselskaper								
Norge	178	32	57	7	180	28	101	6
Sverige	56	9	17	7	41	1	17	-
Danmark	32	5	13	1	31	2	16	-
Ungarn	29	4	10	2	24	2	11	2
Serbia	24	1	32	1	19	1	17	2
Bulgaria	26	1	15	-	19	-	9	-
Montenegro	4	-	5	-	2	1	2	-
dtac - Thailand	54	-	98	14	40	-	45	11
Digi - Malaysia	31	2	104	1	30	3	63	1
Grameenphone - Bangladesh	8	-	108	1	28	-	144	1
Pakistan	38	-	13	4	32	(1)	73	6
India	24	2	63	2	9	2	21	1
Broadcast	20	-	7	-	28	-	35	-
Myanmar	17	1	21	5	11	-	19	1
Øvrig virksomhet	28	456	478	91	17	487	423	114
Sum	569	513	1041	136	511	526	996	145

Finansielle transaksjoner, fordringer og gjeld

Beløp i millioner kroner	2015				2014			
	Finansinntekt	Finanskostnad	Fordringer	Gjeld	Finansinntekt	Finanskostnad	Fordringer	Gjeld
Datterselskaper								
Norge	84	97	3 693	10 168	190	132	6 930	6 329
Sverige	18	-	952	1 527	27	8	1 016	2 416
Danmark	43	-	4 582	102	44	-	4 280	217
Ungarn	7	10	1 537	2 069	4	-	599	9
Montenegro	-	-	-	849	-	1	-	797
Broadcast	36	35	1 519	2 444	34	49	888	2 697
India	60	16	-	-	52	4	1 844	-
Myanmar	12	-	-	-	9	-	11	-
Øvrig virksomhet	-	1	-	1 665	2	1	15	1 945
Sum	261	160	12 282	18 824	362	195	15 583	14 410

NOTE 16 **Aksjer i datterselskaper**

Nedenfor vises aksjer i datterselskaper eid av Telenor ASA, som i hovedsak er holdingselskaper, og datterselskaper direkte eid av disse. Flere av datterselskapene i andre ledd vist i tabellen eier aksjer i andre datterselskaper som er beskrevet i deres respektive årsregnskaper.

Eierandel tilsvarer stemmeandel hvis ikke annet er angitt.

Aksjer i datterselskap

Beløp i millioner kroner	Forretningskontor	Eierandel i % 2015	Eierandel i % 2014	Regnskapsført verdi per 31. desember 2015	Regnskapsført verdi per 31. desember 2014
Telenor Networks Holding AS	Norge	100,0	100,0	13 124	13 124
Telenor International Centre AS	Norge	100,0	100,0	-	-
Telenor Intercom Holding AS ¹⁾	Norge	100,0	100,0	-	1 279
Telenor Global Shared Services AS	Norge	100,0	100,0	626	626
Telenor Communication II AS ¹⁾	Norge	100,0	100,0	3 571	1 732
Telenor Mobile Holding AS	Norge	100,0	100,0	69 824	69 824
Telenor Business Partner Invest AS ²⁾	Norge	100,0	100,0	1 150	1 150
Telenor Broadcast Holding AS	Norge	100,0	100,0	4 429	4 429
Telenor Eiendom Holding AS	Norge	100,0	100,0	4 159	4 159
Telenor KB AS	Norge	100,0	100,0	-	-
Telenor Forsikring AS	Norge	100,0	100,0	300	300
Maritime Communications Partner AS ⁴⁾	Norge	98,9	98,9	172	172
Telenor Services 1 AS	Norge	100,0	100,0	2	2
Telenor GTI AS ³⁾	Norge	100,0	100,0	2 400	1 600
Aeromobile Holding AS ¹⁾	Norge	100,0	100,0	-	65
Cinclus Technology AS	Norge	100,0	100,0	-	-
Telenor Digital AS	Norge	100,0	100,0	360	360
Sum				100 117	98 822

¹⁾ Telenor Communication II AS er i 2015 tilført kapitaløkning på 495 millioner kroner. Kapitaløkningen er benyttet til investeringer i ny virksomhet og styrking av egenkapitalen i eksisterende datterselskaper. Selskapene Telenor Intercom Holding AS og Aeromobile Holding AS er fusjonert med Telenor Communication II AS med virkning fra 1. januar 2015.

²⁾ Telenor Business Partner Invest AS eide 30,24 % av aksjene i Evry ASA. Avtale om salg av aksjene i Evry ASA ble inngått i desember 2014 og gjennomført i mars 2015.

³⁾ Telenor GTI AS har fått tilført 800 millioner kroner i ny egenkapital.

⁴⁾ De øvrige 1,1 % av aksjene i Maritime Communication Partner AS eies av Telenor Communication II AS.

Aksjer i datterselskaper eid gjennom datterselskaper

	Forretningskontor	Eierandel i % 2015	Eierandel i % 2014
Telenor Networks Holding AS			
Telway AS	Norge	100,0	100,0
Telenor Global Services AS	Norge	100,0	100,0
Telenor Svalbard AS	Norge	100,0	100,0
Telenor Norge AS	Norge	44,5	44,5
Datamatrix AS	Norge	100,0	100,0
Canal Digital Kabel TV AS	Norge	100,0	100,0
Telenor International Centre AS			
Telenor Russia AS	Norge	100,0	100,0
Telenor India Private Ltd	India	99,9	99,9
Telenor Intercom Holding AS¹⁾			
Nye Telenor Mobile Communications 1 AS ¹⁾	Norge	-	100,0

Telenor Communication II AS

Telenor Venture VI AS ²⁾	Norge	-	100,0
Telenor Next Holding AS ²⁾	Norge	-	100,0
Telenor Kapitalforvaltning AS	Norge	100,0	100,0
Telenor Media Invest AS	Norge	100,0	100,0
TMMH AS	Norge	100,0	100,0
Telenor Traxion AS ²⁾	Norge	-	100,0
Telenor Cloud Services AS (tidligere Telenor Business Internet Services AS)	Norge	100,0	100,0
Telenor Online Partner AS	Norge	100,0	100,0
Telenor Common Operation Zrt	Ungarn	100,0	100,0
Telenor Financial Services	Norge	100,0	100,0
Telenor Media Partner AS	Norge	100,0	100,0
Telenor GO Pte	Singapore	100,0	100,0
Oter Invest AS ³⁾	Norge	91,4	-

Telenor Mobile Holding AS

Nye Telenor Mobile Communications III AS	Norge	100,0	100,0
Telenor Mobile Communications AS	Norge	100,0	100,0
Telenor East Invest AS	Norge	100,0	100,0
Nye Telenor Mobile Communications II AS	Norge	100,0	100,0
Telenor Norge AS	Norge	55,5	55,5
Telenor Danmark Holding A/S	Danmark	100,0	100,0
Telenor Sverige Holding AB	Sverige	100,0	100,0
Telenor East Holding II AS	Norge	100,0	100,0
Telenor Connexion Holding AB	Sverige	100,0	100,0

Telenor Broadcast Holding AS

Telenor Satellite Broadcasting AS	Norge	100,0	100,0
Telenor UK Ltd.	Storbritannia	100,0	100,0
Canal Digital AS	Norge	100,0	100,0
Norkring AS	Norge	100,0	100,0
Premium Sports AS	Norge	100,0	100,0

Telenor Eiendom Holding AS

Telenor Eiendom Fornebu Kvartal 1 AS	Norge	100,0	100,0
Telenor Eiendom Fornebu Kvartal 2 AS	Norge	100,0	100,0
Telenor Eiendom Fornebu Kvartal 3 AS	Norge	100,0	100,0
Telenor Eiendom Fornebu Kvartal 4 AS	Norge	100,0	100,0
Telenor Eiendom Hareløkken AS	Norge	100,0	100,0
Telenor Real Estate Hungary	Ungarn	100,0	100,0
Frognersesterveien 23 AS	Norge	100,0	100,0
Grønnegata 55 AS	Norge	100,0	100,0
Ilderiveien 9 AS	Norge	100,0	100,0
Kirkegata 45 Lillehammer AS	Norge	100,0	100,0
Kirkegata 59 AS	Norge	100,0	100,0
Kongens gate 8 / Kirkegaten 9 AS	Norge	100,0	100,0
Kongens gate 21 AS	Norge	100,0	100,0
Nordbyveien 1 AS	Norge	100,0	100,0
Nygaten 4 AS	Norge	100,0	100,0
Skolegata 8 AS	Norge	100,0	100,0
Sælidveien 40 AS	Norge	100,0	100,0

Telenor Digital AS

Telenor Digital TSM AS	Norge	100,0	100,0
Telenor Health AS ⁴⁾	Norge	100,0	-
Netlife Backup Solutions AS ⁵⁾	Norge	100,0	-

¹⁾ Fusjonert med Telenor Communication II AS i 2015.

²⁾ Fusjonert med TMMH AS i 2015.

³⁾ Foretaket ble overført fra et datterselskap av Telenor Communication II AS til Telenor Communication II AS i 2015. Ingen endring i eierskap.

⁴⁾ Etablert i 2015.

⁵⁾ Kjøpt i 2015.

Andre vesentlige datterselskap (eid gjennom holdingselskaper)

	Forretningskontor
Telenor Sverige AB	Sverige
Telenor A/S	Danmark
DiGi.Com Bhd	Malaysia
Telenor Magyarország Zrt	Ungarn
Telenor d.o.o.	Serbia
Telenor Pakistan (Private) Ltd.	Pakistan
Total Access Communications Plc. (DTAC)	Thailand
GrameenPhone Ltd.	Bangladesh
Unitech Wireless Private Limited	India
Telewings Communications Services Private Ltd.	India
Telenor Bulgaria EAD	Bulgaria
Telenor Myanmar Ltd.	Myanmar

Erklæring fra styret og daglig leder

«Vi erklærer etter beste overbevisning at konsernregnskapet for regnskapsåret 2015 er utarbeidet i samsvar med IFRS som fastsatt av EU, samt at årsregnskapet for morselskapet for 2015 er avlagt i samsvar med regnskapsloven og forenklet IFRS i Norge, gir et rettviseende bilde av foretakets og konsernets eiendeler, gjeld, finansielle stilling og resultat som helhet, samt at årsberetning gir en rettviseende oversikt over utviklingen, resultatet og stillingen til foretaket og konsernet, sammen med en beskrivelse av de mest sentrale risiko- og usikkerhetsfaktorer foretakene står overfor.»

Gunn Wærsted
Styreleder

Fornebu, 15. mars 2016

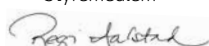
Jon Erik Reinhardsen
Styremedlem

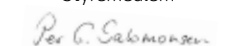
Marit Vaagen
Styremedlem

Dr. Burckhard Bergmann
Styremedlem

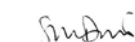
Regi Aalstad
Styremedlem

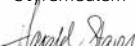
Per Gunnar Salomonsen
Styremedlem

Ase Selfjord
Styremedlem

Sally Davis
Styremedlem

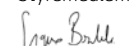
Harald Stavn
Styremedlem

Frank Dangeard
Styrets nestleder

Dag J. Øpedal
Styremedlem

Sigve Brekke
Konsernsjef

Uttalelse fra Bedriftsforsamlingen i Telenor ASA

Bedriftsforsamlingen i Telenor ASA fattet 16. mars 2016 følgende vedtak.

Bedriftsforsamlingen anbefaler at generalforsamlingen godkjenner styrets forslag til årsregnskap for 2015 for konsernet og Telenor ASA, og for øvrig som fremmet til bedriftsforsamlingen, ved å overføre 424 millioner kroner til tilbakeholdt overskudd og utbetale et utbytte på kroner 4,00 per aksje i mai 2016, samt at styret får fullmakt til å betale ytterligere utbytte, hvoretter styret har til hensikt å betale kroner 3,50 per aksje i november 2016.

Revisors beretning 2015

EYBuilding a better
working worldStatsautoriserte revisorer
Ernst & Young ASDronning Eufemias gate 6, NO-0191 Oslo
Oslo Atrium, P.O.Box 20, NO-0051 Oslo

Foretaksregisteret: NO 976 389 387 MVA

Tlf: +47 24 00 24 00

Fax: +47 24 00 29 01

www.ey.no

Medlemmer av den norske revisorforening

**Til generalforsamlingen i
Telenor ASA**

REVISORS BERETNING

Uttalelse om årsregnskapet

Vi har revidert årsregnskapet for Telenor ASA, som består av selskapsregnskap og konsernregnskap. Selskapsregnskapet og konsernregnskapet består av oppstilling av finansiell stilling per 31. desember 2015, resultatregnskap, oppstillingene av totalresultat, kontantstrømmer og endringer i egenkapital for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger.

Styrets og konsernsjefs ansvar for årsregnskapet

Styret og konsernsjef er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge for selskapsregnskapet og i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU for konsernregnskapet, og for slik intern kontroll som styret og konsernsjef finner nødvendig for å muliggjøre utarbeidelsen av et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Revisors oppgaver og plikter

Vår oppgave er å gi uttrykk for en mening om dette årsregnskapet på bakgrunn av vår revisjon. Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder International Standards on Auditing. Revisjonsstandardene krever at vi etterlever etiske krav og planlegger og gjennomfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon.

En revisjon innebærer utførelse av handlinger for å innhente revisjonsbevis for beløpene og opplysningene i årsregnskapet. De valgte handlingene avhenger av revisors skjønn, herunder vurderingen av risikoene for at årsregnskapet inneholder vesentlig feilinformasjon, enten det skyldes misligheter eller feil. Ved en slik risikovurdering tar revisor hensyn til den interne kontrollen som er relevant for selskapets utarbeidelse av et årsregnskap som gir et rettviseende bilde. Formålet er å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll. En revisjon omfatter også en vurdering av om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimaterne utarbeidet av ledelsen er rimelige, samt en vurdering av den samlede presentasjonen av årsregnskapet.

Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon om selskapsregnskapet og vår konklusjon om konsernregnskapet.

Konklusjon om selskapsregnskapet

Etter vår mening er selskapsregnskapet for Telenor ASA avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av selskapets finansielle stilling per 31. desember 2015 og av dets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapskikk i Norge.

Konklusjon om konsernregnskapet

Etter vår mening er konsernregnskapet for Telenor ASA avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av konsernets finansielle stilling per 31. desember 2015 og av dets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU.

Uttalelse om øvrige forhold

Konklusjon om årsberetningen og om redegjørelser om foretaksstyring og samfunnsansvar

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen og i redegjørelsene for eierstyring og selskapsledelse og samfunnsansvar om årsregnskapet og forutsetningen om fortsatt drift og forslag til disponering av resultatet er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at styret og konsernsjef har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringskikk i Norge.

Oslo, 15. mars 2016

ERNST & YOUNG AS

Anders Gøbel
statsautorisert revisor

www.telenor.com